

2014

ÅRSRAPPORT

Best på kundeopplevelser. Det er SpareBank 1 SMNs strategiske mål.

Innholdsfortegnelse

Om banken

Dette er SpareBank 1 SMN	4
Hovedtall siste ti år	5
Sentrale mål og strategier	6
Vår historie	8
Kontaktinformasjon	9

Virksomheten 2014

Redegjørelse fra konsernsjefen	12
Viktige hendelser 2014	14
Virksomhetsbeskrivelse	15
Eierinteresser	20
Samfunnsansvar (CSR)	25

Styring og ledelse

Konsernledelsen	32
Styret	34
Tillitsvalgte	37
Eierstyring og selskapsledelse	39
Risiko- og kapitalstyring	54

Finansielle resultater

Styrets årsberetning	67
Resultatregnskap	84
Balanse	86
Endring i egenkapital	88
Kontantstrømoppstilling	91
Noter til regnskapet	92
Analyse av regnskapet (konsern)	175
Egenkapitalbevis	180
Erklæring i henhold til verdipapirhandellovens § 5-5	186
Revisjonsberetning	187
Kontrollkomiteens melding	189

Om banken

SpareBank 1 SMN skal være den anbefalte banken basert på nærhet og dyktighet. Det er vår visjon og våre verdier.

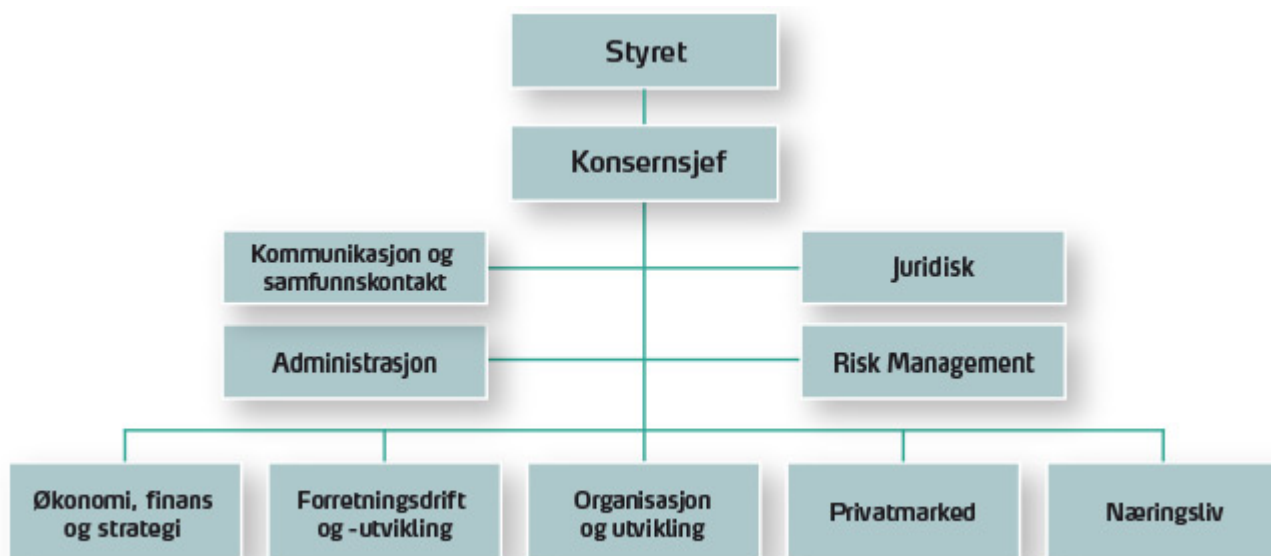

Dette er SpareBank 1 SMN

SpareBank 1 SMN er regionens ledende finanskonsern og en av seks eiere i SpareBank 1-alliansen. Hovedkontoret ligger i Trondheim og konsernet har med sine datterselskaper i alt 1200 ansatte. SpareBank 1 SMN er en regional selvstendig sparebank med lokal forankring. Nærhet og dyktighet kjennetegner vårt forhold til markedet.

Regionens ledende finanskonsern

- Lokalisert på 48 steder i 42 kommuner i begge trøndelagsfylkene, Møre og Romsdal samt Sogn og Fjordane
- Totalleverandør innen finansiering, sparing og plassering, forsikring og betalingstjenester til husholdninger og bedrifter
- 203.000 privatkunder
- 16.000 bedriftskunder
- Regionens ledende eiendomsmegler ved EiendomsMegler 1 Midt-Norge
- Regionens ledende leasingselskap ved SpareBank 1 Finans Midt-Norge
- Regionens eneste fullverdige verdipapirforetak ved SpareBank 1 SMN Markets
- Regionens største private bidragsyter til næringsutvikling og allmenntilgode formål gjennom SpareBank 1 SMNs gavearbeid

Hovedtall siste ti år

Fra resultatregnskapet (i mill kr):	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Rentenetto	1.790	1.616	1.477	1.392	1.317	1.325	1.350	1.139	1.024	974
Provisjonsinntekter	1.512	1.463	1.139	919	855	756	610	671	580	537
Driftskostnader	-1.789	-1.722	-1.654	-1.482	-1.140	-1.253	-1.194	-1.103	-990	-906
Ordinært driftsresultat	1.513	1.357	962	829	1.032	828	766	707	613	605
Resultat eierinteresser	527	355	244	248	276	349	393	233	190	119
Resultat finansielle investeringer	193	147	207	186	133	247	-186	99	229	157
Tap og nedskrivninger	89	101	58	27	132	277	202	-6	-84	-38
Resultat før skatt	2.143	1.758	1.355	1.236	1.309	1.147	771	1.045	1.116	919

Fra balansen (i mill kr):	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Forvaltningskapital	126.047	115.360	107.919	101.455	97.992	84.541	84.679	71.503	63.178	54.327
Brutto utlån	90.339	80.317	74.943	73.105	69.847	61.782	64.016	59.178	52.819	45.280
Brutto utlån inkl. SpareBank 1 Boligkreditt	120.196	112.038	104.909	95.232	87.665	77.429	71.317	61.910		
Brutto utlån til privatmarkedet	74.004	68.515	62.587	55.034	49.619	45.157	42.679	38.872	33.898	29.032
Brutto utlån til næringsliv og offentlig sektor	46.192	43.523	42.322	40.198	38.046	32.272	28.638	23.038	18.921	16.248
Innskudd fra kunder	60.655	55.879	52.252	47.871	42.786	37.227	35.280	32.434	30.136	27.048
Innskudd fra privatmarkedet	26.479	23.865	22.279	20.860	19.052	17.898	17.566	16.070	14.707	14.080
Innskudd fra næringsliv og offentlig sektor	34.176	32.209	29.973	27.011	23.734	19.330	17.715	16.364	15.429	12.968
Utlånsvekst i % (inkl. SpareBank 1 Boligkreditt)	7,3 %	6,8 %	10,2 %	8,6 %	13,2 %	8,6 %	15,2 %	17,2 %	16,6 %	32,3 %
Innskuddsvekst i %	8,5 %	7,3 %	9,2 %	11,9 %	14,9 %	5,5 %	8,8 %	7,6 %	11,4 %	30,5 %

Nøkkeltall: 1)	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Egenkapitalavkastning	15,1 %	13,3 %	11,7 %	12,8 %	14,6 %	16,2 %	11,9 %	18,9 %	23,7 %	23,3 %
Kostnader/inntekter	44,5 %	48,1 %	54,0 %	53,2 %	44,2 %	46,8 %	55,1 %	51,5 %	49,0 %	50,7 %
Ren kjernekapitaldekning	11,2 %	11,1 %	10,0 %	8,9 %	9,3 %	7,7 %	7,1 %	7,4 %	7,5 %	7,5 %
Kjernekapitaldekning	13,0 %	13,0 %	11,4 %	10,4 %	10,9 %	10,5 %	8,1 %	8,4 %	8,6 %	8,8 %
Kapitaldekning	15,7 %	14,7 %	13,3 %	12,0 %	13,0 %	13,6 %	11,9 %	12,1 %	11,9 %	10,9 %
Antall ansatte	1.273	1.238	1.216	1.153	1.117	1.108	1.062	1.017	950	898
Antall årsverk	1.192	1.159	1.135	1.109	1.035	1.017	973	940	841	806
Antall bankkontor	48	50	51	54	54	55	56	56	58	62

Nøkkeltall egenkapitalbevis: 2)	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Egenkapitalbevisbrøk	64,6 %	64,6 %	64,6 %	60,6 %	61,3 %	54,8 %	56,3 %	54,2 %	53,7 %	56,1 %
Antall utstedte bevis (mill)	129,83	129,83	129,83	102,76	102,74	82,78	82,41	76,65	71,70	71,70
Børskurs	58,50	55,00	34,80	36,31	49,89	45,06	21,00	50,28	56,72	54,46
Børsverdi (mill kr)	7.595	7.141	4.518	3.731	5.124	3.749	1.750	3.900	4.140	3.951
Resultat per EKB (eiernes andel)	8,82	6,92	5,21	6,06	5,94	6,37	4,16	5,86	6,24	5,35
Utbytte per EKB	2,25	1,75	1,50	1,85	2,77	2,10	2,77	3,90	3,04	3,34
Bokført egenkapital per EKB (inkl utbytte)	62,04	55,69	50,09	48,91	46,17	42,11	38,07	36,43	33,31	30,26
Pris/Resultat EKB	6,63	7,95	6,68	5,99	8,40	7,29	5,09	8,87	9,38	10,52
Pris/Bokført egenkapital	0,94	0,99	0,69	0,74	1,07	1,09	0,57	1,43	1,76	1,86

1) Egenkapitalavkastning er bankens overskudd målt mot gjennomsnittlig egenkapital i perioden.

Kostnader/inntekter er totale kostnader/totalte inntekter, inklusive resultat fra eierinteresser og finansielle investeringer. Kjernekapitalandel er kjernekapital i konsernet holdt opp i mot kapitalkravet. Kapitaldekning er ansvarlig kapital i konsernet holdt opp i mot kapitalkravet.

2) Definisjoner og flere nøkkeltall, se Egenkapitalbevis.

Sentrale mål og strategier

Visjon og verdier

Visjon

Vi skal være den anbefalte banken. Denne visjonen gir oss et stort ansvar overfor våre kunder, samarbeidspartnere, ansatte og eiere. For å etterleve visjonen må vi stadig forbedre oss og være i forkant av markedets og kundenes behov.

Verdier

Våre kunder skal oppfatte oss som nær og dyktig. Det betyr at vi skal være nær våre kunder gjennom personlig kontakt, at vi tar initiativ til å møte kunden med de beste rådene og produktene samt at vi skal være en aktiv støttespiller i regionen. Dyktig innebærer at vi skal tilby et bredt og tidsriktig produktspekter, ha medarbeidere med solid fagkompetanse og gode ferdigheter. Vi skal ha høy etisk standard i alt vi gjør, og våre kunder skal oppleve at de får dekket sine behov for finansiell rådgivning og tjenester på en profesjonell måte. Våre verdier nær og dyktig skal være vår ledestjerne, noe vi strekker oss etter hver eneste dag. De skal hjelpe oss å realisere våre mål og til å gjøre de rette prioriteringene.

Strategisk ambisjon

SpareBank 1 SMN vil være et selvstendig, regionalt finanshus som er et kraftsentrum for å virke i og utvikle regionen. Vi skal være lønnsom og best på kundeopplevelser. SpareBank 1 SMN er ubestridt solid og har en egenkapitalavkastning som plasserer banken blant de tre beste bankene i Norge. SpareBank 1 SMN skal i 2015 ha styrket sin markedsposisjon og vesentlig forbedret markedsandelene spesielt i byene Trondheim, Molde og Ålesund, og sin posisjon i markedet for små og mellomstore bedrifter samt i innskuddsmarkedet.

Vår ambisjon er å forbli en selvstendig, regional, lønnsom bank som betyr mer for bedrifter og personer i vårt markedsområde enn hvilken som helst annen bank.

SpareBank 1-alliansen er bankens strategiske fundament og gir grunnlag for SpareBank 1 SMN sine regionale forretningsstrategier og selvstendighet. SpareBank 1 SMN skal ha en aktiv rolle i utviklingen av SpareBank 1-alliansen som en ledende norsk finansgruppering.

Hovedtema i strategien 2013 - 2015

- Solid og lønnsom med en egenkapitalavkastning blant de tre best presterende blant sammenlignbare banker
- Kjernekapital på 13,5 prosent innen juli 2016
- Fortsatt vekst i markedsandeler
- Utvikle en posisjon som best på kundeopplevelser
- Videreutvikle og fornye merkevare og posisjon i markedsområdet
- Videreutvikle en organisasjon som skaper engasjement og gode prestasjoner
- Kontinuerlig forbedring av effektivitet og arbeidsprosesser for å skape maksimal kunde verdi

SpareBank 1 SMN skal være ubestridt solid og finansiert slik at konsernet overlever i minst 12 måneder uten

tilførsel av ekstern finansiering. SpareBank 1 SMN har god tilgang til innskuddsfinansiering med et mål om fortsatt å øke markedsandelene innen sparing og innskudd.

Fortsatt vekst i markedsandeler

SpareBank 1 SMN er markedsleder i Trøndelag og på Nordvestlandet, men ser ytterligere potensial for vekst i markedsandeler både i personmarkedet og bedriftsmarkedet. Vekst vil skje gjennom videreutvikling av kundeporteføljen i konsernet og ved å øke rekrutteringen av kunder. SpareBank 1 SMN ser muligheter i å videreutvikle og forsterke posisjonen konsernet har i de større byene og tettstedene samt vedlikeholde en meget sterk markedsposisjon i distriktene. Dyktige rådgivere som dekker kundebehov gjennom å finne riktig produktdekning og produktbredde for den enkelte kunde, vil kunne bidra til fortsatt god vekst for SpareBank 1 SMN.

Best på kundeopplevelser

En strategisk posisjon der banken vurderes som best på kundeopplevelser, er en posisjon som gir konkurransekraft og et betydelig potensial for fortsatt vekst.

Fremstå med serviceholdning og begeistring

SpareBank 1 SMN ser muligheter og et potensial i å forsterke kundenes opplevelse av banken og møte med bankens medarbeidere. Gjennom programmet Best på kundeopplevelser ønsker vi å skape engasjement og en pasjon i organisasjonen som medfører at vi møter kundene med siktemål å benytte hvert kontaktpunkt til en mulighet for å bekrefte og forsterke valget av SpareBank 1 SMN som hovedbank for kundene.

Videreutvikle og fornye merkevare og posisjon i markedsområdet

SpareBank 1 SMN har en tydelig posisjon og er det bankkonsernet med høyest kjennskap og oppmerksomhet blant eksisterende og potensielle kunder i bankens markedsområde. Vi ser et ytterligere potensial for vekst ved å styrke innholdet og kunnskapen om hva merkevaren SpareBank 1 SMN står for.

Videreutvikle en organisasjon som skaper engasjement og gode prestasjoner

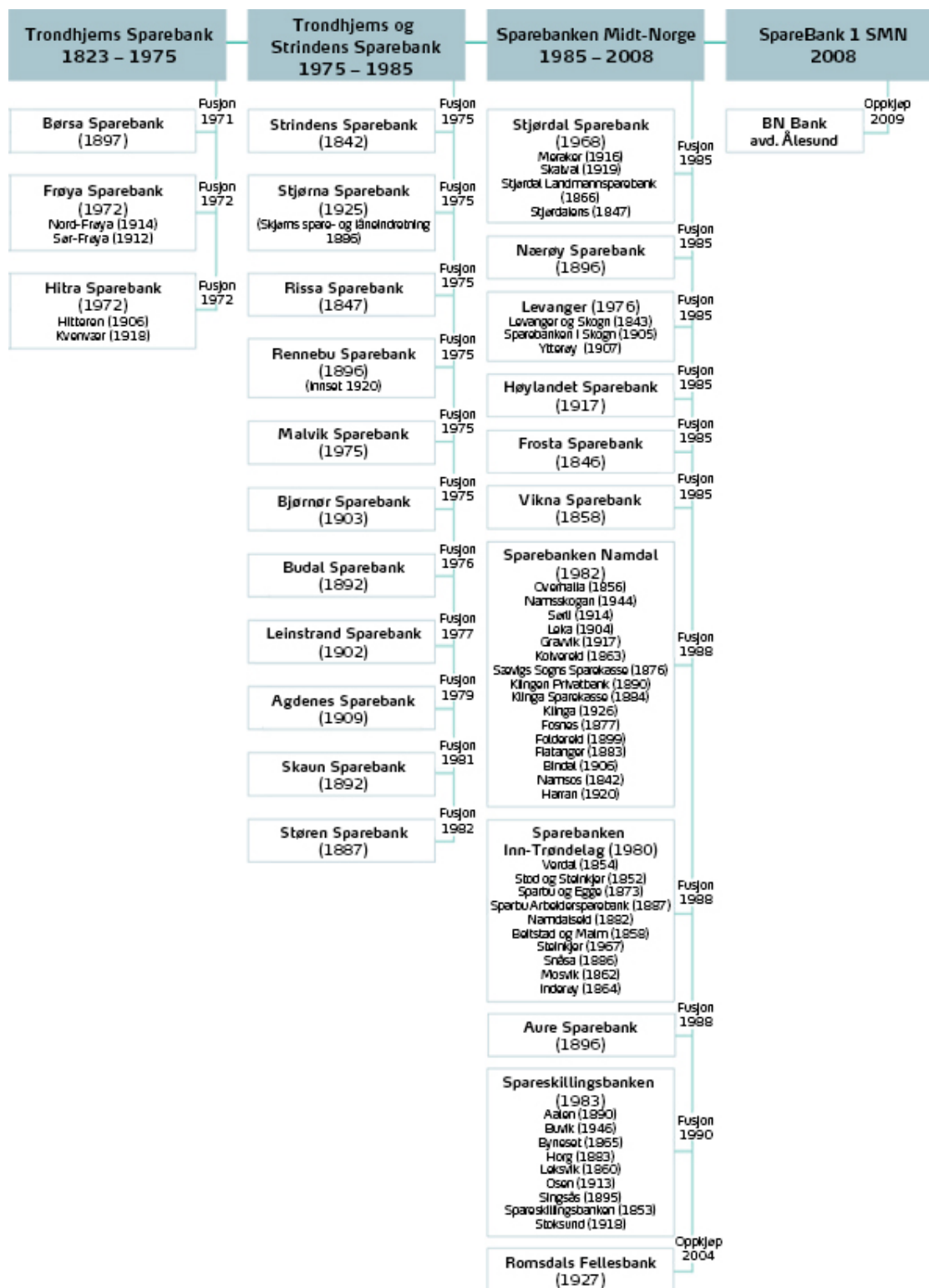
Videreutvikling av organisatorisk og ledelsesmessig kapasitet vil være et sentralt utviklingsområde i strategiperioden. Banken skal videreutvikle kunderelasjonene gjennom å synliggjøre kompetansen og ferdighetene de ansatte i SpareBank 1 SMN besitter.

Kontinuerlig forbedring

Konsernet vil gjennomføre forbedringsprosjekter med formål å skape økt verdi for kundene, redusere leveringstid og etablere en konsistent og forutsigbar kundeopplevelse. Gjennom å intensivere arbeidet med kontinuerlig forbedring skal SpareBank 1 SMN utvikle prosesser som skaper maksimal verdi for våre kunder.

Vår historie

De første kundene gikk inn døren i Trondhjems Sparebank i 1823. Opprinnelig hadde banken som mål å bekjempe fattigdom og gi vanlige folk mulighet for å spare. I dag er SpareBank 1 SMN en av landets største banker og et komplett finansvarehus.

Kontaktinformasjon

SpareBank 1 SMN

Organisasjonsnummer: 937 901 003

Konsernsjef: Finn Haugan

Postadresse: Postboks 4796 Sluppen, 7467 Trondheim

Besøksadresse: Søndre gate 4, 7011 Trondheim

Telefon: 07300 (fra utlandet: +47 915 07300)

www.smn.no

Mediekontakt

Informasjonsdirektør Hans Tronstad

Telefon: 941 78 322

Investorkontakt

Konserndirektør finans Kjell Fordal

Telefon: 905 41 672

Datterselskaper:

EiendomsMegler 1 Midt-Norge

Organisasjonsnummer: 936 159 419

Administrerende direktør: Kjetil Reinsberg

Postadresse: Postboks 6054 Sluppen, 7434 Trondheim

Besøksadresse: Søndre gate 4, 7011 Trondheim

Telefon: 05250

www.em1.no

SpareBank 1 Regnskapshuset SMN

Organisasjonsnummer: 936 285 066

Administrerende direktør: Jon Havdal

Postadresse: Postboks 4799 Sluppen, 7467 Trondheim

Besøksadresse: Klæbuveien 196 B, 7037 Trondheim

Telefon: 73 95 77 70

www.smnregnskap.no

SpareBank 1 Finans Midt-Norge

Organisasjonsnummer: 938 521 549

Administrerende direktør: Arne Nypan

Postadresse: Postboks 4797 Sluppen, 7467 Trondheim

Besøksadresse: Søndre gate 4, 7011 Trondheim

Telefon: 07301

www.sb1finans.no

SpareBank 1 Bilplan

Organisasjonsnummer: 979 945 108

Administrerende direktør: Tom Jensen

Postadresse: Postboks 4798 Sluppen, 7467 Trondheim

Besøksadresse: Søndre gate 4, 7011 Trondheim

Telefon: 07301

www.bilplan.no

Allegro Kapitalforvaltning

Organisasjonsnummer: 980 300 609

Administrerende direktør: Alf Kåre Karoliussen

Postadresse: Postboks 5605 Sluppen, 7483 Trondheim

Besøksadresse: Søndre gate 10 B, 7011 Trondheim

Telefon: 73 87 99 00

www.allegrokapital.no

SpareBank 1 SMN Card Solutions

Organisasjonsnummer: 990 222 991

Styreleder: Frode Fjellstad Klungerbo

Postadresse: Postboks 4796 Sluppen, 7483 Trondheim

Besøksadresse: Søndre gate 4, 7011 Trondheim

Telefon: 07300

Virksomheten 2014

Robuste kunder kombinert med godt bankhåndverk har resultert i at SpareBank 1 SMN passerte en milliard kroner i overskudd for femte året på rad.

Redegjørelse fra konsernsjefen

2014 ble nok et godt år for SpareBank 1 SMN. Både bankens kjernevirksomhet, bankens datterselskaper og SpareBank 1 Gruppen samt øvrige tilsluttede selskaper har hatt en god utvikling fra 2013.

SpareBank 1 SMN oppnådde et resultat etter skatt på 1.782 millioner kroner, en økning på 382 millioner fra året før. Egenkapitalavkastningen ble 15,1 prosent, en forbedring på 1,8 prosentpoeng fra 2013. Dette er det beste resultatet målt i kroner noensinne for banken.

Årsregnskapet preges av styrket kjernevirksomhet med økt rentenetto og begrenset kostnadsvekst, lave tap på utlån og mislighold, høy vekst i innskudd og utlån, god avkastning på finansielle investeringer og godt resultat i SpareBank 1 Gruppen.

Stadig flere kunder velger å løse sine finansielle behov hos oss. I fjor fikk vi 9700 nye personkunder og 1300 nye bedriftskunder. Veksten i bedriftsmarkedet er noe over det bankens vedtatte kapitalplan gir rom for. I 2015 vil vi legge opp til en lavere vekst som bedre reflekterer den generelle etterspørselen blant bankens SMB-kunder.

Samtidig har vi etterlevd ambisjonen om å være beste bank på tap. I tillegg til å være blant norske banker med aller lavest tap og mislighold, innebærer ambisjonen at vi også skal finne gode, samfunnsansvarlige løsninger i krevende situasjoner for våre kunder. Vi har siden finanskrisen i 2008 fokusert enda sterkere på kredittkvalitet fordi vi ønsker å være godt forberedt hvis svekkede konjunkturer skulle ramme vårt markedsområde. Vi ser fortsatt ikke tydelige tegn til endring i bankens misligholdstall, men vi vil forsterke porteføljeovervåkingen.

Styret og ledelsen har i 2014 fokusert på bankens kapitalplan som målsetter en ren kjernekapital på minimum 13,5 prosent innen 30. juni 2016. Nivået var ved utgangen av 2014 på 11,2 prosent. Planen står fast om at målet skal nås uten gjennomføring av ordinær emisjon. Finanstilsynet meddelte 24. februar i år at banken gis tillatelse til bruk av avansert IRB-metode for beregning av regulatorisk kapitalkrav for kredittrisiko for bedriftsmarkedet. Med denne tillatelsen vil SpareBank 1 SMN kunne bruke interne modeller for å beregne nødvendig krav til kapitalbinding. Dette er et kvalitetstegn og utgjør i seg selv en vekst i bankens rene kjernekapital på 0,8 prosentpoeng.

Styret vedtok høsten 2014 nye mål for kostnadsutviklingen i banken. Dette for å tilpasse banken til en digital verden samt for å styrke bankens konkurransekraft. Vår nye kostnadsstrategi innebærer at vi skal ha nullvekst i bankens nominelle kostnader i 2015 og 2016. Dette forutsetter en effektivisering av banken. Arbeidet med kontinuerlig forbedring intensiveres, og vi har i løpet av 2014 fått verifisert at de fleste arbeidsintensive prosesser internt kan digitaliseres. Effektiviseringen forutsetter også lavere bemanning, og vi er i ferd med å utrede en ny distribusjonsmodell.

I en stadig mer teknologibasert virkelighet holder banken fast ved strategien om å være langt fremme i utviklingen av nye digitale løsninger samtidig som at vi opprettholder et nettverk av bankkontor med dyktige og tjenestevillige rådgivere. Våre strategier og vår tenkning hviler på en viktig forutsetning: Kunden vil også i fremtiden foretrekke å ha tilgang på dyktige rådgivere når viktige livssituasjoner betinger det. Kombinasjonen av førsteklasses digital plattform og de beste rådgiverne lokalisert der våre kunder befinner seg vil være et vinnerkonsept.

Vår visjon for 2020 er at SpareBank 1 SMN har digitale løsninger minst på høyde med alle våre konkurrenter samtidig som vi tilbyr distribuert rådgiverkompetanse og fortsatt markerer at vi bryr oss om bedrifter, folk flest og samfunnet rundt oss. Slik kommer vi til å skille oss ut. Slik kommer vi fortsatt til å være ledende på å levere gode kundeopplevelser. Slik skal vi opprettholde og videreutvikle et godt inntjeningsnivå og god soliditet for SpareBank 1 SMN.

Det er krevende å arbeide i en virksomhet under kontinuerlig endring. Omstilling og nedbemanning oppleves smertefullt og kan ta bort fokus på kunde og salg. Det synes jeg i liten grad kjennetegner vårt konsern. Jeg vil berømme alle mine 1200 kolleger i morbank og døtre for en fantastisk innsats med en velutviklet tro på at SpareBank 1 SMN er og vil forbli den foretrukne finansaktøren i Trøndelag og Nordvestlandet.

Banken legger til grunn en viss konjunktursvekkelse i 2015, hovedsakelig drevet av redusert oljepris og svake internasjonale vekstimpulser. Vårt markedsområde synes å være mindre utsatt enn hva som er tilfelle for Norge som helhet. Banken har kun en begrenset kreditteksponering mot oljeservicerelatert virksomhet, i alt ca. fire prosent av samlede utlån. Etter en grundig gjennomgang av denne porteføljen er det ikke funnet grunnlag for å foreta verken individuelle tapsnedskrivninger på engasjementer i sektoren eller endringer i gruppevis nedskrivninger.

Vi er optimister for 2015, og jeg er trygg på at vi vil være måloppfyllende også i 2020.

Viktige hendelser 2014

Første kvartal

- Overskudd på 500 millioner kroner etter skatt i første kvartal 2014
- Representantskapet vedtar 1,75 kroner per egenkapitalbevis i utbytte etter 2013
- Bård Benum velges som ny nestleder i styret i banken, mens Janne T. Thomsen blir nytt styremedlem
- Randi Dyrnes gjenvalgt som leder av representantskapet

Andre kvartal

- Overskudd på 463 millioner kroner etter skatt i andre kvartal 2014
- Banken feirer 150 års tilstedeværelse i Inderøy kommune
- SpareBank 1 SMN ny hovedsamarbeidspartner i Rosenborg Ballklub (RBK)

Tredje kvartal

- Overskudd på 443 millioner kroner etter skatt i tredje kvartal 2014
- Banken åpner nytt kontor på Lerkendal i Trondheim

Fjerde kvartal

- Overskudd på 375 millioner kroner etter skatt i fjerde kvartal 2014
- Tæls hederspris deles ut til Operaskolen i Stjørdal
- Nelly S. Maske (39) ansettes som ny konserndirektør i banken med ansvar for organisasjon og utvikling

Virksomhetsbeskrivelse

Generelt om banken

SpareBank 1 SMN er den ledende banken i Trøndelag og på Nordvestlandet med en forvaltningskapital på 126 milliarder kroner ved utgangen av 2014. Hovedkontoret ligger i Trondheim og konsernet har 1200 ansatte. Som ett av seks medlemmer i SpareBank 1-alliansen, er banken en del av Norges nest største finansgruppering.

Gjennom SpareBank 1-alliansen og egne datterselskap har SpareBank 1 SMN sikret seg tilgang til konkurransedyktige produkter innen finansiering, sparing, forsikring og betaling.

Bankens organisering bygger på følgende struktur:

Tilgjengelighet

SpareBank 1 SMN har som en sentral del av strategien å være til stede gjennom ulike kontorløsninger i kommune- og administrasjonssentra i bankens naturlige nedslagsfelt. Dette i kombinasjon med tilgjengelighet hele døgnet gjennom nettbank og mobile løsninger samt direktebank gir banken et unikt konkurransefortrinn.

SpareBank 1 SMN er lokalisert til 48 steder i 42 kommuner. Kontorene er spredt fra Øvre Årdal i Sogn og Fjordane i sør til Vikna i Nord-Trøndelag i nord. Kontorene er innrettet for å betjene de ulike kundegruppene gjennom tilpassede kontorløsninger.

Privatmarked

Virksomheten

Innenfor forretningsområdet Privatmarked tilbyr banken rådgivning til personkunder, landbrukskunder, lag og

foreninger og enkeltpersonforetak. Vi tilbyr privatøkonomisk rådgivning tilpasset kundens behov og et bredt produktspekter innenfor våre kjerneområder finansiering, sparing, forsikring og betaling. Våre produkter og vårt betjeningskonsept skal gjøre hverdagen bedre og enklere for våre kunder.

Våre bankkontorer er lokalisert i hele markedsområdet, og våre rådgivere er lett tilgjengelig for kunden enten for fysisk møte eller fjernbetjent. Banken tilbyr de viktigste banktjenestene selvbetjent og direktebanken bistår kunden med fjernbetjent rådgivning.

I SpareBank 1 SMN jobber vi for kontinuerlig å forbedre vår kunnskap og våre ferdigheter slik at vi best mulig kan imøtekomme kravene fra markedet. Vi har et ansvar for at vår rådgivning skjer i henhold til lovkrav og god rådgivningsskikk, og vi ønsker å bistå våre kunder på best mulig måte i deres økonomiske hverdag.

Faktainformasjon per 31.12.2014

	Privatmarked
Utlånskapital (mill. kr)	78.321
Innskuddskapital (mill. kr)	31.569
Antall total kunder	202.918

Kunder og markedsposisjon

SpareBank 1 SMN er den ledende privatmarkedsvirksomheten i Trøndelag og på Nordvestlandet, med en sterk markedsposisjon innen alle produktområder og markedssegmenter. Næringslivet i regionen preges av et stort antall små og mellomstore bedrifter og forretningsområdene Privatmarked og Næringsliv samarbeider tett for å være konkurransedyktig. Til tross for sterk konkurranse har banken en positiv markedsutvikling og vekst i volum og kundemasse.

Finansiell utvikling

Egenkapitalavkastningen for Privatmarked ble i 2014 19,2 prosent. Samlet resultat før skatt ble 861 millioner kroner. Driftsinntektene og egenkapitalavkastningen har blitt redusert siden 2013 som følge av reduserte marginer på boliglån samt skjerpede regulatoriske krav fra myndighetene. Det er gjennomgående lav risiko i utlånsporteføljen noe som reflekteres i fortsatt lave tap. Netto tapsføring i 2014 ble 5,5 millioner kroner.

Utsikter for 2015

Avslutningen på 2014 var god med en svært positiv utvikling og vekst i utlån til privatkunder og landbruk. Etterspørselen etter boliger har vært sterk gjennom hele 2014 og vi har positive forventninger også til 2015. Den makroøkonomiske utviklingen følges tett med et fall i kronekursen og en lavere oljepris enn på mange år. Det har gjennom 2014 blitt gjennomført tilpasninger til reguleringsendringer i den europeiske finanssektoren og nye regulatoriske krav har blitt innført i løpet av året. Dette har påvirket lønnsomheten og vil få stor innvirkning for bankens resultater i 2015.

Næringsliv

Virksomheten

Innen forretningsområdet Næringsliv gir banken råd innen finansiering av investeringer og drift, betalingsformidling innland/utland, sikring av rente- og valutaforretninger, plassering av overskuddslikviditet samt forsikring av personer og bygg/løsøre. Mye av virksomheten skjer i tett samhandling med Privatmarked, SpareBank 1 SMN Markets samt datterselskaper som tilbyr leasing, factoring og regnskap.

Virksomheten er fysisk lokalisert i hele markedsområdet for å sikre nærhet til kundene kombinert med

tilfredsstillende kompetansemiljøer. Virksomheten er kompetansekrevende og det legges mye vekt på opplæring i praktisk forretningsforståelse i bransjer hvor banken er sterkt eksponert, som eiendom, havbruk, landbruk, fiskeri, offshore, energi, varehandel og offentlig sektor.

Banken er IRB-godkjent og benytter grunnleggende IRB-metoder for beregning av kapitalkrav og kredittrisiko. Kredittilsynets IRB-godkjenning har ført til bedre scoringsmodeller, prosesser, verktøy, organisering og ikke minst bransjekompetanse som sikrer god kunnskap og styring med låneporteføljen. Dette skal medvirke til at videre vekst skjer i tråd med bankens ansvar som regional markedsleder samtidig som den eksponerte risikoen er i overensstemmelse med bankens kredittpolitikk. Sammen med de andre alliansebankene legges det ned betydelige ressurser i stadig forbedring av scoringsmodellene.

Kunder og markedsposisjon

Banken betjener 16.000 næringslivskunder og kunder innen offentlig sektor. SpareBank 1 SMN har en markedsandel på nær 40 prosent i dette segmentet i Trøndelag og på Nordvestlandet. I tillegg betjener banken en rekke kunder innen forretningsområder som forsikring, kapitalmarked, leasing, factoring og regnskap. Næringslivet i regionen preges av et stort antall små og mellomstore bedrifter. Denne strukturen gir klare føringer for bankens organisering av virksomheten.

Banken har også i 2014 arrangert to store NæringsDriv-konferanser. Banken publiserte dessuten eget konjunkturbarometer som tar pulsen på de viktigste bransjene i regionen, og som gir prognoser for økonomisk vekst i våre tre fylker.

SpareBank 1 SMN har klare ambisjoner om å beholde posisjonen som den ledende regionbanken for små og mellomstore bedrifter i Trøndelag og på Nordvestlandet. Kombinert med nærhet til dyktige rådgivere i banken utvikles nye digitaliserte løsninger som gjør det enklere å utføre dagligbanktjenester og som frigjør tid og ressurser for god rådgivning og skreddersydde løsninger innen alle forretningsområder.

Faktainformasjon per 31.12.2014

	Næringsliv
Utlånskapital (mill. kr)	37.350
Innskuddskapital (mill. kr)	28.052
Antall total kunder	16.800

Finansiell utvikling

Næringslivsdivisjonen oppnådde i 2014 driftsinntekter på 1.095 millioner kroner. Spesielt gledelig er veksten innen salg av skadeforsikring og pensjonsløsninger. Stadig flere bedrifter ser verdien av å samle sine finansielle tjenester hos en lokal leverandør.

Utsikter for 2015

Utsiktene for 2015 er usikre og påvirket av utviklingen i EU, oljeprisene og valutauro. Dog er det fortsatt positive forventninger innen maritim industri, oppdrett og fiskeindustri – næringer hvor SpareBank 1 SMN har økende markedsandel. Utviklingen i oljeprisene har ført til lavere aktivitet på norsk sokkel, med den følge at norske kroner svekker seg. Leverandørindustrien til oljeindustrien merker allerede effekten av dette, men banken har en bred eksponering i mindre konjunkturutsatte næringer og er mindre utsatt for utviklingen i oljeprisene.

Banken er fortsatt beredt til å ta nødvendige grep for å møte økonomiske utfordringer som eventuelt måtte dukke opp. I tett samarbeid med kundene tilstreber banken å finne løsninger som ivaretar felles interesser under de til enhver tid rådende konjunkturer. Således vil næringslivsområdet opprettholde kapasitet og

kompetanse og på lang sikt vil være nær og dyktig med sine finansielle tjenester.

Digital utvikling

Målet er å tilby kundene effektive løsninger i de kanalene de ønsker å benytte. Banken vil de nærmeste årene investere i videreutvikling og fornyelse av løsninger i digitale kanaler, noe som skal bidra til økt valgfrihet og kundetilfredshet. Kundene velger i økende grad å gjennomføre sine bestillinger/kjøp av bankprodukter via digitale kanaler. Trafikken i digitale kanaler vokser også i 2014 sterkt i antall kunder og bruk, og vi ser at spesielt mobilbanken har sterke veksttall. Antall innlogginger per måned er større i mobilbanken enn i nettbanken, samtidig som nettbanken opprettholder stabile besøkstall. Vi ser at de kundene som har mobilbank, benytter banken hyppigere og logger totalt inn opp mot 20-30 ganger per måned. Banken vil i økende grad utvikle gode modeller for analyse av kundenes behov og sikre en kundedialog som er tilpasser kundebehov og som skal treffe kundene med riktig budskap i riktig kanal til riktig tid. Investeringer i systemplattform for analyse og kundedialog vil sikre at banken kan kontakte kundene med større treffsikkerhet og tilby kundene relevante løsninger i de kanalene kundene ønsker å benytte for å løse sine behov. Kundebehov og kundeadferd vil være førende for videre utvikling av bankens digitale løsninger. Kombinasjonen av en sterk fysisk distribusjon gjennom et effektivt kontornett og gode selvbetjente kundeløsninger gir SpareBank 1 SMN en sterk strategisk posisjon. Dette gir et robust utgangspunkt for gode kundeforhold.

SpareBank 1 SMN Markets

SpareBank 1 SMN Markets har 34 ansatte i avdelingene rente/valuta, verdipapirer og operations. Operations utfører oppgjørstjenester og kontrolloppgaver for banken i tillegg til Markets. Corporate-virksomheten er videreført i SpareBank 1 Markets fra og med 1. oktober 2013. SpareBank 1 SMN Markets har et prisstillermiljø ved hovedkontoret i Trondheim som utfører risikooperasjoner i rentederivater, terminer, valuta og verdipapirer. Dette gjør det mulig å tilby kundene konkurransedyktige handlepriser uten fordyrende mellomledd. Aktiviteten ved kontoret i Ålesund består av kundemeglere som betjener kundebehov primært innen rente- og valutaområdet. Kunder i region Romsdal betjenes av kundemeglerne i Ålesund etter at kontoret i Molde ble avvirket.

SpareBank 1 SMN Markets har som ambisjon å være det ledende kapitalmarkedsmiljøet i Trøndelag og på Nordvestlandet. Ambisjonen skal nås gjennom kontinuerlig fokus på faglig dyktighet og kunnskap om kundebehov i nær samhandling med kredittrådgivere tilsluttet Næringsliv i banken.

I august 2014 ble det besluttet å integrere virksomheten i SpareBank 1 SMN Markets med SpareBank 1 Markets. Integreringen ble gjennomført med virkning fra 1. januar 2015. Det integrerte selskapet fremstår med et komplett tjenestetilbud som vil kunne dekke alliansebankenes og deres kunders behov for kapitalmarkedstjenester.

Kunder og markedsposisjon

Kundene er et stort antall små og mellomstore bedrifter lokalisert i Trøndelag og på Nordvestlandet. De fleste kundene har SpareBank 1 SMN som sin hovedbank. SpareBank 1 SMN Markets leverer også kapitalmarkedstjenester til kundene i elleve SpareBank 1-banker tilsluttet Samarbeidende Sparebanker (Samspar). SpareBank 1 SMN Markets har i 2014 styrket kundegrunnlaget og ser ytterligere potensial for å styrke den regionale markedsposisjonen.

Finansiell utvikling

SpareBank 1 SMN Markets hadde totale inntekter i 2014 på 82 millioner kroner, en nedgang på 18 millioner fra 2013. Nedgangen i inntektene skyldes i hovedsak kurstap i obligasjonsporteføljene som følge av utgang i kredittspredene. Inntektene fra kundeforvaltning og risikoforedling i rente- og valutainstrumenter ble noe lavere enn foregående år. Driftsresultatet i 2014 ble 21,5 millioner kroner.

Utsikter for 2015

Det forventes positive inntektseffekter av integreringen med SpareBank 1 Markets. Dette gjelder både innen rente/valuta og verdipapiriområdet. Vi har styrket rådgivingarbeidet med å tilby risikoanalyse overfor kunder innen rente/valuta. Innføringen av elektronisk handel i valuta har skjedd gradvis gjennom fjerde kvartal 2014, og vi forventer økte inntekter fra kundeforvaltningen i valuta i 2015.

Eierinteresser

Tilknyttede selskap og datterselskap

SpareBank 1-alliansen

SpareBank 1-alliansen er et bank- og produktsamarbeid der SpareBank 1-bankene i Norge samarbeider gjennom de felleseide selskapene SpareBank 1 Gruppen og Alliansesamarbeidet SpareBank 1.

SpareBank 1-alliansen er Norges nest største finansgruppering. Alliansen består av selvstendige banker som er fullverdige leverandører av finansielle produkter og tjenester til privatpersoner og bedrifter.

Kundene skal oppleve at SpareBank 1-alliansen er den beste på nærhet, lokal forankring og kompetanse. Totalt har alliansen ca. 6500 medarbeidere, hvorav ca. 1200 er tilknyttet SpareBank 1 Gruppen med datterselskaper.

SpareBank 1 Gruppen og Alliansesamarbeidet SpareBank 1 utgjør Alliansesamarbeidet. Hensikten med Alliansesamarbeidet er å levere attraktive produkter og tjenester med fokus på gode kundeopplevelser for å bidra til SpareBank 1-bankenes konkurransekraft og lønnsomhet, slik at de forblir sterke og selvstendige. Alliansesamarbeidets visjon er: Attraktiv for kundene og bankene!

Om SpareBank 1 Gruppen

SpareBank 1 Gruppen eies av SpareBank 1 SR-Bank (19,5 prosent), SpareBank 1 Nord-Norge (19,5 prosent), SpareBank 1 SMN (19,5 prosent), Sparebanken Hedmark (11 prosent), Samarbeidende Sparebanker AS (19,5 prosent) samt Landsorganisasjonen (LO) og fagforbund tilknyttet LO (9,6 prosent) og Bank 1 Oslo Akershus (1,4 prosent).

SpareBank 1 Gruppen eier 100 prosent av aksjene i:

- SpareBank 1 Forsikring
- SpareBank 1 Skadeforsikring
- ODIN Forvaltning
- SpareBank 1 Medlemskort
- SpareBank 1 Gruppen Finans
- Conecto

Om SpareBank 1 Banksamarbeidet

SpareBank 1 Banksamarbeidet eies av SpareBank 1-bankene og SpareBank 1 Gruppen. Dette selskapet skal utvikle og levere felles IT- og mobilløsninger, merkevare- og markedsføringskonsepter, forretningskonsepter, produkter og tjenester, kompetanse, analyser, prosesser, beste praksis og innkjøp. I dette selskapet inngår også to kompetansesentre: Betaling i Trondheim og Kreditt i Stavanger. I tillegg inngår disse datterselskapene:

- EiendomsMegler 1 Norge
- SpareBank 1 Kundesenter
- SpareBank 1 Verdipapirservice

Selskaper direkte eiet av de fleste av bankene og LO med ulike eierandeler:

- Bank 1 Oslo Akershus
- BN Bank
- SpareBank 1 Boligkreditt
- SpareBank 1 Kredittkort
- SpareBank 1 Næringskreditt
- SpareBank 1 Markets

SpareBank 1-alliansen består av følgende banker:

- SpareBank 1 Nord-Norge
- SpareBank 1 SMN
- SpareBank 1 SR-Bank
- Sparebanken Hedmark
- SpareBank 1 Ringerike Hadeland
- SpareBank 1 Østfold Akershus
- SpareBank 1 Hallingdal Valdres
- SpareBank 1 BV
- SpareBank 1 Gudbrandsdal
- SpareBank 1 Nordvest
- SpareBank 1 Telemark
- SpareBank 1 Modum
- SpareBank 1 Lom og Skjåk
- SpareBank 1 Nøtterøy-Tønsberg
- SpareBank 1 Søre Sunnmøre
- Bank 1 Oslo Akershus
- BN Bank

BN Bank

SpareBank 1 SMN er største aksjonær i BN Bank med 33 prosent av aksjene. Øvrige eiere er SpareBank 1 SR-Bank (23,5 prosent), SpareBank 1 Nord-Norge (23,5 prosent) og Samspar (20 prosent).

BN Bank er en landsdekkende bank for bedrifts- og privatkunder. Strategien er å være en enkel og effektiv bank i utvalgte segmenter. I bedriftsmarkedet er BN Bank en spesialist i finansiering av næringsseiendom. BN Bank oppleves som kompetent, rask og forutsigbar. Denne strategien gjør BN Bank til landets mest kostnadseffektive bank, og gir kundene konkurransedyktige betingelser og eierne god avkastning over tid.

Per 31. desember 2014 hadde BN Bank 112 årsverk, innskudd på 14,4 milliarder kroner og utlån på 49 milliarder (inklusive lån overført til SpareBank 1 Næringskreditt og SpareBank 1 Boligkreditt).

Forvaltningskapitalen i konsernet var på samme tidspunkt 35,8 milliarder kroner. Grunnet god kreditt- og risikokompetanse fikk BN Bank i 2014 tillatelse til bruk av avansert IRB-metode for foretaksengasjementer i BN Bank og Bolig- og Næringskreditt.

Datterselskapene

EiendomsMegler 1 Midt-Norge

EiendomsMegler 1 Midt-Norge er markedsleder på megling av nye og brukte boliger i Trøndelag og på Nordvestlandet, og har i 2014 befestet denne posisjonen.

Selskapet leverte i 2014 et resultat på 50,9 millioner kroner før skatt.

Selskapet kom i 2014 på andreplass på Great Place to Work sin liste over landets beste arbeidsplasser. Selskapet har en meget høy målt kundetilfredshet, en høy preferanse blant boliginteressenter, og kan stå inne for visjonen om å være Norges mest lønnsomme meglerforetak for sine kunder, ansatte og eiere.

EiendomsMegler 1 Midt-Norges strategi om å ansette, utvikle og beholde de beste medarbeiderne i bransjen er forsterket gjennom 2014, og antall årsverk har i tråd med en vekststrategi økt betydelig i løpet av året.

Selskapet er en spesialisert virksomhet, blant annet med egne avdelinger for prosjekt- og næringsmegling. Dette i tillegg til at den tradisjonelle boligmeglingen i større grad skal ivareta en spesialistfunksjon gjennom lokal tilstedeværelse, samlokalisert med bank i bydeler og i distriktet.

EiendomsMegler 1 Midt-Norge omsatte 6383 eiendommer i 2014. Dette gir for vår region en markedsandel på 38,7 prosent. Selskapet er rustet for fortsatt vekst i både resultat og markedsandeler. Selskapet eies av SpareBank 1 SMN (87 prosent), SpareBank 1 Nordvest (7,6 prosent) og SpareBank 1 Søre Sunnmøre (5,4 prosent).

SpareBank 1 Finans Midt-Norge

SpareBank 1 Finans Midt-Norge er regionens ledende finansieringsselskap og en aktiv samarbeidspartner for næringslivet og privatmarkedet. Virksomheten vektlegger lokal kompetanse og arbeider for økt verdiskapning i Trøndelag og på Nordvestlandet.

SpareBank 1 Finans Midt-Norge tilbyr lån og leasing til bedrifter samt billån (salgspantlån) og forbrukslån til privatpersoner. Selskapet betjener markedet gjennom eget salgssapparat, eierbankenes kontorer og øvrige samarbeidspartnere.

Selskapets verdier er tilgjengelighet og respons, aktiv og løsningsorientert samt ordentlig.

Selskapet forvaltet ved årsskiftet leasing og låneavtaler for 3,6 milliarder kroner. Selskapet har 33 ansatte i Trondheim, Steinkjer, Kristiansund, Molde og Ålesund. Selskapets resultat for 2014 ble 67,9 millioner kroner før skatt.

Et strukturert samarbeid med banken gir resultater. Selskapet har i 2014 økt porteføljen av salgspantlån betydelig, og andelen av kunder som benytter våre selvbetjeningsløsninger har økt kraftig.

Leasingporteføljen mot bedriftsmarkedet er også i vekst gjennom tilfang av flere store kontrakter i 2014.

SpareBank 1 Finans Midt-Norge har etablert et tydelig visjons- og strategigrunnlag som vil være retningsgivende for perioden frem mot 2019.

Selskapet eies av SpareBank 1 SMN (90,1 prosent), SpareBank 1 Nordvest (4,95 prosent) og SpareBank 1 Søre Sunnmøre (4,95 prosent).

SpareBank 1 Bilplan

SpareBank 1 Bilplan leverer biladministrasjonsløsninger til offentlig sektor og privat næringsliv over hele landet. Selskapet betjener markedet gjennom eget salgssarbeid og samarbeid med SpareBank 1 Finans Midt-Norge, SpareBank 1 SR-Finans, SpareBank 1 Finans Nord-Norge samt bankens kontorer.

Organisasjonen har fokus på å være nær og tilgjengelig for kundene. Hovedmålsetningen for SpareBank 1 Bilplan er at kunden skal oppleve et problemfritt bilhold. SpareBank 1 Bilplans løsninger gir kunden løpende oversikt og tilgang til rapportering fra overordnet nivå ned til hver enkelt bil.

Selskapet har tolv ansatte som alle arbeider fra Trondheim. Virksomheten har god kompetanse og motiverte ansatte. Selskapet fikk et resultat for 2014 på 24.000 tusen kroner før skatt. Selskapet er i sin helhet eid av SpareBank 1 SMN.

SpareBank 1 Regnskapshuset SMN

SpareBank 1 Regnskapshuset SMN oppnådde i 2014 et resultat på 40,5 millioner kroner før skatt av en omsetning på 182 millioner. Med en omsetningsvekst på 37 prosent har virksomheten en markedsandel på 11 prosent i Midt-Norge. SpareBank 1 Regnskapshuset SMN er nå en av de tre største aktørene i regnskapsbransjen i Norge og teller ved årsskiftet 210 medarbeidere.

Virksomheten opplever økt tilgang på nye kunder. I 2014 er det inngått 204 nye kundeavtaler. Veksten kommer særlig innenfor bedriftsmarkedet, men det er også tilgang i kundesegmentene landbruk, borettslag/sameier og lag/foreninger.

Ledelsen i selskapet er i løpet av 2014 styrket, og selskapet har økt sin utviklingskapasitet. Selskapet har en sterk ambisjon om ytterligere vekst fram mot 2020, og har i 2014 utarbeidet en ny visjon om å bli fremtidens regnskapshus. Nye kjerneverdier for selskapet er implementert.

I 2014 har det oppkjøpte selskapet GWG Regnskap & Admin AS blitt fusjonert inn i SpareBank 1 Regnskapshuset SMN. Selskapet har inneværende år overtatt kundeportefølje og ansatte i virksomheten Trønder Regnskap & Data samt overtatt samtlige aksjer i Merkantilservice, Vekstra Rørvik og Økopartner Ålesund. Disse virksomhetene integreres i SpareBank 1 Regnskapshuset SMN i 2015.

SpareBank 1 Regnskapshuset SMN har i 2014 solgt sin 40 prosents eierandel i SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet. SpareBank 1 Regnskapshuset SMN eier 50 prosent av aksjene i Leksvik Regnskapskontor.

I samarbeid med de andre regionbankene i SpareBank 1-alliansen er selskapet godt i gang med å bygge opp en sterk nasjonal aktør i regnskapsbransjen.

Allegro Kapitalforvaltning

Allegro Kapitalforvaltning er det største forvaltningsselskapet i regionen og har sitt hovedkontor i Trondheim. Selskapet eies med 90,1 prosent av SpareBank 1 SMN og 9,9 prosent av Reitangruppen. Selskapet har konsesjon for aktiv forvaltning. Selskapet forvalter midler for eksterne offentlige, private og institusjonelle klienter. Selskapets forvaltningstjenester selges utelukkende gjennom eksterne distributører som har konsesjon for slik virksomhet. Selskapet har distribusjonsavtaler med en rekke banker i SpareBank 1-alliansen.

Selskapet har 11 ansatte og en forvaltningskapital på vel fire milliarder kroner.

Selskapet tilbyr i hovedsak forvaltningstjenester som har som formål å fange opp effekten av endrede markedsforhold. I porteføljespekteret er det derfor allokeringporteføljene, hvor selskapet har størst forvaltningsvolum. Selskapets allokeringporteføljer har utviklet seg bedre enn porteføljenes referanseindekser i 2014.

Regnskapet viser et overskudd på 2,6 millioner kroner før skatt.

SpareBank 1 SMN Card Solutions

SpareBank 1 SMN Card Solutions selger og administrerer forhåndsbetalte betalingskort basert på betalingsnettverkene Visa og MasterCard. Selskapet er et 100 prosent eid datterselskap av SpareBank 1 SMN og etablert med varemerket SpendOn i Norge og Sverige.

Selskapet selger hovedsakelig kort gjennom servicehandel og dagligvarebutikker i Norge og Sverige.

Selskapets resultat før skatt for 2014 ble 13.000 tusen kroner før skatt.

SpareBank 1 SMN Invest

SpareBank 1 SMN Invest sin visjon er å være en foretrukket partner ved kapitalisering av lokale egenkapitalfond og enkeltinvesteringer, og derved bidra til regional verdiskapning i det samme markedsområdet som banken. SpareBank 1 SMN Invest skal bidra med kapital, nettverk og kompetanse.

Selskapets strategi er å foreta investeringer i regionale såkorn-, venture- og private equityfond samt direkte investeringer i vekstselskaper med nasjonalt/internasjonalt markedspotensial i det samme markedsområdet.

På den måten skal selskapet bidra til kompetansebaserte arbeidsplasser, attraktive nye kunder for banken samt regional verdiskapning. Selskapet skal i tillegg medvirke til økt tilgang av risikokapital til regionen i samarbeid med forretningsområdet Næringsliv og SpareBank 1 SMN Markets samt posisjonering i forkant av børsnoteringer.

Selskapet har to ansatte i Trondheim. Virksomheten har god kompetanse med høyt kvalifiserte medarbeidere. Selskapet fikk et resultat for 2014 på 1,7 millioner kroner før skatt.

Eiendomsselskaper

SpareBank 1 SMN Kvartalet har som formål å eie, utvikle og forvalte fast eiendom. Selskapet var utbygger av nytt hovedkontor for SpareBank 1 SMN i Søndre gate, Trondheim. Bygget sto ferdig 20. oktober 2010. Bygget er et lavenergibygg sertifisert i energiklasse A.

SpareBank 1 Bygget Steinkjer har til formål å eie, utvikle og forvalte nytt bankbygg på Stasjonstomta i Steinkjer. Selskapet ferdigstilte i mai 2012 et nytt kontorbygg for konsernet i Steinkjer på ca 1800 kvm. Bygget leies ut til SpareBank 1 SMN som igjen fremleier til EiendomsMegler 1 og SpareBank 1 Regnskapshuset SMN.

Brannstasjonen SMN har som formål å eie, utvikle og forvalte eiendom. Selskapet har kjøpt Trondheim Brannstasjon i Kongens gate 2 fra Trondheim kommune. Bygget er oppført over to byggetrinn i 1943 og 1948/49 med et totalt areal på 5733 kvm fordelt over åtte plan, hvorav to under bakken. Eiet tomt er 900 kvm etter fradeling. Brannstasjonen er klassifisert som bygning med høy antikvarisk verdi. Eiendommen skal rehabiliteres til et moderne kontor-/forretningsbygg. Det er inngått en totalentreprisekontrakt på rehabiliteringen med ferdigstillelse i august 2016.

St Olavs Plass SMN har som formål å eie, utvikle og forvalte eiendom. Selskapet kjøpte eiendommen St Olavs Plass 1 i Ålesund i oktober 2012. Bygget er på 3979 kvm over seks etasjer, hvorav en etasje under bakken. Bygget er oppført i 1907 og tilbygd i 1963 og 1996. Foruten SpareBank 1 SMN er Innovasjon Norge, Salmar Sales og Golden Energy Offshore Management leietakere i bygget.

Jernbanegata 19 SMN har som formål å eie, utvikle og forvalte eiendommen i Verdal. Selskapet kjøpte eiendommen i september 2013. Bygget er på 2407 kvm over fire etasjer, hvorav en etasje under bakken. Bygget er oppført i 1983. Foruten SpareBank 1 SMN er Advokat Marcus Amdahl, Tannlege Kjetil Kroglund, Tannlege Otto Indgul og Tannlege Unni Walberg leietakere i bygget.

SpareBank 1 Bygget Trondheim eier, drifter og leier ut deler av eiendommen i Søndre gate i Trondheim. Deler av bygget leies ut til SpareBank 1 SMN som igjen fremleier til EiendomsMegler 1 Midt-Norge, SpareBank 1 SMN Markets, SpareBank 1 Bygget Trondheim og SpareBank 1 Regnskapshuset SMN. Selskapet driver et eget konferansesenter samt er ansvarlig for personalkantine og resepsjon ved hovedkontoret.

Samfunnsansvar (CSR)

Som stor regional bank lever SpareBank 1 SMN i nært felleskap med regionen. Helt siden stiftelsen av banken i 1823 har videreutvikling av samfunnet vi lever i stått sentralt i våre valg og disponeringer. Med lokal kunnskap og nærhet til kundene gjør vi vurderinger som i tillegg til økonomi og risiko baserer seg på et samfunnsperspektiv, og hvor vi arbeider tett med kunder og lokalsamfunn for å utvikle gode virksomheter og gode levevilkår.

Hensynet til samfunnet er integrert i alle deler og på alle nivå i vår virksomhet, herunder de momenter som berøres av Regnskapslovens § 3-3 som omhandler menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, sosiale forhold, ytre miljø og bekjempelse av korrupsjon. Slik sikrer vi at etikk, miljø og viktige samfunnsspørsmål til en hver tid står på dagsorden.

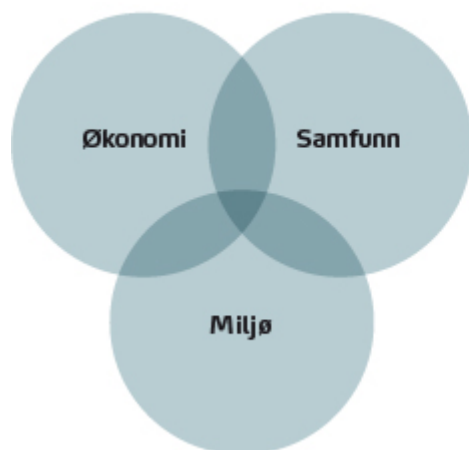
Gjennom bankens gavefond har vi i en årrekke tilbakeført midler til regionen vi er en del av. Vi kan nevne stipend til talenter innen kunst og idrett, støtte til lokale lag og organisasjoner, trivselstiltak i nærmiljøer og bidrag til næringsutvikling i Trøndelag og på Nordvestlandet.

I utviklingen av regionen er det viktig med et aktivt samarbeid mellom forskning, utvikling, utdanning og næringsliv. SpareBank 1 SMN bruker hvert år betydelige ressurser på å stimulere til nyskaping samt å koble industri, næringsliv og kunnskap. Samarbeidet med NTNU, Sintef i Trondheim, iKuben i Molde og Høgskolen i Ålesund er sentralt i dette arbeidet.

Den tredelte bunnlinje

Solid bankdrift skaper fundament for samfunnsansvarlig utvikling. Vi søker å finne en god balanse mellom økonomi, samfunn og miljø. Under hvert tema har vi definerte nøkkelområder hvor det er utviklet spesifikke tiltak.

Struktur for vår tenking omkring samfunnsansvar

Økonomi

Strategier og planverk
Økonomiske nøkkeltall
Etikk og lønverk
Forhold til elere
Risikohåndtering

Samfunn

Organisasjon/ansatte
Kunder/marked
Leverandører
Samfunnsengasjement
Teknologi/sikkerhet

Miljø

Ressursbruk
Innkjøpspolicy
Energi
Forurensing
Avfallshåndtering

Status 2009 - 2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Strategi/økonomi						
Konsernstrategi	Videreført	Videreført	Videreført	Videreført	Videreutviklet	Videreutviklet
Utvikle CSR-strategi	Videreført	Videreført	Videreført	Videreført	Videreutviklet	Videreutviklet
Resultat før skatt (mill)	1.147	1.282	1.279	1.355	1.758	2.143
Forvaltningskapital (mill)	84.541	97.992	101.455	107.919	115.630	126.047
Egenkapitalavkastning	16,2 %	14,6 %	12,8 %	11,7%	13,3 %	15,1 %
Ren kjernekapitaldekning	7,8 %	9,3 %	8,9 %	10,0 %	11,1 %	11,2 %
Antall utstedte egenkapitalbevis (mill)	82,78	102,74	102,76	129,83	129,83	129,83
Børskurs per 31.12	45,06	49,89	36,31	34,80	55,00	58,50
Børsverdi (mill) per 31.12.	3.749	5.124	3.731	4.518	7.141	7.595
Direkte avkastning	4,6 %	5,6 %	5,1 %	4,3%	3,2 %	3,8 %
Antall eiere	9.500	9.654	9.532	9.749	8.741	8.398
Samfunn/sosiale forhold						
Antall årsverk	805	793	794	819	758	753
Sykefravær	4,22 %	4,00 %	4,00 %	4,60 %	4,08 %	3,20 %
Andel kvinner	51,5 %	51,0 %	52,0 %	51,9 %	51,0 %	48,0 %
Andel kvinner i ledende stillinger	28,0 %	28,0 %	27,0 %	28,7 %	31,6 %	32,0 %
Gjennomsnittsalder	45 år	46 år	46 år	46 år	46 år	46 år
Ansattes tilfredshet (ATI)	75	I/T	715*	730*	756*	768*
Avtale om inkluderende arbeidsliv	Videreført	Videreført	Videreført	Videreført	Videreført	Videreført
Strategi for livsfasepolitikk	Videreutviklet	Videreutviklet	Videreført	Videreført	Videreført	Videreført
Antall kontorer	56	54	54	51	50	48
Antall privatkunder	194.000	194.500	196.500	200.900	201.500	203.000
Andel tildelt kultur	24 %	22 %	24 %	17 %	21 %	28 %
Andel tildelt idrett	20 %	23 %	23 %	21 %	15 %	26 %
Andel tildelt humanitært arbeid	4 %	6 %	6 %	12 %	5 %	7 %
Andel tildelt næringsutvikling	52 %	43 %	38 %	35 %	59 %	39 %
Miljø						
Innkjøp av papir (tonn)	35,90	39,10	35,70	35,76	35,80	26,50
Energiforbruk (kwh)	6.580.000	7.004.400	6.900.500	6.135.000	6.134.600	5.965.100
Antall flyreiser	3.585	3.816	3.910	3.524	3.517	3.626
Returordning av teknologisk avfall (tonn)	2,90	3,43	3,40	3,25	3,10	3,15
Kildesortering	Videreført	Videreført	Videreført	Videreført	Videreført	Videreført
Returordning skrivere og tonere	Videreført	Videreført	Videreført	Videreført	Videreført	Videreført
Antall videokonferanserom	6	6	8	10	10	10
Strategi/handlingsplan for energi og miljø i nytt hovedkontor	Videreført	Videreført	Videreført	Videreført	Videreført	Videreført
Antall kontor sertifisert som Miljøfyrtårn	1	1	2	4	4	15

* Nytt system for organisasjonsanalyse fra 2011

Etikk

Konsernets virksomhet er avhengig av tillit fra kunder, offentlige myndigheter og samfunnet for øvrig. SpareBank 1 SMNs ansatte skal kjennetegnes ved at de har en høy etisk standard. Dette innebærer at hver enkelt, i enhver sammenheng der vi identifiseres med bedriften, skal vise en adferd som oppfattes som tillitvekkende, ærlig og redelig og som er i henhold til de normer, regler og lover som gjelder i samfunnet.

SpareBank 1 SMN skal gi saklig og riktig informasjon på en ærlig, redelig og åpen måte om bankens virksomhet og tjenester.

SpareBank 1 SMN har lagt opp til følgende formaliserte og gjentakende gjennomgang av bankens etiske

retningslinjer overfor konsernets ansatte, og slik at dette til sammen skal utgjøre det formelle rammeverktøyet for den praktiske adferden hos samtlige av bankens ansatte:

- de etiske retningslinjene er en del av personalhåndboken, og derav en del av ansettelsesavtalen
- de etiske retningslinjene gjennomgås, med tilhørende eksempler og diskusjon for alle nyansatte
- etikk inngår som en obligatorisk modul i bankens elektroniske læringshus og alle ansatte må bestå denne testen hvert tredje år

Organisasjon og ansatte

SpareBank 1 SMN skal være en attraktiv og inkluderende arbeidsplass for medarbeidere i alle aldersgrupper og livsfaser. Banken legger til rette for at balansen mellom jobb, hjem og fritid oppleves som god for alle medarbeidere. Vi vil også bidra til at våre ansatte opprettholder en god helse gjennom å stimulere til fysisk aktivitet. Hensikten med dette er en tro på at medarbeidere som har fått tilrettelagt for sine behov yter bedre, til beste for seg selv og bedriften.

SpareBank 1 SMN har et lavt sykefravær, 3,2 prosent i 2014, og vi antar noe av dette kan tilskrives motiverte medarbeidere som har utfordrende og stimulerende oppgaver samtidig som mange holder seg i god fysisk form gjennom ulike former for aktivitet.

Vi har en god balanse mellom kjønn og aldersgrupper. Banken arbeider med å øke andelen kvinner i ledende stillinger. Andelen kvinnelige ledere var 32,0 prosent i 2014, mot 31,6 i 2013.

Konsernet har etablert et robust rammeverk på organisasjonsområdet:

- personalhåndbok, HMS-håndbok, IA-avtale
- interne avtalefestede utvalg; kontaktutvalg, ansettelsesutvalg, forhandlingsutvalg
- etiske retningslinjer, rutine for bekymringsmeldinger, rutine for konflikthåndtering
- introduksjonsprogram og nyansattesamlinger
- målrettet kompetanseutvikling gjennom rådgiverskole og læringshus
- rammeverk for utviklingssamtaler
- medarbeiderundersøkelse og oppfølging av denne
- livsfasepolitikk

For å fremme bedre helse, økt motivasjon og trivsel har konsernet etablert prosjektet BedreForm. Prosjektet er en målrettet satsing på å motivere ansatte til å øke sin fysiske aktivitet.

Korrupsjon og interne misligheter

Korrupsjon defineres som det å gi/tilby eller kreve/motta/akseptere en utilbørlig fordel i anledning stilling, verv eller oppdrag.

Interne misligheter omfatter handlinger hvor en medarbeider, vikar, tillitsvalgt eller medlem av styrende organer i SpareBank 1 SMN bevisst og uberettiget begår handlinger som fører til vinning eller økonomisk fordel for seg selv eller andre. Dette kan foregå på ulike måter eksempelvis ved underslag, tyveri,

dokumentfalsk, økonomisk utroskap, bedrageri, salg av informasjon eller tilbakeholdelse av informasjon. Uregelmessigheter kan omfatte overtredelse av gjeldende instruks, etiske regler, retningslinjer, fullmakter eller avtaler.

Konsernets sanksjonssystem skal sikre ensartede reaksjoner, rapportering, arkivering og oppfølging av kritikkverdige forhold blant ansatte på tvers av konsernet. Målet med sanksjonssystemet er å ha et effektivt regelsett som sikrer etterlevelse av fastsatte handlingsnormer og som samtidig ivaretar medarbeidernes rettssikkerhet.

Varsling av korrupsjon og andre misligheter i en virksomhet betegnes gjerne som *whistleblowing*. Alle har et samfunnsansvar og bør si ifra om straffbare handlinger. SpareBank 1 SMN har høy bevissthet rundt dette tema og bidrar med forebygging og avdekking av eventuelle tilfeller samt foretar utredninger ved mistanke om misligheter eller uregelmessigheter.

Hvitvasking og terrorfinansiering

SpareBank 1 SMN arbeider systematisk med å avdekke og bekjempe økonomisk kriminalitet. Kjenn din kunde-prinsippet er i ny hvitvaskingslov utvidet til å omfatte både kjenn din kunde og kjenn din kundes forretning. Det betyr at vi som finansinstitusjon skal kjenne til hvilke transaksjoner det er vanlig for denne kunden å foreta for å kunne avdekke uvanlige/mistenkelige transaksjoner. Kravene til finansinstitusjoner er skjerpet på legitimasjons- og kundekontroll samt registrering av opplysninger om kunden.

Myndigheter, kunder og konkurrenter skal ha tillit til SpareBank 1 SMNs profesjonalitet og redelighet. Gjennom årvåkenhet i alle ledd i organisasjonen gir vi vårt bidrag til at produkter og tjenester ikke utnyttes til gjennomføring av kriminalitet, herunder hvitvasking og terrorfinansiering. Blant annet er vi pålagt å utrede alle mistenkelige transaksjoner. Disse håndteres i eget system og rapporteres etter egne kriterier til Økokrim. Myndigheter både nasjonalt og internasjonalt har økt fokuset på områdene økonomisk kriminalitet og terrorfinansiering, og det er ventet ytterligere krav overfor finansnæringen.

Som rapporteringspliktig finansinstitusjon er SpareBank 1 SMN pålagt å foreta en konkret gjennomgang av risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering knyttet til vår virksomhet. Risikoanalysen revideres årlig. For året 2014 anses risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering mot SpareBank 1 SMN å være på nivå lav/moderat med de rutiner og tiltak banken har etablert. De interne rutinene skal sikre at SpareBank 1 SMN oppfyller alle relevante regelverk knyttet til tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering, og alle rutiner er utarbeidet på bakgrunn av en konkret risikobasert gjennomgang av virksomheten.

SpareBank 1 SMN har i henhold til lovverket utpekt en hvitvaskingsansvarlig i ledelsen. Daglig sentral utøvelse av funksjonen og tilhørende rapportering skjer i sikkerhetsavdelingen. Banken har for øvrig etablert en egen intern antihvitvaskingsgruppe med ansatte fra relevante kundesegmenter og fagområder.

Medarbeidere skal etter fast intervall gjennomføre obligatorisk e-læring om hvitvasking og terrorfinansiering. Sikkerhetsavdelingen har gjennomført 28 kurs for til sammen 331 ansatte som en del av opplæringen for å motvirke ulike former for økonomisk kriminalitet.

Miljø

Konsernet gjennomfører tiltak som skal bidra til å redusere forbruk av energi, papir og andre ressurser. Videre reduserer vi ressurskrevende reisevirksomhet ved å erstatte reiser med videokonferanser. Håndtering av teknologisk avfall og innkjøp av miljøvennlige løsninger har også høy oppmerksomhet. Banken arbeider kontinuerlig for å sikre riktige innkjøp av teknologisk utstyr der vi legger energi og miljøkrav inn som spesifikke vurderingskriterier. Dette er forankret i en egen innkjøpsveileder og våre handlingsplaner for Miljøfyrtårn.

Alt teknologisk utstyr håndteres som spesialavfall og leveres i en godkjent miljøreturordning. Det ble i 2014 returnert vel tre tonn teknologisk avfall. Økt bruk av elektroniske arbeidsprosesser, hvorav innføring av nye kopi- og printløsninger har redusert papirforbruket. Bruk av elektroniske arbeidsprosesser øker, noe som stiller større krav til sikkerhet og personvern. Følgende tiltak gjennomføres for å sikre fokus og kompetanse på sikkerhet:

- jevnlig interne kurs i sikkerhet
- gjennomført nasjonale sikkerhetsøvelser (katastrofeøvelser)

SpareBank 1 SMN foretok 3626 flyreiser i løpet av 2014 mot 3517 flyreiser i 2013. Til tross for økt kundeaktivitet samt bankens engasjement i utvalg og prosjekter i regi av SpareBank 1-alliansen, er reiseaktiviteten med fly stabilt. Bruk av videokonferanser, telefonkonferanser og digitale verktøy for samhandling og kunnskapsdeling er økende. Vi oppfordrer også ansatte til å reise kollektivt eller helst sykle eller gå til og fra arbeid. Papirforbruket ble redusert med 25 prosent fra 2013 til 2014.

Meget lavt energiforbruk i hovedkontoret

SpareBank 1 SMN flyttet inn i nytt hovedkontor høsten 2010. Våre målsetninger for energi og innemiljø var ambisiøse. Målet for energidelen i kontordelen var 85 kWh per kvm per år. Målsetningen ble oppfylt med god margin allerede første driftsår. Energiforbruket på kontordelen viste etter tre års drift 77 kWh per kvm, noe som er langt under myndighetskravene på 144 kWh per kvm. Konkrete tiltak for å redusere energiforbruket i 2014, har sammen med en lavere vintertemperatur, gitt en total innsparing på ca. 170.000 kWh sammenlignet med 2013. Forbruket i kontordelen ligger rundt 60 kWh per kvm. Årsakene til det lave energiforbruket er mange og sammensatte, men de viktigste faktorene er:

- en godt isolert og tett bygningskropp
- et svært energieffektivt ventilasjonssystem
- et godt styrings- og driftsoppfølgingssystem
- organisering av arbeidsplassen og oppfølging fra byggets brukere

Det arbeides med energireducerende tiltak på alle kontorer som er under miljøsertifisering.

Miljøfyrtårn

SpareBank 1 SMN har valgt å sertifiseres som Miljøfyrtårn. Miljøfyrtårn er en nasjonal sertifiseringsordning i privat og offentlig sektor. Vi sertifiseres etter reglene om hovedkontormodell. Ved starten på 2014 var hovedkontoret i Trondheim og kontorene i Ålesund, Stjørdal og Steinkjer sertifisert. Nå er i tillegg 11 andre kontorer sertifisert. Våre datterselskap SpareBank 1 Finans Midt-Norge og SpareBank 1 Bilplan er også sertifisert. Dette innebærer at kontorer, hvor ca. 700 ansatte har sitt daglige virke, er sertifisert innen

områdene arbeidsmiljø, innkjøp/materialbruk, energi, transport, avfall, utslipp og estetikk. I 2015 starter sertifiseringen av ytterligere 11 kontor. SpareBank 1 SMN er også medlem av Grønt Punkt Norge.

SpareBank 1 SMN og gavearbeidet

Bidrag til samfunnet skal være allmenntilgjengelig og komme flest mulig til gode. Vi legger betydelig vekt på at våre bidrag skal bygge, støtte og utvikle landsdelen. For å kunne skape nye verdier og gjøre landsdelen til et attraktivt sted å bo bidrar vi både med kompetanse og kapital.

- Vi jobber for at personer, ideer og ressurser bringes sammen og som bidrar til verdiskaping
- Vi tilfører kapital til aktivitet som fremmer samfunnsmessige målsettinger

Vi stiller de samme etiske og miljømessige kravene til våre samarbeidspartnere som oss selv. I prosesser og ved tildelinger av noe omfang, etableres skriftlige avtaler for å sikre at våre samfunnsmessige krav blir etterlevd. Våre hovedsatsingsområder er følgende:

Næringsutvikling:

- innovasjon og nyskaping
- kompetanseoverføring til regionens næringsliv
- bidra til å utvikle infrastruktur
- utvikle entreprenørskap
- starthjelp ved nyetableringer (såkorn- og venturekapital)

Kultur/idrett:

- særskilt satsing mot barn og ungdom
- bidra til å styrke regionens identitet og historiske grunnlag basert på Olavstradisjonen (Olavsarven)
- bidra til å stimulere talenter, ungdom og ildsjeler både innenfor kultur- og idrettsområdet, blant annet gjennom Tæl-stipendet

SpareBank 1 SMN sitt gavearbeid utbetalte i 2014 vel 30 millioner kroner til samfunnsnyttig virksomhet.

Styring og ledelse

SpareBank 1 SMN tufter sin virksomhet på kortreiste beslutninger, og styrker sin selvstendighet ved å være alliansepartner i SpareBank 1.

Konsernledelsen

Finn Haugan (1953)

Konsernsjef

Siviløkonom fra BI (1977).

Tiltrådte som administrerende direktør i SpareBank 1 SMN i 1991. Konsernsjef fra 2010. Tidligere ansatt i Fokus Bank i 13 år, hvorav siste to år som viseadministrerende direktør.

Styreleder i BN Bank, nestleder i Finans Norge (FNO) og styremedlem i Sparebankforeningen. Styremedlem i SpareBank 1 Gruppen, NETS og Bank 1 Oslo Akershus. Styreleder i EiendomsMegler 1 Midt-Norge, SpareBank 1 Markets, Fotograf Schrøders Stiftelse og leder av Direksjonen i Selskabet for Trondhjems Bys Vel.

Vegard Helland (1975)

Konserndirektør Næringsliv

Siviløkonom fra Handelshøyskolen i Bodø (1999), Autorisert Finansanalytiker fra NHH (2007).

Ansatt i SpareBank 1 SMN siden 2003 og har primært jobbet med konsernkunder. Leder for næringslivsdivisjonen fra august 2010. Leder for konsernkredittutvalget i SpareBank 1 SMN siden 2007. Tidligere erfaring fra KPMG samt Senter for havbruk og fiskeri.

Styreleder i SpareBank 1 Finans Midt-Norge og styremedlem i SpareBank 1 Gruppen Finans, Conecto og Mavi XV. Varamedlem i styret i SpareBank 1 SMN Card Solutions.

Kjell Fordal (1957)

Konserndirektør Økonomi, finans og strategi

Siviløkonom fra BI (1981) samt Master of Management BI (2004).

Ansatt i SpareBank 1 SMN i 1982.

Styreleder i SpareBank 1 Regnskapshuset SMN, SpareBank 1 SMN Pensjonskasse, SpareBank 1 Næringskreditt, SpareBank 1 Boligkreditt, SpareBank 1 SMN Invest, GMA Invest og Prøven Eiendom. Styremedlem i SpareBank 1 Markets, SpareBank 1 Boligkreditt, SpareBank 1 Næringskreditt og SpareBank 1 Kredittkort.

Nelly S. Maske (1975)

Konserndirektør Organisasjon og utvikling

Ansatt i SpareBank 1 SMN i 2013.

Master of Science fra South Bank University London 2000, Bachelor i Økonomi & Administrasjon TØH 1998.

Tidligere bred erfaring fra rådgivningselskapet Ernst & Young, senest som direktør i Ernst & Young Advisory fra 2010-2013.

Wenche Margaretha Seljeseth (1964)

Konserndirektør Forretningsdrift og -utvikling

Jurist fra Universitetet i Oslo (1996). Bachelor of Business Administration fra BI (2002).

Ansatt i SpareBank 1 SMN i 2008. Tiltrådte som konserndirektør i 2011. Erfaring fra ulike lederstillinger i Vital Forsikring og Gjensidige.

Styremedlem i SpareBank 1 Forsikring, SpareBank 1 Skadeforsikring, SpareBank 1 Bilplan, Allegro Kapitalforvaltning og Brannstasjonen SMN.

Svein Tore Samdal (1971)

Konserndirektør Privatmarked

Cand. Polit. fra NTNU (1999).

Ansatt i SpareBank 1 SMN i 2013. Har vært i ledende funksjoner i EiendomsMegler 1 Midt-Norge siden han startet i 2006. Tidligere landslagssjef for langrenn damer i Norges Skiforbund fra 2001-2006.

Styreverv i Aktimed Nord-Trøndelag, Retro, Lounge og KG Treningssenter.

Styret

Kjell Bjordal (1953) styreleder

Siviløkonom fra NHH (1976), 1. avdeling jus og AMP Wharton Business School (1989).

Medlem av styret siden 2007 og styreleder siden 2013. Medlem av godtgjørelsesutvalget siden 2012 og leder siden 2013.

Selvstendig virksomhet.

Erfaring som adm. direktør i EWOS-Gruppen og leder fôrdivisjonen i Cermaq, økonomidirektør og konsernsjef i Glamox Gruppen, administrerende direktør i NorAqua samt direktør Trøndelag Teater. Styreleder i Axess, Brødrene Dyrøy og Norsk Landbrukskjemi. Styremedlem i Entra Eiendom, Pharmaq samt Florvaag Bruk Holding.

Deltatt på 19 av 19 styremøter i 2014.

Bård Benum (1962) nestleder

Sivilingeniør fra NTNU (1987).

Styremedlem siden mars 2009 og nestleder siden 2013. Medlem av revisjonutvalget siden 2009 og medlem av risikoutvalget siden 2013.

Konsernsjef i Powel. Erfaring fra ledende stillinger i Norsk Hydro, Statoil, Reitangruppen. Administrerende direktør i Cresco 1998-2000 og Vital Forsikring 2001-2007.

Deltatt på 17 av 19 styremøter i 2014.

Paul E. Hjeltn-Hansen (1962)

MBA fra Universitetet i Denver, USA (1988), Autorisert Europeisk Finansanalytiker (AFA) fra NHH (1996) og Autorisert Porteføljeforvalter (Norske Finansanalytikers Forening/NHH 2001).

Medlem av styret og medlem av revisjonsutvalget siden 2008. Leder av risikoutvalget siden 2013.

Privat investor og selvstendig næringsdrivende innen rådgivning. Har hatt stillinger som finansanalytiker, porteføljeforvalter i Christiania Bank og Kreditkasse og Fokus Bank samt finanssjef og finansdirektør i henholdsvis Bachke & Co og Det norske oljeselskap.

Styreleder i Arild og Emilie Bachkes Fond, Trondhjems Kunstforenings legatstyre og Generalkonsul Adolf Øiens Donationsfond. Styremedlem i Bachke & Co.

Deltatt på 19 av 19 styremøter i 2014.

Arnhild Holstad (1963)

Cand.mag. og journalist.

Medlem av styret siden 2010.

Kommunikasjonssjef i Statskog siden 2007. Politisk rådgiver i Arbeids- og inkluderingsdepartementet 2005-2007. Prosjektleder i Olav Duun Innovasjon 2003-2005. Journalist i Namdalsavisa 1991-2003. Flyktingekonsulent i Aukra kommune 1988-1989. Lærer på Oppegård vg. skole 1987-1988.

Styremedlem i NTE Holding.

Deltatt på 17 av 19 styremøter i 2014.

Aud Skrudland (1959)

Veterinær fra NVH (1984). Spesialist på fiskesykdommer. Videreutdanning innen markedsføring og offentlig rett.

Medlem av styret siden 2010. Medlem av godtgjørelsesutvalget siden 2012.

Ansatt som spesialinspektør i Mattilsynets regionkontor i Steinkjer. Arbeidserfaring fra oppdrettsnæringen innen fiskehelse og produktutvikling, markedsføring og salg av legemidler til fisk.

Medlem av programstyret for Havbruk i Norges Forskningsråd. Tidligere medlem av kommunestyre og formannskap i Averøy kommune, styret i Romsdal Fellesbank, kontrollkomiteen og representantskapet i SpareBank 1 SMN.

Deltatt på 17 av 19 styremøter i 2014.

Morten Loktu (1960)

Sivilingeniør NTH (1984)

Medlem av styret siden 2013. Medlem av godtgjørelsesutvalget siden 2013.

Områdedirektør for Statoils produksjon- og utviklingsaktivitet utenfor Midt-Norge. Begynte i Statoil i 1985 og har i perioden hatt ulike stillinger innen bl.a. forskning og utvikling. Ansvar for teknologiorganisasjonen i Statoil 2000-2002. Senior Vice President for forskning og utvikling i Statoil 2005-2010.

Konsernsjef i SINTEF-gruppen 2002-2004. Tidligere styremedlem og styreleder i NTNU, styremedlem i RBK.

Deltatt på 16 av 19 styremøter i 2014.

Venche Johnsen (1952)

Diverse utdanning gjennom Bankakademiet og på høyskolenivå.

Medlem av styret siden 2004.

Konserntillitsvalgt i Finansforbundet i SpareBank 1 SMN. 36 års praksis i ulike posisjoner i SpareBank 1 SMN.

Deltatt på 18 av 19 styremøter i 2014.

Janne Thyø Thomsen (1957)

Utdanning innen økonomi og jus.

Medlem av styret siden 2014. Medlem av revisjon- og risikoutvalget siden 2014.

Konsulent og rådgiver i JT Targeting i Danmark. Tidligere Senior Vice President i ratingbyrået Moody's fra 1997 til 2012. Har også jobbet i Yamaichi International (Europe) Limited fra 1987-1995, Finansministeriet, Statsgældskontoret fra 1984-1987 og Eksportkreditrådet, Industriministeriet fra 1981-1984.

Deltatt på 14 av 14 styremøter i 2014.

Erik Gunnes (1966)

3-årig handelshøyskole økonomi. Bankrelatert utdanning Bankakademiet/BI.

Varamedlem av styret siden 2014. Fast møtende varamedlem for ansatte.

19 år praksis i ulike posisjoner i SpareBank 1 SMN.

Styremedlem Finansforbundet Trøndelag 2010-2012.

Deltatt på 13 av 14 styremøter i 2014.

Tillitsvalgte

Representantskapet

Medlemmer valgt av egenkapitalbeviserne	Bosted	Antall egenkapitalbevis*
Asbjørn Tronsgård	Sunnalsøra	37.222
Anne-Brit Skjetne	Levanger	3.972.032
Berit Tiller	Trondheim	1.039
Jorunn Skjermo	Trondheim	0
Lars Bjarne Tvete (nestleder)	Trondheim	1.600
Marit Collin	Trondheim	3.555
Odd Reitan	Trondheim	0
Stig Jakobsen	Angvik	21.991
Thor Arne Falkanger	Trondheim	209.255
Thor Christian Haugland	Stavanger	153.970
Torgeir Svæe	Oslo	2.736.435
Widar Slemdal Andersen	Rælingen	13.886
Kjell Hagan	Trondheim	150
Ragnhild Tokstad Bergsmyr	Trondheim	200
Therese Bjørstad Karlsen	Trondheim	170
Knut Vardal	Ålesund	62.400
Egil Stenshagen	Oslo	721.384

Medlemmer valgt av innskyterne	Bosted	Antall egenkapitalbevis*
Anne Lise Aunaas	Trondheim	0
Jan-Yngvar Kiel	Trondheim	0
Leif Helge Kongshaug	Averøy	0
Marit Dille	Kolvereid	700
Randi Bakken	Trondheim	0
Randi Borghild Dyrnes (leder)	Molde	0
Aage Rostad	Verdal	2.494
Ingunn Kjeldstad	Levanger	7.713

Medlemmer valgt av fylkestingene	Bosted	Antall egenkapitalbevis*
Anne Sophie Hundstad	Trondheim	0
Elin Agdestein	Steinkjer	0
Gunn Iversen Stokke	Buvik	0
Hans Martin Storø	Nærøy	9.728
Jonny Meland	Sunnalsøra	0
Torgeir Dahl	Molde	0
Torhild Aarbergsbotten	Brekstad	0
Trine Hallem	Verdal	0

Medlemmer valgt av ansatte	Bosted	Antall egenkapitalbevis*
Alvhild Skogmo Jensen	Namsos	2.000
Ann Kristin Leirvik Sletnes	Torvikbukt	3
Ellinor Finserås	Trondheim	601
Linda Leer	Trondheim	2.357
Rolf Bratlie	Trondheim	1.963
Oddbjørn Kulseth	Stjørdal	7.293
Hege Karina Bøe	Molde	1.560
Randi Selnes Herskedal	Fræna	8.343
Anders Skrove	Steinkjer	458
Bjørn Larsen	Trondheim	2.426

Styret

	Bosted	Antall egenkapitalbevis*
Kjell Bjordal, leder	Molde	100.000
Bård Benum, nestleder	Trondheim	0
Arnhild Holstad	Namsos	0
Aud Skrudland	Averøy	2.765
Morten Loktu	Trondheim	5.000
Paul E. Hjelm-Hansen	Trondheim	49.219
Venche Johnsen	Trondheim	24.716
Janne Thyø Thomsen	Danmark	0
Bente Karin Trana (varamedlem)	Steinkjer	0
Erik Gunnes (varamedlem)	Trondheim	230
Pål Hofstad (varamedlem)	Verdal	0

Kontrollkomiteen

	Bosted	Antall egenkapitalbevis*
Terje Lium	Trondheim	0
Anders Lian	Trondheim	0
Terje Ruud	Trondheim	0

Valgkomiteen

	Bosted	Antall egenkapitalbevis*
Lars Bjarne Tvete	Trondheim	1.600
Jonny Meland	Sunnalsøra	0
Marit Dille	Kolvereid	700
Alvhild Skogmo Jensen	Namsos	2.000

* Antall egenkapitalbevis per 31. desember 2014 inkluderer egenkapitalbevis eid av nærstående, selskaper man kontrollerer og selskaper man er valgt på vegne av.

Eierstyring og selskapsledelse

Eierstyring og selskapsledelse i SpareBank 1 SMN omfatter de verdier, mål og overordnede prinsipper som konsernet styres og kontrolleres etter og legger grunnlaget for langsiktig verdiskaping til det beste for egenkapitalbeviserne, ansatte og samfunnet for øvrig.

SpareBank 1 SMN vurderer årlig prinsippene for eierstyring og selskapsledelse og hvordan de fungerer i konsernet. SpareBank 1 SMN avlegger en redegjørelse for prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse i samsvar med regnskapsloven § 3-3b og den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse.

Regnskapslovens § 3-3b, 2. ledd

Beskrivelsen nedenfor redegjør for hvordan regnskapslovens § 3-3b annet ledd er dekket i SpareBank 1 SMN. Nummereringen tilsvare nummerering i paragrafen.

Redegjørelsen for prinsipper og praksis vedrørende foretaksstyring etter første ledd skal minst inneholde følgende opplysninger:

1. "En angivelse av anbefalinger og regelverk om foretaksstyring som foretaket er omfattet av eller for øvrig velger å følge": Prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse i SpareBank 1 SMN er basert på norsk lov og konsernet følger den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse utgitt av Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse, NUES, så langt det passer for sparebanker med egenkapitalbevis. Det henvises ellers til redegjørelsens punkt 1, Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse, for en nærmere beskrivelse.
2. "Opplysninger om hvor anbefalinger og regelverk som nevnt i nr. 1 er offentlig tilgjengelige": Anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse er tilgjengelig på nues.no.
3. "En begrunnelse for eventuelle avvik fra anbefalinger og regelverk som nevnt i nr. 1": Eventuelle avvik fra anbefalingen er kommentert nedenfor under redegjørelsen for hvordan anbefalingen etterlevs.
4. "En beskrivelse av hovedelementene i foretakets, og for regnskapspliktige som utarbeider konsernregnskap eventuelt også konsernets, systemer for internkontroll og risikostyring knyttet til regnskapsrapporteringsprosessen": Det henvises til punkt 10 under Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse nedenfor for en beskrivelse av internkontroll og risikostyring knyttet til regnskapsrapporteringsprosessen.
5. "Vedtaksbestemmelser som helt eller delvis utvider eller fraviker bestemmelser i allmennaksjeloven kapittel 5": Det henvises til punkt 6 under Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse nedenfor for en beskrivelse av SpareBank 1 SMN sin etterlevelse.
6. "Sammensetningen til styre, bedriftsforsamling, representantskap og kontrollkomité; eventuelle arbeidsutvalg for disse organene samt en beskrivelse av hovedelementene i gjeldende instruks og retningslinjer for organenes og eventuelle utvalgs arbeid": Se punktene 6, 7, 8 og 9 nedenfor under Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse.

7. "Vedtektsbestemmelser som regulerer oppnevning og utskifting av styremedlemmer": Se redegjørelsen for anbefalingens punkt 8 nedenfor.

8. "Vedtektsbestemmelser og fullmakter som gir styret adgang til å beslutte at foretaket skal kjøpe tilbake eller utstede egne aksjer eller egenkapitalbevis": Se punkt 3 under Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse nedenfor.

Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse

Beskrivelsen nedenfor redegjør for hvordan de 15 punktene i den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse av 30. oktober 2014 er fulgt opp i SpareBank 1 SMN.

Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse

(Anbefalingens pkt. 1)

Det foreligger ingen vesentlige avvik mellom anbefalingen og hvordan denne etterlevs i SpareBank 1 SMN.

Anbefalingen gjelder så langt det passer for sparebanker med egenkapitalbevis. Eventuelle avvik er det redegjort for i teksten nedenfor.

SpareBank 1 SMN har vedtatt en egen policy for eierstyring og selskapsledelse, og legger vekt på å videreutvikle sin policy innenfor rammen av aktuelle lover og i tråd med de anbefalinger som kommer fra ledende miljøer.

Banken skal gjennom sin eierstyring og selskapsledelse sikre en forsvarlig formuesforvaltning og gi økt trygghet for at dens uttalte mål og strategier blir nådd og realisert. God virksomhetsstyring i SpareBank 1 SMN omfatter de verdier, mål og overordnede prinsipper som banken styres og kontrolleres etter for å sikre eiernes, innskytternes og andre gruppers interesser i banken. Banken følger Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse så langt det passer for sparebanker med egenkapitalbevis. Anbefalingen er tilgjengelig på nues.no.

Banken har særlig vektlagt:

- en struktur som sikrer målrettet og uavhengig styring og kontroll
- systemer som sikrer måling og ansvarliggjøring
- en effektiv risikostyring
- fullstendig informasjon og effektiv kommunikasjon
- likebehandling av egenkapitalbeviserne og balansert forhold til øvrige interessegrupper
- overholdelse av lover, regler og etiske standarder

Medarbeiderne i SpareBank 1 SMN skal kjennetegnes ved at de har en høy etisk standard. Dette innebærer at de ansatte skal vise en adferd som oppfattes som tillitvekkende, ærlig og redelig og som er i henhold til de normer, regler og lover som gjelder i samfunnet i de tilfeller de ansatte identifiseres med bedriften.

SpareBank 1 SMN sine etikkregler omhandler blant annet habilitet, forhold til kunder, leverandører og konkurrenter, verdipapirhandel, innsideregler og relevante privatøkonomiske forhold. Dette regelverket gjelder for alle ansatte og tillitsvalgte i styrende organer.

Alle ansatte og tillitsvalgte i SpareBank 1 SMN er i henhold til eksterne krav og interne retningslinjer pålagt

taushetsplikt om den informasjonen de i sitt arbeid får kjennskap til om konsernets eller kundens forhold. Denne taushetsplikten gjelder ikke bare overfor utenforstående, men også overfor medarbeidere som ikke har tjenstlig behov for de aktuelle opplysningene i sitt arbeid. Videre skal ingen medarbeidere i SpareBank 1 SMN, via datasystemene eller på annen måte, aktivt søke opplysninger om andre medarbeidere eller kunder når det ikke er nødvendig for vedkommendes arbeid. SpareBank 1 SMN sine etikkregler slår fast at en medarbeider straks skal informere sin overordnede eller andre kontaktpersoner som er definert i egen varslingsrutine dersom han eller hun får kunnskap om forhold som er i strid med gjeldende lover og regler eller vesentlige brudd på interne bestemmelser. Ansatte som varsler om kritikkverdige forhold i samsvar med interne rutiner skal ikke utsettes for belastning som følge av varslingen.

SpareBank 1 SMN ønsker å medvirke til en bærekraftig samfunnsutvikling gjennom ansvarlig forretningsdrift og dette innebærer mellom annet å ivareta hensynet til etikk, miljø og sosiale forhold. SpareBank 1 SMN har derfor utarbeidet en egen strategi for forvaltning av bankens samfunnsansvar (CSR).

Samfunnsansvar er en integrert del av bankens virksomhet og ansvaret uttrykkes gjennom strategier, tiltak og aktiviteter banken planlegger og gjennomfører. Samfunnsansvaret kommer til uttrykk gjennom hvordan vi forvalter ressurser vi disponerer og vår dialog med ansatte, eiere, kunder, lokalsamfunn og øvrige interessenter. I tillegg er det etablert en innkjøpsstrategi som beskriver det etiske rammeverket, krav til leverandører og hvilke kriterier banken legger til grunn ved innkjøp.

Det vises ellers til eget kapittel om samfunnsansvar i årsrapporten.

Avvik fra anbefalingens pkt. 1: Ingen

Virksomhet

(Anbefalingens pkt. 2)

SpareBank 1 SMN er et selvstendig finanskonsern i SpareBank 1-alliansen. Bankens visjon er å være den anbefalte banken. I henhold til vedtektene i SpareBank 1 SMN er formålet med virksomheten å fremme sparing ved å ta i mot innskudd fra innskyttere og å forvalte på trygg måte midler som den rår over i samsvar med lovregler som til enhver tid gjelder for sparebanker. Banken kan utføre alle vanlige bankforretninger og banktjenester i samsvar med den til enhver tid gjeldende lovgivning. Vedtektene i sin helhet finnes på bankens nettside.

Bankens forretningsidé er å yte finansiell rådgiving til privatpersoner, bedrifter og offentlig sektor i primært Nord- og Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal samt Sogn og Fjordane slik at de kan realisere sine mål gjennom investering, sparing, betaling og sikring av liv og verdier. I tillegg skal konsernet drive eiendomsmegling, kapitalforvaltning, leasing og regnskapsføring i de samme geografiske områder og til de samme kundegrupper.

Våre kunder skal oppfatte oss som nær og dyktig. Det betyr at vi skal være nær våre kunder gjennom personlig kontakt, at vi tar initiativ til å møte kunden med de beste rådene og produktene samt at vi skal være en aktiv støttespiller i regionen. Dyktig innebærer at vi skal tilby et bredt og tidsriktig produktspekter, ha medarbeidere med solid fagkompetanse og gode ferdigheter. Vi skal ha høy etisk standard i alt vi gjør og våre kunder skal oppleve at de får dekket sine behov for finansiell rådgiving og tjenester på en profesjonell og faglig måte.

Avvik fra anbefalingens pkt. 2: Ingen

Selskapskapital og utbytte

(Anbefalingens pkt. 3)

Styret foretar løpende en vurdering av kapital situasjonen i lys av selskapets mål, strategi og ønsket risikoprofil. SpareBank 1 SMN hadde per 31. desember 2014 en egenkapital på 12,5 milliarder kroner. Kjernekapitaldekningen per 31. desember 2014 var 13,0 prosent og ren kjernekapital var per 31. desember 2014 11,2 prosent.

For detaljert informasjon om kapitaldekningen, se egen note i årsrapporten, og for en nærmere omtale av reglene om kapitaldekning og hvilke prinsipper SpareBank 1 SMN legger til grunn for å vurdere kapitalbehovet, vises det til konsernets Pilar 3-rapportering som er publisert på smn.no samt kapitlet om risiko- og kapitalstyring i årsrapporten.

Utbytte

SpareBank 1 SMN sitt mål er å forvalte konsernets ressurser på en måte som gir egenkapitabeviserne en god, stabil og konkurransedyktig avkastning i form av utbytte og kursstigning på egenkapitalbevisene.

Årsoverskuddet vil bli fordelt mellom eierkapitalen (egenkapitalbeviserne) og grunnfondskapitalen (tidligere sparebankens fond) i samsvar med deres andel av bankens egenkapital.

SpareBank 1 SMN legger til grunn at opp til halvparten av eierkapitalens andel av overskuddet utbetales som utbytte, og tilsvarende at opp til halvparten av grunnfondskapitalens andel av overskuddet utbetales som gaver eller overføres til en Sparebankstiftelsen SMN. Dette forutsatt at soliditeten er på et tilfredsstillende nivå. Ved fastsettelse av utbyttet blir det tatt hensyn til forventet resultatutvikling i en normalisert markedssituasjon, eksterne rammebetingelser og behov for kjernekapital. Det er bankens representantskap som fastsetter det årlige utbytte basert på forslag fra styret. Utbyttepolitikken er publisert på bankens hjemmeside.

Underskudd

Eventuelt underskudd dekkes ved forholdsmessig overføring fra grunnfondskapitalen, herunder gavefondet og den eierandelskapitalen som overstiger vedtektsfestet eierandelskapital, herunder utjevningfondet. Underskudd som ikke dekkes av dette, dekkes ved forholdsmessig overføring fra overkursfondet og kompensasjonsfondet, og dernest ved nedsettelse av vedtektsfastsatt eierandelskapital.

Kjøp av egne egenkapitalbevis

Styret i SpareBank 1 SMN har fullmakt til å kjøpe egne egenkapitalbevis for inntil ti prosent av bankens eierandelskapital. Slike kjøp skal skje ved handel i verdipapirmarkedet via Oslo Børs. Den samlede beholdningen av egenkapitalbevis som banken eier og/eller har avtalepant i kan ikke overstige ti prosent av bankens eierandelskapital. Hvert egenkapitalbevis kan kjøpes til kurser mellom 1 og 200 kroner. Fullmakten er gyldig i 13 måneder fra vedtaket ble fattet i representantskapets møte 26. mars 2014.

Kapitalforhøyelse

Styrefullmakter til kapitalforhøyelser gis på bakgrunn av konkrete og definerte formål. Per 31. desember

2014 foreligger det ingen styrefullmakt til å foreta kapitalforhøyelse i SpareBank 1 SMN.

Avvik fra anbefalingens pkt. 3: Ingen

Likebehandling av aksjonærer og transaksjoner med nærstående

(Anbefalingens pkt. 4)

SpareBank 1 SMN har én egenkapitalbevisklasse. Gjennom vedtektene og i styrets og ledelsens arbeid legges det vekt på at alle egenkapitalbevisiere skal likebehandles og ha samme mulighet for innflytelse. Alle egenkapitalbevis har lik stemmerett. Banken forholder seg til finansieringsvirksomhetslovens regler for eier- og stemmerettsbegrensninger så langt bestemmelsene gjelder for sparebank med egenkapitalbevis.

Ved forhøyelse av eierandelskapitalen skal eksisterende eiere ha fortrinnsrett med mindre særlige forhold tilsier at dette fravikes. Slik fravikelse vil i så fall bli begrunnet. SpareBank 1 SMN har ved ujevne mellomrom gjennomført ansatteemisjon og slike kapitalforhøyelser er gjennomført i den hensikt å styrke ansattes eierskap til egen bank og interesse for bankens kapitalinstrument. En eventuell utøvelse av styrets fullmakt til kjøp av egne egenkapitalbevis skal skje ved kjøp i verdipapirmarkedet via Oslo Børs.

Transaksjoner med nærstående

Styreinstruksen i SpareBank 1 SMN slår fast at et styremedlem ikke må delta i behandlingen eller avgjørelsen av spørsmål som har slik betydning for egen del eller for noen nærstående at medlemmet må anses for direkte eller indirekte å ha personlig eller økonomisk særinteresse i saken. Det samme følger av de etiske retningslinjene i SpareBank 1 SMN. Den enkelte plikter selv å påse at han eller hun ikke er inhabil i behandlingen av en sak.

Styret skal godkjenne avtaler mellom banken og et styremedlem eller med konsernsjefen. Styret skal også godkjenne avtaler mellom banken og tredjemann, der et styremedlem eller konsernsjefen måtte ha en særlig interesse. Styremedlemmer skal på eget initiativ opplyse om enhver interesse den enkelte eller vedkommendes nærstående kan ha i avgjørelsen av et spørsmål. Med mindre styremedlemmet selv velger å fratre ved behandlingen eller avgjørelsen av en sak, skal styret beslutte om vedkommende skal fratre. Ved vurderingen skal det legges vekt på alle former for personlige, økonomiske eller andre interesser hos styremedlemmet og behovet for allmennhetens tillit til bankens virksomhet. Styrets vurderinger av habilitetsspørsmål skal protokolleres.

Avvik fra anbefalingens pkt. 4: Ingen

Fri omsettelighet

(Anbefalingens pkt. 5)

Bankens egenkapitalbevis er notert på Oslo Børs med ticker MING og er fritt omsettelige. Vedtektene inneholder ingen begrensninger på omsetteligheten.

Avvik fra anbefalingens pkt. 5: Ingen

Generalforsamling

(Anbefalingens pkt. 6)

Generalforsamling (representantskap)

En sparebank er i utgangspunktet en selveid institusjon. Styringsstrukturen og sammensetningen av styringsorganene atskiller seg fra aksjeselskaper, jf. sparebanklovens § 7 om hvilke organer en sparebank skal ha – forstanderskap (representantskap), kontrollkomité og styre. Bankens øverste organ er representantskapet som er sammensatt av egenkapitalbeveiseiere, innskytere, ansatte og representanter fra det offentlige.

Representantskapet skal se til at banken virker etter sitt formål og i samsvar med lov, vedtekter og representantskapets vedtak.

Representantskapet har 43 medlemmer og 32 varamedlemmer med følgende representasjon:

- egenkapitalbeveiseiere: 17 medlemmer med 10 varamedlemmer
- fylkestingene i Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag og Møre og Romsdal: 8 medlemmer med 8 varamedlemmer
- innskytere: 8 medlemmer og 8 varamedlemmer
- ansatte: 10 medlemmer med 6 varamedlemmer

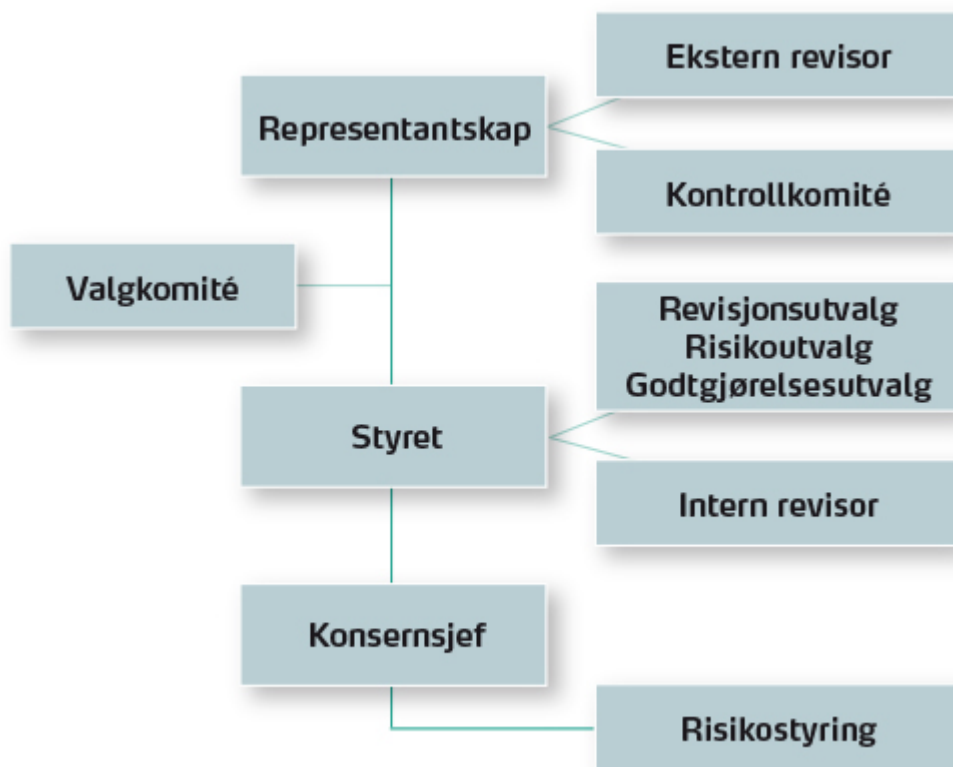
Etter lovgivningen legges det vekt på at de valgte medlemmene til sammen avspeiler sparebankens kundestruktur og andre interessegrupper og samfunnsfunksjon. I en sparebank som har utstedt omsettelige egenkapitalbevis, må minst en femdel og ikke mer enn to femdelers av representantskapets medlemmer velges av eierne av egenkapitalbevisene. Representantskapet fastsetter konsernets årsregnskap, gir styret fullmakt til å ta opp ansvarlig lån og til å foreta kapitalforhøyelser samt velger medlemmene til bankens styre, kontrollkomité og valgkomité. Videre vedtar representantskapet godtgjørelse for nevnte organer. Til representantskapets møter innkalles også styrets medlemmer, konsernsjefen, kontrollkomiteen og revisor. Disse kan delta i forhandlingene, men har ikke stemmerett. Representantskapets leder er møteleder, eller ved dennes fravær, nestlederen.

Innkalling til representantskapets møter sendes medlemmene og er tilgjengelig på bankens hjemmeside senest 21 dager før møtet avholdes. Målet er at forslag til vedtak og saksvedlegg som sendes ut, er tilstrekkelig detaljert og dekkende til at representantskapets medlemmer kan ta stilling til de saker som skal behandles. Protokoll fra møtene i representantskapet tilgjengeliggjøres også på bankens hjemmeside.

Det avholdes årlig ett valgmøte for egenkapitalbeveiseierne hvor representanter til representantskapet velges og hvor det informeres om konsernets finansielle situasjon. I tillegg velges medlemmer av egenkapitalbeveiseierens valgkomité.

Hvert egenkapitalbevis gir rett til én stemme. Alle egenkapitalbeveiseiere kan delta på møtet, og det er anledning til å stemme med fullmakt.

En oversikt over representantskapets medlemmer finnes på smn.no.

Styrings- og kontrollorganer i SpareBank 1 SMN

Kontrollkomité

Kontrollkomiteen fører tilsyn med banken med utgangspunkt i sparebanklovens § 13 samt Finanstilsynets normalinstruks.

Komiteens formål er å føre tilsyn med at banken virker på en hensiktsmessig og betryggende måte i samsvar med lover og forskrifter, vedtekter samt pålegg og henstillinger fra Finanstilsynet. Arbeidet omfatter hele virksomheten inkl. datterselskap. Kontrollkomiteen er en egen valgt komité i datterselskapet SpareBank 1 Finans Midt-Norge.

For å ivareta oppgavene skal komiteen blant annet:

- gjennomgå utvalgte styrebeslutninger og arbeidsdokumenter og påse at styret følger opp sine beslutninger
- følge med i utviklingen av sentrale nøkkeltall
- få seg forelagt dokumentasjon for bankens kontrollopplegg og påse at kontrollen virker som forutsatt
- gjennomgå interne revisjonsrapporter og valgt revisors skriftlige henvendelser til banken og påse at evt. anmerkninger blir forsvarlig behandlet
- samarbeide med styrets leder og selskapets revisor om arbeidsplaner og viktige observasjoner jf. Instruksens § 5

Kontrollkomiteen gir hvert år melding til Finanstilsynet om sitt arbeid. I tillegg gir komiteen hvert år melding til representantskapet om sitt arbeid samt en uttalelse til representantskapet om årsregnskapet og årsberetningen.

Referat fra kontrollkomiteens møter sendes bankens styre, representantskapets leder, internrevisor samt

konserndirektør risikostyring. Videre fremlegges kontrollkomiteens protokoller i representantskapsmøtene.

Kontrollkomiteen har normalt åtte møter i året. Konsernsjefen deltar i møtene og i tillegg har komiteen årlige møter med styrets leder, leder i revisjons- og risikoutvalgene samt representantskapets leder.

Kontrollkomiteen er valgt av representantskapet og består av tre medlemmer og to varamedlemmer.

Medlemmene velges for to år av gangen.

Avvik fra anbefalingens pkt. 6: Når det gjelder bankens sammensetning av organer, forholder SpareBank 1 SMN seg til sparebanklovens bestemmelser.

Valgkomité

(Anbefalingens pkt. 7)

I samsvar med SpareBank 1 SMN sine vedtekter er det etablert tre valgkomiteer og i tillegg en valgkomité for ansattes valg.

Valgkomité for representantskapet

Representantskapet velger en valgkomité blant representantskapets medlemmer. Valgkomiteen består av fire medlemmer og fire varamedlemmer. Valgkomiteen består av en representant fra henholdsvis egenkapitalbeveiseierne, innskyterne, offentlig valgte og ansatte, i tillegg til ett varamedlem fra hver gruppe. Egenkapitalbeveiseiernes representant i valgkomiteen må være medlem av valgkomiteen for egenkapitalbeveiseiernes valg.

Komiteen legger i forbindelse med valgene vekt på en sammensetning basert på kompetanse og kjønn. Komiteens oppgave er å forberede valg på leder og nestleder i representantskapet, leder, nestleder og øvrige medlemmer og varamedlemmer til bankens styre og kontrollkomité samt medlemmer og varamedlemmer av valgkomiteen for representantskapet. Valgkomiteen har også som oppgave å gjennomgå og foreslå eventuelle endringer i honorarstrukturen for bankens tillitsvalgte.

Valgkomité for innskyternes valg

De innskytervalgte medlemmer av representantskapet velger en egen valgkomité på tre medlemmer og tre varamedlemmer, med ett medlem og ett varamedlem fra hvert av de tre valgdistriktene. Valgkomiteen skal forberede innskyternes valg på medlemmer og varamedlemmer til bankens representantskap samt medlemmer og varamedlemmer til valgkomiteen for innskyterne.

Valgkomité for valg av eiere av egenkapitalbevis

Egenkapitalbeveiseierne velger på egenkapitalbeveiseiermøte en valgkomité. Valgkomiteen skal ha tre medlemmer og to varamedlemmer. Minst ett av medlemmene og varamedlemmene må være medlem av representantskapet. Valgkomiteen skal forberede egenkapitalbeveiseiernes valg av medlemmer med varamedlemmer til representantskapet samt valget av medlemmer og varamedlemmer til valgkomiteen for egenkapitalbeveiseierne.

Valgkomité for ansattes valg

I henhold til sparebankloven skal valget tilrettelegges av et valgstyre med representanter oppnevnt av styret. Valgstyret skal bestå av minst tre medlemmer og med representanter for både de ansatte og for ledelsen.

Avvik fra anbefalingens pkt. 7: Alle medlemmene av valgkomiteen til representantskapet velges blant de gruppene som er representert i representantskapet, iht. forskrift om valgkomiteer i sparebanker. Det er foreløpig ikke vurdert å utvide komiteen med et medlem som ikke er medlem av representantskapet. Representantskapet har per 31. desember 2014 ikke fastsatt nærmere retningslinjer for valgkomiteen utover det som er fastlagt i lov, forskrift og vedtekter.

Representantskap og styret, sammensetning og uavhengighet

(Anbefalingens pkt. 8)

Det vises til punkt 6 for informasjon om generalforsamling/representantskapet. Styret består av åtte fast møtende medlemmer hvorav sju velges av representantskapet og en velges av de ansatte. Fire av styrets åtte medlemmer er kvinner, hvorav tre er valgt av representantskapet og én er ansatterepresentant. Til styremøtene møter også ett fast møtende varamedlem for ansatte. Medlemmene velges for to år av gangen, og kan maksimalt sitte i 20 år, hvorav 12 år sammenhengende i samme verv. Konsernsjefen er ikke medlem av styret. Ingen av styremedlemmene valgt av representantskapet har noen ansettelses- eller oppdragstakerforhold til konsernet utover sine verv som tillitsvalgte. Styremedlemmenes uavhengighet er vurdert av valgkomiteen, og styrets medlemmer er vurdert som uavhengige, med unntak av de ansattevalgte styremedlemmene. Leder og nestleder velges av representantskapet ved særskilte valg for ett år av gangen.

Sammensetningen av styret hensyntar kompetanse, kapasitet og mangfold og er basert på bankens vedtekter. De enkelte styremedlemmers bakgrunn er beskrevet i årsrapporten og på smn.no. Valgkomiteen har laget en kravspesifikasjon som utgangspunkt for styrets sammensetning. Styret har minimum 11 møter i året og medlemmenes deltakelse på styremøtene er beskrevet i årsrapporten. Styrets medlemmer oppfordres til å eie egenkapitalbevis i banken og deres beholdning av egenkapitalbevis i SpareBank 1 SMN fremkommer under presentasjonen av styret i årsrapporten og på bankens nettside.

Avvik fra anbefalingens pkt. 8: Ingen

Styrets arbeid

(Anbefalingens pkt. 9)

Styrets arbeid og saksbehandling reguleres av en egen styreinstruks og det utarbeides årsplaner for styrets arbeid. Styret leder bankens virksomhet i samsvar med lover, vedtekter og vedtak i representantskapet. Styret er ansvarlig for at midler banken rår over forvaltes på en trygg og hensiktsmessig måte. Styret har også en plikt til å påse at bokføring og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll. I tillegg fastsetter styret bankens strategi, budsjett, markeds- og organisasjonsmessige mål. Det er styret som ansetter og avsetter konsernsjef.

Styret mottar periodisk rapportering av resultatutvikling, markedsutvikling, ledelses-, personal- og organisasjonsmessig utvikling og utvikling i risikobildet og risikoeksponeringen for konsernet. Styret foretar en årlig evaluering av sitt arbeid med hensyn til arbeidsform, saksbehandling, møtестruktur og prioritering av oppgaver, og dette gir grunnlag for endringer og tiltak. I tillegg foretas en evaluering av hvilken kompetanse styret besitter.

Revisjonsutvalg og risikoutvalg

Styret har etablert et revisjonsutvalg og et risikoutvalg som består av tre medlemmer fra bankens styre. Medlemmene oppnevnes for en periode på to år. Revisjonsutvalget og risikoutvalget er forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret, med formål å foreta vurderinger av utpekte saksområder og derved forbedre styrebehandlingen. Styret fastsetter instruks for revisjonsutvalget og risikoutvalget.

Revisjonsutvalgets oppgaver etter sparebanklovens § 17 d er å:

- forberede styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen
- overvåke systemene for intern kontroll og risikostyring samt bankens internrevisjon om slik funksjon er etablert
- ha løpende kontakt med bankens valgte revisor om revisjonen av årsregnskapet
- vurdere og overvåke revisors uavhengighet, jf. revisorloven kapittel 4, herunder særlig i hvilken grad andre tjenester enn revisjon som er levert av revisor eller revisjonsselskapet utgjør en trussel mot uavhengigheten

Revisjonsutvalget møtes minst fem ganger i året i forkant av styrebehandling av kvartals- og årsrapporter.

Risikoutvalgets oppgaver er regulert i finansieringsvirksomhetsloven § 2-9 b og kapitalkravsforskriftens § 47-4. Risikoutvalget skal bidra til at risiko- og kapitalstyringen i konsernet støtter opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse, og samtidig sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Risikoutvalget skal bidra til at konsernets styrings- og kontrollordninger er tilpasset risikonivået og omfanget av virksomheten.

Risikoutvalget møtes minst fem ganger årlig.

Godtgjørelsesutvalg

Styret har etablert et godtgjørelsesutvalg som skal bestå av minst tre styremedlemmer. Styrets leder er fast medlem av utvalget og er også utvalgets leder. Medlemmene av utvalget utnevnes for to år av gangen av styret.

Utvalget skal være forberedende organ for styret i saker som gjelder utforming og praktisering av retningslinjer og rammer for konsernets godtgjørelsespolitikk. Denne skal bidra til å fremme god styring av og kontroll med foretakets risiko, motvirke for høy risikotaking, oppfordre til langsiktighet, bidra til å unngå interessekonflikter og være i henhold til gjeldende lov og forskrift.

Utvalgets oppgaver og ansvar:

- utforme en godtgjørelsespolitikk som skal være i tråd med den til enhver tid gjeldende lovgivning. Deretter skal utvalget sørge for oppfølging, oppdatering og vedlikehold av konsernets ulike godtgjørelsesordninger
- ved utformingen og vedlikeholdet av godtgjørelsespolitikken skal utvalget identifisere hvilke ansatte og tillitsvalgte som har arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for bankens risikoeksponering
- ved fastsettelsen av godtgjørelsen skal forholdet mellom fast godtgjørelse og en eventuell variabel godtgjørelse fastsettes slik at dette er balansert

Godtgjørelsesutvalget skal innstille overfor styret på godtgjørelsespolitikk for konsernet samt vilkår for konsernsjef. Videre skal utvalget fastsette rammer for variabel godtgjørelse samt godkjenne godtgjørelsesordninger for alle forretningsområder og datterselskaper som har godtgjørelsesordninger.

Utvalget skal også kunne benyttes som rådgivende instans for konsernsjef ved fastsettelse av vilkår for konsernledelsen.

Utvalget møtes etter innkalling fra lederen, men minst en gang i året og ellers etter behov. Det kreves at minst to medlemmer av utvalget deltar.

Styret har fastsatt godtgjørelsesutvalgets mandat.

Avvik fra anbefalingens pkt. 9: Ingen

Risikostyring og internkontroll

(Anbefalingens pkt. 10)

God risiko- og kapitalstyring er sentralt i SpareBank 1 SMN sin langsiktige verdiskaping. Internkontroll skal bidra til å sikre effektiv drift og forsvarlig håndtering av risikoer av betydning for å oppnå konsernets forretningsmessige mål.

Konsernets rapport om kapitalkrav og risikostyring, Pilar 3-rapport, inneholder en beskrivelse av risikostyring, kapitalstyring og kapitalberegning. Denne rapporten er tilgjengelig på smn.no.

SpareBank 1 SMN har som mål å opprettholde en moderat risikoprofil, og ha en så høy kvalitet i sin risikooppfølging at ingen enkelthendelser skal kunne skade bankens finansielle stilling i alvorlig grad. Bankens risikoprofil er kvantifisert gjennom mål for rating, risikojustert avkastning, forventet tap, nødvendig økonomisk kapital samt regulatorisk kapitaldekning.

Styret gjennomgår kvartalsvis konsernets utvikling innenfor de viktigste risikoområdene og foretar årlig en gjennomgang av internkontrollen. Styret i SpareBank 1 SMN har hovedansvaret for å sette grenser for, og overvåke konsernets risikoeksponering. Bankens risiki måles og rapporteres i henhold til prinsipper og policy som styret har vedtatt. Risikostyring i SpareBank 1 SMN støtter opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse. Risikostyringen skal sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning.

Ledelsen i de ulike selskapene i konsernet har ansvar for risikostyring og internkontroll i de respektive selskapene og dette skal bidra til å sikre:

- målrettet, sikker, kvalitets- og kostnadseffektiv drift
- pålitelig og rettidig rapportering
- overholdelse av gjeldende lover og regler samt interne rutiner og retningslinjer

Risikostyringen er en integrert del av ledelsens beslutningsprosesser og et sentralt element hva angår organisering, rutiner og systemer. Det er etablert en egen funksjon for risikostyring i SpareBank 1 SMN.

Avdeling for risikostyring er organisert uavhengig av forretningsenhetene og rapporterer direkte til konsernsjef. Avdelingen har ansvaret for konsernets risikomodeller og for videreutvikling av effektive risikostyringssystemer. Avdelingen er ansvarlig for uavhengig risikovurdering, risikorapportering og den overordnede risikoovervåkingen i konsernet og rapporterer periodisk til konsernsjefen og styret om utviklingen i risikobildet.

Bankens viktigste resultatmål er å oppnå en konkurransedyktig avkastning på egenkapitalen. Dette oppnås

blant annet gjennom økt fokus på risikojustert avkastning. Risikoprising er derfor sentralt for å nå bankens mål om tilfredsstillende egenkapitalavkastning. Konsernets prinsipper og rammer for internkontroll og risikostyring er nedfelt i egen policy for risikostyring og dette er konsernets interne rammeverk for god styring og kontroll. Policyen gir føringer for konsernets overordnede holdninger til risikostyring og skal sikre at konsernet har en effektiv og hensiktsmessig prosess for dette.

Internkontroll og risikostyring er en prosess igangsatt og gjennomført av bankens styre, ledelse og ansatte og skal identifisere, håndtere og følge opp risikoene slik at samlet risikoeksponering er i samsvar med bankens vedtatte risikoprofil. Styret mottar årlig en uavhengig vurdering av intern revisor og ansvarlig revisor på konsernets risiko og om internkontrollen virker hensiktsmessig og er betryggende.

Styret følger opp vedtatte rammeverk, prinsipper, kvalitets- og risikomål gjennom:

- kvartalsvis rapport fra konsernsjef og avdeling for risikostyring
- kvartalsrapport/årsrapport fra intern revisor

SpareBank 1 SMN benytter Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commissions (COSO) rammeverk og Control Objectives for Information and related Technology (CobiT) rammeverk som grunnlag for prinsipper for internkontroll og risikostyring.

Internkontroll finansiell rapportering

Styret i SpareBank 1 SMN har gitt retningslinjer for konsernets finansielle rapportering. Disse er gitt innenfor gjeldende myndighetspålagte krav og skal bidra til å sikre relevant, pålitelig, tidsriktig og lik informasjon til bankens egenkapitalbevisere og verdipapirmarkedet forøvrig. Retningslinjene omfatter også konsernets kontakt med investorer utenom representantskapet. Enheten Økonomi, finans og strategi ledes av finansdirektør og er organisert uavhengig av forretningsområdene. Enheten ivaretar den finansielle rapporteringen både på morbank- og konsernnivå, og fastsetter retningslinjer for månedlig, kvartalsvis og årlig rapportering fra de ulike forretningsområdene og datterselskaper på bakgrunn av interne og eksterne krav. Finansdirektør vurderer løpende forretningsområdenes finansielle resultater og måloppnåelse, og påser at alle enhetene presterer i tråd med konsernets overordnede økonomiske målsettinger. Finansdirektør rapporterer direkte til konsernsjef.

Avdelingene Regnskap og økonomi er organisert under Økonomi, finans og strategi og utarbeider finansiell rapportering for SpareBank 1 SMN-konsernet. Avdelingene påser at rapporteringen skjer i samsvar med gjeldende lovgivning, regnskapsstandarder, konsernets regnskapsprinsipper og styrets retningslinjer.

Økonomi, finans og strategi har etablert prosesser som sørger for at regnskapsrapporteringen kvalitetssikres og at eventuelle feil og mangler følges opp og rettes løpende. Til all finansiell rapportering er det etablert en rekke kontrolltiltak for å sikre korrekt, gyldig og fullstendig rapportering. Tiltakene omfatter rimelighets- og sannsynlighetskontroller på hvert enkelt sted innenfor de ulike forretningsområdene samt på et mer aggregert nivå. I tillegg utføres det detaljerte avstemmingskontroller daglig og månedlig. Konsernet har etablert gode målesystemer til bruk i alle forretningsområdene i konsernet hvor de mest sentrale måltallene innenfor hvert område følges opp. Hvert forretningsområde har ansvar for slik månedlig finansiell rapportering og oppfølging, og samarbeider tett med Økonomi, finans og strategi i utvikling og forbedring av målesystemene. Etablerte kontrollaktiviteter evalueres jevnlig med hensyn til deres design og effektivitet.

Ekstern revisor foretar hvert kvartal begrenset revisjon av konsernets delårsregnskap. I tillegg utføres full revisjon av konsernets årsregnskap.

Intern revisjon

Intern revisor er et redskap for styret og administrasjonen for overvåking av at risikostyringsprosessen er målrettet, effektiv og fungerer som forutsatt. Det er KPMG som står for leveransen av internrevisjonstjenester for konsernet, og leveransen av internrevisjonstjenestene omfatter morbanken, datterselskap underlagt forskrift om risikostyring og internkontroll samt andre vesentlige datterselskaper. Internrevisjonens hovedoppgave er å bekrefte at den etablerte internkontrollen fungerer som forutsatt samt å påse at etablerte risikostyringstiltak er tilstrekkelige i forhold til bankens risikoprofil. Internrevisjonen rapporterer kvartalsvis til styret som vedtar årsplaner og budsjett for internrevisjonen. Internrevisjonens rapporter og anbefalinger over forbedringer i bankens risikostyring blir kontinuerlig gjennomgått og implementert.

Internrevisjonen utfører operasjonell revisjon av enheter og forretningsområder i SpareBank 1 SMN. Intern revisor gjennomfører ingen finansiell revisjon for konsernet. Det utarbeides en revisjonsplan som diskuteres med konsernledelsen, behandles i risikoutvalget og godkjennes av styret. Revisjonens risikovurderinger ligger til grunn for hvilke områder som skal gjennomgå. Det utarbeides særskilte revisjonsrapporter med resultater og forslag til forbedringstiltak som presenteres for ansvarlig leder og konsernets ledelse. Et sammendrag av rapportene sendes kvartalsvis til risikoutvalget og styret. Intern revisor legger årlig frem for styret en plan for gjennomføring av revisjonsarbeidet. Eventuelle konsulentoppdrag utføres innenfor standarder og anbefalinger som gjelder for internrevisorer (IIA/NIRF).

Etikk og varsling

Det er utarbeidet etiske retningslinjer for konsernet og dets ansatte, og etikk er fast tema på kurs for alle nyansatte. Dette skal bidra til at verdigrunnlaget og de etiske retningslinjene blir godt kommunisert og gjort kjent i hele organisasjonen. Det er etablert klare retningslinjer for intern kommunikasjon dersom ansatte får kunnskap om forhold som er i strid med eksterne eller interne bestemmelser eller andre forhold som kan være med på å skade konsernets omdømme eller finansielle situasjon. Det er gitt regler for ansatte til å informere videre dersom vedkommende får kunnskap om forhold som er i strid med eksterne eller interne bestemmelser, eller som kan skade konsernets omdømme.

For videre informasjon om risikostyring og internkontroll, se note 6 i årsrapporten vedrørende finansiell risikostyring samt eget kapittel om risiko- og kapitalstyring.

Avvik fra anbefalingens pkt. 10: Ingen

Godtgjørelse til styret

(Anbefalingens pkt. 11)

Styrehonorarene som innstilles av valgkomiteen for representantskapet og som fastsettes av representantskapet, er ikke resultatavhengige og det utstedes ikke opsjoner til styremedlemmene. Styrets leder og nestleder godtgjøres særskilt og styremedlemmer som deltar i styreutvalg tilleggsgodtgjøres for dette. Ingen av styrets medlemmer valgt av representantskapet har oppgaver for konsernet utover styrevervet. Nærmere informasjon om kompensasjon for styret, revisjonsutvalg og godtgjørelsesutvalg fremgår av note 23 i årsrapporten.

Avvik fra anbefalingens pkt. 11: Ingen

Godtgjørelse til ledende ansatte

(Anbefalingens pkt. 12)

Konsernets har etablert en godtgjørelsespolitikk som skal være i samsvar med konsernets overordnede mål, risikotoleranse og langsiktige interesser, og skal bidra til å fremme og gi incentiver til god styring av og kontroll med konsernets risiko, motvirke for høy eller uønsket risikotaking, bidra til å unngå interessekonflikter og være i henhold til gjeldende lov og forskrift. Konsernets godtgjørelsespolitikk har særskilte regler for ledende ansatte, for andre ansatte og tillitsvalgte med arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for foretakets risikoeksponering og for ansatte og tillitsvalgte med kontrolloppgaver, jf. krav i forskrift om godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningsselskap for verdipapirfond.

Styret har etablert et godtgjørelsesutvalg som fungerer som et forberedende organ for styret i saker som gjelder vurdering av og kompensasjon til konsernsjefen. Videre skal utvalget innstille overfor styret på retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte (konsernledelsen). Det er styret som fastsetter godtgjørelsesutvalgets mandat. Se også omtale av styrets godtgjørelsesutvalg under pkt. 9.

En beskrivelse av godtgjørelse til konsernsjefen og ledende ansatte fremgår av note 23 i årsrapporten. I tillegg er det offentliggjort informasjon om SpareBank 1 SMN sin godtgjørelsesordning, herunder informasjon om hovedprinsippene for fastsettelse av godtgjørelse, kriterier for fastsettelse av variabel godtgjørelse samt kvantitativ informasjon om godtgjørelse til ledende ansatte, til ansatte med arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for foretakets risikoeksponering, til andre ansatte og tillitsvalgte med tilsvarende godtgjørelse samt til ansatte med kontrolloppgaver på smn.no.

Avvik fra anbefalingens pkt. 12: Ingen

Informasjon og kommunikasjon

(Anbefalingens pkt. 13)

Bankens informasjonspolitikk er basert på en fullstendig og effektiv kommunikasjon for å underbygge tillitsforholdet mellom eiere, styret og ledelsen samt sørge for at bankens interessegrupper har en løpende mulighet til å vurdere og forholde seg til banken. Bankens informasjonspolitikk er basert på en aktiv dialog med bankens ulike interessegrupper der åpenhet, forutsigbarhet og gjennomsiktighet settes i fokus.

Den åpne informasjonspraksisen skal være i samsvar med bankens etiske retningslinjer og sparebankloven § 21, med de begrensninger som følger av taushetsplikten og de til en hver tid gjeldende børsregler.

Korrekt, relevant og tidsriktig informasjon om bankens utvikling og resultater skal skape tillit overfor investormarkedet. Informasjon til markedet formidles gjennom kvartalsvise investorpresentasjoner, eget Investor Relations-område på bankens hjemmeside og børsmeldinger. SpareBank 1 SMN sin finanskalender offentliggjøres på bankens hjemmeside.

Det avholdes også regelmessig presentasjoner overfor internasjonale samarbeidspartnere, långivere og investorer. Styret har vedtatt en egen kommunikasjonsstrategi som gir føringer for hvem som kan uttale seg på vegne av SpareBank 1 SMN og i hvilke saker.

Avvik fra anbefalingens pkt. 13: Ingen

Selskapsovertakelse

(Anbefalingens pkt. 14)

SpareBank 1 SMN er en selveiende institusjon som ikke kan bli overtatt av andre gjennom oppkjøp. Eierstrukturen i en sparebank er lovregulert og ingen kan eie mer enn ti prosent av sparebankens eierandelskapital. Ved kjøp utover dette må det søkes tillatelse fra Finanstilsynet. Oversikt over de 20 største egenkapitalbeviserne i SpareBank 1 SMN finnes på bankens hjemmeside smn.no.

Avvik fra anbefalingens pkt. 14: Lovpålagt eierbegrensning

Revisor

(Anbefalingens pkt. 15)

Ekstern revisor velges av representantskapet etter anbefaling fra revisjonsutvalget og innstilling fra styret. Banken har samme revisor i morselskapet og i alle datterselskap. Ekstern revisor foretar den lovbestemte bekreftelsen av den økonomiske informasjon som foretakene gir i sine offentlige regnskap. Ekstern revisor presenterer årlig en plan for revisjonsarbeidet for revisjonsutvalget. Ekstern revisor deltar i styremøtene som behandler årsregnskapet og i tillegg møter revisor i revisjonsutvalgets møter som behandler regnskapet.

Styret avholder årlig minst ett møte med revisor uten at konsernsjefen eller andre fra den daglige ledelsen er til stede. Det er ikke fastsatt retningslinjer for den daglige ledelsens adgang til å benytte revisor til andre tjenester enn revisjon, men ekstern revisor har ikke utført rådgivningsoppdrag av betydning for konsernet i 2014. Eventuell rådgivning fra ekstern revisor skal til en hver tid ligge innenfor rammene av revisorlovens § 4-5. Styret orienterer representantskapet om ekstern revisors godtgjørelse for revisjon og eventuelt andre tjenester.

Ekstern revisor gir revisjonsutvalget en beskrivelse av hovedelementene i revisjonen foregående regnskapsår, herunder om det er identifisert vesentlige svakheter i bankens interne kontroll knyttet til regnskapsrapporteringsprosessen inklusive eventuelle forslag til forbedringer. I tillegg bekrefter revisor sin uavhengighet og opplyser om hvilke andre tjenester enn lovpliktig revisjon som er levert til foretaket i løpet av regnskapsåret.

Avvik fra anbefalingens pkt. 15: Det er ikke fastsatt retningslinjer for den daglige ledelsens adgang til å benytte revisor til andre tjenester enn revisjon, men revisor oppsummerer årlig hvilke tjenester som er levert til konsernet i tillegg til ordinær revisjon og disse skal til enhver tid ligge innenfor rammene i revisorloven § 4-5.

Risiko- og kapitalstyring

SpareBank 1 SMN har som mål å opprettholde en moderat risikoprofil, og å ha en så høy kvalitet i sin risikooppfølging at ingen enkelthendelser skal kunne skade bankens finansielle stilling i alvorlig grad. Bankens risikoprofil er kvantifisert gjennom mål for rating, konsentrasjon, risikjustert avkastning, misligholdssannsynlighet, tapsgrader, forventet tap, nødvendig økonomisk kapital, regulatorisk kapitaldekning samt forventede likviditetsmessige regulatoriske krav.

Prinsippene for risikostyring i SpareBank 1 SMN er fastsatt i bankens risikostyringspolicy. Banken legger stor vekt på å identifisere, måle, styre og følge opp sentrale risikoer for å sikre at konsernet utvikler seg i tråd med vedtatte risikoprofil og strategier.

Risikostyringen i konsernet skal støtte opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse. Risikostyringen skal sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom:

- en sterk organisasjonskultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring
- en god forståelse av hvilke risiko som driver inntjeningen og risikokostnadene, og gjennom dette skape bedre beslutningsgrunnlag
- å tilstrebe en optimal kapitalanvendelse innenfor vedtatt forretningsstrategi
- å unngå uventede negative hendelser som kan være ødeleggende for konsernets drift og omdømme i markedet

Konsernets risiko tallfestes blant annet gjennom beregninger av forventet tap og behov for risikjustert kapital (økonomisk kapital) for å kunne dekke uventede tap. Forventet tap beskriver det beløpet man statistisk må forvente å tape i en tolv måneders periode. Risikjustert kapital beskriver hvor mye kapital konsernet mener det trenger for å dekke den faktiske risikoen konsernet har påtatt seg. Styret har vedtatt at den risikjusterte kapitalen skal dekke 99,9 prosent av alle mulige uventede tap.

Det er lagt til grunn statistiske metoder for beregning av forventet tap og for risikjustert kapital, men beregningen forutsetter likevel i noen tilfeller bruk av ekspertvurderinger. For risikotyper hvor det ikke finnes anerkjente metoder for å beregne kapitalbehov, legger banken vekt på å definere rammer for styring av risikoen som sikrer at sannsynligheten for at en hendelse inntreffer er svært lav. For ytterligere detaljer vises det til bankens Pilar III-rapportering som er tilgjengelig på bankens hjemmeside.

Avkastningen på risikjustert kapital er et av de viktigste strategiske resultatmålene i den interne styringen av SpareBank 1 SMN. Dette innebærer at forretningsområdene tildeles kapital i henhold til den beregnede risikoen ved virksomheten, og at det foretas en løpende oppfølging av kapitalavkastningen. Beregningene av risikjustert kapital gjør det mulig å sammenligne risiko på tvers av risikogrupper og forretningsområder. Til dette formålet har banken implementert EVA-beregninger (Economic Value Added) for å følge den risikjusterte lønnsomheten i forretningsområdene. I tillegg måles og følges risikoen opp gjennom måling av blant annet rammebruk og viktige porteføljerisikomål.

Konsernets overordnede risikoeksponering og risikoutvikling følges opp gjennom periodiske risikorapporter til administrasjonen og styret. Overordnet risikoovervåking og rapportering foretas av avdeling for risikostyring, som er uavhengig av de enkelte forretningsområdene i konsernet.

Ansvar for risikostyring og kontroll

Risikostyring og kontroll er en del av SpareBank 1 SMN sin virksomhetsstyring som er beskrevet i kapitlet eierstyring og selskapsledelse. Konsernets kontroll- og styringsmodell tar sikte på uavhengighet i risikorapporteringen, hvor ansvar og roller i den daglige risikostyringen er vektlagt. SpareBank 1 SMN har gjennom flere år lagt ned store ressurser i å utvikle effektive risikostyringsprosesser for å identifisere, måle og styre risiko.

I prosessen for risiko- og kapitalstyring er organisasjonskulturen selve grunnmuren som de andre elementene bygger på. Organisasjonskulturen omfatter ledelsesfilosofi, lederstil og menneskene i organisasjonen med deres individuelle egenskaper som integritet, verdigrunnlag og etiske holdninger. En mangelfull organisasjonskultur kan vanskelig kompenseres med andre kontroll- og styringstiltak.

Konsernet legger vekt på en kontroll- og styringsstruktur som fremmer målrettet og uavhengig styring og kontroll. Dette er organisert med en tredeling av risikostyringsprosessen:

Styret i SpareBank 1 SMN har ansvaret for å påse at konsernet har en ansvarlig kapital som er forsvarlig ut fra vedtatt risikoprofil og myndighetspålagte krav.

Konsernets styre fastsetter de overordnede målsettingene som risikoprofil, avkastningsmål og hvordan kapitalen skal fordeles på de ulike forretningsområdene. Styret fastlegger også de overordnede rammer, fullmakter og retningslinjer for risikostyringen i konsernet samt alle vesentlige aspekter ved risikostyringsmodellene og beslutningsprosessene.

Konsernsjefen har ansvaret for risikostyringen. Dette betyr at konsernsjef er ansvarlig for at det implementeres effektive risikostyringssystemer i konsernet, og at risikoeksponeringen overvåkes. Konsernsjefen er også ansvarlig for delegering av fullmakter og rapportering til styret.

Forretningsområdene har ansvaret for den daglige risikostyringen innenfor sitt område, og de skal til enhver tid påse at risikostyringen og risikoeksponeringen er innenfor rammer og overordnede styringsprinsipper som er besluttet av styret eller konsernsjef.

Avdeling for risikostyring er organisert uavhengig av forretningsenhetene og rapporterer direkte til konsernsjef. Avdelingen har ansvaret for konsernets risikomodeller og for videreutvikling av effektive risikostyringssystemer. Avdelingen er ansvarlig for uavhengig risikovurdering, risikorapportering og den overordnede risikoovervåkingen i konsernet.

Kredittutvalg. Konsernet har et sentralt konsernkredittutvalg og et kredittutvalg for SMB-kunder. Kredittutvalgene har ansvaret for å avgi en uavhengig innstilling til fullmaktshaver med:

- vurdering av låne- og kredittsøknadene i henhold til gjeldende kredittstrategi, kredittpolitikk, bevilgningsreglement og kredittbehandlingsrutiner
- legge spesiell vekt på avdekking av risiko i tilknytning til den enkelte søknad og foreta en egen selvstendig kredittrisikovurdering
- forsikre seg om at konsekvensene for konsernet av de ulike risikoer er klarlagt

Spesialengasjement. Banken har en egen avdeling for spesialengasjement som bistår kundeenheten i behandlingen av kunder hvor det er åpenbart, eller anses overveiende sannsynlig, at kunden ikke vil kunne betjene sine forpliktelser uten at det iverksettes tiltak ut over ordinær oppfølging.

Kredittutvalg for kredittsikring (KUR). Det er etablert et eget kredittutvalg for kredittsikring (KUR) som skal ha hovedfokus på risikoutsatte engasjement. Utvalget behandler saker definert på sentral watch-list og omfatter i hovedsak engasjementer over 50 millioner kroner.

Valideringskomite. Valideringskomiteen gjennomgår minimum årlig valideringen av bankens IRB-modeller. Komiteen behandler også forslag om implementering av ny- og videreutviklede versjoner av bankens IRB-modeller. Komiteen innstiller overfor bankens styre, som fatter endelig vedtak.

Balansekomiteen har ansvaret for behandling av saker i tilknytning til kapitalstruktur og likviditetsrisiko, markedsrisiko, internprising av kapital og etterlevelse av rammer fastsatt av styret.

Internrevisjonen er et redskap for styret og administrasjonen som overvåker at risikostyringsprosessen er målrettet, effektiv og fungerer som forutsatt. Konsernets internrevisjon utføres av ekstern leverandør og dette sikrer uavhengighet, kompetanse og kapasitet. Internrevisjonen rapporterer organisasjonsmessig til styret.

Internrevisjonens rapporter og anbefalinger om forbedringer i konsernets risikostyring, blir kontinuerlig gjennomgått i konsernet. Internrevisjonen skal regelmessig og minimum årlig revidere IRB-systemet, herunder modellene som ligger til grunn for beregning av risikoparametrene, anvendelse og etterlevelsen av Forskrift om kapitalkrav.

Kapitalstyring

SpareBank 1 SMN har en målrettet prosess for kapitalstyring som i størst mulig grad skal sikre:

- en effektiv kapitalanskaffelse og kapitalanvendelse ut fra konsernets strategiske mål bilde og vedtatte forretningsstrategi
- en tilfredsstillende kapitaldekning ut fra valgte risikoprofil
- konkurransedyktig avkastning
- konkurransedyktige vilkår og en langsiktig god tilgang på innlån i kapitalmarkedene
- utnyttelse av vekstmuligheter i konsernets definerte markedsområde
- at ingen enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad

Det er en langsiktig målsetting at innenfor den vedtatte forretningsstrategien skal den risikojusterte kapitalen i størst mulig grad allokteres til de områdene som gir høyest risikojustert avkastning.

Kapitalstyringsprosessen skal:

- være risikodrevet og omfatte alle vesentlige typer risiko i konsernet
- være en integrert del av forretningsstrategien, styringsprosessen og beslutningsstrukturen
- være fremoverskuende, og det skal gjennomføres stresstester
- være basert på anerkjente og betryggende metoder og fremgangsmåter for måling av risiko
- gjennomgås regelmessig og minst årlig av styret

Finansiell framskriving

Med utgangspunkt i det strategiske målbildet og forretningsplanen utarbeides det en framskriving av forventet finansiell utvikling for de neste fire årene. I tillegg gjennomføres det en framskriving av en situasjon

med et alvorlig økonomisk tilbakeslag. Formålet med framskrivingen er å beregne hvordan den finansielle utviklingen i aktiviteter og makroøkonomi påvirker konsernets finansielle utvikling, herunder egenkapitalavkastning, finansieringsstruktur og kapitaldekning.

Kredittrisiko

Kredittrisiko er risikoen for tap som følge av at kunder eller motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser overfor konsernet. Konsernet er eksponert for kredittrisiko gjennom alle sine fordringer på kunder og motparter. Hovedsakelig er konsernet eksponert gjennom ordinær utlånsvirksomhet og leasingaktiviteter, men i tillegg er konsernets kredittrisiko knyttet til likviditetsreserveporteføljen samt gjennom motpartsrisiko som oppstår gjennom rente- og valutaderivater.

Bankens organisering og rammeverk for styring av kredittrisiko er tilpasset Basel-komiteens "Sound practices for the management of credit risk" samt Finanstilsynets modul for styring og kontroll av kredittrisiko.

Kredittrisiko knyttet til konsernets utlånsvirksomhet utgjør konsernets største risikoområde. Gjennom den årlige revisjonen av bankens kredittstrategi konkretiserer styret bankens risikoappetitt gjennom fastsettelse av mål og rammer for bankens kredittportefølje.

Bankens kredittstrategi og kredittpolicy er utledet av bankens hovedstrategi, og inneholder retningslinjer for risikoprofilen herunder maksimalt forventet tap (EL) for henholdsvis Personmarked og Bedriftsmarked, maksimal misligholdssannsynlighet i porteføljen (PD) og maksimal regulatorisk kapital (UL) allokert til kredittvirksomheten.

Konsentrasjonsrisiko styres ved:

- begrensning i størrelse på utlån og tapsgrad på enkeltengasjement
- rammer for maksimal eksponering innenfor bransjer
- rammer for regulatorisk kapitalanvendelse til Privatmarked og Næringsliv

Etterlevelse av kredittstrategi og styrevedtatte rammer overvåkes løpende av avdeling for risikostyring og rapporteres kvartalsvis til styret.

Kredittrisikoen styres gjennom:

a) Organisering av styring og kontroll av kredittrisiko, fastsettes årlig av styret

Dokumentet fastsetter overordnede prinsipper for kredittgivning. Dette innebærer oppbyggingen av bankens styringsdokumenter, organisering (ansvars- og rollefordeling) av kredittfunksjonen samt overordnede prinsipper for kredittgivning.

b) Kredittstrategien, fastsettes årlig av styret

Kredittstrategien fastsetter satsingsområder, kredittstrategiske rammer og målsettinger samt hvordan kredittrisikoen skal prises i SpareBank 1 SMN.

Styringen av kredittrisikoen i SpareBank 1 SMN baserer seg på prinsipper som er anbefalt av Basel-komiteen i dokumentet "Principles for the Management of Credit Risk", kapitaldekningsregler (Basel II) og relevante lover og forskrifter.

c) Retningslinjer for porteføljestyring

Retningslinjene beskriver rammer og retningslinjer som gjelder for styring av kredittporteføljen i SpareBank 1 SMN. Dette gjelder fordeling av ansvar og roller i forbindelse med måling og rapportering av risiko og lønnsomhet i porteføljen samt tiltak egnet til å styre porteføljen innenfor rammer som er definert i kredittstrategien og kredittpolicyen.

Styring av porteføljens sammensetning skjer ved fastsettelse av prinsipper og rammer for innvilgelse av nye kreditter, eller ved endringer i eksisterende engasjementer.

d) Kredittpolicy for Privatmarked og Næringsliv

Dokumentene beskriver hvordan bankens kredittstrategi skal implementeres gjennom fastsettelse av detaljerte kriterier for kredittgiving for henholdsvis Privatmarked og Næringsliv. Utarbeidelse og vedlikehold av kredittpolicy er konsernsjefens ansvar.

e) Bevilgningsreglement: Utøvelse av kredittfullmakter

Alle fullmakter innenfor Privatmarked og Næringsliv er personlige. I tillegg er det innenfor Næringsliv etablert lokale og sentrale kredittutvalg som skal være rådgivende organ for beslutningstaker i større kredittsaker. Kredittinnvilgelse skal skje i samsvar med bankens kredittstrategi, kredittpolicy, rutiner for kredittbehandling samt retningslinjer og skal være preget av fullstendighet, god kvalitet og profesjonalitet. Dette dokumenteres ved bruk av bankens ordinære saksbehandlingssystem.

Bankens risikoklassifiseringssystem er utviklet for å kunne styre bankens utlånsportefølje i tråd med bankens kredittstrategi og for å sikre den risikojusterte avkastningen. Styret delegerer kredittfullmakt til konsernsjef og divisjonsdirektørene. Konsernsjefen kan videre delegerer fullmakter under divisjonsledernivå.

Utlånsfullmaktene er gradert ut fra engasjementstørrelse og risikoprofil.

f) Kredittmodeller

Bankens kredittmodeller bygger på tre sentrale komponenter: Misligholdssannsynlighet (PD), eksponering ved mislighold (EAD) og tap gitt mislighold (LGD).

Misligholdssannsynlighet (PD)

Bankens kredittmodeller er basert på statistiske beregninger av misligholdssannsynlighet. Beregningene er basert på scoringsmodeller som tar hensyn til finansiell stilling samt interne og eksterne adferdsdata.

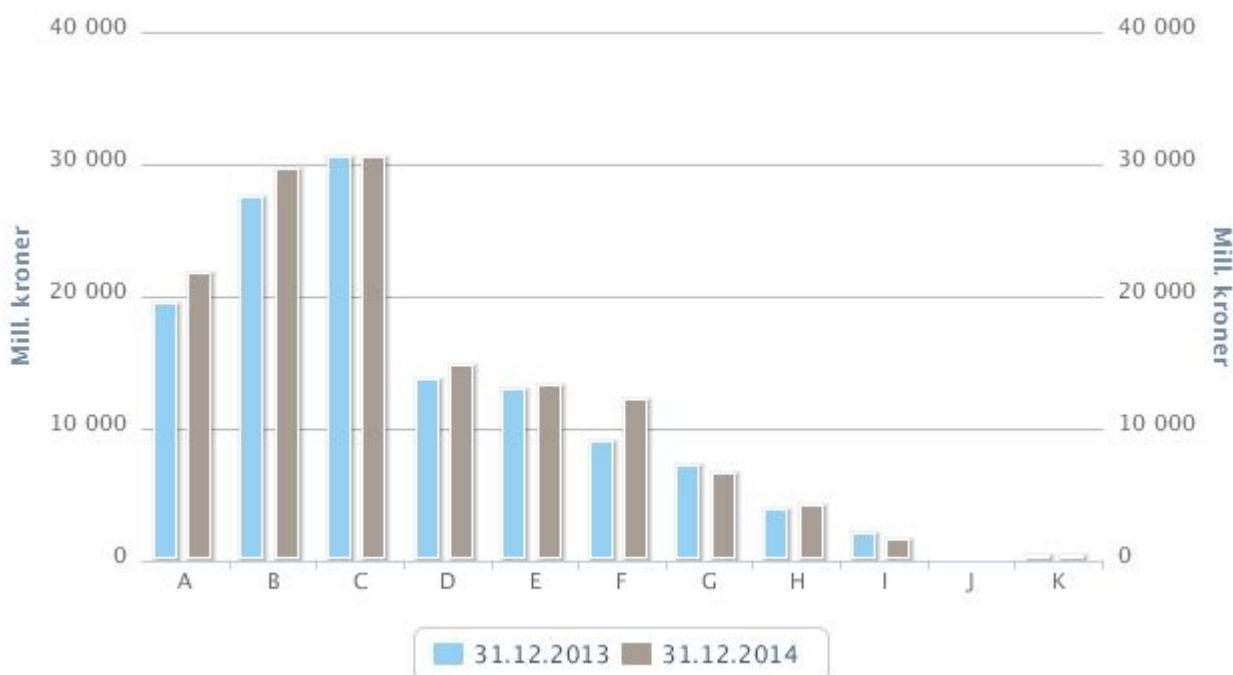
Modellene er delvis Point In Time-baserte, og reflekterer misligholdssannsynligheten i løpet av de neste 12 månedene under gjeldende konjunkturførhold.

For å kunne gruppere kundene etter misligholdssannsynlighet benyttes ni risikoklasser (A-I). I tillegg har banken to risikoklasser (J og K) for kunder med misligholdte og/eller nedskrevne engasjement.

SpareBank 1 SMNs misligholdsklasser

Risikoklasse	PD-Nedre	PD-Øvre
A	0,00 %	0,10 %
B	0,10 %	0,25 %
C	0,25 %	0,50 %
D	0,50 %	0,75 %
E	0,75 %	1,25 %
F	1,25 %	2,50 %
G	2,50 %	5,00 %
H	5,00 %	10,00 %
I	10,00 %	99,99 %
J (mislighold)	100,00 %	100,00 %
K (mislighold)	100,00 %	100,00 %

I figuren nedenfor vises volumfordelingen av engasjementene innenfor de ulike risikoklassene.

Bankens PD-modeller for Privatmarked og Næringsliv valideres løpende og minimum årlig innenfor tre dimensjoner:

- Egnethet. Det vurderes hvorvidt modellene kan benyttes på bankens eksisterende portefølje.
- Rangeringsevne. Gjennom statistiske metoder (AUC) beregner vi modellenes evne til å skille mellom kunder med ulik risiko.
- Nivå. Det gjennomføres løpende, og minimum årlig, en vurdering av modellenes treffsikkerhet på nivå. I den grad estimert PD-nivå avviker fra observert mislighold (DR) vil nivået bli justert. I denne vurderingen inngår også aktuell konjunktursituasjon og modellens konjunktoregenskaper.

Valideringsresultatene bekrefter at modellens treffsikkerhet er innenfor interne mål og internasjonale anbefalinger.

Eksposering ved mislighold (EAD)

EAD er en beregnet størrelse på eksponeringen ved et eventuelt fremtidig misligholdstidspunkt. For trekkrettigheter benyttes en konverteringsfaktor (KF) for å anslå hvor mye av nåværende ubenyttet ramme som vil være trukket opp ved et fremtidig misligholdstidspunkt. For garantier benyttes KF til å estimere hvor mye av avgitte garantier som vil bli gjort gjeldende etter mislighold. KF valideres månedlig for trekkrettigheter innenfor Privatmarked og Næringsliv. Bankens EAD-modell tar hensyn til ulikheter både mellom produkter og kundetyper.

Tap gitt mislighold (LGD)

Banken estimerer tapsgrad for hvert lån basert på forventet realisasjonsverdi (RE-verdi) på underliggende sikkerhetsverdier, tilfriskningsgrad, gjenvinningsgrad på usikret del av lånene samt direkte kostnader ved inndrivelse.

Verdiene fastsettes etter faste modeller, og faktiske realisasjonsverdier valideres for å teste modellenes pålitelighet.

I samsvar med kravene i kapitalkravsforskriften er estimatene "down-turn"-estimer. Verdiene fastsettes etter definerte modeller. Basert på sikkerhetsdekningen (RE-verdi / EAD) klassifiseres engasjementet i en av sju klasser, hvor beste sikkerhetsklasse har en sikkerhetsdekning på over 120 prosent, og laveste sikkerhetsklasse har en sikkerhetsdekning på under 20 prosent.

Sikkerhetsklasse	Nedre	Øvre
1	120	
2	100	120
3	80	100
4	60	80
5	40	60
6	20	40
7	0	20

De tre overnevnte parametrene (PD, EAD og LGD) danner grunnlaget for konsernets porteføljeklassifisering og statistisk beregning av forventet tap (EL) og behov for nødvendig økonomisk kapital/risikojustert kapital (UL).

Porteføljeklassifiseringen har som formål å gi informasjon om nivået og utviklingen i den samlede kredittrisikoen i totalporteføljen. Totale eksponeringer mot kunder og andre motparter fremgår av noter til regnskapet.

Motpartsrisiko

Motpartsrisiko i derivathandel styres gjennom bruk av ISDA- og CSA-avtaler med de finansinstitusjoner som utgjør bankens største motparter. CSA-avtalene begrenser maksimal eksponering gjennom markedsevaluering av porteføljen og margininnbetaling når verdiendringen i porteføljen overstiger maksimal

avtalt ramme eller threshold amount. Banken vil fortsette å inngå CSA-avtaler for å styre motpartsrisikoen.

For kunder sikres motpartsrisikoen gjennom bruk av kontantdepot eller andre sikkerheter som til en hver tid skal overstige markedsverdien av kundens portefølje. Det er etablert egne rutiner for innkalling av ytterligere sikkerheter eller lukking av posisjoner dersom markedsverdiene overstiger 80 prosent av sikkerhetene.

Banken har de siste årene gjort systemmessige tilpasninger for å tilrettelegge for det kommende EMIR-regulativet. På grunn av utfordringer i EØS-regelverket har dette regulativet ikke blir gjort gjeldende i norsk lovgiving.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er en felles betegnelse for risikoen for tap og reduksjon av fremtidige inntekter som oppstår som følge av endringer i observerbare kurser eller priser på finansielle instrumenter - spesielt endringer i aksjepriser, renter (herunder kredittspreader) og valutakurser. Markedsrisiko omfatter også risikoen for tap som skyldes endringer i markedsprisen på finansielle derivater som futures, opsjoner, og finansielle derivater basert på noe annet enn verdipapirer - som for eksempel råvarer.

Markedsrisiko oppstår i SpareBank 1 SMN hovedsakelig i forbindelse med bankens investeringer i obligasjoner, sertifikater og aksjer, og som følge av aktiviteter som utføres for å understøtte bankdriften, som finansiering, rente- og valutahandel.

Markedsrisiko kontrolleres gjennom daglig oppfølging av både risikoeksponeringer mot rammer fastsatt av styret og løpende analyser av utestående posisjoner. Avdeling for risikostyring rapporterer månedlig til styret status på etterlevelsen av styrevedtatte rammer. Det er etablert detaljerte rammer for investeringer i aksjer, obligasjoner, posisjoner i rente- og valutamarkedene samt ramme for spreadrisiko.

Konsernet definerer rammer for eksponering i egenkapitalinstrumenter med utgangspunkt i stresstester basert på Finanstilsynets scenarier. Rammene gjennomgås minst en gang i året og vedtas årlig av bankens styre.

Til beregning av bankens markedsrisiko benyttes Finanstilsynets modeller for markeds- og kredittrisiko. Disse modellene stresstester bankens markedsrisiko ut fra tradisjonelle risikomål for eksponering med tillegg for risikofaktorene risikospredning og markedslividitet. Risikofaktorene gjennomgås kvartalsvis.

Renterisiko er risikoen for tap som oppstår ved endringer i markedrentene i finansielle markeder. Den oppstår hovedsakelig fra fastrenteutlån og finansiering i fastrentepapirer. Renterisikoen for alle renteposisjoner kan uttrykkes ved å se på endring i verdien på renteinstrumentene ved en renteendring på ett basispunkt. Konsernet benytter analyser som viser effekten av nevnte renteendring for ulike løpetidsbånd, og det er egne rammer for renteeksponering innenfor hvert løpetidsbånd i tillegg til egen ramme for samlet renterisiko. Rentebindingen på konsernets instrumenter er i all hovedsak kort, og konsernets renterisiko er lav til moderat.

Spreadrisiko er risikoen for at tap oppstår som følge av endringer i markedsverdi/realistisk verdi av obligasjoner som en konsekvens av økte risikopåslag i prisingen av disse obligasjonene. Kredittrisiko er i obligasjonsporteføljen styres med utgangspunkt i en evaluering av de enkelte utstedere. I tillegg har banken en egen ramme for samlet spreadrisiko for samtlige obligasjoner. Banken beregner spreadrisikoen basert på

Finanstilsynets modul for markeds- og kredittrisiko, der samlet tapspotensial er summen av tapspotensialer beregnet for hver enkelt kredittrisikoeksponering. Tapspotensialet for den enkelte kreditteksponering beregnes med utgangspunkt i rating og durasjon. Obligasjonsrisikoen vurderes som moderat.

Valutakursrisiko er risikoen for tap som oppstår gjennom endringer i valutakursene. Konsernet måler valutarisikoen ut fra nettoposisjoner i de ulike valutasortene. Rammene for valutakursrisiko er uttrykt ved rammer for maksimal aggregert valutaposisjon og maksimal posisjon i enkeltvaluta. Valutarisikoen vurderes som lav.

Aksjerisiko er risikoen for tap i posisjoner som følge av endringer i aksjekurser. Denne risikoen er knyttet til posisjoner i egenkapitalinstrumenter, inkludert derivater med egenkapitalinstrumenter som underliggende. Aksjerisikoen vurderes som moderat.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres eller i form av ekstra dyr finansiering.

Styring

Bankens finansavdeling er ansvarlig for konsernets finansiering og likviditetsstyring. Etterlevelse av rammer overvåkes av avdeling for risikostyring, og status rapporteres månedlig til styret. Konsernet styrer sin likviditet samlet ved at finansavdelingen har ansvaret for å finansiere både banken og datterselskapene.

Styringen tar utgangspunkt i konsernets overordnede likviditetsstrategi som skal gjenspeile konsernets moderate risikoprofil. Som en del av strategien, er det også utarbeidet beredskapsplaner for håndtering av likviditetssituasjonen i perioder med urolige markeder med både bankspesifikke og markedsmessige krisescenarier samt en kombinasjon av disse. Likviditetsstyringen inkluderer også stresstester der man simulerer likviditetseffekten av forskjellige hendelser i markedet. Resultatet av slike stresstester inngår i grunnlaget for konsernets og alliansens beredskapsplaner for likviditetsstyring.

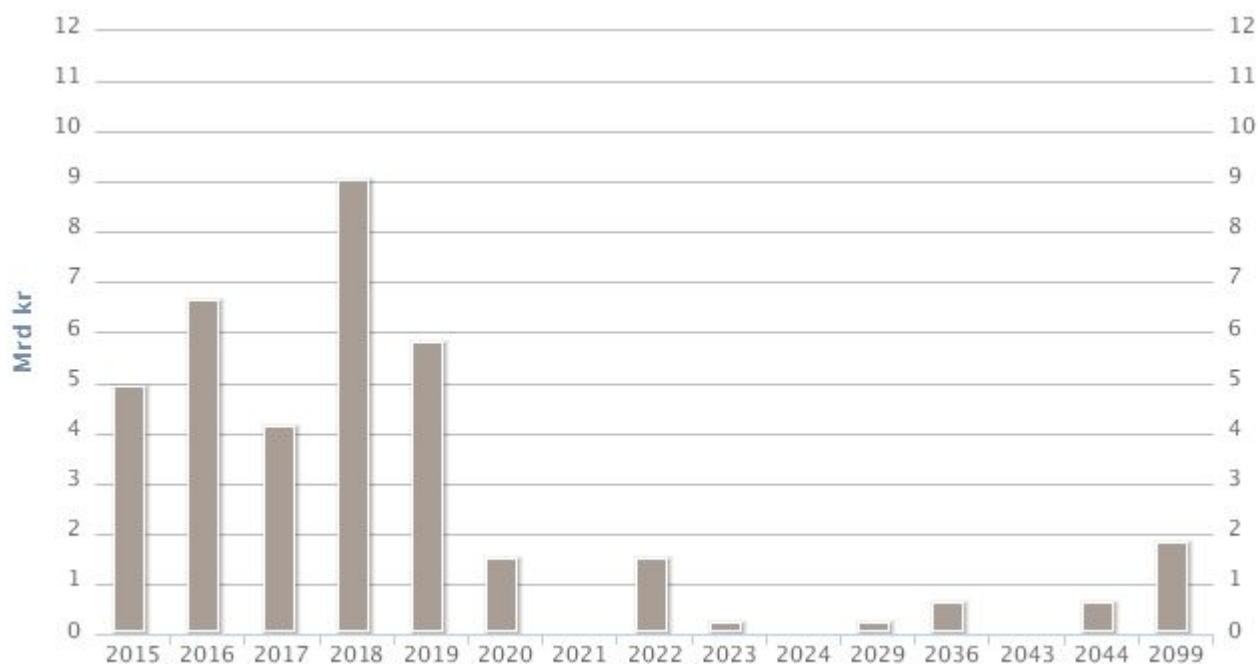
Risikomåling

Bankens styre behandler likviditetsstrategien årlig, og fastsetter rammer som hensyntar behovet for langsiktighet og balanse i likviditetsanskaffelsen. Banken har som overordnet mål å kunne overleve i 12 måneder med ordinær drift uten ny ekstern finansiering.

Innskudd fra kunder er bankens viktigste finansieringskilde. Per 31. desember 2014 var innskuddsdekningen 69 prosent. Banken reduserer sin likviditetsrisiko gjennom en spredning av innlån på ulike markeder, innlånskilder og instrumenter samt ved bruk av langsiktige innlån. En for stor grad av konsentrasjon i forfall øker sårbarheten for refinansiering. Denne risikoen er søkt begrenset gjennom definerte rammer. Banken blir kredittvurdert av Moody's og Fitch Ratings som et element i å sikre finansiering til akseptable priser fra markedet.

Likviditeten i SpareBank 1 SMN er tilfredsstillende. Bankens likviditet måles jevnlig mot likviditetsindikatoren for en referanseportefølje som er definert av Finanstilsynet. Bankens likviditetsstrategi angir et maksimalt avvik mot denne porteføljen. Banken har holdt seg innenfor disse rammene i hele 2014. I tillegg har banken etablert egne interne mål for kommende regulativer på likviditetsområdet, Liquidity Coverage Ratio (LCR) og Net Stable Funding Ratio (NSFR).

Figuren nedenfor illustrerer innlånsporteføljens forfallstruktur fra og med årsslutt 2014.

Utvikling siste år

Banken har vært aktiv i finansieringsmarkedet i 2014 og utstedt lån både innenlands og i utlandet. Konsernets likviditetssituasjon per 31. desember 2014 er tilfredsstillende. Konsernet økte sine likvide eiendeler blant annet gjennom obligasjoner deponert i Norges Bank i løpet av året. Banken hadde ved årsskiftet tilfredsstillende likviditet. Det var 4,5 milliarder kroner i kontanter og innskudd i Norges Bank og 14 milliarder kroner i sertifikater og obligasjoner. Det meste av verdipapirporteføljen kan brukes som sikkerhet for lån i Norges Bank. Av konsernets totale innlånsvolum ved årsslutt er det om lag 5 milliarder kroner som skal refinansieres i 2015. Banken hadde ved utgangen av 2014 flyttet 29,9 milliarder kroner av de best sikrede boliglånene inn i SpareBank 1 Boligkreditt. Banken forventer at selskapet også vil utgjøre en viktig del av bankens finansiering i 2015.

For å redusere bankens motpartsrisiko, har banken inngått avtaler om sikkerhetsstillelse ved derivathandler (såkalte CSA-avtaler) mot sentrale motparter. Dette innebærer at eksponeringen mot bankens mest sentrale motparter blir vesentlig redusert gjennom at banken eller dens motparter må stille sikkerhet når verdien på inngåtte forretninger overstiger en på forhånd avtalt terskel.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, systemer, menneskelig feil eller eksterne hendelser. Eksempler på slike hendelser kan være feil som begås av ansatte, det kan forekomme svakheter i produkter, prosesser eller systemer, eller banken kan påføres tap utenfra gjennom blant annet bedragerier, brann og naturskader.

Operasjonell risiko er en risikokategori som fanger opp alt det vesentlige av kostnader forbundet med kvalitetsbrister i bankens løpende virksomhet.

Identifisering, styring og kontroll av operasjonell risiko er en integrert del av lederansvaret på alle nivå i SpareBank 1 SMN. Ledernes viktigste hjelpemidler i arbeidet er faglig innsikt og lederkompetanse samt

handlingsplaner, kontrollrutiner og gode oppfølgingsystemer. Et systematisk arbeid med risikovurderinger bidrar også til økt kunnskap og bevissthet om aktuelle forbedringsbehov i egen enhet. Eventuelle svakheter og forbedringstiltak rapporteres oppover i organisasjonen.

SpareBank 1 SMN legger vekt på fullmaktstrukturer, gode rutinebeskrivelser og godt definerte ansvarsforhold gjennom leveranseavtaler mellom de ulike divisjonene som elementer i et rammeverk for å håndtere den operasjonelle risikoen.

Styret holdes oppdatert på status for operasjonell risiko blant annet gjennom kvartalsvise risikoreporter og den årlige internkontrollrapporteringen.

I tillegg mottar styret en årlig uavhengig vurdering fra intern revisor på konsernets risiko og om internkontrollen virker hensiktsmessig og er betryggende.

I arbeidet med å sikre en kontinuerlig forbedring i alt SpareBank 1 SMN gjør, benyttes et eget registrerings- og oppfølgingsystem (Risiko Informasjonssystem). Dette systemet bidrar til en bedre struktur og oppfølging av risiko, hendelser og forbedringsområder. Systemet, sammen med rapporteringen som gjennomføres, utgjør en viktig erfaringsbase for operasjonell risiko. Alle operasjonelle hendelser som potensielt kan medføre tap eller der tap har oppstått, registreres i basen. Forbedringstiltak skal vurderes og iverksettes der dette finnes hensiktsmessig.

Konsernet har et bredt anlagt forsikringsprogram som vil fange opp vesentlige deler av tapene ved større hendelser og katastrofer. For disse hendelsene er det tegnet ansvar- og kriminalitetsforsikringer samt eiendom-, innbo- og løsøreforsikringer. I tillegg har konsernet tegnet flere typer personalforsikringer. Forsikringene er meget kostnadseffektive og tar primært sikte på å dekke større tapshendelser.

I 2014 er det registrert operasjonelle tapshendelser i morbanken med et samlet tap på om lag 4,5 millioner kroner.

Eierrisiko

Eierrisiko er risikoen for at SpareBank 1 SMN blir påført negative resultater fra eierposter i strategisk eide selskap og/eller må tilføre ny egenkapital til disse selskapene. Eierselskap defineres som selskaper hvor SpareBank 1 SMN har en vesentlig eierandel og innflytelse.

SpareBank 1 Gruppen, BN Bank, SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt kommer inn under denne definisjonen. Risikoen i de ulike selskapene er moderat, men banken er gjennom eierposten i SpareBank 1 Gruppen indirekte utsatt for økt markedsrisiko. SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt er primært finansieringsinstrumenter for kjernevirksomheten som utøves i eierbankene. De har et relativt enkelt risikobilde, og risikoappetitten er svært lav for markeds- og likviditetsrisiko. Den operasjonelle risikoen i disse selskapene vurderes også å være lav.

SpareBank 1 SMN utøver sin eierstyring over SpareBank 1 Gruppen og BN Bank effektivt gjennom de formelle styringsorganene som er etablert.

Forretningsrisiko

Risikoen for uventede inntektssvingninger ut fra andre forhold enn kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger og endret kundeferd.

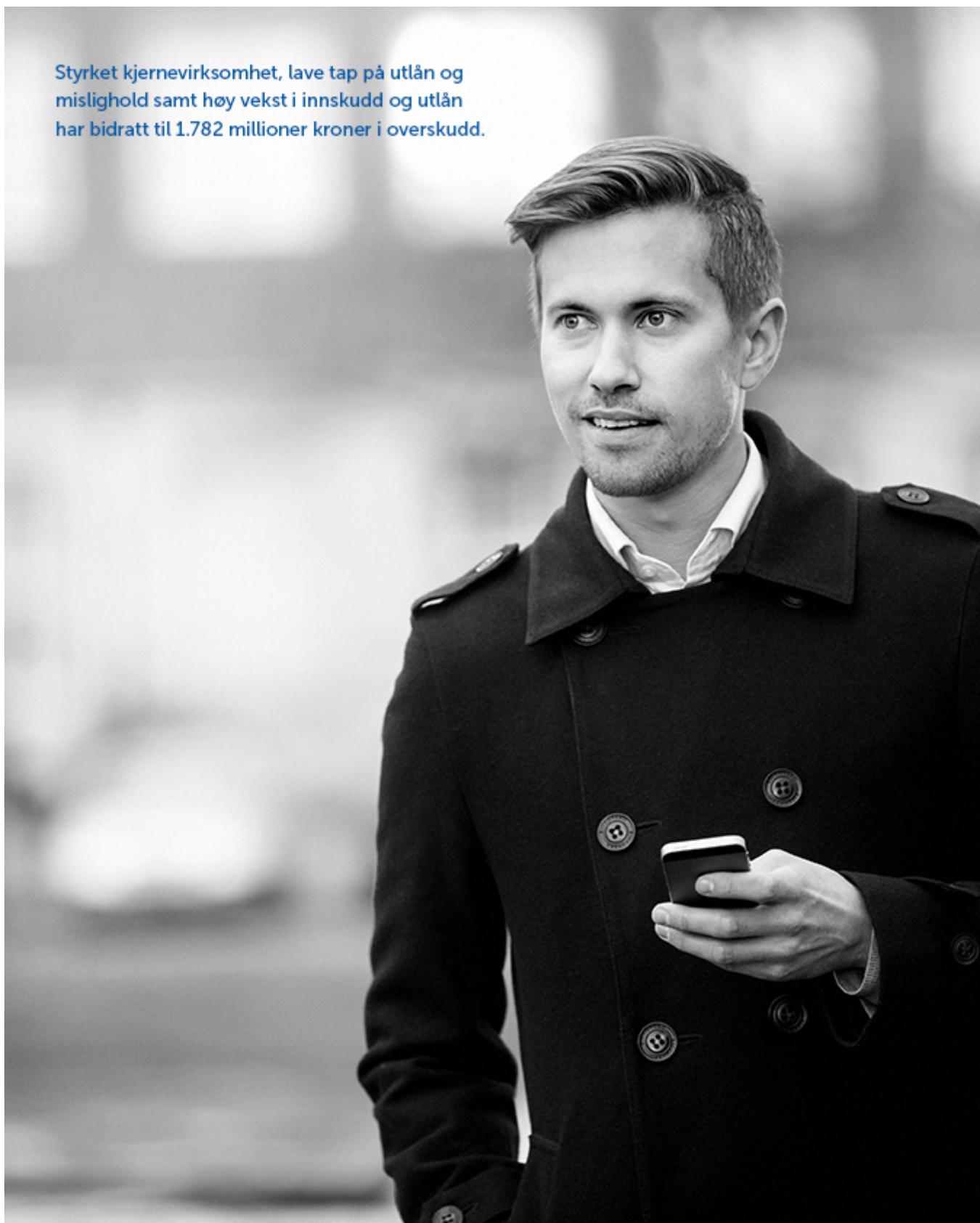
Forretningsrisikoen gir seg uttrykk i en uventet svekkelse i resultatet. SpareBank 1 SMN opplever kontinuerlig større og mindre endringer i rammebetingelser, både gjennom konkurransesituasjonen og endring i lovgivning som påvirker inntektsmodeller. Felles for disse endringene er at banken løpende foretar tilpasninger i sin egen forretningsmodell for å kompensere for eventuelt inntektsbortfall, enten dette er gjennom å finne andre inntektsområder, eller gjennom å tilpasse kostnader til den nye virkeligheten.

God strategisk planlegging er det viktigste verktøyet for å redusere forretningsrisikoen. Ettersom forretningsrisiko kan oppstå som følge av ulike risikofaktorer, benyttes et bredt sett av verktøy (kvalitative og kvantitative) for å identifisere og rapportere denne type risiko.

Det vises ellers til bankens Pilar III-rapportering som er tilgjengelig på smn.no for ytterligere informasjon om SpareBank 1 SMN sin risiko- og kapitalstyring.

Finansielle resultater

Styrket kjernevirksomhet, lave tap på utlån og mislighold samt høy vekst i innskudd og utlån har bidratt til 1.782 millioner kroner i overskudd.

Styrets årsberetning

Makroøkonomiske forhold

Internasjonalt

Oppgangen i verdensøkonomien i 2014 var moderat. Veksten i USA tok seg kraftig opp utover våren og sommeren. Investeringer og forbruk har økt, og arbeidsledigheten er redusert. I Sverige og Storbritannia er det positive utviklingstrekk, men inflasjonen er lav. I Euro-området holder høy gjeld og fortsatt stor arbeidsledighet konsum og investeringer nede. Inflasjonen er lav. I Kina er veksttakten fortsatt høy, men noe avdempet i forhold til tidligere.

Veksten i verdensøkonomien ventes å ta seg gradvis opp fremover. Men usikkerheten om fremtidig utvikling, særlig i Euro-området, er stor. Den europeiske sentralbanken (ECB) har inneværende år lansert nye støttekjøp av obligasjoner, såkalte kvantitative lettelser (QE).

Norge

Oljeprisen falt kraftig andre halvår 2014. Ved utgangen av året var prisen 57,5 USD/fat, en halvering fra nivået ved utgangen av første halvår. Markedsrentene har falt, og kronekursen har svekket seg.

Vekst i BNP Fastlands-Norge ble 2,3 prosent i 2014 (foreløpige tall). Boligprisveksten har vært høy gjennom året, etter en utfllating høsten 2013. Gjeldsveksten var nokså stabil gjennom fjoråret. Styringsrenten ble satt ned til 1,25 prosent i desember 2014. Arbeidsledigheten har økt noe, men er fortsatt på et relativt lavt nivå. Den underliggende prisveksten (KPI-JAE) ble 2,4 prosent i 2014. Husholdningenes gjeldsbelastning er høy. Det skaper en sårbarhet som kan forsterke virkningene av en svakere økonomisk utvikling i Norge.

Vi må forvente økte ringvirkninger av oljeprisfallet på aktiviteten i norsk økonomi fremover. Utsiktene for norsk økonomi i 2015 er derfor svakere enn det vi har opplevd senere år. Økt aktivitet hos våre handelspartnere og en relativt svak kronekurs vil imidlertid kunne bidra til å dempe effektene av oljeprisfallet.

Trøndelag og Nordvestlandet

Antall konkurser i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal har gått noe ned sammenlignet med foregående år, mens tallet er uendret i Nord-Trøndelag. Befolkningsveksten i regionen er fortsatt god. Som i resten av landet, har boligprisene i regionen hatt en relativt høy veksttakt gjennom 2014. Norges Bank sitt regionale nettverk (region Midt) meldte høsten 2014 om forventninger om noe lavere produksjonsvekst fremover.

Målt i omsetning i bedriftene utgjør trondheimsregionen og Sunnmøre de vesentligste områder i regionen med om lag 60 prosent av omsetningen (Konjunkturbarometeret 2014). Varehandel og industri er de største bransjene i regionen, og utgjør i underkant av 40 prosent av omsetningen. Det er store geografiske variasjoner i privat næringsstruktur i regionen. I Møre og Romsdal er mye av virksomheten eksportrettet, mens trøndelagsfylkene er lavt eksponert mot eksportindustrien og beskyttet av en relativt stor offentlig sektor.

Regionen har en moderat eksponering mot konsekvensen av lavere investeringer på sokkelen. Næringslivet i Nord-Trøndelag er sentrert rundt primærnæringer og varehandel. De samlede vekstutsiktene for økonomien i Sør-Trøndelag følger den nasjonale utviklingen. I Møre og Romsdal vil veksten totalt sett

sannsynligvis avta etter høy vekst i flere år.

Årsregnskap 2014

Konserntall. Tall i parentes gjelder tilsvarende periode i fjor hvis ikke annet er nevnt. Konsernets regnskap er avlagt under forutsetning om videre drift, og styret bekrefter med dette at grunnlaget for videre drift fortsatt er til stede.

Overskudd etter skatt på 1.782 millioner kroner

- Resultat før skatt og virksomhet holdt for salg 2.143 millioner kroner (1.758 millioner)
- Resultat 1.782 millioner kroner (1.400 millioner)
- Avkastning på egenkapitalen 15,1 prosent (13,3 prosent)
- Ren kjernekapital 11,2 prosent (11,1 prosent)
- Vekst i utlån 7,3 prosent (6,8 prosent) og innskudd 8,5 prosent (7,3 prosent)
- Tap på utlån 89 millioner kroner (101 millioner)
- Resultat per egenkapitalbevis 8,82 kroner (6,92 kroner)
- Bokført verdi per egenkapitalbevis, inklusive foreslått utbytte for 2014, 62,04 kroner (55,69 kroner)
- Foreslått utbytte 2,25 kroner per egenkapitalbevis og avsetning til gaver på 160 millioner

Hovedtrekk

- Resultatforbedring på 382 millioner kroner sammenlignet med i fjor
- Styrket kjernevirksomhet med økt rentenetto og begrenset kostnadsvekst
- Lave tap på utlån og lavt mislighold
- God avkastning på finansielle investeringer, hovedsakelig fra gevinst ved salg av bankens aksjer i Nets Holding
- Svært godt resultat i tilknyttede selskaper som i stor grad er en følge av avviklingsgevinster i forsikring
- Ren kjernekapital 11,2 prosent
- Relativt høy vekst i utlån og innskudd både til næringslivskunder og til privatkunder

SpareBank 1 SMN oppnådde i 2014 et overskudd på 1.782 millioner kroner (1.400 millioner) og en avkastning på egenkapitalen på 15,1 prosent (13,3 prosent). Resultat før skatt ble 2.143 millioner kroner (1.758 millioner).

I 2014 økte driftsinntektene med 12 prosent, og ble samlet 4.021 millioner kroner (3.580 millioner). Inntektene økte både i morbanken og i datterselskapene.

Avkastning på finansielle eiendeler ble 720 millioner kroner (502 millioner), herav resultatandel av eierinteresser i tilknyttede selskaper 527 millioner (355 millioner) og gevinst ved salg av og utbytte på bankens eierandel i Nets Holding på 165 millioner.

Driftskostnadene ble 1.789 millioner kroner (1.721 millioner) i 2014, 3,9 prosent høyere enn i 2013. Kostnadene for 2014 inkluderer 30 millioner kroner avsatt i morbanken til omstilling planlagt gjennomført i 2015 og 2016.

Netto tap på utlån og garantier ble 89 millioner kroner (101 millioner).

Utlånsveksten ble 7,3 prosent (6,8 prosent) og innskuddsveksten ble 8,5 prosent (7,3 prosent).

Kapitaldekning er beregnet etter nytt kapitalkravsdirektiv (CRD IV), beskrevet nærmere i note 5 Kapitaldekning. Ren kjernekapitaldekning var per 31. desember 2014 11,2 prosent (11,1 prosent).

SpareBank 1 SMN planlegger for en ren kjernekapitaldekning på 13,5 prosent innen 30. juni 2016. Kapitalplanen er nærmere beskrevet i avsnittet om soliditet.

Kursen på bankens egenkapitalbevis var ved årsskiftet 58,50 kroner (55,00 kroner). Det er i 2014 utbetalt et kontantutbytte på 1,75 kroner per egenkapitalbevis for 2013.

Resultatet per egenkapitalbevis var 8,82 kroner (6,92 kroner). Bokført verdi var 62,04 kroner (55,69 kroner) per egenkapitalbevis inklusive foreslått utbytte på 2,25.

Forslag til overskuddsdisponering

Det er morbankens regnskap som danner grunnlag for disponering av årsoverskuddet. Morbankens resultat inkluderer mottatt utbytte fra datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet.

I konsernregnskapet foretas full konsolidering av datterselskaper, mens resultatandel fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet konsolideres etter egenkapitalmetoden. Utbytte inkluderes derfor ikke i konsernresultatet.

Forskjell konsern - morbank (mill. kr)	2014	2013
Årsoverskudd konsern	1.782	1.400
Resultat i datterselskaper	-92	-112
Utbytte og konsernbidrag datterselskap	117	111
Resultatandel tilknyttede selskaper	-527	-355
Utbytte fra tilknyttede selskaper	182	328
Elimineringer tilknyttede og datterselskaper	-15	-24
Årsoverskudd morbank	1.447	1.348

Årsoverskudd til disponering fremkommer etter endringer i fond for urealiserte gevinster på pluss 57 millioner kroner. Samlet beløp til disponering er med dette 1.503 millioner kroner.

Resultatet er fordelt mellom grunnfondet og eierkapitalen i henhold til deres relative andel av egenkapitalen, slik at utbytte og avsetning til utjevningfond utgjør 64,6 prosent av det disponerte resultatet.

I tråd med bankens kapitalplan foreslår styret en lavere utdelingsgrad enn hva utbyttepolitikken gir rom for.

Styret foreslår overfor bankens representantskap et kontantutbytte på 2,25 kroner per egenkapitalbevis, totalt 292 millioner. Dette gir en utdelingsgrad på 25,4 prosent av konsernresultatet. Videre foreslår styret at bankens representantskap avsetter 160 millioner kroner i gaver, samme utdelingsgrad som til egenkapitalbevisene. Av dette beløpet forutsettes 40 millioner kroner avsatt til allmenntilgittige formål og 120 millioner donert til Sparebankstiftelsen SMN. Utjevningfondet og grunnfondet tilføres henholdsvis 679 og 372 millioner kroner. Utbytte- og gavenivået er forankret i bankens kapitalplan og reflekterer behovet for å øke bankens kjernekapital gjennom videreføring av en relativt lav utdelingsgrad.

Etter disponering av resultatet for 2014 er egenkapitalbevisbrøken fortsatt 64,6 prosent.

Overskuddsdisponering (mill. kr)	2014	2013
Årsoverskudd morbank	1.447	1.348
Overført fond for urealiserte gevinster	57	-89
Årsoverskudd til disponering	1.503	1.259
Utbytte	292	227
Utjevningfond	679	587
Grunnfondskapital	372	321
Gaver	160	124
Sum disponert	1.503	1.259

Styrket rentenetto

Rentenettoen i 2014 ble 1.790 millioner kroner (1.616 millioner). Forbedringen tilskrives renteøkninger på utlån både til privat- og bedriftskunder i første halvår 2013 som følge av økte kapitalkrav samt relativt høy vekst i utlån og innskudd i 2014. Marginer på lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt inntektsføres som provisjonsinntekter, og provisjoner på lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt utgjorde per 4. kvartal 2014 samlet 427 millioner kroner (422 millioner).

Det er i løpet av 2014 gjennomført to generelle rentenedsettelsler (juni og desember) på utlån til privatkunder, og banken har med dette tilpasset rentene på boliglån til konkurransesituasjonen. Gjennom året har det vært gjennomført flere reprisinger av innskudd både til privat- og næringslivskunder, samtidig som kostnadene med pengemarkedsfinansiering er redusert gjennom året.

Økte provisjonsinntekter

Provisjonsinntekter og øvrige driftsinntekter økte til 1.512 millioner kroner (1.463 millioner) i 2014, en økning på 49 millioner kroner tilsvarende 3,4 prosent. Vekst i inntekter tilskrives hovedsakelig positiv utvikling på inntekter fra regnskapstjenester, forsikring og betaling.

Provisjonsinntekter (mill. kr)	2014	2013	Endring
Betalingstjenester	239	233	6
Sparing	48	50	-2
Forsikring	138	124	14
Garantiprovisjoner	57	56	1
Eiendomsmegling	315	319	-4
Regnskapstjenester	172	125	47
Forvaltning	20	30	-10
Husleieinntekter	45	45	0
Øvrige provisjoner	50	59	-9
Provisjoner eks. SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt	1.084	1.041	44
Provisjoner fra SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt	427	422	6
Sum provisjonsinntekter	1.512	1.463	49

Finansielle investeringer

Samlet avkastning på finansielle investeringer (eksklusive resultatandel i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet) ble 193 millioner kroner (147 millioner) i 2014. Den samlede avkastning fordeler seg som følger:

- Avkastning på konsernets aksjeporteføljer ble totalt 202 millioner kroner (114 millioner), herav gevinst ved salg av og utbytte på bankens eierandel i Nets Holding på 165 millioner
- Netto kurstap på obligasjoner og derivater ble i 2014 66 millioner kroner (40 millioner). Av dette beløpet utgjør bokføring av negativ verdi knyttet til renteswap i SpareBank 1 SMN Kvartalet 26 millioner kroner etter skatt. Renteswapen var opprinnelig knyttet til oppfølgingen til bankens hovedkontor i Søndre gate 4

- Kursgevinster på valuta- og rentehandel i SpareBank 1 SMN Markets ble 57 millioner kroner (73 millioner)

Avkastning finansielle investeringer (mill. kr)	2014	2013	Endring
Kursgevinst/utbytte aksjer	202	114	87
Obligasjoner og derivater	-66	-40	-26
Valuta- og renteforretninger Markets	57	73	-16
Verdiendring finansielle eiendeler	193	147	46
SpareBank 1 Gruppen	358	210	148
SpareBank 1 Markets	-32	-1	-30
SpareBank 1 Boligkreditt	38	40	-3
SpareBank 1 Næringskreditt	41	8	33
SpareBank 1 Kredittkort	2	-	2
BN Bank	93	91	2
Selskaper eiet av SpareBank 1 SMN Invest	31	14	17
Andre selskaper inklusive virksomhet holdt for salg	-3	23	26
Tilknyttede selskaper	527	384	143
Sum	720	531	189

Svært godt resultat i SpareBank 1 Gruppen

SpareBank 1 Gruppens resultat etter skatt i 2014 ble 1.849 millioner kroner (1.110 millioner). Vesentligste bidragsyter til resultatforbedringen er forsikringsvirksomheten. Resultatet i skadeforsikringsdelen er spesielt godt som følge av reduserte erstatninger og inntektsføring av avviklingsgevinster. SpareBank 1 SMN sin andel av resultatet i 2014 ble 358 millioner kroner (210 millioner).

SpareBank 1 Markets

SpareBank 1 SMN har en eierandel i SpareBank 1 Markets på 27,3 prosent. Selskapets resultat i 2014 viste et underskudd på 120 millioner kroner. SpareBank 1 SMN sin andel ble minus 32 millioner kroner.

SpareBank 1 Markets har vært gjennom en restrukturering. Selskapet har gjennomført omfattende forbedringstiltak slik at kostnadsnivået er halvert siden 2012/13, og tilpasninger i forretningsmodell har gitt lavere markedsrisiko. SpareBank 1 SMN vil integrere sine kapitalmarkedsaktiviteter i SpareBank 1 Markets etter avtale med de øvrige eierne. SpareBank 1 SMN vil etter dette få en eierandel på 73,3 prosent. Eierandelene for øvrig vil fordele seg med 10,0 prosent på SpareBank 1 Nord-Norge, 10,0 prosent på SamSpar (Samarbeidende Sparebanker), 6,1 prosent på Sparebanken Hedmark og 0,6 prosent på LO og ansatteaksjonærer. Dette er nærmere beskrevet i note 40 Oppkjøp av virksomheter/virksomhetssammenslutning.

SpareBank 1 Boligkreditt

SpareBank 1 Boligkreditt er opprettet av bankene i SpareBank 1-alliansen for å dra nytte av markedet for obligasjoner med fortrinnsrett. Bankene selger de best sikrede boliglånene til selskapet, noe som gir redusert finansieringskostnad. Per 31. desember 2014 har banken solgt lån på samlet 28,4 milliarder kroner (30,5 milliarder) til SpareBank 1 Boligkreditt, tilsvarende 38 prosent (44 prosent) av samlede utlån til privatmarkedet.

Bankens eierandel i SpareBank 1 Boligkreditt per 31. desember 2014 var 17,67 prosent, og bankens andel av resultatet i selskapet i 2014 ble 38 millioner kroner (40 millioner). Bankens eierandel reflekterer bankens relative andel av solgte boliglån.

Styret i SpareBank 1 SMN har i likhet med øvrige alliansebanker vedtatt å søke om konsesjon for et 100 prosent eiet boligkredittforetak. Dette foretaket vil være et supplement til SpareBank 1 Boligkreditt, som

fremdeles vil være alliansebankenes hovedverktøy for låneopptak gjennom obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Boligkreditselskapet vil kunne benytte lån som ligger utenfor SpareBank 1 Boligkredit sin kredittpolitikk. Dessuten vil opprettelsen av et 100 prosent eiet boligkreditforetak eliminere problemstillingen rundt forskrift om store engasjement, som regulerer maksimalt mellomværende mellom SpareBank 1 SMN og SpareBank 1 Boligkredit.

SpareBank 1 Næringskredit

SpareBank 1 Næringskredit er etablert etter samme modell og med samme administrasjon som SpareBank 1 Boligkredit. Per 31. desember 2014 er utlån på 1,5 milliarder kroner (1,2 milliarder) solgt til SpareBank 1 Næringskredit.

SpareBank 1 SMN eier 33,62 prosent av selskapet, og bankens andel av resultatet for 2014 ble 41 millioner kroner (8 millioner). Bankens eierandel reflekterer bankens relative andel av overførte lån til næringseiendom og bankens eierandel i BN Bank. Resultatforbedringen tilskrives endret avregningssats mellom SpareBank 1 Næringskredit og BN Bank. Avregningssatsen reflekterer kapitalkostnaden for BN Bank sine solgte lån til SpareBank 1 Næringskredit.

SpareBank 1 Kredittkort

Selskapet var i ordinær drift fra 1. juli 2014, og oppnådde i 2014 et overskudd på 12 millioner kroner. SpareBank 1 SMN sin andel av overskuddet ble 2 millioner kroner. SpareBank 1 Kredittkort eies av SpareBank 1-bankene, og SpareBank 1 SMN har en eierandel på 18,36 prosent. SpareBank 1 Kredittkort gjennomførte i juni en vellykket konvertering av SpareBank 1-bankene sin kredittkortportefølje fra EnterCard. SpareBank 1 SMN sin andel av porteføljen utgjør 715 millioner kroner.

BN Bank

SpareBank 1 SMN sin eierandel i BN Bank er 33 prosent per 31. desember 2014.

SpareBank 1 SMN sin andel av resultatet i BN Bank for 2014 ble 93 millioner kroner (91 millioner), som gir en avkastning på egenkapitalen på 7,8 prosent. Resultatet er påvirket av den endrede avregningssatsen nevnt i avsnittet om SpareBank 1 Næringskredit.

BN Bank har fokus på gjennomføring av lønnsomhetsforbedrende tiltak, og har i 2014 oppnådd økte inntekter og reduserte tap. Det arbeides videre med ytterligere interne tiltak med sikte på lønnsomhetsforbedring. BN Bank fikk godkjent bruk av Avansert IRB på foretaksporteføljen i april 2014. Dette har medført at ren kjernekapitaldekning i banken per 31. desember 2014 på 14,9 prosent.

Tilknyttede selskaper av SpareBank 1 SMN Invest

Resultatet for 2014 ble samlet 31 millioner kroner (14 millioner). Aktiviteten i selskapene er hovedsaklig oppføring og salg av bolig og næringseiendom i Sør-Trøndelag.

Virksomhet holdt for salg

Fra virksomhet holdt for salg er det i 2014 resultatført 0,2 millioner kroner (29,5 millioner).

Begrenset kostnadsvekst

Samlede kostnader ble 1.789 millioner kroner (1.721 millioner) i 2014. Konsernets kostnader har dermed økt med 68 millioner kroner, tilsvarende 3,9 prosent.

I morbanken økte kostnadene med 68 millioner kroner. Dette inkluderer en avsetning til omstilling på 30 millioner kroner. Eksklusive denne avsetningen har kostnadsveksten i morbanken vært 38 millioner, kroner tilsvarende 3,1 prosent i 2014, i tråd med bankens målsetting.

Som følge av endret kundeadferd med langt større bruk av selvbetjeningsløsninger, har styret vedtatt et mål om uendrede kostnader frem mot 2017. Gjennom effektivisering av morbanken skal antall årsverk reduseres med inntil 100 frem mot utgangen av 2016. Omstillingskostnaden reflekterer kostnaden ved restruktureringen.

Driftskostnader i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital utgjorde 1,52 prosent (1,54 prosent). Kostnader i forhold til inntekter ble i konsernet 44 prosent (48 prosent).

Lave tap og lavt mislighold

I 2014 ble netto tap på utlån 89 millioner kroner (101 millioner). Dette utgjør 0,08 prosent av totale utlån (0,09 prosent).

For utlån til konsernets bedriftskunder er det i 2014 netto tapsført 83 millioner kroner (95 millioner) som inkluderer 6 millioner kroner (20 millioner) i tap i SpareBank 1 Finans Midt-Norge. I privatmarkedsporteføljen er det i 2014 netto tapsført 6 millioner kroner (7 millioner).

Samlede individuelle nedskrivninger på utlån per 31. desember 2014 utgjorde 172 millioner kroner (173 millioner).

Samlede problemlån (misligholdte og tapsutsatte) utgjør 486 millioner kroner (544 millioner), tilsvarende 0,40 prosent (0,49 prosent) av brutto utlån inklusive lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt.

Mislighold over 90 dager var 270 millioner kroner (387 millioner). I prosent av brutto utlån er misligholdet 0,22 prosent (0,35 prosent). Av samlet mislighold er det tapsavsatt 67 millioner kroner (87 millioner), tilsvarende 25 prosent (23 prosent).

Misligholdet fordeler seg på bedriftsmarkedskunder med 136 millioner kroner (246 millioner) og 134 millioner (140 millioner) på privatmarkeds kunder.

Andre tapsutsatte utlånsengasjement utgjorde 216 millioner kroner (157 millioner). Av brutto utlån utgjør andre tapsutsatte engasjement 0,18 prosent (0,14 prosent). 105 millioner kroner (86 millioner) eller 48 prosent (55 prosent) er tapsavsatt.

Andre tapsutsatte engasjement fordeler seg på bedriftsmarkedskunder med 201 millioner kroner (139 millioner) og 15 millioner (18 millioner) på privatmarkeds kunder.

Gruppevise tapsnedskrivninger

Beregning av gruppevise tapsnedskrivninger gjøres med utgangspunkt i:

- hendelser som har påvirket bankens portefølje (som gir migrering mellom risikoklassene)
- hendelser som ennå ikke har påvirket porteføljen på grunn av at bankens kredittrisikomodeller ikke fanger effektene raskt nok opp (for eksempel makroøkonomiske forhold)

Det er for 2014 ikke funnet grunnlag for endring av gruppevise tapsnedskrivninger. Samlede gruppevise

tapsnedskrivninger er 295 millioner kroner (295 millioner). Gruppevis nedskrivninger fordeler seg med 90 millioner kroner på privatmarkedet, 188 millioner kroner på næringsliv og 16 millioner kroner på SpareBank 1 Finans Midt-Norge.

Forvaltningskapital 126 milliarder kroner

Bankens forvaltningskapital per 31. desember 2014 var 126 milliarder kroner (115 milliarder), og har økt med 9 milliarder tilsvarende 9,3 prosent. Økt forvaltningskapital er en konsekvens av økte utlån.

Per 31. desember 2014 er utlån på til sammen 30 milliarder kroner (32 milliarder) solgt fra SpareBank 1 SMN til SpareBank 1 Boligkreditt og til SpareBank 1 Næringskreditt. Disse lånene fremkommer ikke som utlån i bankens balanse. Kommentarene som omhandler vekst i utlån inkluderer dog utlån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt.

Utlån

Totale utlån har økt med 8,1 milliarder kroner (7,1 milliarder) tilsvarende 7,3 prosent (6,8 prosent) i 2014, og var 120,2 milliarder (112,0 milliarder) per 31. desember 2014.

Utlån til privatkunder økte med 5,5 milliarder kroner (5,9 milliarder) til 74,0 milliarder i 2014, som tilsvarer en vekst på 8,0 prosent (9,5 prosent).

Vekst i utlån til bedriftskunder i 2014 ble 2,7 milliarder kroner (1,2 milliarder) tilsvarende 6,1 prosent (2,8 prosent). Samlede utlån til bedriftskunder utgjorde 46,2 milliarder kroner (43,5 milliarder) per 31. desember 2014. Denne veksten er noe over det kapitalplanen gir rom for, og utviklingen i utlån til næringslivskunder vil reflektere dette i 2015.

Utlån til privatkunder utgjorde 62 prosent (61 prosent) av ordinære utlån til kunder ved utgangen av 2014.

(Fordelt i henhold til sektor – se note 8 Utlån til og fordringer på kunder).

Innskudd

Innskudd fra kunder økte i 2014 med 4,8 milliarder kroner (3,8 milliarder) til 62,2 milliarder (56,1 milliarder) per 31. desember 2014. Dette tilsvarer en vekst på 8,5 prosent (7,3 prosent).

Innskudd fra privatkunder økte med 2,6 milliarder kroner (1,6 milliarder) til 26,5 milliarder tilsvarende 11,0 prosent (9,5 prosent), og innskudd fra bedriftskunder økte med 2,2 milliarder (2,2 milliarder) til 34,2 milliarder tilsvarende 6,8 prosent (7,5 prosent).

Innskuddsdekningen i SpareBank 1 SMN var 69 prosent per 31. desember 2014 (70 prosent).

(Fordelt i henhold til sektor – se note 35).

Bestand investeringsprodukter

Samlet kundeportefølje av investeringsprodukter ført utenfor bankens balanse var 31. desember 2014 på 6,2 milliarder kroner (5,2 milliarder). Sammenlignet med i fjor er det økte verdier på aksjefond og aktiv forvaltning knyttet både til økte børsverdier og godt salg.

Investeringsprodukter, kundeporteføljer (mill. kr)	2014	2013	Endring
Aksjefond	4.002	3.367	635
Spareforsikring	597	555	42
Aktiv forvaltning	1.611	1.240	371
Totalt	6.210	5.162	1.048

Forsikring

Bankens forsikringsportefølje hadde en vekst på 2,4 prosent i 2014. Veksten på skadeforsikring har vært 1,6 prosent, på personforsikring 10,4 prosent mens på tjenestepensjon har porteføljen avtatt med 4,4 prosent.

Forsikring, premievolum (mill. kr)	2014	2013	Endring
Skadeforsikring	706	695	11
Personforsikring	245	222	23
Tjenestepensjon	174	182	-8
Totalt	1.125	1.099	26

Privatmarked og Næringsliv

Fra 2014 ble det gjennomført en organisasjonsmessig tilpasning. Privatmarkedssegmentet inkluderer med dette landbrukskunder, lag/foreninger og enkeltpersonsforetak. I 2013 var disse kundene en del av SMB-segmentet. Øvrige kunder i SMB-segmentet er fra 2014 inkludert i Næringsliv. Historikken for Privatmarked og Næringsliv er derfor ufullstendig, og det sammenlignes ikke med fjorårstall.

Resultat (mill. kr)	Privatmarked	Næringsliv
Netto renteinntekter	873	840
Renter av anvendt kapital	40	67
Sum renteinntekter	913	906
Netto provisjons- og andre inntekter	762	159
Netto avkastning på finansielle investeringer	1	29
Sum inntekter	1.675	1.095
Sum driftskostnader	809	318
Resultat før tap	867	777
Tap på utlån, garantier m.v.	6	77
Resultat før skatt	861	699
EK avkastning	19,2 %	10,0 %

Privatmarked

Driftsinntektene har økt som følge av økte marginer på boliglån og vekst på utlån og innskudd, og ble i 2014 samlet 1.675 millioner kroner. Rentenettoen ble 913 millioner kroner og provisjonsinntektene 762 millioner. Avkastning på anvendt kapital i privatmarkedssegmentet ble 19,2 prosent. Som anvendt kapital er regulatorisk kapital på 13,5 prosent benyttet, tilsvarende konsernets målsetting om ren kjernekapitaldekning innen 30. juni 2016.

Utlånsmarginen i 2014 ble 2,38 prosent (2,32 prosent), mens innskuddsmarginen ble -0,55 prosent (-0,52 prosent) målt mot 3 mnd Nibor.

I 2014 ble utlåns- og innskuddsvekst i privatmarkedet henholdsvis 7,5 og 8,5 prosent.

Det er gjennomgående lav risiko i utlån til privatkunder og dette reflekteres i fortsatt svært lave tap. Det er ingen indikasjoner på økte taps- og misligholdsnivåer i bankens boliglånsportefølje. Låneporteføljen er sikret med pant i boligeiendom, og verdiutviklingen på boliger har vært tilfredsstillende i bankens markedsområde sett under ett.

Næringsliv

Driftsinntektene ble 1.095 millioner kroner i 2014. Netto renteinntekter ble 906 millioner kroner, mens andre inntekter ble 188 millioner.

Avkastning på anvendt kapital for næringslivssegmentet ble 10,0 prosent for 2014. Som anvendt kapital er regulatorisk kapital på 13,5 prosent benyttet, tilsvarende konsernets målsetting om ren kjernekapitaldekning innen 30. juni 2016.

Utlåns- og innskuddsmargin ble henholdsvis 2,90 prosent (2,94 prosent) og -0,55 prosent i 2014 (-0,52 prosent).

Utlånene økte med 6,3 prosent og innskudd økte med 8,8 prosent i 2014.

Inntekter SpareBank 1 SMN Markets

SpareBank 1 SMN Markets leverer et komplett spekter av kapitalmarkedsprodukter og -tjenester og er en integrert del av morbankaktiviteten i SMN.

SpareBank 1 SMN Markets hadde totale inntekter i 2014 på 68,0 millioner kroner (103,0 millioner). VPS og øvrige inntekter i 2013 inneholder inntekter fra corporatevirksomheten som fra fjerde kvartal i 2013 ble overdratt til SpareBank 1 Markets.

Markets (mill. kr)	2014	2013	Endring
Renter og valuta	75,8	68,3	7,5
Verdipapirer	0,9	21,6	-20,7
SpareBank 1 Markets	-14,8	3,1	-17,9
VPS og øvrige inntekter	4,0	17,4	-13,4
Investeringer	2,1	-7,4	9,5
Sum inntekter	68,0	103,0	-35,0

Av brutto inntekter på 68 millioner kroner er 29 millioner overført Næringsliv og 1 million Privatmarked. Dette er deres andel av inntekter på valuta- og renteforretninger på egne kunder.

Datterselskaper

Samlet resultat i bankens datterselskaper i 2014 ble 124,6 millioner kroner (157,3 millioner) før skatt. Resultatene er fra selskapsregnskapene.

Resultat før skatt (mill. kr)	2014	2013	Endring
EiendomsMegler 1 Midt-Norge	50,9	60,7	-9,8
SpareBank 1 Finans Midt-Norge	67,9	50,7	17,3
SpareBank 1 Regnskapshuset SMN	40,5	14,4	26,1
Allegro Kapitalforvaltning	2,6	9,3	-6,7
SpareBank 1 SMN Invest	1,7	46,6	-45,0
Andre selskaper	-39,0	-24,4	-14,6
Sum	124,6	157,3	-32,7

EiendomsMegler 1 Midt-Norge er markedsleder i sitt markedsområde og markedsandelen er om lag 40 prosent. Selskapet oppnådde et godt resultat i 2014, men et tregere marked på starten av året og økt priskonkurranse har bidratt til et svakere resultat før skatt enn i 2013. Resultatet ble 50,9 millioner kroner (60,7 millioner). Selskapet omsatte 6.383 boliger i 2014 mot 6.229 året før.

SpareBank 1 Finans Midt-Norge hadde et resultat på 67,9 millioner kroner i 2014 (50,7 millioner). Resultatforbedringen tilskrives økte inntekter fra billån og reduserte tap i leasingvirksomheten. Selskapet forvaltet ved kvartalsskiftet leasing- og billånsavtaler for til sammen 3,6 milliarder kroner, der leasingavtalene

utgjør 1,9 milliarder og billån 1,7 milliarder.

SpareBank 1 Regnskapshuset SMN oppnådde et overskudd før skatt på 40,5 millioner kroner (14,4 millioner) eksklusiv inntekter på tilknyttede selskaper på minus 0,5 millioner kroner. 7 millioner kroner av resultatet er gevinst ved salg av 40 prosent eierandel i SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet.

SpareBank 1 Regnskapshuset SMN har en vekststrategi tuftet på oppkjøp av mindre regnskapskontorer. Dette representerer en konsolidering av en fragmentert regnskapsbransje. Ytterligere fire regnskapskontorer ble kjøpt i 2014.

Allegro Kapitalforvaltning er et aktiv forvaltningsselskap som forvalter porteføljer for kunder primært i SpareBank 1 SMN og SamSpar-bankene. Bankene er selskapets distribusjonskanal. Resultatet i selskapet ble i 2014 2,6 millioner kroner (9,3 millioner).

SpareBank 1 SMN Invest har som formål å investere i aksjer, hovedsakelig i regionale virksomheter. Selskapet hadde et overskudd i 2014 på 1,7 millioner kroner før skatt (overskudd 46,6 millioner). Resultatet i selskapet er konsekvens av verdiendringer og realisering av tap eller gevinster i selskapets samlede aksjeholdning, og er resultatet fra selskapsregnskapet. I tillegg hadde selskapet resultat fra eierinteresser i eiendomsselskapene Grilstad Marina og Hommelvik Sjøside på samlet 31 millioner kroner i 2014 (14 millioner).

Andre selskaper har et samlet underskudd på 39,0 millioner kroner (underskudd 24,4 millioner). Dette er i all hovedsak eiendomsselskaper som leier ut lokaler til SpareBank 1 SMN og andre leietakere.

Tilfredsstillende finansiering og god likviditet

Banken har en konservativ likviditetsstrategi. Strategien legger vekt på å ha likviditetsreserver som sikrer banken overlevelse i tolv måneder med ordinær drift og uten behov for ny ekstern finansiering.

Banken har likviditetsreserver på 19 milliarder kroner og er dermed finansiert i 24 måneder med ordinær drift uten ny ekstern finansiering.

Banken har god diversifisering mellom ulike finansieringskilder og -produkter. Andelen pengemarkedsfinansiering over ett år var ved årsskiftet på 87 prosent (72 prosent).

SpareBank 1 Boligkreditt er bankens viktigste finansieringskilde, og per 31. desember 2014 var utlån på samlet 28 milliarder kroner solgt til SpareBank 1 Boligkreditt.

Rating

Bankens rating hos Moody's og Fitch Ratings er henholdsvis A2 (Negative Outlook) og A- (stable outlook). Banken ble i mai 2014 satt på Negative Outlook av Moody's, i likhet med flere andre norske og europeiske banker.

Soliditet

Etter disponering av årsresultatet for 2014 er ren kjernekapitaldekning 11,2 prosent (11,1 prosent) per 31. desember 2014. Gjennom 2014 er ren kjernekapitaldekning styrket gjennom et godt resultat, men samtidig svekket av økt risikoveid balanse.

Minimumskravet til ren kjernekapital per 31. desember 2014 var på 10 prosent, hvorav samlede bufferkrav utgjorde 5,5 prosent. Ren kjernekapital er kjernekapital eksklusive fondsobligasjoner.

(mill. kr)	2014	2013
Ren kjernekapital	10.674	9.374
Hybridkapital	1.707	1.615
Ansvarlig lån	2.555	1.428
Ansvarlig kapital	14.937	12.417
Kapitalkrav	7.625	6.767
Beregningsgrunnlag	95.317	84.591
Ren kjernekapitalandel	11,2 %	11,1 %
Kjernekapitalandel	13,0 %	13,0 %
Kapitaldekning	15,7 %	14,7 %

Økte boliglånsvekter medførte en betydelig økning i beregningsgrunnlaget i første kvartal 2014. I tillegg har det kommet flere nye kapitalkrav i forbindelse med CRD IV som har påvirket konsernets beregningsgrunnlag negativt. Konsernet har vridt utlånsveksten fra Næringsliv til Privatmarked for å motvirke disse effektene.

Motsyklisk buffer på 1 prosent vil bli innført ved utgangen av andre kvartal 2015. Finansdepartementet besluttet i desember 2014 at motsyklisk buffer ikke skulle endres. Normal varslingsfrist ved økning er tolv måneder.

Styret i SpareBank 1 SMN gjør løpende vurderinger av kapital situasjonen og fremtidige kapitalkrav. Styret legger vekt på at konsernet skal være tilstrekkelig kapitalisert til å oppfylle alle regulatoriske krav samt markedets forventninger. I praksis betyr det at bankens mål for ren kjernekapitaldekning forble uendret, selv om SpareBank 1 SMN ikke ble definert som SIFI. Styret planlegger for en ren kjernekapitaldekning på 13,5 prosent inklusiv motsyklisk buffer på 1,0 prosent pluss en reserve på 0,5 prosent.

SpareBank 1 SMN søkte om Avansert IRB i juni 2013 for foretaksporføljen. Ved utgangen av 2014 har Finanstilsynet ikke fattet beslutning om godkjenning. Nettoeffekten av en slik godkjenning vil begrenses av overgangsreglene ("gulvet").

Følgende tiltak er de vesentligste i konsernets kapitalplan:

- Fortsatt god bankdrift gjennom effektivisering og prioritering av lønnsomme segmenter
- Utbyttepolitikken praktiseres med effektiv utdeling på 25 til 35 prosent av konsernresultatet
- Moderat vekst i bankens balansekrevene virksomheter, med prioritering av utlån til husholdninger og bedrifter i bankens nedslagsfelt

Konsernets kapitalplan forutsetter at SpareBank 1 SMN får godkjent sin søknad om innføring av Avansert IRB.

SpareBank 1 SMN har per i dag ingen planer om emisjon av egenkapital, og styret legger til grunn at øvrige tiltak er tilstrekkelige for å nå målet for ren kjernekapitaldekning på 13,5 prosent innen 30. juni 2016.

Banken er IRB-godkjent (Internal Ratings-based), og benytter IRB grunnleggende metode for å beregne kapitalkrav for kredittrisiko.

Bankens egenkapitalbevis (MING)

Bokført verdi per egenkapitalbevis per 31. desember 2014 inklusive et foreslått utbytte på 2,25 kroner var 62,04 kroner (55,69), og resultatet per egenkapitalbevis ble 8,82 kroner (6,92).

Pris/Inntjening var 6,63 (7,95) og Pris/Bok 0,94 (0,99).

Kursen ved årsskiftet var 58,50 kroner og det er i 2014 utbetalt 1,75 kroner i utbytte per egenkapitalbevis for 2013.

SpareBank 1 SMNs vedtekter inneholder ikke begrensninger for eierne på omsetning av egenkapitalbevis.

Ved emisjoner rettet mot ansatte tilbys ansatte deltakelse etter gitte retningslinjer. I de tilfeller det gis rabatter i emisjoner rettet mot ansatte, vil bindingstid før eventuelt salg foreligge. Rettighetene til egenkapitalbevis utstedt ved emisjoner rettet mot ansatte kan ikke overdras.

SpareBank 1 SMN er ikke kjent med at det foreligger avtaler mellom egenkapitalbevisene som begrenser mulighetene til å omsette eller utøve stemmerett for egenkapitalbevis.

Se for øvrig kapittel Eierstyring og selskapsledelse.

Risikoforhold

I andre halvår 2014 falt oljeprisen betydelig, og bedriftenes forventninger er svakere enn tidligere. Dette har så langt ikke gitt utslag i konsernets taps- og misligholdsnivå, som fortsatt er på et lavt nivå. Banken vurderer at kredittkvaliteten i bankens utlånsportefølje er tilfredsstillende.

Banken legger til grunn at lave oljepriser vil påvirke de ulike næringene ulikt, og eksportrettede næringer vil kunne dra nytte av en svekket kronkurs i forhold til de viktigste eksportmarkedene. Det er usikkerhet om konjunkturutviklingen, og banken legger til grunn at konjunktorene vil kunne bli noe svakere enn tidligere antatt. Dette skyldes at aktivitetsveksten vil være moderat som følge av meget svake internasjonale vekstimpulser. Næringsstrukturen i regionen er i liten grad direkte eksponert mot oljerelatert virksomhet.

Banken har en begrenset kreditteksponering mot oljeservicerelatert virksomhet (ca fire prosent av samlede utlån), en bransje som opplever svakere etterspørsel. Det er ikke funnet grunnlag for å foreta individuelle tapsnedskrivninger på engasjementer i denne sektoren. Banken vurderer videre at kontraktsdekning og LTV-nivåer i porteføljen er av en slik kvalitet at det ved utgangen av 2014 ikke er funnet behov for å gjøre økte gruppevise nedskrivninger. Vurderingen vil kunne endre seg dersom oljeprisene blir liggende på varig lave nivåer.

Arbeidsledigheten i Norge forventes å holde seg på et lavt nivå, men sysselsettingsveksten forventes å bli noe lavere fremover. Det legges til grunn et fortsatt lavt rentenivå, og banken vurderer derfor at tapsrisiko i privatmarkedsportefølje fortsatt vil være lav. Kredittetterspørselen fra norske husholdninger er fortsatt høyere enn lønnsveksten, noe som på sikt kan gi grunnlag for økt risiko. Banken gjør løpende vurdering av sin kredittpolitikk for å sikre at risikonivået ikke økes.

Stadig økte kapitalkrav kombinert med usikkerhet særlig knyttet til håndtering av motsyklisk buffer, tilsier at norske banker implementerer en mer konservativ kredittpolitikk mot næringslivet.

Bankens resultater påvirkes direkte og indirekte av svingningene i verdipapirmarkedene. Den indirekte effekten skyldes i all hovedsak bankens eierandel i SpareBank 1 Gruppen hvor både forsikringsvirksomheten og fondsforvaltningsaktivitetene påvirkes av svingningene.

Banken er også eksponert for risiko knyttet til tilgang på ekstern finansiering. Dette reflekteres i bankens konservative likviditetsstrategi (se forøvrig avsnittet foran om finansiering og likviditet).

Samfunnsansvar

SpareBank 1 SMN ønsker å bidra til samfunnets verdiskaping gjennom å sikre lønnsom og sunn bankdrift, forsvarlig kapitalallokering samt bærekraftig forvaltning av innsatsfaktorene. Sunn vekst skaper løfteevne som gjør banken i stand til å tiltrekke seg gode kunder, dyktige ansatte og bidra til utvikling av den regionen banken er en del av.

SpareBank 1 SMN ønsker å balansere økonomisk vekst opp mot hensynet til en fornuftig utnyttelse av de innsatsfaktorer og ressurser som banken forbruker. Hensynet til samfunnet er integrert i alle deler og på alle nivå i konsernets virksomhet, herunder de momenter som berøres av regnskapslovens § 3-3c som omhandler menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, sosiale forhold, ytre miljø og bekjempelse av korrupsjon. Slik sikres at etikk, miljø og viktige samfunnsspørsmål til en hver tid står på dagsorden.

SpareBank 1 SMN har etablert en strategi for samfunnsansvaret som har tre hovedtema: Økonomi, samfunnsansvar og miljø. Under hvert hovedtema er det definert viktige arbeidsområder og satt tydelige mål for hvordan banken skal bidra til en ansvarlig utvikling.

Dette er nærmere beskrevet i eget kapittel i årsrapporten, Samfunnsansvar (CSR), herunder tilfredstillelse av kravene i regnskapslovens § 3-3c.

HR og kompetanse

SpareBank 1 SMN er en kompetanseintensiv virksomhet. Det betyr at den enkelte medarbeiders, avdelings og organisasjonens samlede kompetanse er sentrale innsatsfaktorer for å sikre god verdiskaping på alle nivåer. Bankens rådgivere er kjernen i virksomheten og det viktigste konkurransefortrinn i kombinasjon med verdiene nær og dyktig.

Kunnskaper, ferdigheter og holdninger

SpareBank 1 SMN stiller store krav til sine rådgivere for at kundene skal oppleve markedets høyeste kompetanse innen privatøkonomisk og bedriftsøkonomisk rådgivning. Banken har utviklet gode opplæringsarenaer for sine rådgivere og har kontinuerlig oppmerksomhet på faglig utvikling, forbedring av kundeprosesser og en høy etisk standard hos alle medarbeidere. SpareBank 1-alliansen har i felleskap utviklet et omfattende sertifiseringsprogram for rådgivere og har med dette et godt utgangspunkt for tilpasning til nye bransjekrav. Ved utgangen av 2014 er alle bankens rådgivere godkjente skadeforsikringsrådgivere og samtlige rådgivere har gjennomført eller er i gang med AFR- autorisasjonen. 29 rådgivere ble AFR autorisert i løpet av 2014 og årlig oppdatering av tidligere autoriserte rådgivere er gjennomført.

Attraktiv arbeidsgiver

Det har vært stor interesse for utlyste stillinger, stor interesse for bankens bedriftspresentasjoner og ulike bemanningsbyråer gir entydige signaler om at banken har et positivt renomme i arbeidsmarkedet. Banken arbeider kontinuerlig med utvikling og forbedring av rekrutteringsprosessen, for å sikre at medarbeidere med riktige kunnskaper, ferdigheter og holdninger blir rekruttert, og for å fremstå som en attraktiv arbeidsgiver i arbeidsmarkedet.

Banken har samarbeid med relevante utdanningsinstitusjoner i vårt markedsområde og deltar både ved bedriftspresentasjoner og som mentorbedrift for enkelte studieretninger.

Konsernets interne arbeidsmarked

Det legges til rette for jobbskifter på tvers av forretningsområder og datterselskaper for å skape sirkulasjon av kompetanse og erfaring i organisasjonen samt karriereutvikling for våre medarbeidere. 21 medarbeidere gikk til nye stillinger internt i 2014.

Det er etablert interne karrieremodeller for de ulike forretningsområdene, som tydeliggjør krav og forventninger i ulike roller og som viser mulighetene for faglig karriereutvikling.

Den overordnede målsettingen for de interne rekrutteringsprosessene er å få rett person på rett sted og å kunne tilby interessante utviklingsmuligheter for våre ansatte. I denne målsettingen ligger det en klar ambisjon om god kjønnsbalanse på alle nivåer i organisasjonen. Det legges til grunn et sunt likestillingsperspektiv i bankens personalpolitikk.

Bankens turnover

Bankens turnover var i 2014 på 4,9 prosent. Dette er eksklusive medarbeidere som har gått av med pensjon. Bankens holdning er at en balansert utskifting av medarbeidere gir nødvendig tilførsel av ny kompetanse og erfaring. Dette er samtidig et uttrykk for at bankens medarbeidere er attraktive og konkurransedyktige i arbeidsmarkedet.

Sykefravær

Det totale sykefraværet var 3,2 prosent i 2014, mot 4,1 prosent i 2013. Banken jobber aktivt for å holde sykefraværet så lavt som mulig. Initiativ på ulike nivå har vært viktig og anses for å være sentrale forklaringer på vårt relativt moderate sykefravær.

Selskapsinitiativ

- trenings-/aktivitetsprogrammet Bedre Form
- tett samarbeid med bedriftshelsetjeneste
- målrettet helseoppfølging (ergonomi, arbeidsmiljø, helse)
- organisasjonsundersøkelser

Individinitiativ

- flere har oppmerksomhet mot helsefremmende aktiviteter på fritiden
- stor oppslutning om bedriftsidrett
- tett oppfølging av sykemeldte

Hovedtall morbank	2014	2013
Antall årsverk per 31.12	753	757
Antall ansatte per 31.12	789	805
Turnover	4,9 %	8,4 %
Andel kvinnelige ledere	32,0 %	31,6 %
Nyansatte	53	38
Snittalder	46 år	46 år
Sykefravær	3,2 %	4,1 %

Demografiske data for morbanken.

Diskriminering

SpareBank 1 SMN arbeider for å forhindre diskriminering. Aktivitetene omfatter blant annet rekruttering,

lønns- og arbeidsvilkår, fremmelse, utviklingsmuligheter og beskyttelse mot trakassering. SpareBank 1 SMN har som målsetting å reflektere befolkningsstrukturen i nærområdet.

Konsernets godtgjørelsespolitikk

Alle godtgjørelsesordninger i SpareBank 1 SMN utformes i samsvar med lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner og lov om verdipapirhandel med tilhørende forskrift om godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningsselskap for verdipapirfond.

Konsernets retningslinjer for variabel godtgjørelse skal sikre at ansatte, grupper eller virksomheten som helhet etterlever de risikostyringsstrategier, prosesser og verktøy konsernet har implementert for å beskytte verdier. Godtgjørelsesordningene utformes på en slik måte at ikke enkeltpersoner eller organisasjonen tar uakseptabel risiko for å maksimere den variable godtgjørelsen.

For utfyllende informasjon, se note 23 Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte.

Utsikter

Styret er svært tilfreds med resultatet for 2014. Kjernevirksomheten har oppnådd god inntektsutvikling samtidig som kostnadsveksten er moderat og tapene holdt på svært lave nivåer. Styret er meget fornøyd med ansattes innsats og prestasjoner i 2014.

Banken har i løpet av 2014 styrket sin markedsposisjon i privatmarkedet, og har god vekst innen for alle forretningsområder.

Vekst i utlån til næringslivet var i 2014 høyere enn lagt til grunn i kapitalplanen, og utviklingen i utlån til næringslivet i 2015 vil reflektere dette. Det legges til grunn at målet om ren kjernekapital i 2016 på 13,5 prosent vil bli oppnådd ved moderat utlånsvekst, tilbakeholdt overskudd, innføring av Avansert IRB og uten å gjennomføre ordinær egenkapitalbevisemisjon. Finanstilsynet meddelte den 24. februar 2015 at SpareBank 1 SMN har fått tillatelse til bruk av Avansert IRB med virkning fra første kvartal 2015.

Fallende oljepris og en noe mer negativ konjunktursituasjon har medført økt oppmerksomhet mot risiko i bankenes utlånseksponering. Mislighold i SpareBank 1 SMN er på et meget lavt nivå, og det er ikke funnet grunnlag for å øke individuelle eller gruppevis nedskrivninger.

Styret forventer et godt resultat også i 2015.

Endret kundeferd med tiltagende bruk av digitale kanaler og redusert besøk i bankkontorene skaper et behov for en ny innretning av distribusjon av bankens produkter og tjenester. Banken vil optimalisere ressursbruken mellom kanalene og foreta en kontinuerlig tilpasning av distribusjonsmodell slik at bankens distribusjon tilpasses kundeferd og kundenes bruk av kanalene. En effektiv kontorstruktur bemannet med kompetente rådgivere, kombinert med en kundeorientert direktebank og gode selvbetjente løsninger skal bidra til at kundene skal kunne løse sine behov slik de ønsker det.

SpareBank 1 SMN har gjennom SpareBank 1-alliansen en god plattform for å gjennomføre de systemtilpasninger som er nødvendige på en kostnadseffektiv måte.

Nødvendige investeringer i teknologi vil bli gjennomført samtidig som banken skal effektiviseres.

Styret har fastsatt nytt mål for morbankens kostnadsutvikling der det forutsettes uendrede kostnader til og med 2016.

Gjennom prosjekt SMN 2020 utvikles nye betjeningskonsepter og kostnadsnivået tilpasses slik at SpareBank 1 SMN oppleves som best på kundeopplevelser og konkurransekraften derigjennom opprettholdes.

Trondheim, 3. mars 2015
Styret i SpareBank 1 SMN

Kjell Bjordal
Styrets leder

Bård Benum
Nestleder

Paul E. Hjelm-Hansen

Arnhild Holstad

Aud Skrudland

Janne Thyø Thomsen

Morten Loktu

Venche Johnsen
Ansatterrepresentant

Finn Haugan
Konsernsjef

Resultatregnskap

Morbank		(mill. kr)	Noter	Konsern	
2013	2014			2014	2013
4.092	4.223	Renteinntekter	4,20	4.265	4.118
2.604	2.578	Rentekostnader	4,20	2.475	2.502
1.487	1.644	Netto renteinntekter		1.790	1.616
970	1.031	Provisjonsinntekter	4,21	1.281	1.230
81	104	Provisjonskostnader	4,21	113	94
57	47	Andre driftsinntekter	4,21	344	327
946	973	Netto provisjons- og andre inntekter		1.512	1.463
371	311	Utbytte	22,43	65	41
-	-	Netto resultat fra eierinteresser	22,39	527	355
176	197	Netto resultat fra andre finansielle investeringer	22	128	106
547	508	Netto resultat fra finansielle eiendeler		720	502
2.981	3.125	Sum inntekter		4.021	3.580
592	645	Personalkostnader	23,24,25	1.002	923
605	620	Andre driftskostnader	24,33	787	798
1.197	1.265	Sum driftskostnader		1.789	1.721
1.783	1.860	Resultat før tap		2.232	1.859
82	83	Tap på utlån og garantier	11	89	101
1.701	1.777	Resultat før skatt		2.143	1.758
358	330	Skattekostnad	26	362	388
6	-	Resultat virksomhet holdt for salg, etter skatt		0	30
1.348	1.447	Resultat for regnskapsåret		1.782	1.400
		Majoritetsandel av regnskapsårets resultat		1.772	1.390
		Minoritetsandel av regnskapsårets resultat		10	10
		Resultat per egenkapitalbevis		8,87	6,97
		Utvannet resultat per egenkapitalbevis		8,82	6,92

Utvidet resultatregnskap etter IAS 1

Morbank			Konsern	
2013	2014	(mill. kr)	2014	2013
1.348	1.447	Resultat for regnskapsåret	1.782	1.400
Poster som ikke vil bli reklassifisert til resultat				
-9	-111	Aktuarielle gevinster og tap pensjoner	-117	-11
3	29	Skatt på estimatavvik pensjon	31	3
-	-	Andre inntekter og kostnader tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet	-9	11
-7	-82	Sum	-94	3
Poster som vil bli reklassifisert til resultat				
-	-	Endring i virkelig verdi for investeringer tilgjengelig for salg	-2	-6
-	-	Andre inntekter og kostnader tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet	0	14
-	-	Skatt	-	-
-	-	Sum	-2	8
1.342	1.365	Totalresultat for regnskapsåret	1.685	1.411
		Majoritetsandel av totalresultat for regnskapsåret	1.676	1.401
		Minoritetsandel av totalresultat for regnskapsåret	10	10

Utvidet resultatregnskap består av poster ført direkte mot egenkapitalen som ikke er transaksjoner med eiere, jfr IAS 1.

Balanse

Morbank		(mill. kr)	Noter	Konsern	
31.12.13	31.12.14			31.12.14	31.12.13
EIENDELER					
4.793	4.676	Kontanter og fordringer på sentralbanker		4.676	4.793
4.000	4.362	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7,28	1.287	1.189
77.030	86.687	Brutto utlån til og fordringer på kunder	8,9,10,12,15,28	90.339	80.317
-150	-164	- Individuelle nedskrivninger	8,11	-172	-173
-278	-278	- Nedskrivninger på grupper av utlån	8,11	-295	-295
76.602	86.245	Netto utlån til og fordringer på kunder		89.872	79.849
16.887	14.110	Sertifikater og obligasjoner	15,27,28,29	14.110	16.887
3.051	6.766	Finansielle derivater	14,27,28,30	6.674	3.050
492	257	Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	27,28,31	708	1.016
3.138	3.361	Investering i eierinteresser	39,40,41,43	5.129	4.624
2.442	2.490	Investering i konsernselskaper	39,41	-	-
169	162	Eiendom, anlegg og utstyr	33	1.120	1.176
114	101	Virksomhet holdt for salg	31,39	45	113
447	447	Goodwill	32	526	495
1.940	1.642	Andre eiendeler	25,26,34	1.899	2.167
114.074	124.619	Sum eiendeler	13,16,17,19	126.047	115.360
GJELD					
5.354	9.118	Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	7,28	9.118	5.354
1.220	-	Innlån bytteordningen med staten	28	-	1.220
56.336	61.177	Innskudd fra og gjeld til kunder	28,35	60.655	55.879
33.762	32.632	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	27,28,36	32.632	33.762
2.295	5.722	Finansielle derivater	14,27,28,30	5.722	2.295
1.992	1.790	Annen gjeld og balanseført forpliktelse	25,37	2.040	2.303
3.304	3.356	Ansvarlig lånekapital	28,38	3.356	3.304
104.263	113.795	Sum gjeld	18,19	113.523	104.118
EGENKAPITAL					
2.597	2.597	Eierandelskapital	42	2.597	2.597
-0	-0	Egenbeholdning eierandelskapital	42	-0	-0
895	895	Overkursfond		895	895
2.496	3.122	Utjevningfond		3.122	2.496
227	292	Avsatt utbytte		292	227
124	160	Avsatt til gaver		160	124
3.276	3.619	Grunnfondskapital		3.619	3.276
195	139	Fond for urealiserte gevinster		148	206
-	-	Annen egenkapital		1.620	1.354
		Minoritetsinteresser		72	67
9.811	10.824	Sum egenkapital	5,43	12.524	11.242
114.074	124.619	Sum gjeld og egenkapital	16,17	126.047	115.360

Trondheim, 3. mars 2015
Styret i SpareBank 1 SMN

Kjell Bjordal
Styrets leder

Bård Benum
Nestleder

Paul E. Hjelm-Hansen

Arnhild Holstad

Aud Skrudland

Janne Thyø Thomsen

Morten Loktu

Venche Johnsen
Ansattrepresentant

Finn Haugan
Konsernsjef

Endring i egenkapital

Morbank

(mill. kr)	Innskutt egenkapital			Opptjent egenkapital			Fond for urealiserte gevinster	Annen egenkapital	Sum egenkapital
	Eierandelskapital	Overkursfond	Grunnfonds-kapital	Utjevning-fond	Utbytte	Gaver			
Egenkapital per 1.1.13	2.597	895	2.944	1.889	195	30	106	38	8.694
Periodens resultat	-	-	321	587	227	124	89	-	1.348
Utvidede resultatposter									
Estimatavvik pensjoner	-	-	11	20	-	-	-	-38	-7
Sum utvidede resultatposter	-	-	11	20	-	-	-	-38	-7
Totalresultat for perioden	-	-	332	607	227	124	89	-38	1.342
Transaksjoner med eierne									
Utbetalt utbytte for 2012	-	-	-	-	-195	-	-	-	-195
Besluttet utbetalt til gaveformål	-	-	-	-	-	-30	-	-	-30
Kjøp og salg egne egenkapitalbevis	0	-	-	-0	-	-	-	-	0
Sum transaksjoner med eierne	0	-	-	-0	-195	-30	-	-	-225
Egenkapital per 31.12.13	2.597	895	3.276	2.496	227	124	195	-	9.811
Egenkapital per 1.1.14	2.597	895	3.276	2.496	227	124	195	-	9.811
Periodens resultat	-	-	372	679	292	160	-57	-	1.447
Utvidede resultatposter									
Estimatavvik pensjoner	-	-	-29	-53	-	-	-	-	-82
Sum utvidede resultatposter	-	-	-29	-53	-	-	-	-	-82
Totalresultat for perioden	-	-	343	627	292	160	-57	-	1.365
Transaksjoner med eierne									
Utbetalt utbytte for 2013	-	-	-	0	-227	-	-	-	-227
Besluttet utbetalt til gaveformål	-	-	-	-	-	-124	-	-	-124
Kjøp og salg egne egenkapitalbevis	-0	-	-0	-	-	-	-	-	-0
Sum transaksjoner med eierne	-0	-	-0	0	-227	-124	-	-	-351
Egenkapital per 31.12.14	2.597	895	3.619	3.122	292	160	139	-	10.824

Konsern

(mill. kr)	Majoritetsandel									
	Innskutt egenkapital				Opptjent egenkapital					
	Eier- andels- kapital	Over- kurs- fond	Grunn- fonds- kapital	Utjevn- ings- fond	Utbytte	Gaver	Fond for urealiserte gevinster	Annen egen- kapital	Mino- ritets- andel	Sum egen- kapital
Egenkapital per 1.1.13	2.597	895	2.944	1.889	195	30	123	1.342	67	10.082
Periodens resultat	-	-	321	587	227	124	89	41	10	1.400
Utvidede resultatposter										
Endring i virkelig verdi for invest. holdt for salg	-	-	-	-	-	-	-6	-	-	-6
Andre inntekter og kostnader tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet	-	-	-	-	-	-	-	25	-	25
Estimatavvik pensjoner	-	-	11	20	-	-	-	-39	-	-8
Sum utvidede resultatposter	-	-	11	20	-	-	-6	-15	-	11
Totalresultat for perioden	-	-	332	607	227	124	84	27	10	1.411
Transaksjoner med eierne										
Utbetalt utbytte for 2012	-	-	-	-	-195	-	-	-	-	-195
Besluttet utbetalt til gaveformål	-	-	-	-	-	-30	-	-	-	-30
Kjøp og salg av egne egenkapitalbevis	0	-	-	-0	-	-	-	-	-	0
Andre egenkapitalføringer	-	-	-	-	-	-	-	-6	-	-6
Pensjoner korr IB	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Andre inntekter og kostnader tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet	-	-	-	-	-	-	-	-12	-	-12
Endring minoritetsinteresser	-	-	-	-	-	-	-	-	-10	-10
Sum transaksjoner med eierne	0	-	-	-0	-195	-30	-	-16	-10	-251
Egenkapital per 31.12.13	2.597	895	3.276	2.496	227	124	206	1.354	67	11.242

Konsern

(mill. kr)	Majoritetsandel									
	Innskutt egenkapital				Opptjent egenkapital					
	Eier- andels- kapital	Over- kurs- fond	Grunn- fonds- kapital	Utjevn- ings- fond	Utbytte	Gaver	Fond for urealiserte gevinster	Annen egen- kapital	Mino- ritets- andel	Sum egen- kapital
Egenkapital per 1.1.14	2.597	895	3.276	2.496	227	124	206	1.354	67	11.242
Periodens resultat	-	-	372	679	292	160	-57	325	10	1.782
Utvidede resultatposter										
Endring i virkelig verdi for invest. holdt for salg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre inntekter og kostnader tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet	-	-	-	-	-	-	-	-9	-	-9
Urealiserte verdier aksjer Tilgjengelig for salg	-	-	-	-	-	-	-2	-	-	-2
Estimatavvik pensjoner	-	-	-29	-53	-	-	-	-3	-	-85
Sum utvidede resultatposter	-	-	-29	-53	-	-	-2	-12	-	-96
Totalresultat for perioden	-	-	343	627	292	160	-59	313	10	1.685
Transaksjoner med eierne										
Utbetalt utbytte for 2013	-	-	-	-	-227	-	-	-	-	-227
Besluttet utbetalt til gaveformål	-	-	-	-	-	-124	-	-	-	-124
Kjøp og salg av egne egenkapitalbevis	-0	-	-0	-	-	-	-	-	-	-0
Andre egenkapitalføringer	-	-	-	-	-	-	-	-40	-	-40
Andre inntekter og kostnader tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet	-	-	-	-	-	-	-	-8	-	-8
Endring minoritetsinteresser	-	-	-	-	-	-	-	-	-5	-5
Sum transaksjoner med eierne	-0	-	-0	-	-227	-124	-	-48	-5	-404
Egenkapital per 31.12.14	2.597	895	3.619	3.122	292	160	148	1.620	72	12.524

Kontantstrømoppstilling

Morbank			Konsern	
2013	2014	(mill. kr)	2014	2013
1.348	1.447	Resultat etter skatt	1.782	1.400
53	40	+ Av- og nedskrivninger	109	118
82	83	+ Tap på utlån/garantier	89	101
1.484	1.569	Tilført fra årets virksomhet	1.980	1.619
-587	-3.417	Reduksjon/(økning) øvrige fordringer	-3.356	-652
-121	3.225	Økning/(reduksjon) annen gjeld	3.164	-244
-4.627	-13.926	Reduksjon/(økning) utlån	-14.326	-5.433
1.620	3.837	Reduksjon/(økning) utlån kredittinstitusjoner	4.102	1.824
3.344	6.193	Økning/(reduksjon) innskudd kunder	6.127	3.822
-1.031	1.193	Økning/(reduksjon) innskudd kredittinstitusjoner	1.193	-1.031
277	2.777	Reduksjon/(økning) sertifikater og obligasjoner	2.777	277
358	1.451	A) Netto likviditetsendring fra virksomhet	1.660	182
-22	-33	Brutto investeringer bygninger/driftsmidler	-83	-31
-	-	Avgang bygninger/driftsmidler	-	-
-58	-258	Netto innbetalt kapital tilknyttede selskaper/datterselskaper	-437	250
-137	235	Reduksjon/(økning) aksjer og eierinteresser	322	-253
-217	-56	B) Netto likviditetsendring investeringer	-198	-34
264	52	Økning/(reduksjon) i ansvarlig lånekapital	52	264
-	-	Innbetalinger/(utbetalinger) knyttet til eierandelskapital	-	-
-195	-227	Utbetalt utbytte	-227	-195
-30	-124	Besluttet gaveutdeling	-124	-30
31	-82	Korrigert egenkapital	-148	25
3.503	-1.130	Økning/(reduksjon) annen langsiktig gjeld	-1.130	3.503
3.573	-1.512	C) Netto likviditetsendringer finansiering	-1.579	3.566
3.714	-117	A) + B) + C) Netto endringer i likvider i året	-117	3.714
1.079	4.793	Likviditetsbeholdning per 01.01	4.793	1.079
4.793	4.676	Likviditetsbeholdning per 31.12	4.676	4.793
3.714	-117	Endring	-117	3.714

Noter til regnskapet

Note	Side	
1	94	Generell informasjon
2	95	Regnskapsprinsipper IFRS
3	101	Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper
4	103	Segmentinformasjon
5	105	Kapitaldekning og kapitalstyring
6	108	Risikoforhold
		Kredittrisiko
7	112	Kredittinstitusjoner - fordringer og gjeld
8	113	Utlån til og fordringer på kunder
9	118	Fraregning av finansielle eiendeler
10	120	Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne engasjement
11	121	Tap på utlån og garantier
12	123	Kreditteksponering for hver interne risikoring
13	125	Maksimal kreditteksponering
14	128	Finansielle instrumenter og motregning
15	129	Kredittkvalitet per klasse av finansielle eiendeler
		Markedsrisiko
16	131	Markedsrisiko knyttet til renterisiko
17	132	Markedsrisiko knyttet til valutaeksponering
		Likviditetsrisiko
18	133	Likviditetsrisiko
19	134	Forfallsanalyse av eiendeler og forpliktelser
		Resultatregnskap
20	136	Netto renteinntekter
21	137	Netto provisjons- og andre inntekter
22	138	Netto resultat fra finansielle eiendeler
23	139	Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte
24	142	Andre driftskostnader
25	143	Pensjon
26	147	Skatt
		Balanse
27	149	Vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter
28	151	Virkelig verdi av finansielle instrumenter
29	153	Sertifikater og obligasjoner
30	154	Finansielle derivater
31	155	Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser
32	157	Immaterielle eiendeler
33	158	Eiendom, anlegg og utstyr
34	159	Andre eiendeler
35	160	Innskudd fra og gjeld til kunder
36	161	Gjeld ved utstedelse av verdipapirer

37	162	Annen gjeld og forpliktelse
38	163	Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån
39	164	Investering i eierinteresser

Øvrige opplysninger

40	169	Oppkjøp av virksomheter og virksomhetssammenslutning
41	170	Vesentlige transaksjoner med nærstående selskaper
42	171	Eierandelskapital- og eierstruktur
43	173	Utbytte fra datterselskaper
44	174	Hendelser etter balansedagen

Note 1 - Generell informasjon

Beskrivelse av virksomheten

Se virksomhetsbeskrivelse presentert i årsrapporten.

Konsernet SpareBank1 SMN

SpareBank 1 SMN har sitt hovedkontor i Trondheim, Søndre gate 4. Bankens markedsområder er i hovedsak Trøndelag og Nordvestlandet.

Konsernregnskapet for 2014 ble godkjent av styret 3. mars 2015.

Note 2 - Regnskapsprinsipper IFRS

Grunnlaget for utarbeidelse av det konsoliderte årsregnskapet

Konsernregnskapet 2014 for SpareBank 1 SMN er satt opp i overensstemmelse med internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS) som er gjort gjeldende i Norge. Dette omfatter også tolkninger fra Den internasjonale tolkningskomité for finansiell rapportering (IFRIC) og dens forgjenger, Den faste tolkningskomité (SIC). Målegrunnlaget for konsernregnskapet er historisk kost med de unntak som er beskrevet nedenfor. Regnskapet er avlagt basert på IFRS standarder og fortolkninger obligatoriske for årsregnskap som avlegges per 31. desember 2014.

Implementerte regnskapsstandarder og andre relevante endringer i regelverk i 2014

IFRS 10 - Konsolidering. Standarden omhandler definisjon av datterselskap, og legger i større grad vekt på faktisk kontroll enn tidligere regler. Kontroll foreligger kun når investor har makt over relevante aktiviteter hos investeringsobjektet, risiko for variabel avkastning, og i tillegg evne til å bruke makten til å påvirke avkastningen. I tilfeller med brudd på lånevilkår vil banken vurdere om den har oppnådd reell makt i henhold til IFRS 10.

IFRS 11 - Felleskontrollert virksomhet erstatter IAS 31 og SIC-13. IFRS 11 fjerner muligheten til å kunne benytte proporsjonal konsolidering for felleskontrollerte foretak. Banken har vurdert effekten av ny standard, spesielt i forholdet til SpareBank 1 Banksamarbeidet DA, og kommet til at den ikke har vesentlig betydning for konsernets rapportering.

IFRS 12 - Opplysninger om investeringer i andre selskaper. Standarden utvider kravet til noteinformasjon i årsregnskap for investeringer i datterselskaper, tilknyttede selskaper, felleskontrollerte selskaper og strukturerte foretak.

Revidert IAS 27 - Separat finansregnskap og IAS 28 Investeringer i tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet. Som resultat av introduksjon av IFRS 10, 11 og 12 har IASB revidert IAS 27 og IAS 28 som samordner standardene med de nye regnskapsstandardene. Etter revisjonen regulerer IAS 27 kun separate finansregnskap, mens IAS 28 regulerer investeringer i både tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet som skal regnskapsføres i henhold til egenkapitalmetoden.

Endringer IAS 32 - Motregning av finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser. Endringen i standarden gjelder presentasjon av finansielle eiendeler og gjeld og medfører ikke vesentlig endring i motregningen av finansielle eiendeler og forpliktelser i regnskapet.

Ovennevnte standarder er implementert fra og med første januar 2014.

Nye eller reviderte regnskapsstandarder som er godkjent, men ikke implementert i 2014

IFRS 9 - Finansielle instrumenter regulerer klassifisering, måling og regnskapsføring av finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser og erstatter nåværende IAS 39. Etter ny standard skal finansielle eiendeler deles inn i to kategorier basert på målemetode; virkelig verdi eller amortisert kost. For finansielle forpliktelser er kravene i hovedsak lik nåværende standard. For banken forventer vi at endringene i behandlingen av tap på utlån og garantier har størst betydning, men omfang er så langt ikke kartlagt. Konsernet planlegger å anvende IFRS 9 når standarden trer i kraft og er godkjent av EU. Forventet implementering er 1. januar 2018.

IFRS 15 - Inntektsføring er en ny felles standard for inntektsføring og erstatter alle eksisterende standarder og fortolkninger for inntektsføring. Standarden gjelder for alle inntektskontrakter og inneholder en modell for innregning og måling av salg av enkelte ikke-finansielle eiendeler. Standarden vurderes ikke å ha vesentlig betydning for konsernets inntektsføringsprinsipper. Forventet implementering er tidligst 1. januar 2017.

Presentasjonsvaluta

Presentasjonsvalutaen er norske kroner (NOK), som også er bankens funksjonelle valuta. Alle beløp er angitt i millioner kroner med mindre noe annet er angitt.

Konsolidering

Konsernregnskapet omfatter banken og alle datterforetak som ikke er planlagt avhendet i nær framtid og derfor skal klassifiseres som holdt for salg etter IFRS 5. Som datterforetak regnes alle foretak hvor banken har kontroll, dvs. makt til å styre et foretaks finansielle og driftsmessige prinsipper i den hensikt å oppnå fordeler av foretakets aktiviteter. Datterforetak er konsolidert fra det tidspunkt banken har overtatt kontroll, og det tas ut av konsolideringen fra det tidspunkt banken gir fra seg kontroll. Gjensidige balanseposter og alle vesentlige resultatelementer er eliminert.

Ved overtakelse av kontroll i et foretak (virksomhetssammenslutning) blir alle identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppført til virkelig verdi i samsvar med IFRS 3. En positiv differanse mellom virkelig verdi av kjøpsvederlaget og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppføres som goodwill, mens en eventuell negativ differanse inntektsføres ved kjøpet. Regnskapsføring av goodwill etter

førstegangsinnregning er omtalt under avsnittet om immaterielle eiendeler.

Alle transaksjoner innad i konsernet blir eliminert ved utarbeidelse av konsernregnskap. Minoritetens andel av konsernets resultat blir presentert i egen linje under resultat etter skatt i resultatregnskapet. I egenkapitalen vises minoritetens andel som en egen post.

Tilknyttet foretak

Tilknyttet foretak er foretak der banken har betydelig innflytelse. Normalt er det betydelig innflytelse når banken har en eierandel på 20 prosent eller mer. Tilknyttede foretak regnskapsføres etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet. Investeringen førstegangsinnregnes til anskaffelseskost og justeres deretter for endring i bankens andel av nettoeiendelene til det tilknyttede foretaket. Banken resultatfører sin andel av resultatet i det tilknyttede foretaket. I morbankens regnskap regnskapsføres tilknyttede foretak til kostmetoden. Se også note 39 Investering i eierinteresser.

Felleskontrollert virksomhet

Felleskontrollert virksomhet kan bestå av felleskontrollert drift, felleskontrollerte eiendeler og felleskontrollerte foretak. Felles kontroll innebærer at banken gjennom avtale utøver kontroll sammen med andre deltakere. Felleskontrollert drift og felleskontrollerte eiendeler regnskapsføres ved at bankens forholdsmessige andel av eiendeler, forpliktelser og balanseposter innregnes i bankens regnskap. Styringsstrukturen for SpareBank 1-samarbeidet er regulert i en avtale mellom eierne. Konsernet klassifiserer sin deltakelse i enkelte selskaper som investeringer i felleskontrollerte foretak og vurderer disse etter egenkapitalmetoden. Se note 39 Investering i eierinteresser.

Utlån og tap på utlån

Utlån måles til amortisert kost i samsvar med IAS 39. Amortisert kost er anskaffelseskost minus tilbakebetalinger på hovedstolen, pluss eller minus kumulativ amortisering som følger av en effektiv rentemetode, og fratrukket eventuelle beløp for verdifall eller tapsutsatthet. Den effektive renten er den renten som nøyaktig diskonterer estimerte framtidige kontante inn- eller utbetalinger over det finansielle instrumentets forventede levetid.

Fastrentelån til kunder bokføres til virkelig verdi. Gevinst og tap som skyldes endring i virkelig verdi bokføres over resultatregnskapet som verdiendring. Opptjent rente og over/underkurs regnskapsføres som renter. Renterisikoen i fastrenteutlånene styres med renteswapper som bokføres til virkelig verdi. Det er konsernets oppfatning at vurdering av fastrenteutlån til virkelig verdi gir mer relevant informasjon om verdiene i balansen.

Nedskrivning

Balanseført beløp av bankens eiendeler blir gjennomgått på balansedagen for å vurdere om det foreligger indikasjoner på verdifall. Dersom det foreligger slike indikasjoner estimeres eiendelens gjenvinnbare beløp. Årlig beregnes gjenvinnbart beløp på balansedagen for goodwill, eiendeler som har en ubegrenset utnyttbar levetid, og immaterielle eiendeler som ennå ikke er tilgjengelig for bruk. Nedskrivninger foretas når balanseført verdi av en eiendel eller kontantstrømgenererende enhet overstiger gjenvinnbart beløp. Nedskrivninger føres over resultatregnskapet. Nedskrivning av goodwill reverseres ikke. For andre eiendeler reverseres nedskrivninger dersom det er en endring i estimater som er benyttet for å beregne gjenvinnbart beløp.

Individuelle nedskrivninger på finansielle eiendeler

Verditap på utlån er pådratt dersom, og bare dersom, det eksisterer objektive bevis på verdifall som kan medføre redusert fremtidig kontantstrøm til betjening av engasjementet. Verdifallet må være et resultat av en eller flere hendelser inntruffet etter første gangs innregning (en tapshendelse) og resultatet av tapshendelsen (eller hendelsene) må også kunne måles pålitelig. Objektive bevis på at verdien av en finansiell eiendel er redusert omfatter observerbare data som blir kjent for konsernet om følgende tapshendelser:

- vesentlige finansielle vanskeligheter hos utsteder eller låntaker
- ikke uvesentlig mislighold av kontrakt, som manglende betaling av avdrag og renter
- konsernet innvilger låntaker spesielle betingelser med bakgrunn i økonomiske eller legale grunner knyttet til låntakers økonomiske situasjon
- sannsynlighet for at skyldner vil inngå gjeldsforhandlinger eller andre finansielle reorganiseringer
- på grunn av finansielle problemer opphører de aktive markedene for den finansielle eiendelen

Konsernet vurderer først om det eksisterer individuelle objektive bevis på verdifall for finansielle eiendeler som er individuelt signifikante.

Dersom det er objektive bevis på at en verdireduksjon har inntruffet, beregnes størrelsen på tapet til differansen mellom eiendelens bokførte verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer (eksklusiv fremtidige kredittap som ikke er pådratt) diskontert med den finansielle eiendelens opprinnelige effektive rentesats. Bokført verdi av eiendelen reduseres ved bruk av en nedskrivningskonto og tapet bokføres over resultatregnskapet.

Eiendeler som vurderes individuelt med hensyn på verdireduksjon, og hvor et verditap identifiseres eller fortsatt er identifisert, tas ikke med i beregning av gruppevis nedskrivninger.

Gruppevis nedskrivninger på utlån

For finansielle eiendeler som ikke er individuelt signifikante, vurderes de objektive bevisene på verdifall individuelt eller kollektivt. Dersom konsernet bestemmer at det ikke eksisterer objektive bevis på verdifall for en individuell vurdert finansiell eiendel, signifikant eller ikke, inkluderes eiendelen i en gruppe av finansielle eiendeler med samme kredittrisikokarakteristikk.

I vurderingen av gruppevis nedskrivninger hensyntas blant annet:

- observerbare data indikerer at det er målbar reduksjon i fremtidige kontantstrømmer fra en gruppe finansielle eiendeler siden første-gangsbokføring, selv om reduksjonen ennå ikke fullt ut kan identifiseres til en individuell finansiell eiendel i gruppen inkludert:
  - ugunstig utvikling i betalingsstatus for låntakere i gruppen
  - nasjonale eller lokale økonomiske betingelser som korrelerer med mislighold av eiendelene i gruppen

Verdifallet på grupper av finansielle eiendeler måles ved utvikling i rating på grupper av finansielle eiendeler ved å følge utviklingen i negativ migrering og endring i forventet tap over porteføljens løpetid.

Migreringen av kunder utarbeides ved løpende å kredittvurdere hver enkelt kunde i bankens porteføljeovervåkingssystemer.

For hendelser som har inntruffet, men som ennå ikke har gitt utslag i bankens porteføljeovervåkingssystemer, estimeres gruppevis nedskrivningsbehov ved bruk av stresstestmodeller.

Misligholdte og tapsutsatte engasjementer

Samlet engasjement fra en kunde regnes som misligholdt når forfalte avdrag eller renter ikke er betalt 90 dager etter forfall eller rammekreditter er overtrukket i 90 dager eller mer. Utlån og andre engasjementer som ikke er misligholdte, men hvor kundens økonomiske situasjon gjør det sannsynlig at konsernet vil bli påført tap, og det derved er foretatt individuell nedskrivning, klassifiseres som tapsutsatte.

Verdireduksjon på lån bokført til virkelig verdi

På hver balansedag vurderer konsernet om det eksisterer bevis på at en finansiell eiendel eller gruppe av finansielle eiendeler bokført til virkelig verdi er utsatt for verdireduksjon. Tap som følge av verdireduksjon er bokført over resultatregnskapet i den perioden hvor de oppstår.

Konstaterte tap

Når det er overveiende sannsynlig at tapene er endelige, klassifiseres tapene som konstaterte tap. Konstaterte tap som er dekket ved tidligere foretatte individuelle nedskrivninger, føres mot nedskrivningene. Konstaterte tap uten dekning i de individuelle nedskrivningene samt over- eller underdekning i forhold til tidligere nedskrivninger, resultatføres.

Overtatte eiendeler

Som ledd i behandlingen av misligholdte lån og garantier, overtar banken i en del tilfeller eiendeler som har vært stilt som sikkerhet for slike engasjementer. Ved overtakelse verdsettes eiendelene til antatt realisasjonsverdi. Eventuelt avvik fra balanseført verdi av misligholdt eller nedskrevet engasjement ved overtakelsen klassifiseres som nedskrivning på utlån. Overtatte eiendeler balanseføres etter sin art. Ved endelig avhendelse resultatføres avviket fra balanseført verdi i henhold til eiendelens art i regnskapet.

Anleggsmidler holdt for salg og avvirket virksomhet

Eiendeler som bankens styre har besluttet skal selges, blir behandlet etter IFRS 5. Denne typen eiendeler er i hovedsak overtatte eiendeler i forbindelse med tapsengasjement samt investering i datterselskap holdt for salg. Eiendeler som opprinnelig blir avskrevet blir stoppet ved beslutning om salg. Resultat fra slik virksomhet samt tilhørende eiendeler og gjeld, presenteres på egen linje som holdt for salg.

Leieavtaler

Finansielle leieavtaler er ført under hovedposten utlån i balansen og regnskapsføres til amortisert kost. Alle faste inntekter innenfor leieavtalens forventede løpetid inngår i beregningen av avtalens effektive rente.

Verdipapirer og derivater

Verdipapirer og derivater består av aksjer og andeler, sertifikater og obligasjoner og derivater valuta- og renteinstrumenter. Aksjer og andeler klassifiseres enten som til virkelig verdi over resultatet eller som tilgjengelig for salg. Sertifikater og obligasjoner klassifiseres enten som til virkelig verdi over resultatet, lån og fordring eller i kategorien holde til forfall. Derivater regnes alltid som til virkelig verdi over resultatet med mindre de inngår i en kontantstrømsikring. Banken benytter seg imidlertid ikke av kontantstrømsikringer.

Alle finansielle instrumenter klassifisert som til virkelig verdi over resultatet måles til virkelig verdi, og endring i verdi fra inngående balanse

resultatføres som inntekt fra andre finansielle investeringer. Finansielle eiendeler holdt for tradingformål karakteriseres av at instrumenter i porteføljen omsettes hyppig og at posisjoner etableres med mål om kortsiktig gevinst. Øvrige slike finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet er investeringer som ved førstegangsinnregning blir definert som vurdert til virkelig verdi over resultatet (virkelig verdi opsjon).

Aksjer og andeler klassifisert som tilgjengelig for salg måles også til virkelig verdi, men endringen i verdi fra inngående balanse føres under utvidet resultatregnskap og inngår derved i konsernets totalresultat. Aksjer som ikke kan måles pålitelig, vurderes til kostpris etter IAS 39.46 c. Det er etablert rutiner for løpende verddivurdering av alle aksjeinvesteringer. Disse vurderingene gjøres med ulike intervaller i forhold til størrelsen på investeringen.

Sertifikater og obligasjoner som klassifiseres som lån og fordring eller holde til forfall, måles til amortisert kost ved en effektiv rentemetode, jfr. omtale av denne metoden under avsnittet om utlån.

Bytteordningen

Myndighetenes tiltakspakke hvor boliglånsobligasjoner byttes mot statspapirer presenteres brutto i samsvar med IAS 32.

Immaterielle eiendeler

Immaterielle eiendeler består hovedsakelig av goodwill i konsernet SpareBank 1 SMN. Andre immaterielle eiendeler vil innregnes når kravene til balanseføring er til stede. Goodwill oppstår som differanse mellom virkelig verdi av vederlaget ved kjøp av en virksomhet og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og forpliktelser, jfr. omtale under konsolidering. Goodwill avskrives ikke, men den er gjenstand for en årlig nedskrivningstest med sikte på å avdekke et eventuelt verdifall, i samsvar med IAS 36. Ved vurdering av verdifall foregår vurderingen på det laveste nivå der det er mulig å identifisere kontantstrømmer.

Eiendom, anlegg og utstyr

Eiendom, anlegg og utstyr samt eierbenyttet eiendom regnskapsføres i samsvar med IAS 16. Investeringen førstegangsinnregnes til anskaffelseskost og avskrives deretter lineært over forventet levetid. Ved fastlegging av avskrivningsplan splittes de enkelte eiendeler i nødvendig utstrekning opp i komponenter med forskjellig levetid, og det tas hensyn til estimert restverdi. Eiendom, anlegg og utstyr som hver for seg er av liten betydning, eksempelvis PC-er og annet kontorutstyr, vurderes ikke individuelt for restverdier, levetid eller verdifall, men vurderes som grupper. Eierbenyttet eiendom er etter definisjonen i IAS 40 eiendommer som i hovedsak benyttes av banken eller dens datterforetak til sin egen virksomhet.

Eiendom, anlegg og utstyr som avskrives er gjenstand for nedskrivningstest i samsvar med IAS 36 når omstendighetene indikerer det.

Eiendommer som eies med det formål å oppnå leieinntekter eller verdistigning, klassifiseres som investeringseiendommer og måles til virkelig verdi i samsvar med IAS 40. Konsernet har ingen investeringseiendommer.

Renteinntekter og -kostnader

Renteinntekter og -kostnader knyttet til eiendeler og forpliktelser som måles til amortisert kost, resultatføres løpende basert på en effektiv rentemetode. Gebyrer knyttet til rentebærende innlån og utlån inngår i beregningen av effektiv rente og amortiseres dermed over forventet løpetid. For rentebærende instrumenter som måles til virkelig verdi vil markedsverdien klassifiseres som inntekt fra andre finansielle investeringer. For rentebærende instrumenter som klassifiseres som lån og fordring eller holde til forfall (HTM) og ikke inngår i sikringsrelasjoner, amortiseres over-/underkurs som renteinntekt over løpetiden på kontrakten.

Provisjonsinntekter og -kostnader

Provisjonsinntekter og -kostnader blir generelt periodisert i takt med at en tjeneste blir ytt. Gebyrer knyttet til rentebærende instrumenter blir ikke ført som provisjoner, men inngår i beregningen av effektiv rente og resultatføres tilsvarende. Honorarer for rådgivning opptjenes i samsvar med inngått rådgivningsavtale, som oftest etter hvert som tjenesten ytes. Det samme gjelder for løpende forvaltningstjenester. Honorar og gebyr ved omsetning eller formidling av finansielle instrumenter, eiendom eller andre investeringsobjekter som ikke genererer balanseposter i bankens regnskap, resultatføres når transaksjonen slutføres. Banken mottar provisjon fra SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt tilsvarende differansen mellom lånets rente og den finansieringskostnad SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt oppnår. I bankens regnskap fremkommer dette som provisjonsinntekter.

Transaksjoner og beholdninger i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved transaksjonskursen. Gevinst og tap knyttet til gjennomførte transaksjoner eller til omregning av beholdninger av pengeposter på balansedagen resultatføres, med mindre de føres rett mot egenkapital etter prinsippene om sikringsbokføring. Gevinst og tap knyttet til omregning av andre poster enn pengeposter, innregnes på samme måte som den tilhørende balansepost.

Sikringsbokføring

Banken vurderer og dokumenterer sikringens effektivitet i samsvar med IAS 39. Banken benytter virkelig verdi sikring for å styre sin renterisiko. I sin sikringsaktivitet sikrer banken seg mot bevegelser i markedsrenten. Endringer i kredittspread er ikke hensyntatt i sikringseffektiviteten. Ved virkelig verdi sikring blir både sikringsinstrumentet og sikringsobjektet regnskapsført til virkelig verdi, og endringer i disse verdiene fra inngående balanse blir resultatført.

Virkelig verdi opsjon

Bankens fastrentelån føres til virkelig verdi ved bruk av virkelig verdi opsjon i samsvar med IAS 39 og banken styrer renterisikoen knyttet til disse utlånene gjennom bruk av derivater.

Skatt

Resultatført skatt består av periodeskatt (betalbar skatt) og utsatt skatt. Periodeskatt er beregnet skatt på årets skattepliktige resultat. Utsatt skatt regnskapsføres etter gjeldsmetoden i samsvar med IAS 12. Ved beregningen av utsatt skatt benyttes til enhver tid gjeldende skattesats. Det beregnes forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på midlertidige forskjeller, som er differansen mellom balanseført verdi og skattemessig verdi på eiendeler og forpliktelser. Det beregnes likevel ikke forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på goodwill som ikke gir skattemessige fradrag, og heller ikke på førstegangsinnregnede poster som verken påvirker regnskapsmessig eller skattepliktig resultat.

Det beregnes en eiendel ved utsatt skatt på fremførbare skattemessige underskudd. Eiendel ved utsatt skatt innregnes bare i det omfang det forventes fremtidig skattepliktige resultater som gjør det mulig å utnytte den tilhørende skattefordelen. Kildeskatt presenteres som periodeskatt. Formueskatt blir presentert som driftskostnad i konsernets regnskap i samsvar med IAS 12.

Innskudd fra kunder

Innskudd fra kunder vurderes til amortisert kost.

Gjeld ved utstedelse av verdipapirer

Lån som ikke inngår i sikringsbokføring, førstegangsinnregnes til opptakskost. Dette er virkelig verdi av det mottatte vederlaget etter fradrag av transaksjonsutgifter. Lån måles deretter til amortisert kost. Enhver forskjell mellom opptakskost og oppgjørsbeløpet ved forfall blir dermed periodisert over lånetiden ved hjelp av lånets effektive rente. Det benyttes ikke virkelig verdi opsjon for konsernets gjeld.

Ansvarlige lån og fondsobligasjoner

Ansvarlige lån og fondsobligasjoner klassifiseres som forpliktelser i balansen og måles til amortisert kost som andre langsiktige lån. Ansvarlige lån har prioritet etter all annen gjeld. En fondsobligasjon er en obligasjon med en pålydende rente, men banken har ikke plikt til å betale ut renter i en periode hvor det ikke utbetales utbytte, og investor har heller ikke senere krav på renter som ikke er utbetalt, dvs. rentene akkumuleres ikke. Behandling av ansvarlige lån og fondsobligasjoner i beregningen av konsernets kapitaldekning er omtalt i note 5 Kapitaldekning og kapitalstyring.

Usikre forpliktelser

Banken utsteder finansielle garantier som ledd i den ordinære virksomheten. Tapsvurderinger skjer som ledd i vurderingen av tap på utlån og etter de samme prinsipper og rapporteres sammen med disse. Det foretas avsetninger for andre usikre forpliktelser dersom det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen materialiserer seg og de økonomiske konsekvensene kan beregnes pålitelig. Det gis opplysninger om usikre forpliktelser som ikke fyller kriteriene for balanseføring dersom de er vesentlige. Avsetning for restruktureringsutgifter foretas når banken har en avtalemessig eller rettslig forpliktelse.

Pensjoner

SpareBank 1 SMN-konsernet har etablert ulike pensjonsordninger for sine ansatte. Pensjonsordningene tilfredsstiller kravene om obligatorisk tjenestepensjon. Konsernet anvender IAS 19R Ytelser til ansatte og alle estimatavvik føres i oppstilling over andre inntekter og kostnader. Se også note 25 Pensjoner.

Ytelsesbasert pensjonsordning

I en ytelsesbasert ordning er arbeidsgiver forpliktet til å yte fremtidig pensjon av nærmere angitt størrelse. Utgangspunktet for beregning av pensjonskostnader er lineær fordeling av pensjonsopptjening mot sannsynlig akkumulert forpliktelse ved pensjoneringstidspunktet. Kostnadene beregnes ut fra årets påløpte pensjonsrettigheter, fratrukket avkastning på pensjonsmidlene. Pensjonsforpliktelsene beregnes som nåverdien av estimerte fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses opptjent på balansedagen. Ved beregning av pensjonsforpliktelsene benyttes aktuarmessige og økonomiske forutsetninger om blant annet levealder, lønnsvekst og uttakstilbøyelighet. Fra og med 2012 benyttes rente for obligasjoner med fortrinnsrett som diskonteringsrente i samsvar med anbefalingen fra Norsk Regnskapsstiftelse.

Endring i pensjonsplaner resultatføres ved planendringstidspunktet. Pensjonskostnaden er basert på forutsetninger fastsatt ved periodens begynnelse og klassifiseres som personalkostnader i regnskapet. Det avsettes arbeidsgiveravgift på pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser.

Pensjonsordningen administreres ved egen pensjonskasse, og gir rett til bestemte fremtidige pensjonsytelser fra fylte 67 år. I ordningene inngår også barnepensjon og uførepensjon etter nærmere bestemte regler. Konsernets ytelsesbaserte pensjonsordning sikrer de fleste ansatte en pensjon på 68 prosent av sluttlønn opptil 12 G. Ytelsesordningen er lukket for nye medlemmer.

Innskuddsbasert pensjonsordning

Innskuddsbaserte pensjonsordninger innebærer at konsernet ikke gir løfte om fremtidig pensjon av en gitt størrelse, men betaler et årlig tilskudd til de ansattes kollektive pensjonssparing. Den fremtidige pensjonen vil avhenge av størrelsen på tilskuddet og den årlige avkastningen på pensjonssparingen. Konsernet har ingen ytterligere forpliktelser knyttet til levert arbeidsinnsats etter at det årlige innskuddet er betalt. Det er ingen avsetning for påløpte pensjonsforpliktelser i slike ordninger. Innskuddsbaserte pensjonsordninger kostnadsføres direkte.

I forbindelse med lukking av ytelsesordningen i 2007 etablerte konsernet innskuddsbasert pensjonsordning for sine ansatte.

Avtalefestet førtidspensjon

Bank- og finansnæringen har inngått avtale om avtalefestet pensjon (AFP). Ordningen dekker førtidspensjon fra 62 til 67 år. Bankens ansvar er 100 prosent av pensjonen som utbetales mellom 62 og 64 år og 60 prosent av pensjonen som utbetales mellom 65 og 67 år. Opptak av nye pensjonister opphørte med virkning fra 31. desember 2010. Lov om statstilskudd til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskuddsloven) trådte i kraft 19. februar 2010. Arbeidstakere som tar ut AFP med virkningstidspunkt i 2011 eller senere, vil bli gitt ytelse etter den nye ordningen. Ny AFP-ordning utgjør et livsvarig påslag på Folketrygden og kan tas ut fra 62 år. Arbeidstakere tjener årlig opp rett til AFP med 0,314 prosent av pensjonsgivende inntekt opp til 7,1G frem til 62 år. Opptjening i ny ordning beregnes på bakgrunn av arbeidstakerens livsinntekt, slik at alle tidligere arbeidsår innregnes i opptjeningsgrunnlaget.

Den nye AFP-ordningen anses regnskapsmessig å være en ytelsesbasert flerforetaksordning. Dette innebærer at det enkelte foretaket skal regnskapsføre sin proporsjonale andel av ordningens pensjonsforpliktelse, pensjonsmidler og pensjonskostnad. Dersom det ikke foreligger beregninger av de enkelte komponentene i ordningen og et konsistent og pålitelig grunnlag for allokering, regnskapsføres den nye AFP-ordningen som en innskuddsordning. På det nåværende tidspunkt foreligger det ikke slikt grunnlag, og den nye AFP-ordningen regnskapsføres derfor som en innskuddsordning. Regnskapsføring av ny AFP-ordning som ytelsesordning vil først skje når pålitelig måling og allokering kan foretas. Ny ordning skal finansieres ved at Staten dekker 1/3 av pensjonsutgiftene og 2/3 skal dekkes av arbeidsgiverne. Arbeidsgivernes premie skal fastsettes som en prosentandel av lønnsutbetalinger mellom 1G og 7,1G.

I tråd med anbefalingen fra Norsk Regnskapsstiftelse er det i regnskapsåret ikke foretatt avsetning for konsernets reelle AFP-forpliktelse. Dette skyldes at Felleskontoret for LO/NHO så langt ikke har foretatt de nødvendige beregninger.

Segmentrapportering

SpareBank 1 SMN har Privatmarked, Næringsliv, Markets samt de vesentligste datterselskapene og tilknyttede selskaper som sine primære rapporteringssegmenter. Konsernet presenterer en sektor- og næringsfordeling av utlån og innskudd som sitt sekundære rapporteringsformat. Konsernets segmentrapportering er i samsvar med IFRS 8.

Utbytte og gaver

Foreslått utbytte på egenkapitalbevis og gaver bokføres som egenkapital i perioden frem til det er vedtatt av bankens representantskap.

Hendelser etter balansedagen

Regnskapet anses som godkjent for offentliggjøring når styret har behandlet årsregnskapet. Representantskap og regulerende myndigheter vil etter dette kunne nekte å godkjenne regnskapet, men ikke forandre dette. Hendelser fram til regnskapet anses godkjent for offentliggjøring og som vedrører forhold som allerede var kjent på balansedagen, vil inngå i informasjonsgrunnlaget for fastsettelsen av regnskapsestimater og således reflekteres fullt ut i regnskapet. Hendelser som vedrører forhold som ikke var kjent på balansedagen, vil bli opplyst om dersom de er vesentlige.

Regnskapet er avlagt etter en forutsetning om fortsatt drift. Denne forutsetningen var etter styrets oppfatning til stede på det tidspunkt regnskapet ble godkjent for fremleggelse.

Styrets forslag til utbytte fremgår av årsberetningen og av oppstilling over endring i egenkapital.

Note 3 - Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper

Ved utarbeidelse av konsernregnskapet foretar ledelsen estimater, skjønnsmessige vurderinger og tar forutsetninger som påvirker effekten av anvendelsen av regnskapsprinsipper. Dette vil derfor påvirke regnskapsførte beløp for eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader. Estimater og skjønnsmessige vurderinger evalueres løpende og er basert på historisk erfaring og forventninger om fremtidige hendelser som anses å være sannsynlige på balansetidspunktet.

Tap på utlån og garantier

Bankens utlånsportefølje rescores månedlig. Kunder med svak risikoklasse, betalingsmislighold, negativ migrering eller andre objektive kriterier vurderes med tanke på behov for individuell nedskrivning. Dersom bankens beregninger viser at nåverdien av diskontert kontantstrøm basert på effektiv rente på estimeringstidspunktet er lavere enn lånets bokførte verdi, foretas en individuell nedskrivning. De nedskrevne lånene er gjenstand for kvartalsvis vurdering.

Individuell nedskrivning av privatmarkedsengasjement beregnes etter samme prinsipper. Vurdering av behov for nedskrivning gjøres for eksponeringer større enn 250.000 kroner som er misligholdt eller hvor det foreligger andre objektive kriterier. Nedskrivningsbehov estimeres med utgangspunkt i estimerte fremtidige kontantstrømmer. Det er usikkerhet i disse estimatene.

Gruppevis nedskrivninger beregnes for grupper av engasjement som har økende kredittrisiko, men hvor det ikke er mulig å identifisere hvilket engasjement som vil medføre tap. Beregning foretas med utgangspunkt i økning i forventet tap for porteføljer som har migrert negativt siden innvilgelsestidspunktet og justeres for forventet løpetid i porteføljene.

Vurdering av individuelle og gruppemessige nedskrivninger vil alltid baseres på en betydelig grad av skjønn. Banken benytter historisk informasjon som grunnlag for å estimere nedskrivningsbehov.

Hvor sikkerhetsverdier er knyttet til spesielle objekter eller bransjer som er i krise, vil sikkerheter måtte realiseres i lite likvide markeder og vurdering av sikkerhetsverdier kan i slike tilfeller være beheftet med betydelig usikkerhet.

For hendelser som har inntruffet, men som ennå ikke har gitt utslag i bankens porteføljeovervåkingssystemer, estimeres gruppevis nedskrivningsbehov ved bruk av stresstestmodeller.

Se også note 2 Regnskapsprinsipper IFRS og note 6 Risikoforhold.

Virkelig verdi egenkapitalinteresser

Eiendeler som vurderes til virkelig verdi over resultatregnskapet, vil i hovedsak være verdipapir som omsettes i et aktivt marked. Et aktivt marked er definert som et marked for omsetning av ensartede produkter hvor det normalt finnes villige kjøpere og selgere til en hver tid, og hvor prisene er tilgjengelige for allmennheten. Aksjer notert på en regulert markeds plass faller inn under definisjonen på et aktivt marked. Det kan være utfordringer knyttet til aksjer hvor det er stor forskjell mellom kjøps- og salgskurs, omtalt som spread, og hvor aksjen omsettes sjeldent. Noen vesentlige aksjer vil være basert på interne verddivurderinger, transaksjonspriser eller eksterne analyser av selskapet. Slike aksjer vedsettes ved bruk av anerkjente verdsettelsesteknikker. Dette kan være bruk av diskonterte kontantstrømmer eller ved hjelp av sammenligningsprising hvor en benytter lignende selskaper som er børsnoterte og benytter multipelprising for å fastslå verdien på det unoterte selskapet. Slike verdsettelse vil kunne være beheftet med usikkerhet. Eiendeler som klassifiseres som tilgjengelig for salg, blir også vurdert til virkelig verdi med føring mot totalresultatet (Other Comprehensive Income). Markedsverdiene vil i hovedsak være basert på verddivurderinger eller siste kjente omsetning av aksjen. De aksjene som ikke lar seg verddivurdere med rimelig stor sikkerhet, blir videreført til kostpris.

Virkelig verdi derivater

Virkelig verdi av derivater fremkommer vanligvis ved bruk av verddivurderingsmodeller der prisen på underliggende, eksempelvis renter og valuta, innhentes i markedet.

For opsjoner vil volatiliteter være enten observerte implisitte volatiliteter eller beregnede volatiliteter basert på historiske kursbevegelser for underliggende. I de tilfeller bankens risikoposisjon er tilnærmet nøytral, vil midtkurser bli anvendt. Med nøytral risikoposisjon menes eksempelvis at renterisiko innenfor et løpetidsbånd er tilnærmet null. I den utstrekning markedsprisene som innhentes tar utgangspunkt i transaksjoner med lavere kredittrisiko, vil dette hensyntas ved at den opprinnelige prisdifferansen målt mot slike transaksjoner med lavere kredittrisiko amortiseres over løpetiden.

Immaterielle eiendeler

Nedskrivningstester av immaterielle eiendeler er i hovedsak basert på neddiskontering av forventede fremtidige kontantstrømmer. Det vil alltid være betydelig usikkerhet knyttet til kontantstrømestimer, og i noen tilfeller vil også metodene for tilordning av kontantstrømmer til ulike eiendeler være beheftet med usikkerhet.

Pensjoner

Netto pensjonsforpliktelser og årets pensjonskostnad er basert på en rekke estimater herunder; avkastning på pensjonsmidlene, fremtidig rente- og inflasjonsnivå, lønnsutvikling, turnover, utvikling i G og den generelle utviklingen i antall uføretryggede og levealder er av stor betydning. Estimaterendringer som følge av endringer i nevnte parametere vil i stor utstrekning periodiseres over gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid og ikke belaste resultatregnskapet umiddelbart slik som andre estimaterendringer. Fra 1. januar 2008 er den ytelsesbaserte pensjonsordningen lukket for nye medlemmer. Konsernet tilbyr fra samme dato innskuddsordning for sine ansatte, noe som bidrar til å redusere omfanget av usikkerhet knyttet til konsernets pensjonsordning. Konsernet følger oppdatert veiledning om pensjonsforutsetninger fra Norsk Regnskapsstiftelse, justert for foretaksspesifikke forhold. Benyttede parametere fremgår av note om pensjoner. I henhold til IAS 19R føres løpende estimatavvik direkte mot egenkapitalen.

Goodwill

Konsernet gjennomfører tester for å vurdere mulig verdifall på goodwill årlig eller ved indikasjon på verdifall. Vurderingen er basert på konsernets bruksverdi. Gjenvinnbart beløp fra kontantstrømgenererende enheter er fastsatt ved beregning av neddiskonterte fremtidige kontantstrømmer. Kontantstrømmene er basert på historisk inntjening og forventninger om fremtidige forhold og inkluderer antagelser og estimater om usikre forhold. Utfallet av nedskrivningstestene avhenger av anslag på avkastningskrav. Avkastningskravene er skjønnsmessig fastsatt på bakgrunn av tilgjengelig informasjon på balansedagen.

Ved nedskrivningstest av goodwill knyttet til tidligere Romsdals Fellesbank anses porteføljen å være integrert med bankens øvrige utlåns- og innskuddsvirksomhet, og laveste nivå for kontantgenererende enhet er fra og med 2009 morbanknivå. Det estimeres en netto kontantstrøm med utgangspunkt i inntjeningen i bankens utlåns- og innskuddsportefølje. Inntjeningen estimeres ut i fra snitt portefølje og margin samt snitt provisjonsinntekter. Det beregnes allokerte kostnader i henhold til morbankens kostnadsprosent i forhold til total forvaltningskapital. Det benyttes fem års snitt i beregningen da man mener dette gir det beste estimatet på fremtidige kontantstrømmer. Videre beregnes det et forventet tap på utlånsporteføljen (0,3 prosent).

Kontantstrømmen beregnes over 20 år og neddiskonteres med risikofri rente + risikopremie for lignede virksomheter (før skatt rente ti prosent). Beregninger viser at verdien av neddiskonterte fremtidige kontantstrømmer overstiger balanseført goodwill med god margin.

Øvrig goodwill i konsernet beregnes ut i fra snitt inntjening i markedsområdet og neddiskonteres med risikofri rente + risikopremie for lignende virksomheter (12-14 prosent).

Oppkjøp

Oppkjøp av et annet selskap skal regnskapsføres etter oppkjøpsmetoden. Ved oppkjøpsmetoden skal det foretas en fullstendig merverdiallokering (Purchase Price Allocation - PPA) hvor kjøpesum allokteres til identifiserte eiendeler og forpliktelser i det oppkjøpte selskapet. Merverdier utover de som er allokert til identifiserte eiendeler og forpliktelser regnskapsføres som goodwill. Eventuelle mindreverdier skal, etter grundig vurdering, inntektsføres i resultatregnskapet i oppkjøpsåret (badwill). Oppkjøpsanalysen kan i henhold til IFRS 3 pkt 62 anses som foreløpig eller endelig.

Analysene inneholder både konkrete beregninger og bruk av beste skjønn for å komme frem til en mest mulig riktig virkelig verdi av de oppkjøpte selskapene på oppkjøpstidspunktet. Det er alltid knyttet noe usikkerhet til skjønnsmessige poster, men disse er etter beste evne underbygget av beregninger om forventede kontantstrømmer, sammenlignbare transaksjoner tidligere perioder mv. Se også note 40 Oppkjøp av virksomheter og virksomhetssammenslutning.

Selskap holdt for salg (IFRS 5)

SpareBank 1 SMNs strategi er at eierskap som følge av misligholdte engasjementer i utgangspunktet skal ha kort varighet, normalt ikke lengre enn ett år. Det jobbes kontinuerlig med salg av selskapene, og regnskapsmessig klassifiseres disse som holdt for salg ved enlinjes konsolidering. Se også note 39 Investering i eierinteresser.

Salg av låneporteføljer

Ved salg av låneporteføljer til Eksportfinans, SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt vurderer konsernet om kriteriene for fraregning er oppfylt i henhold til IAS 39. Ved utgangen av regnskapsåret er alle overførte porteføljer fraregnet morbankens balanse. Se også note 9 Fraregning av finansielle eiendeler.

Note 4 - Segmentinformasjon

Fra 1. januar 2014 er bankens SMB-portefølje splittet opp og fordelt på henholdsvis Privatmarked og Næringsliv. Aksjeselskaper er overført til Næringsliv. Enkeltpersonforetak, landbrukskunder og lag og foreninger er overført til Privatmarked. Historikk er ikke omarbeidet da dette er vanskelig å rekonstruere på et presist nok nivå.

For datterselskapene oppgis tall fra de respektive selskapsregnskapene, mens for tilknyttede og felleskontrollerte selskaper som tas inn etter egenkapitalmetoden oppgis konsernets resultatandel etter skatt samt bokført verdi av investeringen på konsernnivå.

Konsern 31. desember 2014

Resultatregnskap (mill. kr)	PM	Næringsliv	Markets	EM1	SB1	SB1	SB1	BN	Øvrige/ elim	Total
					Finans	Regnskaps- huset SMN				
Netto renteinntekter	873	840	-9	5	130	6	-	-	-55	1.790
Renter av anvendt kapital	40	67	-0	-	-	-	-	-	-107	-
Sum renteinntekter	913	906	-9	5	130	6	-	-	-162	1.790
Netto provisjons- og andre inntekter	762	159	19	359	-4	182	-	-	35	1.512
Netto avkastning på finansielle investeringer ***)	1	29	27	-	-	-	358	93	212	720
Sum inntekter *	1.675	1.095	37	364	126	188	358	93	85	4.021
Sum driftskostnader	809	318	58	313	50	148	-	-	93	1.789
Resultat før tap	867	777	-21	51	75	40	358	93	-7	2.232
Tap på utlån, garantier m.v.	6	77	-	-	8	-	-	-	-2	89
Resultat før skatt inkl. res. virksomhet holdt for salg	861	699	-21	51	68	40	358	93	-6	2.144
EK avkastning **)	19,2 %	10,0 %								15,1 %
Balanse										
Utlån til kunder	78.322	37.205	-	-	3.637	-	-	-	1.032	120.196
Herav solgt Boligkreditt og Næringskreditt	-28.490	-1.366	-	-	-	-	-	-	-1	-29.857
Individuell nedskrivning utlån	-25	-139	-	-	-8	-	-	-	-0	-172
Gruppenedskrivning utlån	-90	-188	-	-	-16	-	-	-	-0	-295
Andre eiendeler	270	124	-	284	11	139	1.421	1.201	32.723	36.175
Sum eiendeler	49.987	35.636	-	284	3.625	139	1.421	1.201	33.754	126.047
Innskudd fra og gjeld til kunder	31.571	28.181	-	-	-	-	-	-	902	60.655
Annen gjeld og egenkapital	18.416	7.454	-	284	3.625	139	1.421	1.201	32.852	65.392
Sum egenkapital og gjeld	49.987	35.636	-	284	3.625	139	1.421	1.201	33.754	126.047

Konsern 31. desember 2013

Resultatregnskap (mill. kr)	Konsern-					SB1	SB1	SB1	BN	Øvrige/ elim	Total
	PM	SMB	kunder	Markets	EM1	Finans MN	Regnskaps- huset SMN				
Netto renteinntekter	630	284	695	5	7	118	-0	-	-	-122	1.616
Renter av anvendt kapital	11	3	34	-1	-	-	-	-	-	-47	-
Sum renteinntekter	641	286	729	4	7	118	-0	-	-	-170	1.616
Netto provisjons- og andre inntekter	704	79	91	29	368	-3	133	-	-	62	1.463
Netto avkastning på finansielle investeringer ***)	1	1	49	40	-	0	-0	210	91	141	531
Sum inntekter *	1.346	366	869	73	375	116	132	210	91	33	3.610
Sum driftskostnader	641	156	257	85	314	45	118	-	-	103	1.722
Resultat før tap	705	210	612	-13	61	70	14	210	91	-71	1.888
Tap på utlån, garantier m.v.	6	5	71	-	-	20	-	-	-	-1	101
Resultat før skatt inkl. res. virksomhet holdt for salg	699	205	541	-13	61	51	14	210	91	-70	1.788
EK avkastning **)	31,6 %	24,0 %	10,5 %	1,1 %							13,3 %
Balanse											
Utlån til kunder	64.156	9.055	31.920	-	-	3.291	-	-	-	3.631	112.052
Herav solgt Boligkreditt	-30.204	-421	-1.110	-	-	-	-	-	-	0	-31.735
Individuell nedskrivning utlån	-28	-15	-122	-	-	-23	-	-	-	15	-173
Gruppenedskrivning utlån	-73	-30	-175	-	-	-16	-	-	-	-0	-295
Andre eiendeler	501	35	306	-	291	12	105	1.113	1.188	31.961	35.511
Sum eiendeler	34.351	8.623	30.818	-	291	3.264	105	1.113	1.188	35.607	115.360
Innskudd fra og gjeld til kunder	24.459	8.734	21.544	-	-	-	-	-	-	1.143	55.879
Annen gjeld og egenkapital	9.893	-111	9.274	-	291	3.264	105	1.113	1.188	34.464	59.481
Sum egenkapital og gjeld	34.351	8.623	30.818	-	291	3.264	105	1.113	1.188	35.607	115.360

*) En del av kapitalmarkeds-inntektene (Markets) er fordelt på Privatmarked og Næringsliv.

**) Fra og med tredje kvartal 2014 er regulatorisk kapital lagt til grunn ved beregning av anvendt kapital i Privatmarked og Næringsliv. Denne kapitalen er oppgrosset til 13,5 prosent for å være i tråd med bankens kapitalplan. Tall for 2013 er ikke korrigeret som følge av dette.

***) Spesifikasjon av netto avkastning på finansielle eiendeler inkl. holdt for salg (mill. kr).	31.12.14	31.12.13
Kursgevinst/utbytte på aksjer	202	114
Obligasjoner og derivater	-66	-40
Valuta- og renteforretninger Markets	57	73
Sum verdiendringer finansielle eiendeler	193	147
SpareBank 1 Gruppen	358	210
SpareBank 1 Boligkreditt	38	40
SpareBank 1 Næringskreditt	41	8
BN Bank	93	91
SpareBank 1 Markets	-32	-1
SpareBank 1 Kredittkort	2	-
Selskaper eiet av SpareBank 1 SMN Invest	31	14
Andre selskaper	-3	23
Sum avkastning på eierinteresser	527	384
Sum	720	531

Note 5 - Kapitaldekning og kapitalstyring

Finansdepartementet fastsatte 22. august 2014 endringer i forskrifter om kapitalkrav med virkning fra 30. september 2014. Gjennom forskriftsendringene er gjeldende norsk regelverk tilpasset EUs nye kapitalkravsregelverk (CRR/CRD IV-regelverket). Dette regelverket er foreløpig ikke tatt inn i EØS-avtalen, men de viktigste bestemmelsene er tatt inn i finansieringsvirksomhetsloven og verdipapirhandelloven. Lovverket trådte i kraft fra 1. juli 2013, og innebærer at minstekrav til ren kjernekapital vil øke gradvis frem til 1. juli 2016.

Per 31. desember 2014 er kravet til bevaringsbuffer 2,5 prosent og kravet til systemrisikobuffer 3 prosent. Systemrisikobufferen økte med 1 prosentpoeng fra 1. juli 2014. Disse kravene er i tillegg til kravet om ren kjernekapital på 4,5 prosent, slik at samlet minstekrav til ren kjernekapital er på 10 prosent. Per 30. juni 2015 vil motsyklisk bufferkrav på 1 prosentpoeng bli gjort gjeldende. Samlet minstekrav til ren kjernekapital blir da 11 prosent.

Norske myndigheter har valgt å videreføre Basel I-gulvet som et gulv på beregningsgrunnlaget.

SpareBank 1 SMN benytter interne målemetoder (Internal Rating Based Approach) for kredittrisiko. Bruk av IRB stiller omfattende krav til bankens organisering, kompetanse, risikomodeller og risikostyringssystemer. I juni 2013 søkte banken om overgang til Avansert IRB for de foretaksporteføljene som i dag rapporteres etter IRB Foundation.

De mest sentrale endringene i forbindelse med nytt regelverk implementert fra 30. september 2014:

- Fradrag i ansvarlig kapital vil primært redusere ren kjernekapital, mens man tidligere foretok justering med 50/50-fordeling mellom ren kjernekapital og tilleggskapital
- Endringer i fradrag for eierandeler i andre finansinstitusjoner. Det skilles mellom vesentlige og ikke vesentlige eierandeler, og fradragene skal tas i samme kapitalklasse som det instrumentet man eier tilhører. Grensen for fradrag for eierandeler i andre finansinstitusjoner heves fra 2 prosent av den andre institusjonens ansvarlige kapital til nå 10 prosent eierskap. Fradragene er begrenset til 10 prosent av egen ren kjernekapital, og alt under 10 prosent inngår i beregningsgrunnlaget. Tidligere kapitaldekningsreserve bortfaller
- Utsatt skattefordel relatert til midlertidige forskjeller innenfor 10 prosent av egen ren kjernekapital skal nå ikke gå til fradrag, men i stedet risikovektes med 250 prosent. Utsatt skattefordel over 10 prosent går til fradrag i ren kjernekapital
- Sum av utsatt skattefordel og vesentlige eierandeler som ikke blir tatt til fradrag i ren kjernekapital, kan i sum ikke utgjøre mer enn 17,65 prosent av egen ren kjernekapital
- Innføring av Additional Value Adjustments (AVA-fradrag) - krav om forsvarlig verdsettelse
- Innføring av Credit Value Adjustment (CVA) for derivatposisjoner
- Endringer i regler for risikovekting av eksponeringer på ratede OMF'er og ratede institusjoner skal nå risikovektes etter den aktuelle institusjonens egen rating

I forbindelse med endrede krav til betingelsene for fondsobligasjoner, vil de fondsobligasjonene som ikke tilfredsstillter de nye kravene over tid ikke kunne telle med som øvrig kjernekapital. Obligasjonene vil være gjenstand for en nedtrapping med 30 prosent i 2015 og 10 prosent deretter. SpareBank 1 SMN hadde per 31. desember 2014 450 millioner kroner i fondsobligasjoner som vil være gjenstand for nedtrapping. Finanstilsynet kan kreve at fondsobligasjonene skrives ned proporsjonalt med egenkapitalen dersom bankens rene kjernekapitaldekning faller under 5,125 prosent.

Fra andre kvartal 2013 er beregningsmetode på operasjonell risiko endret fra basismetode til sjablongmetode for morbank. På konsern beregnes fortsatt datterselskaper etter basismetoden.

Sammenligningstall er ikke omarbeidet.

Morbank			Konsern	
2013	2014	(mill. kr)	2014	2013
2.597	2.597	Egenkapitalbevis	2.597	2.597
-0	-0	- Egne egenkapitalbevis	-0	-0
895	895	Overkursfond	895	895
2.496	3.122	Utjevningfond	3.122	2.496
3.276	3.619	Grunnfondskapital	3.619	3.276
227	292	Avsatt utbytte	292	227
124	160	Avsatt gaver	160	124
195	139	Fond for urealiserte gevinster	148	206
-	-	Annen egenkapital	1.620	1.354
-	-	Minoritetsinteresser	72	67
9.811	10.824	Sum balanseført egenkapital	12.524	11.242
-447	-447	Utsatt skattefordel, goodwill og andre immaterielle eiendeler	-566	-582
-	-	Andel av fond for urealiserte gevinster i tilknyttede selskap	120	98
-352	-452	Fradrag for avsatt utbytte og gaver	-452	-361
-401	-	50 % fradrag ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	-	-106
-240	-	50 % fradrag forventet tap IRB fratrukket tapsavsetninger	-	-214
-	-	50 % kapitaldekningsreserve	-	-595
-	-	Minoritetsinteresser bokført i annen egenkapital	-72	-
-	-	Minoritetsinteresser som kan medregnes i ren kjernekapital	35	-
-109	-4	Overfinansiering pensjonsforpliktelse	-	-107
-	-31	Verdijusteringer som følge av kravene om forsvarlig verdsettelse	-45	-
-	-325	Positiv verdi av justert forventet tap etter IRB-metoden	-419	-
-	-	Direkte, indirekte og syntetiske investeringer i selskaper i finansiell sektor	-451	-
8.262	9.565	Sum ren kjernekapital	10.674	9.374
1.431	1.449	Hybridkapital	1.716	1.615
-	-	Direkte, indirekte og syntetiske investeringer i selskaper i finansiell sektor	-9	-
9.693	11.014	Sum kjernekapital	12.382	10.989
		Tilleggskapital utover kjernekapital		
-	-	Fondsobligasjon, hybridkapital utover 15 %	-	31
1.873	1.906	Ansvarlig kapital	2.598	2.313
-401	-	50 % fradrag ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	-	-106
-240	-	50 % fradrag i forventet tap IRB fratrukket tapsavsetninger	-	-214
-	-	50 % kapitaldekningsreserve	-	-595
-	-43	Direkte, indirekte og syntetiske investeringer i selskaper i finansiell sektor	-43	-
1.231	1.864	Sum tilleggskapital	2.555	1.428
10.924	12.878	Netto ansvarlig kapital	14.937	12.417
		Minimumskrav ansvarlig kapital		
1.573	1.632	Engasjement med spesialiserte foretak	1.887	1.573
1.478	1.331	Engasjement med øvrige foretak	1.371	1.479
363	829	Engasjement med massemarked eiendom	1.280	628
70	149	Engasjement med massemarked SMB	159	74
28	49	Engasjement med massemarked øvrig	51	33
1.157	1.111	Egenkapitalposisjoner IRB	0	-
4.669	5.102	Sum kredittrisiko IRB	4.748	3.787
224	397	Gjeldsrisiko	397	224
8	-	Egenkapitalrisiko	1	10
-	-	Valutarisiko	0	-
297	292	Operasjonell risiko	416	398
560	849	Engasjementer beregnet etter standardmetoden	1.971	2.151
-67	-	Fradrag	-	-119
-	42	Risiko for svekket kredittverdighet for motpart (CVA)	92	-
-	-	Overgangsordning	-	316
5.690	6.682	Minimumskrav ansvarlig kapital	7.625	6.767
71.130	83.523	Beregningsgrunnlag	95.317	84.591

	3.759	Minimumskrav ren kjernekapital, 4,5 %		4.289
		Bufferkrav		
	2.088	Bevaringsbuffer, 2,5 %		2.383
	2.506	Systemrisikobuffer, 3,0 %		2.860
	4.594	Sum bufferkrav til ren kjernekapital		5.242
	1.212	Tilgjengelig ren kjernekapital etter bufferkrav		1.143
		Kapitaldekning		
11,6 %	11,5 %	Ren kjernekapitaldekning	11,2 %	11,1 %
13,6 %	13,2 %	Kjernekapitaldekning	13,0 %	13,0 %
15,4 %	15,4 %	Kapitaldekning	15,7 %	14,7 %

Note 6 - Risikoforhold

Risikostyring

SpareBank 1 SMN har som mål å opprettholde en moderat risikoprofil, og å ha en så høy kvalitet i sin risikoppfølging at ingen enkelthendelser skal kunne skade bankens finansielle stilling i alvorlig grad. Bankens risikoprofil er kvantifisert gjennom mål for rating, konsentrasjon, risikojustert avkastning, misligholdssannsynlighet, tapsgrader, forventet tap, nødvendig økonomisk kapital, regulatorisk kapitaldekning samt forventede likviditetsmessige regulatoriske krav.

Prinsippene for risikostyring i SpareBank 1 SMN er fastsatt i bankens risikostyringspolicy. Banken legger stor vekt på å identifisere, måle, styre og følge opp sentrale risikoer for å sikre at konsernet utvikler seg i tråd med vedtatt risikoprofil og strategier.

Risikostyringen i konsernet skal støtte opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse. Risikostyringen skal videre sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom:

- en sterk organisasjonskultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring
- en god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjeningen og risikokostnadene, og gjennom dette skape bedre beslutningsgrunnlag
- å tilstrebe en optimal kapitalanvendelse innenfor vedtatt forretningsstrategi
- å unngå uventede negative hendelser som kan være ødeleggende for konsernets drift og omdømme i markedet

Konsernets risiko tallfestes blant annet gjennom beregninger av forventet tap og behov for risikojustert kapital (økonomisk kapital) for å kunne dekke uventede tap.

Forventet tap beskriver det beløpet man statistisk må forvente å tape i en tolv måneders periode. Risikojustert kapital beskriver hvor mye kapital konsernet mener det trenger for å dekke den faktiske risikoen konsernet har påtatt seg. Styret har vedtatt at den risikojusterte kapitalen skal dekke 99,9 prosent av alle mulige uventede tap. Det er lagt til grunn statistiske metoder for beregning av forventet tap og for risikojustert kapital, men beregningen forutsetter likevel i noen tilfeller bruk av ekspertvurderinger. For risikotyper hvor det ikke finnes anerkjente metoder for å beregne kapitalbehov, legger banken vekt på å definere rammer for styring av risikoen som sikrer at sannsynligheten for at en hendelse inntreffer er svært lav. For ytterligere detaljer vises det til bankens Pilar III-rapportering som er tilgjengelig på bankens hjemmesider.

Konsernets overordnede risikoeksponering og risikoutvikling følges opp gjennom periodiske risikoreporter til administrasjonen og styret. Overordnet risikoovervåking og rapportering foretas av Risk Management, som er uavhengig av de enkelte forretningsområdene i konsernet.

Kredittrisiko

Kredittrisiko er risikoen for tap som følge av at kunder eller motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser overfor konsernet.

Konsernet er eksponert for kredittrisiko gjennom alle sine fordringer på kunder og motparter. Hovedsakelig er konsernet eksponert gjennom ordinær utlånsvirksomhet og leasingaktiviteter, men i tillegg er konsernets kredittrisiko knyttet til likviditetsreserveporteføljen samt gjennom motpartsrisiko som oppstår gjennom rente- og valutaderivater.

Kredittrisiko knyttet til konsernets utlånsvirksomhet utgjør konsernets største risikoområde.

Gjennom den årlige revisjonen av bankens kredittstrategi konkretiserer styret bankens risikoappetitt gjennom fastsettelse av mål og rammer for bankens kredittportefølje. Bankens kredittstrategi og kredittpolicy er utledet av bankens hovedstrategi, og inneholder retningslinjer for risikoprofilen herunder maksimalt forventet tap (EL) for henholdsvis Privatmarked og Næringsliv, maksimal misligholdssannsynlighet i porteføljen (PD) og maksimal regulatorisk kapital (UL) allokeret til kredittvirksomheten.

Konsentrasjonsrisiko styres ved fordeling mellom Privatmarked og Næringsliv, begrensning i størrelse på utlån og tapsgrad på enkeltengasjement, rammer for maksimal eksponering samt anvendelse av regulatorisk kapital innenfor bransjer, rammer for regulatorisk beregningsgrunnlag fra utlån til Privatmarked og Næringsliv samt egne krav til maksimal eksponering, kredittkvalitet og antall engasjement over ti prosent av ansvarlig kapital.

Etterlevelse av kredittstrategi og styrevedtatte rammer overvåkes løpende av Risk Management og rapporteres kvartalsvis til styret.

Banken har godkjenning til å benytte interne modeller i sin risikostyring og kapitalberegning (IRB), og søkte i juni 2013 Finanstilsynet om tillatelse til å benytte avansert metode for sine utlån til Næringsliv. Banken har ved utgangen av 2014 ikke mottatt svar på søknaden.

Bankens risikoklassifiseringssystem er utviklet for å kunne styre bankens utlånsportefølje i tråd med bankens kredittstrategi og for å sikre

den risikojusterte avkastningen. Styret delegerer kredittfullmakt til konsernsjef og konserndirektørene. Konsernsjef kan videre delegerer fullmakter under konserndirektørnivå. Utlånsfullmaktene er gradert i forhold til engasjementsstørrelse og risikoprofil.

Banken har en egen avdeling for kredittstøtte som bistår eller tar over behandlingen av kunder hvor det er åpenbart, eller anses overveiende sannsynlig, at kunden ikke vil kunne betjene sine forpliktelser uten at det iverksettes tiltak ut over ordinær oppfølging.

Banken bruker kredittmodeller for risikoklassifisering, risikoprising og porteføljestyling. Risikoklassifiseringssystemet baserer seg på følgende hovedkomponenter:

1. Misligholdssannsynlighet (PD)

Bankens kredittmodeller er basert på statistiske beregninger av misligholdssannsynlighet. Beregningene er basert på scoringsmodeller som tar hensyn til finansiell stilling samt interne og eksterne adferdsdata. Modellene er delvis Point In Time-orienterte, og reflekterer misligholdssannsynligheten i løpet av de neste tolv månedene under de gjeldende konjunkturførhold. For å kunne gruppere kundene etter misligholdssannsynlighet benyttes det ni risikoklasser. I tillegg har banken to risikoklasser for kunder med misligholdte og/eller nedskrevne engasjement.

Modellene valideres løpende og minimum årlig både med hensyn på evne til å rangere kundene samt å estimere PD-nivå. Valideringsresultatene bekrefter at modellens treffsikkerhet er innenfor interne mål og internasjonale anbefalinger.

2. Eksponering ved mislighold (EAD)

EAD er en beregnet størrelse på eksponeringen ved et eventuelt fremtidig misligholdstidspunkt. For trekkrettigheter benyttes en konverteringsfaktor (KF) for å anslå hvor mye av nåværende ubenyttet ramme som vil være trukket opp ved et fremtidig misligholdstidspunkt. For garantier benyttes KF til å estimere hvor mye av avgitte garantier som vil bli gjort gjeldende etter mislighold. KF valideres månedlig for trekkrettigheter innenfor Privatmarked og Næringsliv. Bankens EAD-modell tar hensyn til ulikheter både mellom produkter og kundetyper.

3. Tap gitt mislighold (LGD)

Banken estimerer tapsgrad for hvert lån basert på forventet tilfriskningsgrad, realisasjonsverdi (RE-verdi) på underliggende sikkerhetsverdier, gjenvinningsgrad på usikret del av lånene samt direkte kostnader ved inndrivelse. Verdiene fastsettes etter faste modeller og faktiske realisasjonsverdier valideres for å teste modellenes pålitelighet.

De tre overnevnte parametrene (PD, EAD og LGD) danner grunnlaget for konsernets porteføljeklassifisering og statistisk beregning av forventet tap (EL) og behov for nødvendig økonomisk og regulatorisk kapital/risikojustert kapital (UL).

Motpartsrisiko

Motpartsrisiko i derivathandel styres gjennom bruk av ISDA og CSA-avtaler med de finansinstitusjoner som utgjør bankens største motparter. ISDA regulerer oppgjør mellom finansielle motparter. CSA-avtalene begrenser maksimal eksponering gjennom markedsevaluering av porteføljen og margininnbetaling når verdiendringen i porteføljen overstiger maksimal avtalt ramme eller minimum overføringsbeløp. Banken vil fortsette å inngå CSA-avtaler med finansielle motparter for å styre motpartsrisikoen.

SpareBank 1 SMN jobber aktivt for å gjennomføre ytterligere tiltak for å redusere motpartsrisiko ved å inngå avtale med en eller flere sentrale motparter. EMIR-regulativet som omfatter oppgjør av derivater, er gjort gjeldende i EU-området. På grunn av utfordringer rundt EØS-regulativet er dette foreløpig ikke gjort gjeldende i norsk rett, men forventningene tilsier at dette kan bli gjort i løpet av 2016. Dette vil medføre at SpareBank 1 SMN vil clear sine derivater med finansielle motparter og større kundehandler gjennom en sentral motpart og ha motpartsrisiko mot denne i stedet for den enkelte motpart. Det vil bli foretatt daglig avregning mot sentral motpart.

For kunder sikres motpartsrisikoen gjennom bruk av kontantdepot eller andre sikkerheter som til en hver tid skal overstige markedsværdien av kundens portefølje. Det er etablert egne rutiner for innkalling av ytterligere sikkerheter eller lukking av posisjoner dersom markedsværdiene overstiger åtti prosent av sikkerhetene.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er en felles betegnelse for risikoen for tap som oppstår som følge av endringer i kurser eller priser på finansielle instrumenter. Markedsrisiko oppstår i SpareBank 1 SMN hovedsakelig i forbindelse med bankens investeringer i obligasjoner, sertifikater og aksjer, inklusive finansiering, rente- og valutahandel. Kundeaktivitet generert gjennom bankens markets-avdeling samt SpareBank 1 Markets anvendelse av bankens balanse, påvirker også bankens markedsrisiko.

Styringen av markedsrisiko skjer gjennom rammer for blant annet investeringer i aksjer, obligasjoner og posisjoner i rente og valutamarkedene. Bankens strategi for markedsrisiko legger grunnlaget for utarbeidelse av ledelsesrapportering, kontroll og oppfølging av rammer og retningslinjer.

Konsernet definerer rammer for eksponering i egenkapitalinstrumenter med utgangspunkt i stresstester basert på Finanstillsynets

modeller. Rammene gjennomgås minst årlig og vedtas av bankens styre. Etterlevelse av rammene overvåkes av avdeling for Risk Management, og status rapporteres månedlig til styret.

Renterisiko er risiko for tap som følge av endringer i markedsrentene i finansielle markeder. Renterisikoen for alle renteposisjoner kan uttrykkes ved å se på endringen i verdien på renteinstrumentene ved en renteendring på ett basispunkt (0,01 prosentpoeng). Konsernet benytter analyser som viser effekten av nevnte renteendring for ulike løpetidsbånd, og det er egne rammer for renteeksponering innenfor hvert løpetidsbånd og samlet. Rentebindingen på konsernets instrumenter er i all hovedsak kort, og konsernets renterisiko er lav til moderat.

Spreadrisiko er risikoen for at tap oppstår som følge av endringer i markedsverdi/virkelig verdi av obligasjoner grunnet generelle endringer i risikopåslag (kredittspredd). Obligasjonsporteføljen styres med utgangspunkt i en evaluering av de enkelte utstedere. I tillegg har banken en egen ramme for samlet spreadrisiko for samtlige obligasjoner. Banken beregner spreadrisiko basert på Finanstilsynets modul for markeds- og kredittrisiko. Tapspotensialet for den enkelte kreditteksponering beregnes med utgangspunkt i rating og durasjon.

Valutakursrisiko er risikoen for tap som har bakgrunn i endringer i valutakursene. Konsernet måler valutarisikoen ut fra nettoposisjoner i de ulike valutasortene. Rammene for valutakursrisiko er uttrykt ved rammer for maksimal aggregert valutaposisjon og maksimal posisjon i enkeltvaluta.

Aksjerisiko er risikoen for tap i posisjoner som følge av endringer i aksjekurser. Denne risikoen er knyttet til posisjoner i egenkapitalinstrumenter. Aksjer i datterselskaper og aksjer som inngår i en konsolidert eller strategisk vurdering inkluderes ikke.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke er i stand til å refinansiere sin gjeld eller ikke har evnen til å finansiere økninger i eiendeler.

Innskudd fra kunder er bankens viktigste finansieringskilde, per 31. desember 2014 var innskuddsdekningen 52 prosent, mot 48 prosent per 31. desember 2013 (konserntall).

Banken reduserer sin likviditetsrisiko gjennom en spredning av innlån på ulike markeder, innlånskilder, løpetider og instrumenter samt ved bruk av langsiktige innlån. For stor konsentrasjon i forfall øker sårbarheten for refinansiering. Denne risikoen er søkt begrenset gjennom definerte rammer.

Finansavdelingen i banken er ansvarlig for konsernets finansiering og likviditetsstyring. Etterlevelse av rammer overvåkes av avdeling for Risk Management, og status rapporteres månedlig til styret. Konsernet styrer sin likviditet samlet ved at finansavdelingen både har ansvaret for å finansiere banken og datterselskapene.

Styringen tar utgangspunkt i konsernets overordnede likviditetsstrategi som blir gjennomgått og vedtatt av styret minimum årlig. Likviditetsstrategien gjenspeiler konsernets moderate risikoprofil. Som en del av strategien er det også utarbeidet beredskapsplaner både for konsernet og SpareBank 1-alliansen for håndtering av likviditetssituasjonen i perioder med urolige kapitalmarkeder. Disse hensyntar perioder med både bankspesifikke, systemmessige krisescenarier og en kombinasjon av disse. Banken har som mål å kunne overleve i tolv måneder i ordinær drift uten tilgang på ny ekstern finansiering. Dette forutsetter at banken fortsatt kan overføre kvalifiserte lån til SpareBank 1 Boligkreditt, og at det til enhver tid skal være tilstrekkelig kapasitet i utlånsmassen til å kunne dekke et boligprisfall på inntil 30 prosent for å opprettholde finansieringen gjennom kredittforetaket. I tillegg skal banken klare en overlevelse på tretti dager i det mest ekstreme krisescenariet. I et slikt scenario, kan kun bankens beholdning av høylikvide aktiva anvendes.

Tilgangen til finansiering har fungert tilfredsstillende i 2014.

Konsernets likviditetssituasjon per 31. desember 2014 vurderes som tilfredsstillende.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko kan defineres som risikoen for tap som følge av:

- Mennesker: Brudd på rutiner/retningslinjer, manglende kompetanse, uklar policy, strategi eller rutiner, interne misligheter
- Systemer: Svikt i IT og andre systemer
- Eksterne årsaker: Kriminalitet, naturkatastrofer, andre eksterne årsaker

Operasjonell risiko er en risikokategori som fanger opp alt det vesentlige av kostnader forbundet med kvalitetsbrister i bankens løpende virksomhet.

Styring av operasjonell risiko har fått økt betydning i finansnæringen gjennom de senere årene. Faktorer som spiller inn er internasjonalisering, en sterk teknologisk utvikling og stadig økende krav fra både kunder, myndigheter og andre interessegrupper. Internasjonalt har mange betydelige tapshendelser i finansnæringen hatt sin bakgrunn i svikt innenfor dette risikoområdet.

Identifisering, styring og kontroll av operasjonell risiko er en integrert del av lederansvaret på alle nivå i SpareBank 1 SMN. Ledernes viktigste hjelpemidler i arbeidet er faglig innsikt og lederkompetanse samt handlingsplaner, kontrollrutiner og gode oppfølgingsystemer. Et systematisk arbeid med risikovurderinger bidrar også til økt kunnskap og bevissthet om aktuelle forbedringsbehov i egen enhet. Eventuelle svakheter og forbedringstiltak rapporteres oppover i organisasjonen.

SpareBank 1 SMN legger vekt på fullmaktstrukturer, gode rutinebeskrivelser og godt definerte ansvarsforhold gjennom leveranseavtaler mellom de ulike divisjonene som elementer i et rammeverk for å håndtere den operasjonelle risikoen.

Banken har tatt i bruk et eget registrerings- og oppfølgingsverktøy (Risiko Informasjonssystem) for bedre struktur og oppfølging av risiko, hendelser og forbedringsområder i konsernet.

Operasjonelle tap rapporteres periodisk til styret.

Styret mottar årlig en uavhengig vurdering fra intern revisjon og ansvarlig revisor på konsernets risiko og om internkontrollen virker hensiktsmessig og er betryggende.

For ytterligere informasjon vises til kapittelet Risiko- og kapitalstyring samt følgende noter:

Note 13 Maksimal kreditteksponering, ikke hensyntatt pantstillelser

Note 14 Finansielle instrumenter og motregning

Note 16 Markedsrisiko knyttet til renterisiko

Note 17 Markedsrisiko knyttet til valutaeksponering

Note 7 - Kredittinstitusjoner - fordringer og gjeld

Morbank		Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner (mill. kr)	Konsern	
2013	2014		2014	2013
3.932	4.175	Utlån og fordringer uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	1.100	1.121
68	187	Utlån og fordringer med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	187	68
4.000	4.362	Sum	1.287	1.189
Spesifikasjon på de vesentligste valutasorter				
13	14	CHF	14	13
4	12	DKK	12	4
844	840	EUR	840	844
10	13	GBP	13	10
11	28	JPY	28	11
3.047	3.419	NOK	343	236
65	23	USD	23	65
5	14	Andre	14	5
4.000	4.362	Sum	1.287	1.189
2,7 %	2,6 %	Gjennomsnittlig rente	1,5 %	1,6 %
Gjeld til kredittinstitusjoner				
2013	2014	(mill. kr)	2014	2013
4.160	7.696	Lån og innskudd uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	7.696	4.160
1.194	1.422	Lån og innskudd med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	1.422	1.194
5.354	9.118	Sum	9.118	5.354
1.220	-	Innlån statsforvaltning vedørende bytteordning med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	-	1.220
1.220	-	Sum	-	1.220
6.574	9.118	Sum	9.118	6.574
Spesifikasjon av gjeld på de vesentligste valutasorter				
223	2.015	EUR	2.015	223
9	10	DKK	10	9
6.321	7.067	NOK	7.067	6.321
7	25	SEK	25	7
13	0	USD	0	13
1	1	Andre	1	1
6.574	9.118	Sum	9.118	6.574
1,9 %	1,2 %	Gjennomsnittlig rente	1,2 %	1,9 %

Innskudd og utlån fra/til kredittinstitusjoner har i hovedsak flytende rente.

Gjennomsnittrenten er beregnet med utgangspunkt i renteinntekt/rentekostnad i forhold til beholdningskontienes gjennomsnittssaldo for det aktuelle år. Dog begrenset til beholdning i konti i valuta NOK.

Note 8 - Utlån til og fordringer på kunder

Morbank			Konsern	
2013	2014	(mill. kr)	2014	2013
Utlån fordelt på fordringstype				
-	-	Leiefinansieringsavtaler (finansiell lease)	1.937	1.877
11.547	12.523	Kasse-/drifts- og brukskreditter	12.523	11.547
3.277	2.855	Byggelån	2.855	3.274
62.207	71.309	Nedbetalingslån	73.025	63.619
77.030	86.687	Brutto utlån og fordringer på kunder	90.339	80.317
-428	-442	Nedskrivninger	-467	-468
76.602	86.245	Utlån og fordringer på kunder	89.872	79.849
Utlån fordelt på markeder				
36.632	43.959	Lønnstakere	45.610	38.724
40.129	42.448	Næringsfordelt	44.430	41.301
269	280	Offentlig	300	291
77.030	86.687	Brutto utlån og fordringer på kunder	90.339	80.317
-428	-442	Nedskrivninger	-467	-468
76.602	86.245	Utlån og fordringer på kunder	89.872	79.849
Herav ansvarlig lånekapital				
48	48	Ansvarlig kapital i øvrige finansinstitusjoner	48	48
48	48	Ansvarlig lånekapital bokført under utlån	48	48
Herav				
820	890	Utlån til ansatte	1.187	1.044
I tillegg				
30.514	28.393	Utlån overført til SpareBank 1 Boligkreditt	28.393	30.514
765	830	- herav utlån til ansatte	1.052	972
1.221	1.463	Utlån overført til SpareBank 1 Næringskreditt	1.463	1.221

Rentesubsidiering ved utlån til ansatte inngår i rentenetto. Lånerenten til ansatte er 75 prosent av beste boliglånsrente til øvrige kunder.

Fordeling på risikogrupper

Banken beregner misligholdssannsynlighet for alle kunder i utlånsporteføljen på innvilgelsestidspunkt. Misligholdssannsynligheten beregnes på grunnlag av nøkkeltall knyttet til inntjening, tæring og adferd. Misligholdssannsynligheten benyttes som grunnlag for nøkkeltall for risikoklassifisering av kunden. I tillegg benyttes risikoklassen for å klassifisere hver enkelt kunde i en risikogruppe. Se note 12 Kredittkategorisering for hver interne risikorating for inndeling av risikoklasser.

Kundene rescores månedlig i bankens porteføljestyringsystem.

Engasjement inkluderer brutto utlån, rembuser og ubenyttede garantier.

Engasjementsoppfølging gjøres ut fra engasjementets størrelse, risiko og migrering. Risikoprising av næringslivsengasjement gjøres med bakgrunn i forventet tap og nødvendig økonomisk kapital for det enkelte engasjement. Forventet årlig gjennomsnittlig netto tap er beregnet for de neste tolv måneder. Forventet tap ligger innenfor de styrevedtatte rammene for maksimalt forventet tap.

Gruppevis nedskrivninger beregnes med utgangspunkt i kunder som har migrert negativt siden innvilgelsestidspunktet, men hvor det ikke er foretatt individuell nedskrivning.

Banken benytter makrobaserte stresstester for å estimere nedskrivningsbehov knyttet til objektive hendelser som ikke har gitt utslag i porteføljekvalitet på måletidspunktet. Engasjement med individuell nedskrivning har risikogruppe mislighold.

Morbank			Konsern	
2013	2014	Engasjement fordelt på risikogruppe (mill. kr)	2014	2013
46.680	52.394	Laveste risiko	52.724	46.927
22.631	24.969	Lav risiko	25.809	23.418
16.275	18.846	Middels risiko	20.520	17.831
3.644	3.972	Høy risiko	4.416	4.008
1.988	1.484	Høyeste risiko	1.868	2.321
457	432	Mislighold	520	543
91.676	102.098	Sum totalt engasjement fordelt på risikogruppe	105.858	95.047

Morbank			Konsern	
2013	2014	Brutto utlån fordelt på risikogruppe (mill. kr)	2014	2013
40.120	45.760	Laveste risiko	46.077	40.363
19.132	20.934	Lav risiko	21.739	19.907
12.210	14.729	Middels risiko	16.381	13.709
3.108	3.429	Høy risiko	3.855	3.464
2.023	1.436	Høyeste risiko	1.801	2.352
438	399	Mislighold	487	523
77.030	86.687	Sum brutto utlån fordelt på risikogruppe	90.339	80.317

Morbank			Konsern	
2013	2014	Forventet årlig gjennomsnittlig tap fordelt på risikogruppe (mill. kr)	2014	2013
15	14	Laveste risiko	14	15
29	32	Lav risiko	33	30
79	90	Middels risiko	93	82
67	49	Høy risiko	51	69
46	32	Høyeste risiko	39	53
25	16	Mislighold	25	32
262	233	Sum forventet årlig gj.snittlig netto tap fordelt på risikogrupper	256	281

Historikk er omarbeidet på grunn av nye satser for reduksjonsfaktorer ved verdivurdering av sikkerhetsobjekter. Dette medfører økt misligholdssannsynlighet, og derigjennom økning i forventet årlig gjennomsnittlig tap.

Banken selger godt sikrede boliglån til SpareBank 1 Boligkreditt og godt sikrede næringslån til SpareBank 1 Næringskreditt. Dette er et tiltak for å sikre langsiktig finansiering på konkurransemessige vilkår. Provisjonen (margin) av disse lånene blir inntektsført i resultatregnskapet under provisjonsinntekter. Tabellen nedenfor viser risikoklassifiseringen av disse engasjementene.

Morbank			Konsern	
2013	2014	Engasjement solgt til SpareBank 1 Boligkreditt (mill. kr)	2014	2013
30.583	28.781	Laveste risiko	28.781	30.583
3.302	2.966	Lav risiko	2.966	3.302
1.029	927	Middels risiko	927	1.029
190	193	Høy risiko	193	190
182	124	Høyeste risiko	124	182
2	2	Mislighold	2	2
35.288	32.992	Sum totalt engasjement fordelt på risikogruppe	32.992	35.288

Morbank			Konsern	
2013	2014	Brutto utlån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt (mill. kr)	2014	2013
25.845	24.212	Laveste risiko	24.212	25.845
3.278	2.943	Lav risiko	2.943	3.278
1.017	924	Middels risiko	924	1.017
190	188	Høy risiko	188	190
182	124	Høyeste risiko	124	182
2	2	Mislighold	2	2
30.514	28.393	Sum brutto utlån fordelt på risikogruppe	28.393	30.514

Morbank			Konsern	
2013	2014	Engasjement solgt til SpareBank 1 Næringskreditt (mill. kr)	2014	2013
307	592	Laveste risiko	592	307
657	116	Lav risiko	116	657
257	754	Middels risiko	754	257
1.221	1.463	Sum totalt engasjement fordelt på risikogruppe	1.463	1.221

Morbank			Konsern	
2013	2014	Brutto utlån solgt til SpareBank 1 Næringskreditt (mill. kr)	2014	2013
307	592	Laveste risiko	592	307
657	116	Lav risiko	116	657
257	754	Middels risiko	754	257
1.221	1.463	Sum brutto utlån fordelt på risikogruppe	1.463	1.221

Fordeling på sektor og næring

Morbank			Konsern	
2013	2014	Engasjement fordelt på sektor og næring (mill. kr)	2014	2013
39.479	47.410	Lønnstakere o.l	49.102	40.867
805	594	Offentlig forvaltning	615	828
6.838	7.685	Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	7.804	6.992
3.239	2.341	Havbruk	2.498	3.371
3.031	3.432	Industri og bergverk	3.699	3.229
4.698	5.534	Bygg, anlegg, kraft og vannforsyning	6.044	5.228
3.695	3.646	Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	3.812	3.864
7.712	7.410	Sjøfart og offshore	7.432	7.719
12.859	13.703	Eiendomsdrift	13.778	12.930
5.844	6.715	Forretningsmessig tjenesteyting	6.974	6.083
3.440	3.626	Transport og annen tjenesteytende virksomhet	4.081	3.881
35	1	Øvrige sektorer	19	54
91.676	102.098	Sum totalt engasjement fordelt på sektor og næring	105.858	95.047

Morbank			Konsern	
2013	2014	Brutto utlån fordelt på sektor og næring (mill. kr)	2014	2013
36.632	43.959	Lønnstakere o.l	45.610	38.724
269	280	Offentlig forvaltning	300	291
6.208	7.021	Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	7.137	6.455
2.334	1.212	Havbruk	1.366	2.238
1.946	2.060	Industri og bergverk	2.321	2.156
2.693	3.211	Bygg, anlegg, kraft og vannforsyning	3.706	3.375
2.275	2.501	Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	2.663	2.409
5.395	5.614	Sjøfart og offshore	5.636	5.626
10.957	12.497	Eiendomsdrift	12.570	11.602
3.646	3.435	Forretningsmessig tjenesteyting	3.671	4.670
2.284	2.648	Transport og annen tjenesteytende virksomhet	3.093	2.719
2.391	2.249	Øvrige sektorer	2.267	51
77.030	86.687	Sum brutto utlån fordelt på sektor og næring	90.339	80.317

Morbank			Konsern		
2013	2014	Individuelle nedskrivninger fordelt på sektor og næring (mill. kr)	2014	2013	
37	36	Lønnstakere o.l	38	46	
-	-	Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	1	1	
14	-	Havbruk	-	14	
9	18	Industri og bergverk	18	10	
32	36	Bygg, anlegg, kraft og vannforsyning	36	33	
8	20	Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	22	11	
19		Eiendomsdrift	0	19	
22	2	Forretningsmessig tjenesteyting	2	22	
8	52	Transport og annen tjenesteytende virksomhet	53	16	
150	164	Sum individuelle nedskrivninger fordelt på sektor og næring	172	173	

Morbank			Konsern		
2013	2014	Forventet årlig gjennomsnittlig tap fordelt på sektor og næring (mill. kr)	2014	2013	
48	52	Lønnstakere o.l	58	56	
0	0	Offentlig forvaltning	1	0	
24	17	Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	20	25	
4	3	Havbruk	3	5	
12	11	Industri og bergverk	12	14	
22	24	Bygg, anlegg, kraft og vannforsyning	27	25	
23	19	Hotell og handel	20	24	
29	15	Sjøfart og offshore	15	29	
57	50	Eiendomsdrift	51	58	
32	32	Forretningsmessig tjenesteyting	33	34	
10	11	Transport og annen tjenesteytende virksomhet	15	13	
0	0	Øvrige sektorer	-	0	
262	233	Sum forventet årlig gjennomsnittlig tap fordelt på sektor og næring	256	281	

Historikk er omarbeidet på grunn av nye satser for reduksjonsfaktorer ved verddivurdering av sikkerhetsobjekter. Dette medfører økt misligholdssannsynlighet, og derigjennom økning i forventet årlig gjennomsnittlig tap.

Fordeling på geografiske områder

Morbank			Konsern		
2013	2014	Brutto utlån (mill. kr)	2014	2013	
29.497	33.220	Sør-Trøndelag	34.627	30.791	
17.998	20.410	Nord-Trøndelag	21.384	18.943	
17.006	18.894	Møre og Romsdal	19.733	17.688	
494	706	Sogn og Fjordane	752	534	
658	1.212	Nordland	1.268	714	
5.337	6.174	Oslo	6.222	5.375	
5.153	5.654	Landet for øvrig	5.938	5.386	
886	416	Utlandet	416	886	
77.030	86.687	Sum brutto utlån	90.339	80.317	

Morbank			Konsern		
2013	2014	Brutto utlån solgt til SpareBank1 Boligkreditt (mill. kr)	2014	2013	
14.966	14.371	Sør-Trøndelag	14.371	14.966	
7.895	7.070	Nord-Trøndelag	7.070	7.895	
4.626	4.104	Møre og Romsdal	4.104	4.626	
127	166	Sogn og Fjordane	166	127	
100	86	Nordland	86	100	
1.128	1.024	Oslo	1.024	1.128	
1.622	1.534	Landet for øvrig	1.534	1.622	
50	39	Utlandet	39	50	
30.514	28.393	Sum brutto utlån solgt til SpareBank1 Boligkreditt	28.393	30.514	

Morbank			Konsern		
2013	2014	Brutto utlån solgt til SpareBank1 Næringskreditt (mill. kr)	2014	2013	
381	369	Sør-Trøndelag	369	381	
332	338	Nord-Trøndelag	338	332	
296	546	Møre og Romsdal	546	296	
150	150	Oslo	150	150	
63	61	Landet for øvrig	61	63	
1.221	1.463	Sum brutto utlån solgt til SpareBank1 Næringskreditt	1.463	1.221	

		Konsern	
Utlån til og fordringer på kunder knyttet til finansielle leieavtaler (mill. kr)		2014	2013
Brutto fordringer knyttet til finansielle leieavtaler			
- Inntil 1 år		178	157
- Mellom 1 og 5 år		1.378	1.512
- Over 5 år		381	208
Sum brutto fordringer		1.937	1.877
Ikke opptjent inntekt knyttet til finansielle leieavtaler		65	47
Netto investeringer knyttet til finansielle leieavtaler		1.880	1.830
Netto investeringer i finansielle leieavtaler kan analyseres på følgende måte:			
- Inntil 1 år		138	124
- Mellom 1 og 5 år		1.357	1.499
- Over 5 år		385	207
Sum netto fordringer		1.880	1.830

Note 9 - Fraregning av finansielle eiendeler

Som et ledd i sin ordinære virksomhet foretar banken transaksjoner som resulterer i salg av finansielle eiendeler. Banken overfører slike finansielle eiendeler i hovedsak gjennom salg av kundens boliglån til SpareBank 1 Boligkreditt eller næringsseidomsloan til SpareBank 1 Næringskreditt.

Mottatt vederlag for lån som er solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt tilsvarer bokført verdi og vurderes å samsvare med lånenes virkelige verdi på salgstidspunktet.

I henhold til inngått forvaltningsavtale med kredittforetakene forestår banken forvaltning av lånene og opprettholder kundekontakten. Banken mottar et vederlag i form av provisjoner for de plikter som følger med forvaltningen av lånene.

Kredittforetakene kan selge lånene som er kjøpt fra banken, samtidig som bankens rett til å forvalte kundene og motta provisjon følger med. Dersom banken ikke er i stand til å betjene kundene kan retten til betjening og provisjon falle bort. Videre kan banken ha opsjon til å kjøpe tilbake lån under gitte betingelser.

Hvis kredittforetakene får tap på kjøpte lån har de en viss rett til å avregne dette i provisjoner fra samtlige banker som har solgt lånene. Det foreligger dermed en begrenset gjenværende involvering knyttet til solgte lån ved mulig begrenset avregning av tap mot provisjon. Denne muligheten til avregning anses imidlertid ikke å være av en slik karakter at den endrer på konklusjonen om at det vesentligste av risiko og fordeler ved eierskap er overført. Bankens maksimale eksponering for tap er representert ved det høyeste beløpet som vil kunne kreves dekket under avtalene.

Banken har vurdert de regnskapsmessige implikasjonene dithen at det vesentligste av risiko og fordeler ved eierskap knyttet til de solgte lånene er overført til kredittforetakene. Dette innebærer full fraregning av solgte lån. Banken innregner alle rettigheter og plikter som skapes eller beholdes ved salget separat som eiendeler eller forpliktelser.

SpareBank 1 Boligkreditt

SpareBank 1 Boligkreditt eies av sparebanker som inngår i SpareBank 1-alliansen. Banken har en eierandel på 17,67 prosent per 31. desember 2014 (17,48 prosent pr 31. desember 2013). SpareBank 1 Boligkreditt erverver lån med pant i boliger og utsteder obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007. Lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt er sikret med pant i bolig innenfor 75 prosent av takst. Solgte lån er juridisk eid av SpareBank 1 Boligkreditt og banken har, utover retten til å forestå forvaltning og motta provisjon samt rett til å overta helt eller delvis nedskrevne lån, ingen rett til bruk av lånene. Banken forestår forvaltningen av de solgte lånene og banken mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på lånene banken har solgt og kostnadene i kredittforetaket.

Det er i 2014 kjøpt og solgt boliglån til en netto verdi av minus 2,1 milliarder kroner (1,2 milliarder kroner i 2013) til SpareBank 1 Boligkreditt. Totalt er det fraregnet boliglån til SpareBank 1 Boligkreditt for 28,4 milliarder kroner ved utgangen av regnskapsåret (30,5 milliarder i 2013). Reduksjonen i volum skyldes avdragsbetalinger og tilbakekjøp.

Likviditetsfasilitet

SpareBank 1 SMN har, sammen med de andre eierne av SpareBank 1 Boligkreditt, inngått avtale om etablering av likviditetsfasilitet for SpareBank 1 Boligkreditt. Dette innebærer at bankene forplikter seg til å kjøpe OMF utstedt at foretaket begrenset til en samlet verdi av de neste tolv måneders forfall i SpareBank 1 Boligkreditt.

Forpliktelsen er begrenset til foretakets forpliktelser til å innfri utstedte OMF etter at foretakets egen beholdning av likviditet på forfallstidspunktet er trukket fra. Hver eier hefter prinsipielt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret i henhold til samme avtale. Obligasjonene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for banken. I henhold til sin likviditetsstrategi holder SpareBank 1 Boligkreditt likviditet iht. kravene etter Net Stable Funding Regime. Denne likviditetsreserven hensyntas ved vurderingen av bankenes ansvar. Det er derfor kun i de tilfeller hvor foretaket ikke lenger har tilstrekkelig likviditet for de neste tolv måneders forfall at banken vil rapportere noe engasjement knyttet til dette.

Soliditet

Sammen med de øvrige eierne av SpareBank 1 Boligkreditt har SpareBank 1 SMN også inngått avtale om å sikre at SpareBank 1 Boligkreditt til enhver tid har en kjernekapitaldekning på minst ni prosent. Aksjonærene skal tilføre tilstrekkelig kjernekapital innen tre måneder etter å ha mottatt skriftlig anmodning om dette, med mindre det foretas andre grep for å redusere behovet for kapital.

Aksjonærenes forpliktelse til å tilføre slik kjernekapital er proratarisk og ikke solidarisk, og skal være iht. hver aksjonærs pro rata andel av aksjene i SpareBank 1 Boligkreditt. Hver eier hefter prinsipielt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det

primære ansvaret i henhold til samme avtale. Foretaket har ved årsskiftet ca 14 prosent ansvarlig kapital, hvorav ca 12 prosent er kjernekapital. Sammenholdt med den svært lave risikoprofilen i foretaket har banken vurdert det som usannsynlig at det blir innkalt kapital iht. denne avtalen og har valgt å ikke holde noen reserver for dette.

SpareBank 1 Næringskreditt

SpareBank 1 Næringskreditt eies av sparebanker som inngår i SpareBank 1-alliansen. Banken har en eierandel på 33,62 prosent per 31. desember 2014 (34,05 prosent per 31. desember 2013). SpareBank 1 Næringskreditt erverver lån med pant i næringseiendom og utsteder OMF innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007. Lån solgt til SpareBank 1 Næringskreditt er sikret med pant i næringseiendom innenfor 60 prosent av takst. Solgte lån er juridisk eid av SpareBank 1 Næringskreditt og banken har, utover retten til å forestå forvaltning og å motta provisjon for dette og rett til å overta helt eller delvis nedskrevne lån, ingen rett til bruk av lånene. Banken forestår forvaltningen av de solgte lånene og banken mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på lånene banken har solgt og kostnadene i kredittforetaket.

Det er i 2014 solgt næringseiendoms lån til en netto verdi av 242 millioner kroner til Sparebank 1 Næringskreditt (600 millioner kroner i 2013). Totalt er det fraeregnet boliglån til Sparebank 1 Næringskreditt for 1,5 milliarder kroner ved utgangen av regnskapsåret (1,2 milliarder kroner i 2013).

Likviditetsfasilitet

Som beskrevet ovenfor om SpareBank 1 Boligkreditt er det inngått tilsvarende avtale med SpareBank 1 Næringskreditt.

Soliditet

Det er på samme måte inngått avtale om å sikre kjernekapital i SpareBank 1 Næringskreditt på minimum ni prosent. Se omtale ovenfor om SpareBank 1 Boligkreditt.

Note 10 - Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne engasjement

Tabellen viser forfalte beløp på utlån og overtrekk på kreditt/innskudd fordelt på antall dager etter forfall som ikke skyldes forsinkelse i betalingsformidlingen. Hele utlånsengasjementet er inkludert når deler av engasjementet er forfalt.

Morbank					
2014					
(mill. kr)	Inntil 30 dager	31 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 91 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder					
- Privatmarked	1.069	279	45	88	1.481
- Bedriftsmarked	180	4	2	23	209
Sum	1.249	283	47	111	1.690

2013					
(mill. kr)	Inntil 30 dager	31 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 91 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder					
- Privatmarked	739	222	40	91	1091
- Bedriftsmarked	760	63	97	77	997
Sum	1.499	285	137	168	2.089

Av det totale beløp av brutto forfalte, men ikke nedskrevet utlån var realisasjonsverdien på tilhørende pantestillelser 1.643 millioner kroner per 31. desember 2014 (2.261 millioner kroner per 31. desember 2013).

Konsern					
2014					
(mill. kr)	Inntil 30 dager	31 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 91 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder					
- Privatmarked	1.144	292	48	105	1.589
- Bedriftsmarked	312	25	3	33	373
Sum	1.456	317	51	138	1.963

2013					
(mill. kr)	Inntil 30 dager	31 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 91 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder					
- Privatmarked	740	238	43	110	1131
- Bedriftsmarked	763	99	102	91	1054
Sum	1.503	336	145	201	2.185

Av det totale beløp av forfalte, men ikke nedskrevet utlån til kunder var virkelig verdi på tilhørende pantestillelser 1.701 millioner kroner per 31. desember 2014 (2.357 millioner kroner per 31. desember 2013).

Note 11 - Tap på utlån og garantier

Morbank

Tap på utlån (mill. kr)	2014			2013		
	PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	-4	18	14	-0	22	22
+ Periodens endring i gruppenedskrivninger	-	-	-	-	-	-
+ Konstaterte tap på engasjement som tidligere er nedskrevet	10	41	51	8	26	34
+ Konstaterte tap på engasjement som tidligere ikke er nedskrevet	12	16	28	4	34	39
- Inngang på tidligere nedskrevne utlån, garantier m.v.	12	-2	10	-6	-6	-13
Sum tap på utlån og garantier	6	77	83	6	76	82

Individuelle nedskrivninger (mill. kr)	2014			2013		
	PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån, garantier, m.v. per 01.01	28	122	150	28	101	129
- Konstaterte tap i perioden på utlån, garantier m.v. hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	10	41	51	-8	-26	-34
- Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	6	13	19	-4	-12	-16
+ Økning i nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere er gjort individuelle nedskrivninger	1	0	2	1	11	12
+ Nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere år ikke er gjort individuelle nedskrivninger	11	72	83	11	48	59
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier per 31.12	25	139	164	28	122	150

Gruppenedskrivninger (mill. kr)	2014			2013		
	PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
Gruppenedskrivninger for dekning av tap på utlån og garantier per 01.01	73	205	278	73	205	278
Periodens gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån, garantier m.v.	-	-	-	-	-	-
Gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån og garantier per 31.12	73	205	278	73	205	278

Tap fordelt på sektor og næring (mill. kr)	2014	2013
	Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	5
Havbruk	-	2
Industri og bergverk	6	23
Bygg, anlegg, kraft og vannforsyning	12	28
Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	16	4
Transport og annen tjenesteytende virksomhet	19	2
Finansiering, eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting	14	14
Personmarked	11	10
Gruppenedskrivning næring	-	-
Gruppenedskrivning person	-	-
Tap på utlån til kunder	83	82

Misligholdte over 90 dager og tapsutsatte engasjement (mill. kr)	2014	2013
	Brutto misligholdte engasjement over 90 dager	224
- Individuelle nedskrivninger	63	73
Netto misligholdte engasjement	162	238
Tapsutsatte engasjement	208	146
- Individuelle nedskrivninger	101	76
Netto andre tapsutsatte engasjement	107	70

Inntektsførte renter på misligholdte og tapsutsatte engasjement utgjør for morbanken 36,6 millioner kroner (39,6 millioner kroner).

Realisasjonverdi av panteverdi knyttet til utlån som er individuelt nedskrevet er for morbanken per 31. desember 2014 189,8 millioner kroner (167,3 millioner kroner).

Konsern

Tap på utlån (mill. kr)	2014			2013		
	PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	-9	8	-1	2	28	29
+ Periodens endring i gruppenedskrivninger	-	-	-	-	-	-
+ Konstaterte tap på engasjement som tidligere er nedskrevet	14	51	66	8	32	40
+ Konstaterte tap på engasjement som tidligere ikke er nedskrevet	15	20	35	8	37	45
- Inngang på tidligere nedskrevne utlån, garantier m.v.	13	-2	11	-6	-7	-14
Sum tap på utlån og garantier	8	81	89	12	89	101

Individuelle nedskrivninger (mill. kr)	2014			2013		
	PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån, garantier, m.v. per 01.01	33	139	173	31	113	144
- Konstaterte tap i perioden på utlån, garantier m.v. hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	14	51	66	-8	-32	-40
- Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	7	15	22	-4	-14	-18
+Økning i nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere er gjort individuelle nedskrivninger	1	1	2	1	14	15
+Nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere år ikke er gjort individuelle nedskrivninger	11	73	84	13	58	72
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier per 31.12	24	147	172	33	140	173

Gruppenedskrivninger (mill. kr)	2014			2013		
	PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
Gruppenedskrivninger for dekning av tap på utlån og garantier per 01.01	77	218	295	77	218	295
Periodens gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån, garantier m.v.	-	-	-	-	-	-
Gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån og garantier per 31.12	77	218	295	77	218	295

Tap fordelt på sektor og næring (mill. kr)	2014	2013
Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	6	-0
Havbruk	-	2
Industri og bergverk	6	25
Bygg, anlegg, kraft og vannforsyning	13	31
Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	15	6
Transport og annen tjenesteytende virksomhet	21	12
Finansiering, eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting	15	14
Utland og andre	-	0
Personmarked	13	10
Gruppenedskrivning næring	-	-
Gruppenedskrivning person	-	-
Tap på utlån til kunder	89	101

Misligholdte over 90 dager og tapsutsatte engasjement (mill. kr)	2014	2013
Brutto misligholdte engasjement over 90 dager	270	387
-Individuelle nedskrivninger	67	87
Netto misligholdte engasjement	202	299
Tapsutsatte engasjement	216	157
-Individuelle nedskrivninger	105	86
Netto andre tapsutsatte engasjement	112	71

Inntektsførte renter på misligholdte og tapsutsatte engasjement utgjør for konsernet 43,8 millioner kroner (55,3 millioner kroner).

Realisasjonverdi av panteverdi knyttet til utlån som er individuelt nedskrevet er for konsernet per 31. desember 2014 er 196,2 millioner kroner (185,4 millioner kroner).

Note 12 - Kreditteksponering for hver interne risikorating

Banken benytter eget klassifiseringssystem for overvåking av kredittisiko i porteføljen. Risikoklasseinndeling skjer ut fra hvert enkelt engasjements sannsynlighet for mislighold. I tabellen er denne inndelingen sammenholdt med tilsvarende ratingklasser hos Moody's.

Historisk mislighold er tall for morbank og viser default ratio (DR) per risikoklasse. Tallene er et uvektet snitt for normalscorede kunder i perioden 2006-2014.

Risiko-klasse	Misligholdssansynlighet			Historisk mislighold	Sikkerhets-klasse	Sikkerhetsdekning	
	Fra	Til	Moody's			Nedre grense	Øvre grense
A	0,00 %	0,10 %	Aaa-A3	0,03 %	1	120	
B	0,10 %	0,25 %	Baa1-Baa2	0,08 %	2	100	120
C	0,25 %	0,50 %	Baa3	0,18 %	3	80	100
D	0,50 %	0,75 %	Ba1	0,45 %	4	60	80
E	0,75 %	1,25 %	Ba2	0,59 %	5	40	60
F	1,25 %	2,50 %		1,42 %	6	20	40
G	2,50 %	5,00 %	Ba2-B1	3,33 %	7	0	20
H	5,00 %	10,00 %	B1-B2	6,35 %			
I	10,00 %	99,99 %	B3-Caa3	16,87 %			
J	mislighold						
K	nedskrevet						

Bankens engasjementer klassifiseres i risikogrupper på bakgrunn av risikoklasse.

Risikoklasse	Risikogrupper
A - C	Laveste risiko
D - E	Lav
F - G	Middels
H	Høy
I	Høyeste risiko
J - K	Mislighold og nedskrevet

Morbank (mill. kr)	Gjennom-	Totalt	Gjennom-	Totalt
	snittlig usikret eksponering i %	engasjement	snittlig usikret eksponering i %	engasjement
	2014	2014	2013	2013
Laveste risiko	6,0 %	52.394	5,8 %	46.680
Lav risiko	9,0 %	24.969	6,1 %	22.631
Middels risiko	17,2 %	18.846	8,8 %	16.275
Høy risiko	9,8 %	3.972	12,2 %	3.644
Høyeste risiko	7,1 %	1.484	3,8 %	1.988
Mislighold og nedskrevet	32,1 %	432	20,5 %	457
Totalt		102.098		91.676

Konsern (mill. kr)	Gjennom-	Totalt	Gjennom-	Totalt
	snittlig usikret eksponering i %	engasjement	snittlig usikret eksponering i %	engasjement
	2014	2014	2013	2013
Laveste risiko	6,0 %	52.724	6,2 %	46.927
Lav risiko	8,7 %	25.809	8,6 %	23.418
Middels risiko	14,4 %	20.520	18,7 %	17.831
Høy risiko	8,8 %	4.416	16,3 %	4.008
Høyeste risiko	5,7 %	1.868	11,4 %	2.321
Mislighold og nedskrevet	19,3 %	520	34,5 %	543
Totalt		105.858		95.047

Realisasjonsverdien på stilte sikkerheter fastsettes slik at disse ut fra en konservativ vurdering reflekterer den antatte realisasjonsverdi i en nedgangskonjunktur. Eksempelvis vil stilte sikkerheter i form av negativ pant og unoterte aksjer i henhold til konsernets interne retningslinjer ikke bli tillagt noen realisasjonsverdi og dermed fremstå som usikret. Den konservative vurderingen innebærer at faktisk oppnådd realisasjonsverdi kan bli høyere enn estimert realisasjonsverdi.

Note 13 - Maksimal kreditteksponering

Tabellen nedenfor viser maksimal eksponering mot kredittrisiko i balansen, inkludert derivater. Eksponeringen er vist brutto før eventuelle pantstillelser og tillatte motregninger.

Morbank				
2014 (mill. kr)	Maksimal eksponering mot kredittrisiko	Sikkerhet i eiendom	Sikkerhet i verdipapirer	Øvrig sikkerhet *)
Eiendeler				
Fordringer på sentralbanker	4.498	-	-	-
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	4.362	-	-	-
Utlån til og fordringer på kunder	86.245	64.351	2.015	13.656
Verdipapirer - virkelig verdi over resultatet	14.363	-	-	-
Derivater	6.766	-	-	4.402
Verdipapirer - tilgjengelig for salg	4	-	-	-
Opptjente ikke mottatte inntekter	1.536	-	-	-
Fordringer verdipapirer	8	-	-	-
Sum eiendeler	117.782	64.351	2.015	18.058
Forpliktelser				
Stilte garantier og rembuser	5.126	-	-	-
Ubenyttede kreditter	10.284	2.616	83	1.719
Lånetilsagn	1.230	-	-	-
Sum forpliktelser	16.640	2.616	83	1.719
Sum total kredittrisikoeksponering	134.422	66.967	2.098	19.777
2013 (mill. kr)	Maksimal eksponering mot kredittrisiko	Sikkerhet i eiendom	Sikkerhet i verdipapirer	Øvrig sikkerhet *)
Eiendeler				
Fordringer på sentralbanker	4.608	-	-	-
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	4.000	-	-	-
Utlån til og fordringer på kunder	76.602	56.224	1.571	18.154
Verdipapirer - virkelig verdi over resultatet	16.032	-	-	-
Derivater	3.051	-	-	3.311
Verdipapirer - tilgjengelig for salg	1	-	-	-
Verdipapirer - lån og fordring	1.345	-	-	-
Opptjente ikke mottatte inntekter	1.568	-	-	-
Fordringer verdipapirer	207	-	-	-
Sum eiendeler	107.414	56.224	1.571	21.465
Forpliktelser				
Stilte garantier og rembuser	4.904	-	-	-
Ubenyttede kreditter	9.716	2.168	74	1.802
Lånetilsagn	1.146	-	-	-
Sum forpliktelser	15.766	2.168	74	1.802
Sum total kredittrisikoeksponering	123.179	58.392	1.645	23.266

Konsern

2014 (mill. kr)	Maksimal eksponering mot kreditrisiko	Sikkerhet i eiendom	Sikkerhet i verdipapirer	Øvrig sikkerhet *)
Eiendeler				
Fordringer på sentralbanker	4.498	-	-	-
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1.287	-	-	-
Utlån til og fordringer på kunder	89.872	64.351	2.015	16.942
Verdipapirer - virkelig verdi over resultatet	14.783	-	-	-
Derivater	6.674	-	-	4.402
Verdipapirer - tilgjengelig for salg	35	-	-	-
Opptjente ikke mottatte inntekter	1.546	-	-	-
Fordringer verdipapirer	8	-	-	-
Sum eiendeler	118.704	64.351	2.015	21.345
Forpliktelser				
Stilte garantier og remburser	5.126	-	-	-
Ubenyttede kreditter	10.311	2.616	83	1.736
Lånetilsagn	1.319	-	-	-
Andre engasjement	38	-	-	-
Sum forpliktelser	16.794	2.616	83	1.819
Sum total kreditrisikoeksponering	135.498	66.967	2.098	23.164

2013 (mill. kr)	Maksimal eksponering mot kreditrisiko	Sikkerhet i eiendom	Sikkerhet i verdipapirer	Øvrig sikkerhet *)
Eiendeler				
Fordringer på sentralbanker	4.608	-	-	-
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1.189	-	-	-
Utlån til og fordringer på kunder	79.849	56.224	1.571	21.080
Verdipapirer - virkelig verdi over resultatet	16.518	-	-	-
Derivater	3.050	-	-	3.311
Verdipapirer - tilgjengelig for salg	40	-	-	-
Verdipapirer - lån og fordring	1.345	-	-	-
Opptjente ikke mottatte inntekter	1.591	-	-	-
Fordringer verdipapirer	207	-	-	-
Sum eiendeler	108.397	56.224	1.571	24.391
Forpliktelser				
Stilte garantier og remburser	4.904	-	-	-
Ubenyttede kreditter	9.753	2.168	74	1.824
Lånetilsagn	1.193	-	-	-
Andre engasjement	69	-	-	-
Sum forpliktelser	15.919	2.168	74	1.863
Sum total kreditrisikoeksponering	124.317	58.392	1.645	26.255

*) Øvrig sikkerhet inkluderer blant annet kontanter, løsøre, skip og mottatte garantier

Bankens maksimale kreditteksponering fremgår av oppstillingen ovenfor. SpareBank 1 SMN utfører engrosbanktjenester for BN Bank og Samspar-bankene. I tilknytning til dette er det etablert garantiavtale som sikrer fullt oppgjør for eksponeringer knyttet til disse avtalene. Banken har også tilsvarende garantiavtaler knyttet til overtakelsen av BN Bank sin portefølje i Ålesund. Verdi av garantiavtalene er ikke inkludert i tabellene ovenfor.

Sikkerhetsstillelsene er vurdert til markedsverdi, begrenset til maksimal kreditteksponering for den enkelte motpart.

Kreditrisikoeksponering knyttet til finansielle eiendeler fordelt på geografiske områder

Morbank			Konsern	
2013	2014	(mill. kr)	2014	2013
		Bankaktiviteter		
38.076	45.543	Sør-Trøndelag	43.950	36.659
21.305	24.846	Nord-Trøndelag	25.860	22.292
22.483	25.212	Møre og Romsdal	26.080	23.171
610	954	Sogn og Fjordane	1.003	653
764	1.456	Nordland	1.514	825
11.113	7.459	Oslo	7.484	11.128
6.185	7.168	Landet for øvrig	7.465	6.426
2.214	651	Utlandet	649	2.209
102.750	113.288	Totalt bankaktiviteter	114.005	103.364
		Finansielle instrumenter		
16.357	13.902	Norge	14.354	16.882
952	433	Europa/Asia	433	952
68	31	USA	31	68
3.051	6.766	Derivater	6.674	3.050
20.429	21.133	Sum	21.493	20.953
123.179	134.422	Totalt fordelt på geografiske områder	135.498	124.317

Note 14 - Finansielle instrumenter og motregning

I den finansielle oppstillingen har banken ingen finansielle instrumenter som bokføres netto.

SpareBank 1 SMN har to sett avtaler som regulerer motpartsrisiko og netting av derivater. For privat- og næringslivskunder anvendes rammeavtaler med krav om sikkerhetsstillelse. For kunder som driver med tradingvirksomhet, aksepteres kun kontantdepot som sikkerhet. Avtalene er unilaterale, det vil si at det kun er kundene som stiller sikkerhet. Mot finansielle institusjoner inngår banken standardiserte og hovedsakelig bilaterale ISDA-avtaler. I tillegg har banken inngått tilleggsavtaler om sikkerhetsstillelse (CSA) mot de mest sentrale motpartene. Per 31. desember 2014 har banken 25 aktive CSA-avtaler. Bankens inngår utelukkende avtaler med kontanter som sikkerhet. Håndteringen av disse avtalene har banken satt ut til SEB Prime Collateral Services, det vil si at de håndterer marginkravene på vegne av banken.

Periode	Type finansielt instrument	Beløp som bare kan nettes ved konkurs eller mislighold (mill. kr)
31.12.14	Derivater	1.980
31.12.13	Derivater	1.488

Morbank og konsern er identisk.

Note 15 - Kredittkvalitet per klasse av finansielle eiendeler

Kredittkvaliteten av finansielle eiendeler håndteres ved at banken benytter sine interne retningslinjer for kredittrater. Se avsnitt kredittrisiko under note 6 Risikoforhold.

Tabellen nedenfor viser kredittkvaliteten per klasse av eiendeler for utlansrelaterte eiendeler i balansen, basert på bankens eget kredittratingsystem. Hele utlansengasjementet er inkludert når deler av engasjementet er misligholdt. Misligholdt er i noten definert til betalingsmislighold over tusen kroner over 90 dager.

Historikk er omarbeidet i samsvar med nye beregninger for estimert mislighold. Jfr. note 6 Risikoforhold i avsnitt om misligholdssansynlighet.

Morbank 2014 (mill. kr)	Noter	Verken misligholdt eller nedskrevet					Misligholdt eller individuelt nedskrevet*)	Sum
		Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	4.362	-	-	-	-	-	4.362
Utlån til og fordringer på kunder	8							
Privatmarked		34.855	9.292	4.324	962	1.053	180	50.666
Bedriftsmarked		10.904	11.643	10.405	2.467	411	191	36.021
Sum utlån		45.760	20.934	14.729	3.429	1.464	371	86.687
Finansielle investeringer	29							
Noterte statsobligasjoner		4.642	-	-	-	-	-	4.642
Noterte andre obligasjoner		4.020	2.234	1.010	85	34	-	7.383
Unoterte statsobligasjoner		1.215	-	-	-	-	-	1.215
Unoterte andre obligasjoner		244	450	141	24	13	-	871
Sum finansielle investeringer		10.120	2.684	1.151	108	47	-	14.110
Totalt		60.242	23.618	15.880	3.538	1.511	371	105.159

2013 (mill. kr)	Noter	Verken misligholdt eller nedskrevet					Misligholdt eller individuelt nedskrevet *)	Sum
		Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	4.000	-	-	-	-	-	4.000
Utlån til og fordringer på kunder	8							
Privatmarked		26.143	6.762	2.833	639	769	209	37.355
Bedriftsmarked		13.977	12.370	9.377	2.469	1.254	229	39.675
Sum utlån		40.120	19.132	12.210	3.108	2.023	438	77.030
Finansielle investeringer	29							
Noterte statsobligasjoner		150	-	-	-	-	-	150
Noterte andre obligasjoner		9.150	94	-	25	45	-	9.314
Unoterte statsobligasjoner		2.416	-	-	-	-	-	2.416
Unoterte andre obligasjoner		1.533	1.984	1.437	14	39	-	5.007
Sum finansielle investeringer		13.249	2.077	1.437	39	84	-	16.887
Totalt		57.369	21.209	13.647	3.147	2.107	438	97.917

Konsern 2014 (mill. kr)	Noter	Verken misligholdt eller nedskrevet					Misligholdt eller individuelt nedskrevet *)	Sum
		Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	1.287	-	-	-	-	-	1.287
Utlån til og fordringer på kunder	8							
Privatmarked		34.900	9.727	5.253	1.118	1.165	203	52.365
Bedriftsmarked		11.186	12.037	11.069	2.750	648	284	37.974
Sum utlån		46.086	21.764	16.322	3.867	1.813	487	90.339
Finansielle investeringer	29							
Noterte statsobligasjoner		4.642	-	-	-	-	-	4.642
Noterte andre obligasjoner		4.020	2.234	1.010	85	34	-	7.383
Unoterte statsobligasjoner		1.215	-	-	-	-	-	1.215
Unoterte andre obligasjoner		244	450	141	24	13	-	871
Sum finansielle investeringer		10.120	2.684	1.151	108	47	-	14.110
Totalt		57.493	24.448	17.473	3.976	1.860	487	105.736

2013 (mill. kr)	Noter	Verken misligholdt eller nedskrevet					Misligholdt eller individuelt nedskrevet *)	Sum
		Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	1.189	-	-	-	-	-	1.189
Utlån til og fordringer på kunder	8							
Privatmarked		26.194	7.140	3.614	756	831	235	38.769
Bedriftsmarked		14.176	12.761	10.148	2.713	1.461	288	41.548
Sum utlån		40.369	19.901	13.762	3.468	2.292	523	80.317
Finansielle investeringer	29							
Noterte statsobligasjoner		150	-	-	-	-	-	150
Noterte andre obligasjoner		9.150	94	-	25	45	-	9.314
Unoterte statsobligasjoner		2.416	-	-	-	-	-	2.416
Unoterte andre obligasjoner		1.533	1.984	1.437	14	39	-	5.007
Sum finansielle investeringer		13.249	2.077	1.437	39	84	-	16.887
Totalt		54.808	21.979	15.199	3.508	2.376	523	98.393

*) Garantier stilt av GIEK er ikke hensyntatt

Note 16 - Markedsrisiko knyttet til renterisiko

Noten er en sensitivitetsanalyse gjort med utgangspunkt i relevante balanseposter per 31. desember og fremover i tid. Bankens renterisiko beregnes ved at det simuleres et parallelt renteskift på ett prosentpoeng for hele rentekurven på alle balanseposter.

Risikoen har gjennom hele 2014 vært lav og innenfor den totale rammen på 800.000 basispunkter fastsatt av bankens styre. For ytterligere detaljer vedrørende renterisiko se note 6 Risikoforhold.

Basisrisiko konsern (mill. kr)	Renterisiko, 1 % endring	
	2014	2013
<i>Valuta</i>		
NOK	-15	42
EUR	-1	1
USD	-5	5
CHF	-5	-6
Andre	-1	-33
Total renterisiko, effekt på resultat før skatt	-26	8

Total renterisiko viser for 2014 at banken vil få et tap ved en renteoppgang. I 2013 ville banken ha fått en gevinst. Tabellen under viser hvordan rentekurven forskyver seg innenfor de ulike tidsintervallene med tilhørende gevinst og tap innenfor de enkelte løpetider.

Rentekurverisiko konsern (mill. kr)	Renterisiko, 1 % endring	
	2014	2013
Løpetid		
0 - 1 mnd	-14	-17
1 - 3 mnd	2	25
3 - 6 mnd	-8	4
6 - 12 mnd	9	12
1 - 2 år	-4	-72
2 - 3 år	2	9
3 - 4 år	4	-16
4 - 5 år	-10	42
5 - 7 år	-4	10
7 - 10 år	-3	13
Total renterisiko, effekt på resultat før skatt	-26	8

Note 17 - Markedsrisiko knyttet til valutaeksponering

Valutarisiko oppstår ved at konsernet har forskjeller mellom eiendeler og forpliktelser i den enkelte valuta. Handelsaktiviteten knyttet til omsetning av valuta skal til enhver tid skje innenfor vedtatte rammer og fullmakter. Konsernets rammer definerer kvantitative mål for maksimal nettoeksponering i valuta, målt i kroner.

Konsernet har utarbeidet rammer for nettoeksponering i hver enkelt valuta samt rammer for aggregert netto valutaeksponering (uttrykt som den høyeste av sum lange og korte posisjoner). Overnatten kursrisiko for spothandel i valuta må netto ikke overstige 85 millioner kroner per enkeltvaluta og 100 millioner kroner aggregert.

Valutarisikoen har gjennom året vært lav og innenfor den totale rammen på 24 millioner kroner. For ytterligere detaljer se note 6 Risikoforhold.

Morbank		Netto valutaeksponering NOK (mill. kr)	Konsern	
2013	2014		2014	2013
-25	1	EUR	1	-25
32	-5	USD	-5	32
-9	-16	SEK	-16	-9
-15	-16	Andre	-16	-15
-17	-36	Sum	-36	-17
100	100	Total valutaramme på bruttoposisjoner	100	100
85	85	Total ramme per valutasort	85	85
2,4	1,1	Res. effekt etter skatt ved 3 % endring	1,1	2,4

Note 18 - Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke er i stand til å refinansiere sin gjeld eller ikke har evnen til å finansiere økninger i eiendeler. For detaljert beskrivelse henvises til note 6 Risikoforhold.

Konsern

Per 31.12.2014 (mill. kr)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1-5 år	over 5 år	Totalt
Kontantstrømmer knyttet til forpliktelser						
Gjeld til kredittinstitusjoner	7.696	1.301	-	-	121	9.118
Innskudd fra og gjeld til kunder	54.893	1.358	1.429	2.975	-	60.655
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	3.621	1.245	24.419	2.578	31.863
Derivater - kontraktmessige kontantstrømmer ut	-	904	748	7.703	1.555	10.910
Andre forpliktelser	37	1.370	537	96	-	2.040
Ansvarlig lånekapital *	-	-	-	2.808	450	3.258
Sum kontantstrøm forpliktelser	62.626	8.555	3.959	38.001	4.704	117.844
Kontraktmessige kontantstrømmer ut	-	904	748	7.703	1.555	10.910
Kontraktmessige kontantstrømmer inn	-	-938	-902	-8.055	-1.744	-11.639
Netto kontraktmessige kontantstrømmer	-	-33	-154	-352	-189	-729

Konsern

Per 31.12.2013 (mill. kr)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1-5 år	over 5 år	Totalt
Kontantstrømmer knyttet til forpliktelser						
Gjeld til kredittinstitusjoner	4.161	87	1.143	1.052	131	6.573
Innskudd fra og gjeld til kunder	50.039	1.385	1.486	2.969	-	55.879
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	4.965	4.698	21.622	2.400	33.685
Derivater - kontraktmessige kontantstrømmer ut	-	1.584	845	5.443	1.429	9.301
Andre forpliktelser	34	1.595	608	66	-	2.303
Ansvarlig lånekapital *	-	-	-	2.772	450	3.222
Sum kontantstrøm forpliktelser	54.234	9.616	8.780	33.924	4.410	110.964
Kontraktmessige kontantstrømmer ut	-	1.584	845	5.443	1.429	9.301
Kontraktmessige kontantstrømmer inn	-	-1.578	-1.004	-6.039	-1.646	-10.267
Netto kontraktmessige kontantstrømmer	-	6	-159	-596	-217	-966

Inkluderer ikke verdjusteringer for finansielle instrumenter til virkelig verdi.

*) For ansvarlig lånekapital benyttes call dato for kontantoppgjør.

Note 19 - Forfallsanalyse av eiendeler og forpliktelser

Tabellen nedenfor viser en analyse av hvorvidt eiendeler og forpliktelser har forfallstidspunkt innenfor ett år eller ikke etter balansedagen. Kasse- og brukskreditt inkl. flexilån er medtatt under intervallet under 3 måneder.

Morbank						
2014 (mill. kr)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1 - 5 år	over 5 år	Totalt
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	4.676	-	-	-	-	4.676
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	3.167	1.107	0	-	89	4.362
<i>Brutto utlån til og fordringer på kunder</i>		<i>15.836</i>	<i>2.078</i>	<i>11.322</i>	<i>57.452</i>	<i>86.687</i>
- Individuelle nedskrivninger	-	-	-164	-	-	-164
- Nedskrivninger på grupper av utlån	-	-	-278	-	-	-278
Netto utlån til og fordringer på kunder	-	15.836	1.635	11.322	57.452	86.245
Verdipapirer - virkelig verdi over resultatregnskapet	253	2.474	2.385	5.727	3.525	14.364
Derivater	-	99	905	4.207	1.554	6.766
Verdipapirer - tilgjengelig for salg	4	-	-	-	-	4
Verdipapirer - holde til forfall	-	-	-	-	-	-
Verdipapirer - lån og fordringer	-	-	-	-	-	-
Investering i eierinteresser og konsernselskaper	5.851	-	-	-	-	5.851
Goodwill	-	-	-	-	447	447
Eiendom, anlegg og utstyr	162	-	-	-	-	162
Andre eiendeler og virksomhet holdt for salg	207	1.361	144	31	-	1.743
Sum eiendeler	14.320	20.877	5.069	21.286	63.066	124.619
Gjeld						
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	7.696	1.301	-	-	121	9.118
Innlån statsforvaltning vedrørende bytteordning OMF	-	-	-	-	-	0
Innskudd fra og gjeld til kunder *)	55.415	1.358	1.429	2.975	-	61.177
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	3.621	1.260	24.824	2.927	32.632
Finansielle derivater	-	53	638	2.928	2.103	5.722
Forpliktelser ved periodeskatt	-	22	373	-	-	395
Forpliktelse ved utsatt skatt	-	-	-	32	-	32
Annen gjeld og balanseført forpliktelse	37	1.198	85	45	-	1.364
Ansvarlig lånekapital **)	-	-	-	-	3.356	3.356
Sum gjeld	63.148	7.553	3.785	30.803	8.507	113.795

Konsern						
2014 (mill. kr)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1 - 5 år	over 5 år	Totalt
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	4.676	-	-	-	-	4.676
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	177	1.110	-	-	-	1.287
<i>Brutto utlån til og fordringer på kunder</i>	-	15.855	2.181	13.519	58.783	90.339
- Individuelle nedskrivninger	-	-	-172	-	-	-172
- Nedskrivninger på grupper av utlån	-	-	-295	-	-	-295
Netto utlån til og fordringer på kunder	-	15.855	1.715	13.519	58.783	89.872
Verdipapirer - virkelig verdi over resultatregnskapet	673	2.474	2.385	5.727	3.525	14.783
Derivater	-	99	872	4.205	1.497	6.674
Verdipapirer - tilgjengelig for salg	35	-	-	-	-	35
Verdipapirer - holde til forfall	-	-	-	-	-	-
Verdipapirer - lån og fordringer	-	-	-	-	-	-
Verdipapirer - kost	-	-	-	-	-	-
Investering i eierinteresser og konsernselskaper	5.129	-	-	-	-	5.129
Goodwill	-	-	-	-	526	526
Eiendom, anlegg og utstyr	1.120	-	-	-	-	1.120
Andre eiendeler og virksomhet holdt for salg	354	1.371	144	75	-	1.944
Sum eiendeler	12.164	20.910	5.115	23.527	64.331	126.047
Gjeld						
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	7.696	1.301	-	-	121	9.118
Innlån statsforvaltning vedrørende bytteordning OMF	-	-	-	-	-	-
Innskudd fra og gjeld til kunder *)	54.893	1.358	1.429	2.975	-	60.655
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	3.621	1.260	24.824	2.927	32.632
Finansielle derivater	-	53	638	2.928	2.103	5.722
Forpliktelse ved periodeskatt	-	44	408	-	-	452
Forpliktelse ved utsatt skatt	-	-	-	45	-	45
Annen gjeld og balanseført forpliktelse	37	1.326	129	51	-	1.543
Ansvarlig lånekapital **)	-	-	-	-	3.356	3.356
Sum gjeld	62.626	7.703	3.864	30.823	8.507	113.523

*) Porteføljen innskudd fra kunder blir hovedsakelig klassifisert i kategorien "på forespørsel". Basert på historikk vil innskudd fra kunder vokse i tiden fremover. Veksten i denne innskuddsporteføljen var i 2014 10,9 prosent (7,3 prosent). Det er etablert innskuddsgaranti i samsvar med Lov om sikringsordninger for banker for innskudd inntil to millioner kroner.

**) Forfallsstruktur for ansvarlig lånekapital er basert på endelig forfall.

Note 20 - Netto renteinntekter

Morbank			Konsern	
2013	2014	(mill. kr)	2014	2013
		Renteinntekter		
112	138	Renter av utlån til og fordringer på sentralbanker og kredittinstitusjoner	58	34
3.515	3.699	Renter av utlån til og fordringer på kunder	3.810	3.614
455	381	Renter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer	381	454
10	5	Andre renteinntekter	17	15
4.092	4.223	Sum renteinntekter	4.265	4.118
		Rentekostnader		
202	189	Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	91	117
1.197	1.240	Renter på innskudd fra og gjeld til kunder	1.216	1.160
994	931	Renter på utstedte verdipapirer	931	994
149	157	Renter på ansvarlig lånekapital	157	149
62	61	Andre rentekostnader	81	81
2.604	2.578	Sum rentekostnader	2.475	2.502
1.487	1.644	Sum netto renteinntekter	1.790	1.616

Note 21 - Netto provisjons- og andre inntekter

Morbank		(mill. kr)	Konsern	
2013	2014		2014	2013
		Provisjonsinntekter		
67	73	Garantiprovisjon	73	67
-	-	Meglerprovisjon	223	224
38	37	Porteføljeprovisjon spareprodukter	50	55
2	-	Formidlingsprovisjon spareprodukter	0	2
414	417	Provisjon fra SpareBank 1 Boligkreditt	417	414
8	10	Provisjon fra SpareBank 1 Næringskreditt	10	8
283	322	Betalingsformidling	328	300
124	138	Provisjon fra forsikringstjenester	138	124
35	34	Andre provisjonsinntekter	41	37
970	1.031	Sum provisjonsinntekter	1.281	1.230
		Provisjonskostnader		
70	88	Betalingsformidling	82	70
11	16	Andre provisjonskostnader	31	25
81	104	Sum provisjonskostnader	113	94
		Andre driftsinntekter		
28	28	Driftsinntekter fast eiendom	31	31
-	-	Eiendomsforvaltning og -omsetning	82	17
14	1	Inntekter finansiell rådgivning (Corporate)	1	14
13	13	Verdipapiromsetning	13	13
-	-	Regnskapsførerhonorarer	171	122
2	4	Andre driftsinntekter	45	131
57	47	Sum andre driftsinntekter	344	327
946	973	Sum netto provisjons- og andre driftsinntekter	1.512	1.463

Note 22 - Netto resultat fra finansielle eiendeler

Noten viser netto avkastning på finansielle investeringer spesifisert på type finansielt instrument på de ulike klassifiseringskategoriene.

Morbank		(mill. kr)	Konsern	
2013	2014		2014	2013
		Vurdert til virkelig verdi over resultatet		
-32	77	Verdiendring på renteinstrumenter	77	-32
		Verdiendring på derivater/sikring		
-6	1	Netto verdiendring på sikrede obligasjoner og derivater	0	-6
-11	1	Netto verdiendring på sikrede fastrente utlån og derivater	1	-11
72	-64	Øvrige derivater	-101	72
		Inntekter fra egenkapitalinstrumenter		
-	-	Inntekter fra eierinteresser	527	355
340	299	Utbytte fra eierinteresser	-	-
-	-13	Verdiendring og gevinst fra eierinteresser	-14	-
30	12	Utbytte fra egenkapitalinstrumenter	65	41
142	188	Verdiendring og gevinst på egenkapitalinstrumenter	158	68
534	501	Sum netto inntekter fra finansielle eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi	713	486
		Vurdert til amortisert kost		
		Verdiendring på renteinstrumenter		
-22	-9	Verdiendring på renteinstrumenter holde til forfall	-9	-22
4	4	Verdiendring på renteinstrumenter lån og fordring	4	4
-18	-5	Sum netto inntekter fra finansielle eiendeler og forpliktelser til amortisert kost	-5	-18
		Vurdert til virkelig verdi - tilgjengelig for salg		
		Inntekter fra egenkapitalinstrumenter		
-	-	Utbytte fra egenkapitalinstrumenter	-	0
2	0	Gevinst/tap ved realisasjon av finansielle eiendeler	0	4
2	0	Sum netto inntekter fra finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	0	4
30	12	Netto inntekter fra valutahandel	12	30
547	508	Sum netto resultat fra finansielle eiendeler	720	502

Note 23 - Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte

Alle godtgjørelsesordninger i SpareBank 1 SMN utformes i samsvar med lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner og lov om verdipapirhandel med tilhørende forskrift om godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningsselskap for verdipapirfond.

Godtgjørelsesutvalget skal foreta en årlig gjennomgang av praktiseringen av godtgjørelsesordningen, og det skal utarbeides en skriftlig rapport som oversendes styret for gjennomgang og godkjenning. Godtgjørelsesutvalget skal besørge at praktiseringen av godtgjørelsesordningen minst en gang i året gjennomgås av uavhengige kontrollfunksjoner.

Styret skal godkjenne og vedlikeholde godtgjørelsesordningen samt påse at dokumentasjonen som ligger til grunn for beslutninger er ivarettatt. I tillegg skal styret godkjenne enhver materiell endring eller unntak fra godtgjørelsesordningen.

Konsernets retningslinjer for variabel godtgjørelse skal sikre at ansatte, grupper eller virksomheten som helhet etterlever de risikostyringsstrategier, prosesser og verktøy konsernet har implementert for å beskytte verdier. Godtgjørelsesordningene utformes på en slik måte at ikke enkeltpersoner eller organisasjonen tar uakseptabel risiko for å maksimere den variable godtgjørelsen. Dette innebærer blant annet at grunnlaget for variabel godtgjørelse knyttet til foretakets risikjusterte resultat skal være en periode på minst ett år, og at opptjeningsperioden ikke skal være kortere enn ett år. SpareBank 1 SMN har ikke godtgjørelsesordninger for kundenheter som stimulerer til adferd som utfordrer bankens risikotoleranse, etiske retningslinjer eller kan bidra til interessekonflikter. Banken har ikke godtgjørelsesordninger for kontrollfunksjoner som stimulerer til adferd som utfordrer habilitet.

Godtgjørelsesordningen i SpareBank 1 SMN inneholder også særskilte regler for ledende ansatte. For disse gruppene er grunnlaget for variabel godtgjørelse knyttet til foretakets risikjusterte resultat over en periode på minst to år. Minimum 50 prosent av den variable godtgjørelsen tildeles i form av egenkapitalbevis, som bindes og tildeles med en tredjedel per år over tre år.

Følgende grupper av ansatte omfattes av ordningen:

Kategori 1: Daglig leder samt medlemmer av bankens ledergruppe

Kategori 2: Daglig leder samt medlemmer av ledergruppen i datterselskap

Kategori 3: Ledere, ansatte og tillitsvalgte med arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for bankens risikoeksponering

Kategori 4: Ansatte med tilsvarende godtgjørelse som ledende ansatte

Kategori 5: Ansatte med kontrollopgaver

Det er etablert klausuler om avkorting dersom det avdekkes brudd på gjeldende regelverk eller retningslinjer. Grunnlag for avkorting bygger på konsernets sanksjonssystem.

Morbank			Konsern	
2013	2014	(mill. kr)	2014	2013
522	561	Lønn	893	834
38	46	Pensjonskostnader (Note 25)	62	52
31	39	Sosiale kostnader	47	37
592	645	Sum personalkostnader	1.002	923
790	798	Gjennomsnittlig antall ansatte	1.241	1.195
757	753	Antall årsverk per 31.12.	1.192	1.159
805	789	Antall ansatte per 31.12.	1.273	1.238

Ytelser til konsernledelsen
2014 (1.000 kr)

Navn	Tittel	Lønn mv. *	*Herav bonus ¹⁾	Herav aksjebasert bonus-avlønning ¹⁾	* Herav pensjonstilskudd for lønn utover 12G	Nåverdi pensjonsforpliktelse	Opptjente pensjonsrettigheter siste år	Lån per 31.12	Antall egenkapitalbevis
Finn Haugan	Konsernsjef	6.609	399	200	2.297	16.156	640	10.619	177.906
Kjell Fordal	Konserndir. Finans	3.073	243	121	460	8.138	744	6.438	224.422
Wenche Margaretha Seljeseth ²⁾	Konserndir. Forretningsdrift og -utvikling	2.335	180	90	223	-	65	2.696	8.139
Tina Steinsvik Sund ²⁾	Konserndir. Prestasjonsutvikling/HR/Dig. kanaler til 31.03.14	937	189	95	59	-	16	6.713	11.606
Vegard Helland	Konserndir. Næringsliv	2.733	206	103	307	1.946	130	2.357	13.312
Svein Tore Samdal ²⁾	Konserndir. Privatmarked	2.654	69	35	378	-	65	4.634	2.618

2013 (1.000 kr)

Navn	Tittel	Lønn mv. *	*Herav bonus ¹⁾	Herav aksjebasert bonus-avlønning ¹⁾	* Herav pensjonstilskudd for lønn utover 12G	Nåverdi pensjonsforpliktelse	Opptjente pensjonsrettigheter siste år	Lån per 31.12	Antall egenkapitalbevis
Finn Haugan	Konsernsjef	5.707	260	190	1.722	16.025	682	6.696	173.351
Kjell Fordal	Konserndir. Konsernfinans	2.729	173	87	393	6.131	708	5.767	222.259
Wenche Margaretha Seljeseth ²⁾	Konserndir. Produkt, prosesser og produksjon	2.028	107	53	181	-	62	2.131	6.535
Tina Steinsvik Sund ²⁾	Konserndir. Prestasjonsutvikling/HR/Digitale kanaler	2.221	140	70	241	-	62	6.736	9.922
Vegard Helland	Konserndir. Konsernkunder	2.469	164	82	254	1.371	93	3.175	11.477
Svein Tore Samdal ²⁾	Konserndir. Kontorer fra 1.9.2013	2.084	-	-	44	-	21	5.052	2.000
Tore Haarberg	Konserndir. Produkt og prosesser til og med 31.8.2013	2.041	178	89	269	-	126	5.430	9.563

1) Gjelder utbetalt bonus opptjent i foregående regnskapsår.

2) Innskuddsbasert pensjonsordning, opptjente pensjonsrettigheter er årets innbetalte sparebeløp.

Som følge av endringer i skattereglene for topp-pensjon besluttet styret å avvikle den kollektive pensjonsordningen for lønninger utover 12G fra 1. januar 2007. For de som var omfattet av tidligere topp-pensjon ble det innført en individuell topp-pensjonsordning som tilsvarer 16 prosent av lønn utover 12G. Pensjonstilskuddet skal benyttes til pensjonssparing i produkter levert av SpareBank 1. For å sikre likeverdighet med den ordningen som ble avvirket, kompenseres også skatten på dette pensjonstilskuddet. I ettertid er 12G ordning etablert for en del nye ledere. Mottaker er forpliktet til ikke å disponere midlene før oppnådd pensjonsalder. Styret har til enhver tid rett til å kontrollere at 12G-sparing skjer i henhold til forutsetningene.

Det er inngått førtidspensjonsavtale med konsernsjef ved fratredelse før fylte 67 år, med en pensjon på 68 prosent av pensjonsgivende lønn. Avtalen gjelder fram til utløpet av den måneden konsernsjefen fyller 67 år. I pensjonsforpliktelsen til konsernsjef inngår bankens kollektive tjenestepensjon. Konsernsjef har i tillegg avtale om ytelse til etterlatte.

Konserndirektører har etterlønsavtaler på 12 eller 24 måneder, med avkorting av lønn som opptjenes i annet ansettelsesforhold. I alle

tifeller er maksimal etterlønn uten avkorting 12 måneder. Det er inngått en førtidspensjonsavtale med en av konserndirektørene, med rett til å fratruke ved fylte 62 år. Pensjon er 68 prosent av pensjonsgivende lønn. Ytelsen knyttet til denne ordningen inngår i grunnlaget for opptjente pensjonsrettigheter i tabellen over.

Antall egenkapitalbevis inkluderer egenkapitalbevis eid av nærstående og selskaper man har betydelig innflytelse i.

Ytelser til styret og kontrollkomiteen 2014 (1.000 kr)

Navn	Tittel	Honorar	Honorarer til revisjons-, risiko- og godtgjørelsesutvalget	Andre godtgjørelser	Lån per 31.12	Antall egenkapitalbevis
Kjell Bjordal	Styreleder	370	30	8	-	100.000
Bård Benum	Nestleder styret	200	76	2	-	-
Aud Skrudland	Styremedlem	173	20	2	-	2.765
Arnhild Holstad	Styremedlem	173	41	3	2.507	-
Paul E. Hjelm-Hansen	Styremedlem	173	95	2	-	49.219
Venche Johnsen ¹⁾	Styremedlem, ansattrepresentant	173	-	689	108	24.716
Janne Thyø Thomsen	Styremedlem fra 1. april 2014	130	36	1	-	-
Morten Loktu	Styremedlem	173	20	4	-	5.000
Terje Lium	Leder kontrollkomiteen	150	-	2	-	-
Anders Lian	Nestleder kontrollkomiteen	100	-	2	-	-
Terje Ruud	Medlem kontrollkomiteen	100	-	2	-	-

1) Andre godtgjørelser inkluderer lønn i ansettelsesforhold.

2013 (1.000 kr)

Navn	Tittel	Honorar	Honorarer til revisjons- og godtgjørelsesutvalget	Andre godtgjørelser	Lån per 31.12	Antall egenkapitalbevis
Kjell Bjordal	Styreleder fra 1. april 2013	306	18	116	-	100.000
Bård Benum	Nestleder styret	182	55	1	-	-
Aud Skrudland	Styremedlem	162	18	4	0	1.765
Arnhild Holstad	Styremedlem	162	29	2	2.583	-
Paul E. Hjelm-Hansen	Styremedlem	162	73	1	0	49.219
Venche Johnsen ¹⁾	Styremedlem, ansattrepresentant	162	-	671	235	24.716
Morten Loktu	Styremedlem fra 1. april 2013	122	7	1	-	-
Eldbjørg Gui Standal	Styremedlem frem til 31. januar 2013	41	18	1	-	-
Per Axel Koch	Styreleder frem til 31. mars 2013	86	14	121	-	50.000
Rolf Røkke	Leder kontrollkomiteen frem til 31. mars 2013	35	-	1	-	-
Terje Lium	Leder kontrollkomiteen fra 1. april 2013	105	-	1	-	-
Anders Lian	Nestleder kontrollkomiteen	94	-	1	-	-
Terje Ruud	Medlem kontrollkomiteen	94	-	1	-	-

1) Andre godtgjørelser inkluderer lønn i ansettelsesforhold.

Styrets leder har verken bonusavtale eller avtale om etterlønn. Antall egenkapitalbevis inkluderer egenkapitalbevis eid av nærstående og selskaper man har betydelig innflytelse i.

Honorar til representantskapet (1.000 kr)

	2014	2013
Randi Dyrnes	78	73
Øvrige medlemmer	452	385

Note 24 - Andre driftskostnader

Morbank			Konsern	
2013	2014	(mill. kr)	2014	2013
592	645	Personalkostnader	1.002	923
187	312	IT-kostnader	198	206
24	11	Porto og verditransport	25	29
38	45	Markedsføring	82	58
53	40	Ordinære avskrivninger (note 32 og 33)	109	118
120	119	Driftskostnader faste eiendommer	93	118
58	13	Kjøpte tjenester	64	70
125	81	Andre driftskostnader	216	199
1.197	1.265	Sum andre driftskostnader	1.789	1.721
		Godtgjørelse til revisor (i 1000 kr)		
2.030	1.327	Lovpålagt revisjon	2.315	3.170
218	259	Andre attestasjonstjenester	389	270
73	22	Skatterådgivning	52	76
13	303	Andre tjenester utenfor revisjonen	627	213
2.334	1.911	Sum inklusive merverdiavgift	3.383	3.729

Note 25 - Pensjon

Ytelsesbasert ordning

Pensjonsordningen administreres ved egen pensjonskasse, og gir rett til bestemte fremtidige pensjonsytelser fra fylte 67 år. I ordningene inngår også barnepensjon og uførepensjon etter nærmere bestemte regler. Konsernets ytelsesbaserte pensjonsordning sikrer de fleste ansatte en pensjon på 68 prosent av sluttlønn opptil 12G. Ytelsesordningen er lukket for nye medlemmer.

Innskuddsbasert ordning

Innskuddsbaserte pensjonsordninger innebærer at konsernet ikke gir løfte om fremtidig pensjon av en gitt størrelse, men betaler et årlig tilskudd til de ansattes kollektive pensjonssparing. Den fremtidige pensjonen vil avhenge av størrelsen på tilskuddet og den årlige avkastningen på pensjonssparingen. Konsernet har ingen ytterligere forpliktelser knyttet til levert arbeidsinnsats etter at det årlige innskuddet er betalt. Det er ingen avsetning for påløpte pensjonsforpliktelser i slike ordninger. Innskuddsbaserte pensjonsordninger kostnadsføres direkte. I forbindelse med lukking av ytelsesordningen i 2007 etablerte konsernet innskuddsbasert pensjonsordning for sine ansatte.

Avtalefestet førtidspensjon

Bank- og finansnæringen har inngått avtale om avtalefestet pensjon (AFP). Ordningen dekker førtidspensjon fra 62 til 67 år. Bankens ansvar er 100 prosent av pensjonen som utbetales mellom 62 og 64 år og 60 prosent av pensjonen som utbetales mellom 65 og 67 år. Optak av nye pensjonister opphørte med virkning fra 31. desember 2010.

Avtalefestet førtidspensjon ny ordning

Lov om statstilskudd til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskuddsloven) trådte i kraft 19. februar 2010. Arbeidstakere som tar ut AFP med virkningstidspunkt i 2011 eller senere, vil bli gitt ytelse etter den nye ordningen. Ny AFP-ordning utgjør et livsvarig påslag på Folketrygden og kan tas ut fra 62 år. Arbeidsgivernes premie skal fastsettes som en prosentandel av lønnsutbetalinger mellom 1G og 7,1G. I tråd med anbefalingen fra Norsk Regnskapsstiftelse er det i regnskapsåret ikke foretatt avsetning for konsernets reelle AFP-forpliktelse. Dette skyldes at Felleskontoret for LO/NHO så langt ikke har foretatt de nødvendige beregninger.

For nærmere omtale av konsernets pensjonsordninger se note 2 Regnskapsprinsipper IFRS samt note 23 Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte.

IAS 19 Ytelser til ansatte

Fra første januar 2013 har konsernet anvendt IAS 19R Ytelser til ansatte og endret basis for beregning av pensjonsforpliktelser og pensjonskostnader. Alle estimatavvik skal etter IAS 19R føres i oppstilling over andre inntekter og kostnader.

Konsernet har per 31. desember 2014 benyttet nytt dødelighetsgrunnlag K2013 som fastsatt av Finanstilsynet 8. mars 2013 (K2013FT) som utgangspunkt for beregningen. Denne er deretter justert for startdødelighet og dødelighetsnedgang. Finanstilsynet benytter i sin tabell tolv prosent i startdødelighet, mens konsernet benytter fem prosent. Dødelighetsnedgangen er også noe justert i forhold til Finanstilsynets tabell, dog uten vesentlig påvirkning på forpliktelsen. Sikkerhetsmarginene i den benyttede dødelighetstabellen K2013BE er derved noe lavere enn K2013FT, men etter konsernets vurdering gir den benyttede tabellen beste estimat på pensjonsforpliktelsen på balansedagen.

Økonomiske forutsetninger	2014		2013	
	Kostnader	Forpliktelser	Kostnader	Forpliktelser
Diskonteringsrente	4,0 %	2,3 %	3,9 %	4,0 %
Forventet avkastning på midlene	4,0 %	2,3 %	3,9 %	4,0 %
Forventet fremtidig lønnsutvikling	3,5 %	2,5 %	3,3 %	3,5 %
Forventet G-regulering	3,5 %	2,5 %	3,3 %	3,5 %
Forventet pensjonsregulering	0,6 %	0,0 %	0,2 %	0,6 %
Arbeidsgiveravgift	14,1 %	14,1 %	14,1 %	14,1 %
Forventet frivillig avgang før/etter 50 år	2/0 %	2/0 %	2/0 %	2/0 %
Forventet AFP-uttak fra 62/64 år	25/50 %	25/50 %	25/50 %	25/50 %
Dødelighetstabell	K2013BE			
Uførhet	IR73			

Morbank			Konsern		
2013	2014	Netto pensjonsforpliktelse i balansen (mill kr). Finansiell status 1.1	2014	2013	
553	613	Nåverdi pensjonsforpliktelse i fondsbaserte ordninger	638	573	
-630	-703	Virkelig verdi av pensjonsmidler	-726	-649	
-	4	Korrigerings mot EK IB	5	-	
-77	-85	Netto pensjonsforpliktelse i balansen før arbeidsgiveravgift	-83	-76	
4	3	Arbeidsgiveravgift	4	5	
-73	-82	Netto pensjonsforpliktelse i balansen etter arbeidsgiveravgift	-79	-72	

Fordeling av forpliktelsen mellom usikret og sikret pensjonsordning konsern 1.1

Konsern	2014			2013		
	Sikret	Usikret	Sum	Sikret	Usikret	Sum
Nåverdi pensjonsforpliktelse i fondsbaserte ordninger	614	24	638	542	31	573
Virkelig verdi av pensjonsmidler	-726	-	-726	-649	-	-649
Korrigerings mot EK IB	5	0	5	-	-	-
Netto pensjonsforpliktelse i balansen før arbeidsgiveravgift	-107	24	-83	-107	31	-76
Arbeidsgiveravgift	0	3	4	0	4	5
Netto pensjonsforpliktelse i balansen etter arbeidsgiveravg.	-107	27	-79	-107	35	-72

2013	2014	Periodens pensjonskostnad	2014	2013
20	24	Ytelsesbasert pensjon opptjent i perioden	26	22
-3	-2	Netto renteinntekt	-2	-4
17	21	Netto ytelsesbasert pensjonskostnad uten arbeidsgiveravg.	23	18
4	4	Periodisert arbeidsgiveravgift	4	4
21	25	Netto resultatført ytelsesbasert pensjonskostnad *)	27	22
6	8	Avtalefestet pensjon, ny ordning	9	7
12	13	Innskuddsbasert pensjonskostnad	26	22
38	46	Periodens pensjonskostnad	62	52
3	2	*) Herav avtalefestet pensjon gammel ordning, usikret	2	3

Oppstilling over andre inntekter og kostnader - OCI i perioden	Usikret ordning		Sikret ordning		Totalt	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Endring diskonteringsrente	1	0	207	-8	208	-8
Endring i andre økonomiske forutsetninger	0	0	-68	29	-68	29
Endring i dødelighetstabell	-	0	-	47	-	47
Endring i andre demografiske forutsetninger	-	0	-	-6	-	-6
Endring i andre forhold DBO	-1	-3	-18	-6	-19	-9
Endring i andre forhold pensjonsmidler	-	-	-8	-43	-8	-43
OCI tap (gevinst) i perioden	1	-2	112	13	113	10

2013	2014	Bevegelse i netto pensjonsforpliktelse i balansen	2014	2013
-73	-82	Netto pensjonsforpliktelse i balansen 1.1	-79	-72
9	109	OCI postering gjennom året	113	10
21	25	Netto resultatført ytelsesbasert pensjonskostnad inkl. curtailment/settlement	27	22
-8	-5	Utbetalinger over drift	-5	-8
-30	-28	Innbetalt pensjonspremie ytelsesbaserte ordninger	-30	-32
-82	19	Netto pensjonsforpliktelse i balansen 31.12	26	-79

2013	2014	Finansiell status 31.12	2014	2013
613	737	Pensjonsforpliktelse	768	638
-698	-721	Verdi av pensjonsmidler	-746	-721
-85	16	Netto pensjonsforpliktelse før arbeidsgiveravgift	22	-83
3	3	Arbeidsgiveravgift	4	4
-82	19	Netto pensjonsforpliktelse etter arbeidsgiveravgift *	26	-79

* Presenteres brutto i konsernregnskapet.

Fordeling av finansiell status 31.12 mellom sikret og usikret pensjonsordning konsern

Konsern	2014			2013		
	Sikret	Usikret	Sum	Sikret	Usikret	Sum
Pensjonsforpliktelse	746	22	768	614	24	638
Verdi av pensjonsmidler	-746	-	-746	-721	-	-721
Netto pensjonsforpliktelse før arbeidsgiveravgift	0	22	22	-107	24	-83
Arbeidsgiveravgift	1	3	4	0	3	4
Netto pensjonsforpliktelse etter arbeidsgiveravgift	1	25	26	-107	27	-79

Virkelig verdi av pensjonsforpliktelsen konsern

	2014	2013
IB pensjonsforpliktelse (PBO)	638	573
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	26	22
Utbetaling/utløsning fra ordning	-45	-32
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsen	24	22
Aktuariell tap/(gevinst)	125	53
UB pensjonsforpliktelse (PBO)	768	638

Virkelig verdi av pensjonsmidlene konsern

	2014	2013
IB pensjonsmidler	726	649
Innbetalinger	31	36
Utbetalinger/utløsning fra fond	-45	-32
Forventet avkastning	26	25
Aktuarielle endringer	8	43
UB markedsverdi av pensjonsmidler	746	721

Sensitivitet konsern

	+ 1 %-poeng diskonteringsrente	- 1 %-poeng diskonteringsrente	+ 1 %-poeng lønnjustering	- 1 %-poeng lønnjustering	+ 1 %-poeng pensjonsregulering
2014					
Endring i opptjente pensjonsrettigheter i løpet av året	-4	6	4	-4	3
Endring i pensjonsforpliktelse	-111	143	77	-67	93
2013					
Endring i opptjente pensjonsrettigheter i løpet av året	-4	5	4	-3	3
Endring i pensjonsforpliktelse	-86	108	58	-52	71

2013	2014	Medlemmer	2014	2013
889	845	Antall personer som er med i pensjonsordningen	869	913
479	416	herav aktive	437	500
410	429	herav pensjonister og uføre	432	413

Plassering av pensjonsmidlene i pensjonskassen, prosentvis fordeling	2014	2013
Omløpsobligasjoner	17 %	20 %
Anleggsobligasjoner	27 %	31 %
Pengemarked	13 %	14 %
Aksjer	34 %	31 %
Eiendom	6 %	2 %
Annet	2 %	2 %
Sum	100 %	100 %

Pensjonsordningen er plassert i egen pensjonskasse, som har en langsiktig horisont på forvaltning av kapitalen. Pensjonskassen søker å oppnå en høyest mulig avkastning ved å sette sammen en investeringsportefølje som gir den maksimale risikjusterte avkastningen. Pensjonskassen søker å spre plasseringene på ulike utstedere og aktivaklasser for å redusere den selskaps- og markeds spesifikke risikoen. Porteføljen er således sammensatt av aksjeinvesteringer i norske og utenlandske aksjer. Obligasjonsporteføljen er i all hovedsak plassert i norske obligasjoner. Bankinnskudd er plassert i norske banker.

Note 26 - Skatt

Nedenfor er det gitt en spesifikasjon over forskjellen mellom det regnskapsmessige resultat før skattekostnad, årets skattegrunnlag og årets skattekostnad. Formuesskatt er klassifisert som andre driftskostnader i samsvar med IAS 12.

Morbank			Konsern	
2013	2014	(mill. kr)	2014	2013
1.701	1.777	Resultat før skattekostnad	2.143	1.758
-426	-566	+/- permanente forskjeller *	-813	-375
290	133	+/- endring midlertidige forskjeller i henhold til spesifikasjon	161	379
-	-	+ korreksjonsinntekt	-	-46
-	-	+ underskudd til fremføring	-15	-14
1.566	1.344	Årets skattegrunnlag/skattepliktig inntekt	1.476	1.701
438	363	Herav betalbar skatt	398	476
438	363	Betalbar skatt i balansen	398	476
0	-22	For mye/lite skatt avsatt tidligere år	-22	0
439	341	Sum betalbar skatt	377	477
438	363	Betalbar skatt av årets overskudd	398	476
-	27	Skatteeffekt poster ført direkte mot egenkapital	28	-
-78	-36	+/- endring i utsatt skatt	-40	-86
0	-22	+/- for mye/lite avsatt betalbar skatt tidligere år	-23	-1
-2	-1	+ kildeskatt	-1	-2
358	330	Årets skattekostnad	362	388
		Endring i netto forpliktelse ved utsatt skatt		
-78	-36	Resultatført utsatt skatt	-40	-86
12	-27	Utsatt skatt ført mot egenkapital	-28	12
-	78	Korrigerings betalbar skatt/utsatt skatt tidligere år *	73	-
-66	15	Sum endring i netto forpliktelse ved utsatt skatt	5	-74

* Skyldes endringer i midlertidige forskjeller mellom avlagt årsregnskap og endelige ligningspapirer.

Balanseført			Balanseført	
2013	2014	Sammensetning av balanseført utsatt skatt	2014	2013
		Midlertidige forskjeller på:		
-	-	- Driftsmidler	69	94
-	-	- Leasingobjekter	113	74
82	-	- Netto pensjonsforpliktelse	3	84
195	122	- Verdipapirer	122	195
488	1.043	- Sikringsinstrumenter	1.043	488
56	1	- Andre midlertidige forskjeller	3	56
820	1.166	Sum skatteøkende midlertidige forskjeller	1.353	991
221	315	Utsatt skatt	365	269
		Midlertidige forskjeller på:		
-20	-11	- Driftsmidler	-16	-24
-	-19	- Netto pensjonsforpliktelse	-26	-2
-263	-4	- Verdipapirer	-95	-263
-474	-984	- Sikringsinstrumenter	-984	-474
-	-30	- Andre midlertidige forskjeller	-168	-136
-	-	- Fremførbart underskudd	-62	-74
-757	-1.048	Sum skattereduserende midlertidige forskjeller	-1.350	-974
-204	-283	Utsatt skattefordel	-365	-263
17	32	Netto utsatt skatt/skattefordel	1	6

Tabellen ovenfor består av midlertidige forskjeller fra alle konsoliderte selskaper vist brutto. På selskapsnivå er skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller nettoført. På konsernivå bruttoføres dette i samsvar med IAS 12 ved at hvert selskap presenteres separat ved beregning av konsernets skattefordel og utsatt skatt:

	2014	2013
Skattefordel balanseført 31.12	44	18
Utsatt skatt balanseført 31.12	45	23

Resultatført			Resultatført	
2013	2014		2014	2013
Sammensetning av resultatført utsatt skatt				
		Midlertidige forskjeller på:		
-	-9	- Driftsmidler	25	22
-	-	- Leasingobjekter	-39	46
-61	-	- Netto pensjonsforpliktelse	-32	-60
-34	-67	- Verdipapirer	73	48
-92	-555	- Sikringsinstrumenter	-555	129
-	-	- Andre midlertidige forskjeller	-1	2
-187	-631	Sum skatteøkende midlertidige forskjeller	-529	187
-52	-170	Utsatt skatt	-143	52
Midlertidige forskjeller på:				
5	-	- Driftsmidler	-8	6
-	101	- Netto pensjonsforpliktelse	24	-3
343	124	- Verdipapirer	22	262
129	510	- Sikringsinstrumenter	510	-92
-	30	- Andre midlertidige forskjeller	41	81
-	-	- Fremførbart underskudd	-12	-118
477	765	Sum skattereduserende midlertidige forskjeller	575	134
134	206	Utsatt skattefordel	155	38
-3	-	Effekt av endret skattesats fra 28 % til 27 %	-	-4
78	36	Netto	13	86
Avstemming av resultatført periodeskatt med resultat før skatt				
2013	2014		2014	2013
476	480	27 % (28 i fjor) av resultat før skatt	579	492
-119	-153	Ikke skattepliktige resultatposter (permanente forskjeller) *	-220	-105
-	-	Endring utsatt skatt tidligere år	0	-1
-	27	Skatteeffekt av poster ført direkte mot egenkapital	28	-
3	-	Effekt av endret skattesats fra 28 % til 27 %	-	4
-2	-1	Kildeskatt	-1	-2
0	-22	For mye/lite avsatt skatt tidligere år	-23	-1
358	330	Resultatført periodeskatt	363	388
21 %	19 %	Effektiv skattesats i %	17 %	22 %

* Inkluderer ikke fradragsberettigede kostnader samt fradrag for resultatandel knyttet til tilknyttede og felleskontrollerte selskaper (resultatandeler trekkes ut ettersom de allerede er skattlagt hos det enkelte selskap).

Note 27 - Vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter til virkelig verdi klassifiseres i ulike nivåer.

Nivå 1: Verdsettelse basert på noterte priser i aktivt marked

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som handles i aktive markeder, er basert på markedspris på balansedagen. Et marked er betraktet som aktivt dersom markedskursene er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse prisene representerer faktiske og regelmessige forekommende markedstransaksjoner på armlengdes avstand. I kategorien inngår blant annet børsnoterte aksjer og statskasseveksler.

Nivå 2: Verdsettelse basert på observerbare markedsdata

Nivå 2 består av instrumenter som verdsettes ved bruk av informasjon som ikke er noterte priser, men hvor priser er direkte eller indirekte observerbare for eiendelene eller forpliktelsene, og som også inkluderer noterte priser i ikke aktive markeder.

Nivå 3: Verdsettelse basert på annet enn observerbare data

Hvis fastsettelse av verdi ikke er tilgjengelig i forhold til nivå 1 og 2, benyttes verdsettelsesmetoder som baserer seg på ikke-observerbar informasjon.

Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi per 31. desember 2014

Eiendeler (mill. kr)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	326	6.348	-	6.674
- Obligasjoner og sertifikater	3.825	10.286	-	14.110
- Egenkapitalinstrumenter	48	-	625	673
- Fastrentelån og ansvarlig lån	-	43	3.268	3.310
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				
- Egenkapitalinstrumenter	-	-	35	35
Sum eiendeler	4.199	16.676	3.928	24.803
Forpliktelser	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	324	5.398	-	5.722
Sum forpliktelser	324	5.398	-	5.722

Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi per 31. desember 2013

Eiendeler (mill. kr)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	111	2.939	-	3.050
- Obligasjoner og sertifikater	4.003	11.539	-	15.542
- Egenkapitalinstrumenter	67	-	909	976
- Fastrentelån og ansvarlig lån	-	43	2.648	2.690
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				
- Egenkapitalinstrumenter	-	-	40	40
Sum eiendeler	4.181	14.520	3.597	22.299
Forpliktelser	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	334	1.961	-	2.295
Sum forpliktelser	334	1.961	-	2.295

Endringer i instrumentene klassifisert i nivå 3 per 31. desember 2014

(mill. kr)	Fastrentelån	Aksjer til virkelig verdi over resultatet	Aksjer tilgjengelig for salg	Sum
Inngående balanse 1.1.14	2.648	909	40	3.597
Tilgang	946	41	3	990
Avhending	-389	-343	-4	-735
Netto gevinst/tap på finansielle instrumenter	63	19	-4	78
Utgående balanse 31.12.14	3.268	625	35	3.928

Endringer i instrumentene klassifisert i nivå 3 per 31. desember 2013

(mill. kr)	Fastrentelån	Aksjer til virkelig verdi over resultatet	Aksjer tilgjengelig for salg	Sum
Inngående balanse 1.1.13	2.585	601	46	3.231
Tilgang	413	388	-	801
Avhending	-343	-151	-	-495
Netto gevinst/tap på finansielle instrumenter	-6	72	-6	61
Utgående balanse 31.12.13	2.648	909	40	3.597

Note 28 - Virkelig verdi av finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi

Finansielle instrumenter som bokføres til virkelig verdi omfatter aksjer, deler av sertifikat og obligasjonsporteføljen (klassifisert til virkelig verdi) og derivater. For nærmere beskrivelse henvises til note 2 Regnskapsprinsipper IFRS samt note 3 Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper.

Finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost og i sikringsrelasjon

Finansielle instrumenter som ikke måles til virkelig verdi, regnskapsføres enten til amortisert kost eller er i sikringsrelasjon. For nærmere beskrivelse se note 2 Regnskapsprinsipper IFRS. Amortisert kost innebærer verdsetting av balanseposter etter opprinnelig avtalte kontantstrømmer, justert for nedskrivninger.

Finansielle instrumenter som er i en sikringsrelasjon er bokført til virkelig verdi eksklusiv kredittrisiko.

Verdsetting til virkelig verdi vil alltid være beheftet med usikkerhet.

Vurdering av virkelig verdi for poster ført til amortisert kost

Hvilke metoder som ligger til grunn for å fastsette virkelig verdi for finansielle instrumenter som er vurdert til amortisert kost, beskrives nedenfor:

Utlån til og fordringer på kunder

P.t. prisede utlån er utsatt for konkurranse i markedet. Dette tilsier at mulige merverdier i porteføljen ikke vil bli opprettholdt over lengre tid. Virkelig verdi av p.t.-prisede utlån er derfor satt til amortisert kost. Effekten av endringer i kredittkvaliteten i porteføljen hensyntas gjennom gruppevis nedskrivninger, og gir derfor et godt uttrykk for virkelig verdi i den delen av porteføljen hvor det ikke er foretatt individuelle nedskrivninger.

Individuelle nedskrivninger fastsettes gjennom en vurdering av fremtidig kontantstrøm, neddiskontert med effektiv rente. Nedskrevet verdi gir derfor et godt uttrykk for virkelig verdi av disse utlånene.

Fastrenteutlån i norske kroner er bokført til virkelig verdi jfr. note 2 Regnskapsprinsipper IFRS og er ikke omfattet av beskrivelsen over.

Obligasjoner klassifisert til holde til forfall og til lån og fordring

Endring til virkelig verdi er beregnet ut fra en teoretisk markedsverdivurdering basert på rente- og spreadkurver.

Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner samt gjeld til kredittinstitusjoner

For utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner samt gjeld til kredittinstitusjoner, estimeres virkelig verdi til å samsvare med bokført verdi.

Morbank (mill.kr)	2014		2013	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
Eiendeler				
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	4.362	4.362	4.000	4.000
Utlån til og fordringer på kunder til amortisert kost	83.377	83.377	74.340	74.340
Utlån til og fordringer på kunder til virkelig verdi	3.310	3.310	2.690	2.690
Aksjer	257	257	492	492
Obligasjoner til virkelig verdi	14.110	14.110	15.542	15.542
Obligasjoner til lån og fordring	-	-	1.345	1.352
Derivater	6.766	6.766	3.051	3.051
Sum finansielle eiendeler	112.182	112.182	101.459	101.466
Forpliktelseser				
Gjeld til kredittinstitusjoner	9.118	9.118	5.354	5.354
Gjeld vedr. bytteordningen med staten	-	-	1.220	1.220
Innskudd fra og gjeld til kunder	61.177	61.177	56.336	56.336
Verdipapirgjeld til amortisert kost	11.610	11.710	14.738	14.874
Verdipapirgjeld, sikring	21.022	21.333	19.024	18.984
Derivater	5.722	5.722	2.295	2.295
Ansvarlig lånekapital til amortisert kost	2.349	2.406	2.349	2.377
Ansvarlig lånekapital, sikring	1.006	1.021	955	954
Sum finansielle forpliktelseser	112.005	112.486	102.271	102.393

Konsern (mill.kr)	2014		2013	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
Eiendeler				
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1.287	1.287	1.189	1.189
Utlån til og fordringer på kunder til amortisert kost	87.029	87.029	77.626	77.626
Utlån til og fordringer på kunder til virkelig verdi	3.310	3.310	2.690	2.690
Aksjer	708	708	1.016	1.016
Obligasjoner til virkelig verdi	14.110	14.110	15.542	15.542
Obligasjoner til lån og fordring	-	-	1.345	1.352
Derivater	6.674	6.674	3.050	3.050
Sum finansielle eiendeler	113.119	113.119	102.458	102.465
Forpliktelseser				
Gjeld til kredittinstitusjoner	9.118	9.118	5.354	5.354
Gjeld vedr. bytteordningen med staten	-	-	1.220	1.220
Innskudd fra og gjeld til kunder	60.655	60.655	55.879	55.879
Verdipapirgjeld til amortisert kost	11.610	11.710	14.738	14.874
Verdipapirgjeld, sikring	21.022	21.333	19.024	18.984
Derivater	5.722	5.722	2.295	2.295
Ansvarlig lånekapital til amortisert kost	2.349	2.406	2.349	2.377
Ansvarlig lånekapital, sikring	1.006	1.021	955	954
Sum finansielle forpliktelseser	111.483	111.964	101.815	101.937

Note 29 - Certifikater og obligasjoner

Sertifikater og obligasjoner er klassifisert i kategoriene virkelig verdi over resultatet, holde til forfall og lån og fordring. Måling til virkelig verdi gjenspeiler markedsverdi, mens kategorien holde til forfall og lån og fordring måles til amortisert kost.

Morbank			Konsern		
2013	2014	Sertifikater og obligasjoner fordelt på utstedersektor (mill. kr)	2014	2013	
4.294	3.799	Stat (pålydende)	3.799	4.294	
4.269	3.825	virkelig verdi	3.825	4.269	
4.269	3.825	Bokført verdi stat	3.825	4.269	
2.683	1.678	Annen offentlig utsteder (pålydende)	1.678	2.683	
2.706	1.702	virkelig verdi	1.702	2.706	
2.706	1.702	Bokført verdi annen offentlig utsteder	1.702	2.706	
9.087	7.567	Finansielle foretak (pålydende)	7.567	9.087	
8.331	8.306	virkelig verdi	8.306	8.331	
1.345	-	amortisert kost (holde til forfall, lån og fordring)	-	1.345	
9.676	8.306	Bokført verdi finansielle foretak	8.306	9.676	
228	243	Ikke-finansielle foretak (pålydende)	243	228	
236	278	virkelig verdi	278	236	
236	278	Bokført verdi finansielle foretak	278	236	
16.292	13.287	Sum rentepapirer, pålydende verdi	13.287	16.292	
16.887	14.110	Sum rentepapirer, bokført verdi	14.110	16.887	

Note 30 - Finansielle derivater

Alle derivater blir bokført til virkelig verdi over resultatet. Gevinster blir ført som eiendeler og tap ført som gjeld for alle rentederivater. Dette gjelder både derivater benyttet til sikringsformål og ikke sikring. Banken benytter seg ikke av kontantstrømsikring.

Kontraktssum viser absoluttverdier for alle kontrakter.

For beskrivelse av motpartsrisiko og markedsrisiko se beskrivelse i note 6 Risikoforhold. Ytterligere detaljer vedrørende markedsrisiko knyttet til renterisiko se note 16, og for markedsrisiko knyttet til valutaeksponering se note 17.

Konsern

Noten er tilnærmet lik for morbank og konsern.

Til virkelig verdi over resultatet (mill. kr)	2014			2013		
	Kontraktssum	Virkelig verdi		Kontraktssum	Virkelig verdi	
Valutainstrumenter		Eiendeler	Forpliktelser		Eiendeler	Forpliktelser
Valutaterminer (forwards)	2.939	213	-89	2.337	76	-15
Valutabytteavtaler (swap)	20.653	946	-422	30.085	516	-344
Valutaopsjoner	87	0	-0	11	0	-0
Sum valutainstrumenter	23.679	1.159	-512	32.433	592	-358
Renteinstrumenter						
Rentebytteavtaler (inkl. rente- og valutaswap, dekker også cross currency)	122.204	4.187	-4.264	109.576	1.996	-1.939
Korte rentebytteavtaler (FRA)	517.704	1.271	-1.281	619.860	233	-231
Andre rentekontrakter	281	0	-0	342	0	0
Sum renteinstrumenter	640.189	5.458	-5.545	729.778	2.229	-2.170
Sikring						
Renteinstrumenter						
Rentebytteavtaler (inkl. rente- og valutaswap, dekker også cross currency)	20.495	985	-	18.171	634	-13
Sum renteinstrumenter	20.495	985	-	18.171	634	-13
Sum valuta- og renteinstrumenter						
Sum renteinstrumenter	660.684	6.443	-5.545	747.949	2.863	-2.183
Sum valutainstrumenter	23.679	1.159	-512	32.433	592	-358
Sum	684.363	7.602	-6.057	780.382	3.455	-2.541

Markedsverdien til valutaswapper og valutaterminer er nettoført under andre eiendeler i balansen.

Note 31 - Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser

Banken klassifiserer aksjer innenfor kategoriene virkelig verdi over resultatet og tilgjengelig for salg. Verdipapirer som kan måles pålitelig og som rapporteres internt til virkelig verdi, klassifiseres til virkelig verdi over resultatet. Øvrige aksjer klassifiseres som tilgjengelig for salg.

Morbank			Konsern		
2013	2014	Aksjer og andeler (mill. kr)	2014	2013	
491	253	Til virkelig verdi over resultat	673	976	
22	31	Børsnoterte	199	218	
469	222	Unoterte	474	758	
1	4	Tilgjengelig for salg	35	40	
1	4	Unoterte	35	40	
492	257	Sum aksjer og andeler	708	1.016	
		Virksomhet holdt for salg - herav aksjer			
114	101	Unoterte	45	113	
114	101	Sum aksjer holdt for salg (se note 39)	45	113	
22	31	Sum børsnoterte selskaper	199	218	
584	327	Sum unoterte selskaper	554	912	

Spesifikasjon av morbank

Børsnoterte selskap	Prinsipp *	Eierandel over 10%	Vår beholdning (antall)	Ansk. kost (1.000 kr)	Markedsverdi/ bokført verdi (1.000 kr)
Visa Inc. C-aksjer	VV		15.884	6.750	31.350
Sum børsnoterte aksjer				6.750	31.350
Unoterte selskap					
Bank 1 Oslo Akershus	VV		218.841	78.000	136.854
Bank Asept	TFS		4.941	2.471	2.471
Eksportfinans	VV		1.857	16.406	37.471
Nordisk Areal Invest	VV		764.995	81.499	39.015
Nordito Property	VV		487.761	1.273	1.902
Sparebankmateriell A/S SPAMA, A-Aksjer	VV		2.305	-	1.563
Tangen Næringsbygg	TFS		250	250	250
Torgkonserten	TFS		50	300	300
Diverse selskap				1.159	612
Sum ikke børsnoterte aksjer og andeler				181.359	220.437
SpareBank 1 Nordvest	VV		48.076	5.000	5.000
Sum ikke børsnoterte egenkapitalbevis				5.000	5.000
Sum aksjer, andeler og egenkapitalbevis morbank				193.109	256.787

Spesifikasjon av konsern

Børsnoterte selskap	Prinsipp *	Eierandel over 10%	Vår beholdning (antall)	Ansk. kost (1.000 kr)	Markedsverdi/ bokført verdi (1.000 kr)
Det Norske Oljeselskap	VV		429.791	20.062	17.136
Polaris Media	VV		5.584.508	159.041	150.782
Sum børsnoterte aksjer				179.103	167.917
Unoterte selskap					
Angvik Investor	TFS	10,0	1.200	19.830	16.272
Aptomar	VV		48.861	7.550	7.550
Avxxin	VV		16.786	2.208	2.219
Bachke & Co	TFS		4.815	164	265
Bruhagen Sentrumsbygg	TFS		350	350	350
Geneseque	VV		100.000	1.000	500
Herkules	VV		1	81.189	90.692
Moldekraft	TFS	12,9	10.545	11.600	14.731
NFDS Offshore 1	VV		1.237.500	4.950	4.950
NFDS Offshore 2	VV		618.750	2.475	2.475
Norsk Innovasjonskapital III	VV		600	10.200	10.200
North Bridge Nordic Property II	VV		51.340	1.996	1.746
North Bridge Property	VV		51.340	3.235	1.988
Novelda	VV		7.790	2.478	2.478
NTNU Accel	VV		37	370	370
Numascale	VV		2.000.000	3.000	3.000
Optosense	VV		50.208	1.071	1.105
Proventure Seed A-aksjer	VV		851.345	948	850
RBK Investor	VV	16,7	2.000	2.500	1.000
Real Estate Central Europe	VV		3.000	5.500	6.348
Sentrumsbyen Molde	VV		1.000	1.000	1.000
Sintef Venture IV	VV		4.500	881	881
Tango 2012	VV		1.200.000	1.599	1.100
Thams Invest	VV		174	17.640	20.184
Viking Venture	VV	13,2	267.878	25.445	7.795
Viking Venture II	VV		250.000	19.123	7.100
Viking Venture II B	VV		23.519	2.495	2.472
Viking Venture III	VV	17,0	186.312	59.285	71.140
Wellcem	VV		22.508	2.687	2.620
Diverse selskap				19.176	401
Sum ikke børsnoterte aksjer og andeler				311.945	283.781
Sum aksjer, andeler og egenkapitalbevis konsern				684.157	708.486

* Forklaring prinsipp: VV - virkelig verdi over resultatet, TFS - tilgjengelig for salg.

Note 32 - Immaterielle eiendeler

Morbank			Konsern	
2013	2014	(mill. kr)	2014	2013
		Goodwill		
447	447	Anskaffelsekost 01.01	495	482
-	-	Tilgang/avgang	31	14
447	447	Anskaffelsekost 31.12	526	495
447	447	Balanseført goodwill 31.12	526	495

Balanseført verdi i morbank, 447 millioner kroner, knytter seg til merverdi i forbindelse med kjøp av 100 prosent av Romsdals Fellesbank i 2005. Resterende beløp på konsernnivå gjelder morbankens kjøp av Romsdals Fellesbank som omtalt ovenfor, fusjon og oppkjøp fra EiendomsMegler 1 Midt-Norge av eiendomsmeglerforetak samt SpareBank 1 Regnskapshuset SMN sine oppkjøp av regnskapkontorer. Årets økning på konsernnivå med 31 millioner kroner gjelder ytterligere oppkjøp foretatt i 2014 av SpareBank 1 Regnskapshuset SMN.

Goodwillpostene vurderes årlig og nedskrives dersom det er grunnlag for det. Det er ikke foretatt nedskrivning av goodwill i 2014.

Se note 3 Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper for beskrivelse av verdivurderingsmodellen for goodwill.

Note 33 - Eiendom, anlegg og utstyr

2014

Morbank				Konsern		
Bygg, tomter og annen fast eiendom	Maskiner, inventar og transportmidler	Totalt	(mill. kr)	Totalt	Maskiner, inventar og transportmidler	Bygg, tomter og annen fast eiendom
60	314	374	Anskaffelseskost 01.01	1.604	427	1.177
118	28	146	Tilgang*	166	34	132
0	114	114	Avgang*	122	122	0
178	229	407	Anskaffelseskost 31.12	1.648	339	1.309
10	195	205	Akkumulert av- og nedskrivning 01.01	428	274	154
8	31	39	Årets avskrivning	105	48	57
0	1	1	Årets nedskrivning	3	3	0
-85	85	0	Reversering av akk. av- og nedskrivninger*	8	93	-85
103	141	245	Akkumulert avskrivning og nedskrivning 31.12	528	232	296
75	88	162	Balansført verdi 31.12	1.120	107	1.013

* Deler av tilgang og avgang, samt reversering av akkumulerte av- og nedskrivninger skyldes at det er foretatt en omfordeling i noten mellom driftsmiddelgruppene.

2013

Morbank				Konsern		
Bygg, tomter og annen fast eiendom	Maskiner, inventar og transportmidler	Totalt	(mill. kr)	Totalt	Maskiner, inventar og transportmidler	Bygg, tomter og annen fast eiendom
56	334	390	Anskaffelseskost 01.01	1.624	436	1.188
5	18	23	Tilgang	43	31	13
1	38	39	Avgang	63	40	23
60	314	374	Anskaffelseskost 31.12	1.604	427	1.177
6	183	190	Akkumulert av- og nedskrivning 01.01	347	243	104
3	42	45	Årets avskrivning	110	61	49
-	8	8	Årets nedskrivning	8	8	-
0	37	37	Reversering av akk. av- og nedskrivninger	37	37	0
10	195	205	Akkumulert avskrivning og nedskrivning 31.12	428	274	154
50	119	169	Balansført verdi 31.12	1.176	152	1.024

Avskrivning

Med utgangspunkt i anskaffelseskost fratrukket eventuell restverdi avskrives eiendelene lineært over forventet levetid innenfor følgende rammer:

- Teknisk anlegg 10 år
- Maskiner 3 - 5 år
- Inventar 5 - 10 år
- IT-utstyr 3 - 5 år
- Transportmidler 10 år
- Bygg og annen fast eiendom 25 - 33 år

Sikkerhetsstillelse

Banken har ikke pantsatt eller akseptert andre rådighetsbegrensninger for sine anleggsmidler.

Anskaffelseskost av avskrevne eiendeler

Anskaffelseskost av fullt ut avskrevne eiendeler som fortsatt er i bruk i banken i 2014 utgjør 90 millioner (102 millioner kroner).

Bruttoverdi av anleggsmidler som er midlertidig ute av drift.

Konsernet har ikke vesentlige anleggsmidler som midlertidig er ute av drift per 31. desember 2014.

Note 34 - Andre eiendeler

Morbank			Konsern	
2013	2014	(mill. kr)	2014	2013
-	-	Utsatt skattefordel (se note 26)	44	18
1.568	1.536	Opptjente, ikke mottatte inntekter	1.546	1.591
207	8	Fordringer verdipapirer	8	207
82	6	Pensjoner	6	82
83	92	Øvrige eiendeler	294	269
1.940	1.642	Andre eiendeler	1.899	2.167

Note 35 - Innskudd fra og gjeld til kunder

Morbank			Konsern		
2013	2014	Innskudd fra og gjeld til kunder (mill. kr)	2014	2013	
50.496	55.415	Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	54.893	50.039	
5.840	5.762	Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid	5.762	5.840	
56.336	61.177	Sum innskudd fra og gjeld til kunder	60.655	55.879	
2,2 %	2,1 %	Gjennomsnittlig rente	2,1 %	2,2 %	

Av totale innskudd utgjør fastrenteinnskudd 2,2 prosent (4,2 prosent).

2013	2014	Innskudd fordelt på sektor og næring	2014	2013	
23.865	26.479	Lønnstakere o.l.	26.479	23.865	
4.723	5.254	Offentlig forvaltning	5.254	4.723	
2.059	2.353	Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	2.353	2.059	
406	402	Havbruk	402	406	
1.239	2.357	Industri og bergverk	2.357	1.239	
1.808	2.117	Bygg, anlegg, kraft og vannforsyning	2.117	1.808	
4.313	4.220	Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	4.220	4.313	
2.150	2.346	Sjøfart og offshore	2.346	2.150	
4.142	4.050	Eiendomsdrift	3.918	4.033	
4.885	4.539	Forretningsmessig tjenesteyting og lignende	4.539	4.885	
4.320	4.487	Transport og annen tjenesteytende virksomhet	4.130	3.999	
2.426	2.574	Øvrige sektorer	2.541	2.399	
56.336	61.177	Sum innskudd fordelt på sektor og næring	60.655	55.879	

2013	2014	Innskudd fordelt på geografiske områder	2014	2013	
23.206	23.460	Sør-Trøndelag	22.938	22.750	
14.273	14.358	Nord-Trøndelag	14.358	14.273	
9.707	11.514	Møre og Romsdal	11.514	9.707	
435	826	Sogn og Fjordane	826	435	
323	388	Nordland	388	323	
5.065	5.667	Oslo	5.667	5.065	
3.327	4.966	Landet for øvrig	4.966	3.327	
1	-	Utlandet	-	1	
56.336	61.177	Sum innskudd fordelt på geografiske områder	60.655	55.879	

Note 36 - Gjeld ved utstedelse av verdipapirer

Morbank			Konsern	
2013	2014	(mill. kr)	2014	2013
2.750	820	Sertifikater og andre kortsiktige låneopptak	820	2.750
31.012	31.812	Obligasjonsgjeld	31.812	31.012
33.762	32.632	Sum gjeld ved utstedelse av verdipapirer	32.632	33.762
1,6 %	1,9 %	Gjennomsnittlig rente sertifikater	1,9 %	1,6 %
3,1 %	3,0 %	Gjennomsnittlig rente obligasjonsgjeld	3,0 %	3,1 %

2013	2014	Verdipapirgjeld fordelt på forfallstidspunkt 1)	2014	2013
9.662	-	2014	-	9.662
5.660	4.867	2015	4.867	5.660
5.009	6.891	2016	6.891	5.009
2.919	3.567	2017	3.567	2.919
7.862	8.510	2018	8.510	7.862
459	5.389	2019	5.389	459
1.322	1.325	2020	1.325	1.322
375	375	2022	375	375
200	200	2023	200	200
-	478	2024	478	-
-	200	2029	200	-
-0	33	Valutaagio	33	-0
294	797	Over og underkurs, markedsverdi strukturerte obligasjoner	797	294
33.762	32.632	Sum verdipapirgjeld	32.632	33.762

1) Fratrukket egne obligasjoner. Sum nominell egenbeholdning 2014 utgjør 288 millioner kroner (418 millioner i 2013).

2013	2014	Verdipapirgjeld fordelt på vesentlige valutaer	2014	2013
22.311	18.988	NOK	18.988	22.311
9.439	11.744	EUR	11.744	9.439
456	371	USD	371	456
1.556	1.529	Øvrige	1.529	1.556
33.762	32.632	Sum verdipapirgjeld	32.632	33.762

Morbank og konsern

Endring i verdipapirgjeld	31.12.2014	Emittert	Forfalt/ innløst	Øvrige endringer	31.12.2013
Sertifikatgjeld	820	1.120	3.050	-	2.750
Obligasjonsgjeld	30.981	8.180	8.600	684	30.718
Verdijusteringer	830	-	-	537	294
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	32.632	9.300	11.650	1.220	33.762

Endring i verdipapirgjeld	31.12.2013	Emittert	Forfalt/ innløst	Øvrige endringer	31.12.2012
Sertifikatgjeld	2.750	2.785	741	-	706
Obligasjonsgjeld	30.718	7.788	7.120	860	29.190
Verdijusteringer	294	-	-	-70	364
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	33.762	10.573	7.861	790	30.259

Note 37 - Annen gjeld og forpliktelse

Morbank			Konsern	
2013	2014	Annen gjeld og balanseført forpliktelse (mill. kr)	2014	2013
7	5	Leverandørgjeld	33	29
73	74	Traseringsgjeld	74	73
339	-	Gjeld verdipapirer	-	339
17	32	Utsatt skatt	45	23
438	363	Betalbar skatt	398	476
8	10	Formuesskatt	10	8
-	25	Pensjonsforpliktelser	32	2
48	49	Avsetninger	49	48
883	967	Tidsavgrensninger	1.091	1.091
179	266	Annet	309	213
1.992	1.790	Sum annen gjeld og balanseført forpliktelse	2.040	2.303
		Stilte garantier mv. (avtalte garantibeløp)		
1.105	671	Betalingsgarantier	671	1.105
993	1.391	Kontraktsgarantier	1.391	993
2.147	2.614	Lånegarantier	2.614	2.147
123	160	Garantier for skatter	160	123
391	99	Annet garantiansvar	99	391
4.758	4.936	Sum stilte garantier	4.936	4.758
		Andre forpliktelser ikke balanseført		
9.158	9.685	Ubenyttede kreditter	9.685	9.158
1.146	1.230	Innvilgede lånetilsagn (ikke diskontert)	1.319	1.193
558	599	Ubenyttede garantitilsagn	626	595
146	192	Remburser	192	146
-	-	Øvrige forpliktelser	38	69
11.007	11.705	Sum andre forpliktelser	11.859	11.161
17.758	18.431	Totale forpliktelser	18.835	18.223

Kontanter	Verdipapir	Sum	Pantstillelser	Sum	Verdipapir	Kontanter
1.542	-	1.542	Pantstillelse 2014	1.542	-	1.542
1.592	-	1.592	Tilhørende forpliktelse 2014	1.592	-	1.592
996	1.351	2.347	Pantstillelse 2013	2.347	1.351	996
949	1.220	2.169	Tilhørende forpliktelse 2013	2.169	1.220	949

Pågående rettsvister

Konsernet er part i rettsvister med et økonomisk omfang som vurderes til ikke å ha vesentlig betydning for konsernets økonomiske stilling. Det er foretatt tapsavsetninger i de saker hvor det er funnet grunnlag for dette.

Operasjonelle leieavtaler

Konsernet har en årlig forpliktelse på ca. 162 millioner kroner knyttet til operasjonelle leieavtaler.

SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt

Vedrørende bankens forpliktelser knyttet til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt, se note 9 Fraregning av finansielle eiendeler.

Note 38 - Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån

Morbank		(mill. kr)	Konsern	
2013	2014		2014	2013
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital				
1.000	1.000	2022 3mnd NIBOR + 2,75 % (Call 2017)	1.000	1.000
522	558	2036 fast rente 2,94 %, JPY (Call 2018) *	558	522
47	41	Overkurs/underkurs/markedsverdi	41	47
5	8	Valuta agio tidsbegrenset	8	5
1.574	1.607	Sum tidsbegrenset ansvarlig lånekapital	1.607	1.574
Evigvarende ansvarlig lånekapital				
300	300	Evigvarende 3 mnd NIBOR + 0,85 % (Call 2016)	300	300
-1	-1	Underkurs evigvarende	-1	-1
299	299	Sum evigvarende ansvarlig lånekapital	299	299
Fondsobligasjonslån				
350	350	Fondsobligasjon 10/99, fast rente 8,25 % NOK (Call 2020)*	350	350
100	100	Fondsobligasjon 10/99, flytende rente NOK (Call 2020)	100	100
500	500	Fondsobligasjon 13/99, flytende rente NOK (Call 2018)	500	500
450	450	Fondsobligasjon 13/99, flytende rente NOK (Call 2018)	450	450
31	49	Underkurs evigvarende	49	31
1.431	1.449	Sum fondsobligasjonslån	1.449	1.431
3.304	3.356	Sum ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	3.356	3.304
5,5 %	5,2 %	Gjennomsnittlig rente NOK	5,2 %	5,5 %
3,3 %	3,5 %	Gjennomsnittlig rente YEN	3,5 %	3,3 %
5,6 %	-	Gjennomsnittlig rente USD	-	5,6 %

* Fastrentefinansieringen er gjort om til flytende rente ved bruk av rentebytteavtaler

Morbank og konsern

Endringer i ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	31.12.2014	Emittert - nominell verdi	Forfalt/innløst-nominell verdi	Valutaendringer og over/underkurs	31.12.2013
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital, NOK	1.000	-	-	-	1.000
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital, Valuta	558	-	-	36	522
Evigvarende ansvarlig lånekapital, NOK	300	-	-	-	300
Fondsobligasjonslån, NOK	1.400	-	-	-	1.400
Verdijusteringer	98	-	-	16	82
Sum ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	3.356	-	-	52	3.304

Endringer i ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	31.12.2013	Emittert - nominell verdi	Forfalt/innløst-nominell verdi	Valutaendringer og over/underkurs	31.12.2012
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital, NOK	1.000	-	-169	-	1.169
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital, Valuta	522	-	-	-62	584
Evigvarende ansvarlig lånekapital, NOK	300	-	-	-	300
Fondsobligasjonslån, NOK	1.400	950	-	-	450
Fondsobligasjonslån, Valuta	-	-	-521	102	419
Verdijusteringer	82	-	-	-36	118
Sum ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	3.304	950	-690	4	3.040

Note 39 - Investering i eierinteresser

Datterselskaper, tilknyttede selskaper, felleskontrollert virksomhet og selskaper holdt for salg.

Firma	Org.nr	Forretningskontor	Eierandel i prosent
Investering i datterselskaper			
SpareBank 1 Finans Midt-Norge AS	938521549	Trondheim	90,1
SpareBank 1 SMN Invest AS	990961867	Trondheim	100,0
EiendomsMegler 1 Midt-Norge AS	936159419	Trondheim	87,0
SpareBank 1 SMN Kvartalet AS	990283443	Trondheim	100,0
SpareBank 1 Regnskapshuset SMN AS	936285066	Trondheim	100,0
Allegro Kapitalforvaltning ASA	980300609	Trondheim	90,1
SpareBank 1 Bygget Steinkjer AS	934352718	Trondheim	100,0
SpareBank 1 Bygget Trondheim AS	993471232	Trondheim	100,0
SpareBank 1 SMN Card Solutions AS	990222991	Trondheim	100,0
Brannstasjonen SMN AS	998042577	Trondheim	100,0
St. Olavs Plass 1 SMN AS	999263380	Trondheim	100,0
SpareBank 1 Bilplan AS	979945108	Trondheim	100,0
Jernbanegata 19 SMN AS	912514005	Trondheim	100,0
Aksjer eid av datter- og datterdatterselskaper			
Leksvik Regnskapskontor AS	980491064	Leksvik	50,0
SpareBank 1 Regnskapshuset Merkantilservice AS	983622461	Trondheim	100,0
SpareBank 1 Regnskapshuset Ålesund AS	966323191	Ålesund	100,0
SpareBank 1 Regnskapshuset Rørvik AS	951016071	Vikna	100,0
GMA Invest AS	994469096	Trondheim	100,0
Sentrumsgården AS	975856828	Leksvik	35,3
Aqua Venture AS	891165102	Trondheim	37,6
Maritech Systems AS	997929217	Averøy	23,1
Omega-3 Invest AS	996814262	Molde	33,6
Tjeldbergodden Utvikling AS	979615361	Aure	23,0
Grilstad Marina AS	991340475	Trondheim	35,0
GMN 51 AS	996534316	Trondheim	30,0
GMN 52 AS	996534413	Trondheim	30,0
GMN 53 AS	996534502	Trondheim	30,0
GMN 54 AS	996534588	Trondheim	30,0
GMN 6 AS	994254707	Trondheim	35,0
Grilstad Energi AS	998480639	Trondheim	30,0
Hommelvik Sjøside AS	992469943	Malvik	40,0
Investeringer i felleskontrollert virksomhet			
SpareBank 1 Gruppen AS	975966372	Tromsø	19,5
SpareBank 1 Banksamarbeidet DA	986401598	Oslo	17,7
Investeringer i tilknyttede selskaper			
BN Bank ASA	914864445	Trondheim	33,0
SpareBank1 Boligkreditt AS	988738387	Stavanger	17,7
SpareBank 1 Næringskreditt AS	894111232	Stavanger	33,6
SpareBank 1 Kredittkort AS	975966453	Trondheim	18,4
SpareBank 1 Markets AS	992999101	Oslo	27,3
PAB Consulting AS	967171344	Ålesund	34,0
Molde Kunnskapspark AS	981036093	Molde	21,0
Bjerkeløkkja AS	998534976	Trondheim	40,7
Investering i selskaper holdt for salg			
Mavi XV AS	890899552	Trondheim	100,0
Norway Cod AS	979380127	Bindal	100,0
Mavi XI AS	990899568	Trondheim	100,0
Mavi XXIV AS	999211062	Trondheim	100,0
Mavi XXV AS	999239242	Trondheim	100,0
Mavi XXVI AS	999239331	Trondheim	100,0
Mavi XXVII AS	999239390	Trondheim	100,0
Mavi XXVIII AS	999239455	Trondheim	100,0

Aksjer i datterselskaper morbank

Investeringen er bokført til anskaffelseskost i morbanken. Det foretas full konsolidering i konsernregnskapet. Sum kostnader er inkludert skattekostnad. Bokført verdi av datterselskaper i tabellene under er morbankens bokførte verdi. Resultatkolonnen viser selskapets årsresultat.

2014 (mill. kr)	Selskapets aksjekapital (1.000 kr)	Antall aksjer	Pålydende verdi (1.000 kr)	Eiendeler	Gjeld	Sum inntekter	Sum kostnader	Resultat	Bokført 31.12
SpareBank 1 Finans Midt-Norge AS	271.920	27.192	10,0	3.625	3.188	126	76	50	368
Sum investeringer i kredittinstitusjoner									368
SpareBank 1 SMN Invest AS konsern EiendomsMegler 1 Midt-Norge AS	457.280	457.280	1,0	786	62	42	9	33	720
SpareBank 1 SMN Kvartalet AS	57.803	5.505	10,5	284	87	359	322	37	120
SpareBank 1 Regnskapshuset SMN AS konsern Allegro	326.160	30.200	10,8	760	117	45	72	-28	899
Kapitalforvaltning ASA	14.280	238	60	139	46	182	151	31	64
SpareBank 1 Bygget Steinkjer AS	6.000	6.000	1,0	41	11	36	34	2	11
SpareBank 1 Bygget Trondheim AS	6.100	100	61,0	49	0	5	4	1	53
SpareBank 1 SMN Card Solutions AS	94.236	100.000	0,9	192	8	31	28	3	75
Brannstasjonen SMN AS	200	2.000	0,1	9	3	22	21	1	9
St. Olavs Plass 1 SMN AS	10.000	100.000	0,1	82	9	3	3	0	73
SpareBank 1 Bilplan AS	10.000	100.000	0,1	75	1	7	7	0	75
Jernbanegata 19 SMN AS	5.769	41.206	0,1	32	28	133	133	0	9
	1.000	1.000.000	1,0	12	1	2	4	-1	13
Sum investering i andre datterselskaper									2.122
Sum investeringer i konsernselskap morbank									2.490

2013 (mill. kr)	Selskapets aksjekapital (1.000 kr)	Antall aksjer	Pålydende verdi (1.000 kr)	Eiendeler	Gjeld	Sum inntekter	Sum kostnader	Resultat	Bokført 31.12
SpareBank 1 Finans Midt-Norge AS	271.920	27.192	10,0	3.264	2.889	116	79	36	323
Sum									323
investeringer i kredittinstitusjoner									
SpareBank 1 SMN Invest AS konsern	457.280	457.280	1,0	796	74	60	11	48	720
EiendomsMegler 1 Midt-Norge AS	57.803	5.505	10,5	294	90	369	326	43	120
SpareBank 1 SMN Kvartalet AS	326.160	30.200	10,8	743	33	52	70	-18	899
SpareBank 1 Regnskapshuset SMN AS konsern	14.280	238	60	105	33	133	123	10	64
Allegro Kapitalforvaltning ASA	6.000	6.000	1,0	47	11	41	34	7	11
SpareBank 1 Bygget Steinkjer AS	6.100	100	61,0	48	0	4	4	0	53
SpareBank 1 Bygget Trondheim AS	94.236	100.000	0,9	188	7	30	28	2	75
SpareBank 1 SMN Card Solutions AS	200	2.000	0,1	28	20	30	28	2	19
Brannstasjonen SMN AS	10.000	100.000	0,1	74	1	3	3	0	73
St. Olavs Plass 1 SMN AS	10.000	100.000	0,1	76	0	7	7	1	75
SpareBank 1 Bilplan AS	5.769	41.206	0,1	35	31	121	122	-1	9
Sum investering i andre datterselskaper									2.119
Sum investeringer i konsernselskap morbank									2.442

Investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

Tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet er bokført til anskaffelseskost i selskapsregnskapet. Konserntall er presentert etter egenkapitalmetoden.

Morbank			Konsern		
2013	2014	(mill. kr)	2014	2013	
3.115	3.138	Balanseført verdi per 01.01.	4.624	4.573	
89	223	Tilgang/avgang	176	19	
-66	-	Omklassifiseringer, mv	0	-105	
-	-	EK-føring	-17	12	
-	-	Resultatandel	527	355	
-	-	Utbetalt utbytte	-182	-229	
3.138	3.361	Balanseført verdi per 31.12	5.129	4.624	

Spesifikasjon av årets endring på konsern	Tilgang/avgang	EK-endering
SpareBank 1 Gruppen AS	-	-16
BN Bank ASA	-	-0
SpareBank 1 Boligkreditt AS	68	-0
SpareBank 1 Næringskreditt AS	35	-
SpareBank 1 Markets AS	31	-
SpareBank 1 Kredittkort AS	107	-
Sparebank 1 Kundesenter AS	-0	-
SpareBank 1 Verdipapirservice AS	-14	-
Selskaper eiet av Sparebank 1 Regnskapshuset SMN AS	-19	-
Molde Kunnskapspark AS	-0	-
Utbyggingsselskaper eiet av SpareBank 1 SMN Invest	-30	-
Sum	176	-17

Inntekter fra investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

Resultatandel fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet er spesifisert i tabell nedenfor. Badwill og amortiseringseffekter knyttet til oppkjøp er inkludert i resultatandelen.

Morbank			Konsern		
2013	2014	(mill. kr)	2014	2013	
		Resultatandel fra:			
-	-	SpareBank 1 Gruppen konsern	360	210	
-	-	Bank 1 Oslo Akershus AS	-	2	
-	-	SpareBank 1 Boligkreditt AS	38	40	
-	-	BN Bank ASA	93	91	
-	-	SpareBank 1 Markets AS	-32	-1	
-	-	SpareBank 1 Næringskreditt AS	41	8	
-	-	SpareBank 1 Verdipapirservice AS	-	-3	
-	-	SpareBank 1 Kredittkort AS	2	-4	
-	-	Utbyggingsselskaper eiet av SpareBank 1 SMN Invest	31	14	
-	-	Øvrige selskaper	-5	-1	
		Utbytte fra:			
134	33	SpareBank 1 Gruppen AS	-33	-134	
26	58	SpareBank 1 Boligkreditt AS	-58	-26	
62	79	BN Bank ASA	-79	-62	
7	11	SpareBank 1 Næringskreditt AS	-11	-7	
0	-	Øvrige selskaper	-0	-0	
229	182	Sum inntekt fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	345	126	

Konsernets eierandeler i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

Tabellene nedenfor inneholder selskaps- eller konsernregnskapstall 100 prosent andel, med unntak av resultatandel som oppgis som SpareBank 1 SMN-konsernets andel. Bokført verdi er konsernverdi i SpareBank 1 SMN-konsern.

2014 (mill. kr)	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Kostnader	Resultat- andel	Bokført verdi 31.12	Eierandel	Antall aksjer
SpareBank 1 Gruppen konsern	55.408	48.013	12.623	10.775	360	1.421	19,5 %	364.728
SpareBank 1 Boligkreditt AS	227.594	219.117	317	110	38	1.498	17,7 %	9.284.830
BN Bank ASA	35.787	32.146	647	366	93	1.201	33,0 %	4.658.389
SpareBank 1 Markets AS	566	380	108	221	-32	25	27,3 %	14.333
SpareBank 1 Næringskreditt AS	18.161	16.217	174	56	41	653	33,6 %	4.909.200
SpareBank 1 Kredittkort AS	4.772	3.992	420	408	2	143	18,4 %	125.877
Øvrige selskaper						32		
Sum						4.974		

Utbyggingsselskaper eiet av SpareBank 1 SMN Invest (ikke inkludert i tabellen ovenfor)

Aktiviteten har i løpet av 2014 vært stor i utbyggingsselskapene Grilstad Marina AS, GMN 51 AS, GMN 52 AS, GMN 53 AS, GMN 54 AS, GMN 6 AS og Hommelvik Sjøside AS. Hommelvik Sjøside ferdigstilte tredje og fjerde byggetrinn og Grilstad Marina ferdigstilte andre byggetrinn i 2014.

Ovennevnte utbyggingsselskaper er i konsernregnskapet bokført til 154,8 millioner kroner per 31. desember 2014.

2013 (mill. kr)	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Kostnader	Resultat- andel	Bokført verdi 31.12	Eierandel	Antall aksjer
SpareBank 1 Gruppen konsern	50.702	44.899	12.733	11.633	210	1.113	19,5 %	364.728
SpareBank 1 Boligkreditt AS	206.166	197.884	332	116	40	1.451	17,7 %	9.737.324
BN Bank ASA	37.505	33.904	693	441	91	1.188	33,0 %	4.658.389
SpareBank 1 Markets AS	674	495	194	271	-1	26	23,8 %	14.333
SpareBank 1 Næringskreditt AS	15.767	14.031	54	25	8	590	34,1 %	4.645.000
SpareBank 1 Verdipapirservice AS	88	38	4	14	-3	14	27,9 %	332.568
SpareBank 1 Kredittkort AS	208	18	0	23	-4	34	18,1 %	125.877
Øvrige selskaper						54		
Sum						4.470		

Selskaper holdt for salg

SpareBank 1 SMN sin strategi er at eierskap som følge av misligholdte engasjementer i utgangspunktet skal ha kort varighet, normalt ikke lengre enn ett år. Investeringene bokføres til virkelig verdi i morbankens regnskap. I konsernregnskapet foretas enlinjes konsolidering.

Tabellene nedenfor inneholder selskaps- eller konsernregnskapstall 100 prosent andel.

2014 (mill. kr)	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Kostnader	Selskapets årsresultat	Eierandel	Antall aksjer
Mavi XV AS konsern	45	0	6	-6	0	100 %	60.000
Norway Cod AS (tidl. Skei Marinfisk AS)	47	18	3	5	-1	100 %	2.000
Øvrige mindre selskaper	6	1	1	1	-1	100 %	

2013 (mill. kr)	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Kostnader	Selskapets årsresultat	Eierandel	Antall aksjer
Mavi XV AS konsern	100	40	33	9	24	100 %	60.000
Ranheim Eiendomsutvikling AS	8	1	0	-0	0	100 %	100
Norway Cod AS (tidl. Skei Marinfisk AS)	50	20	0	0	-0	100 %	2.000
Øvrige mindre selskaper	55	20	32	9	24	100 %	

Note 40 - Oppkjøp av virksomheter og virksomhetssammenslutning

Generelt

Ved oppkjøp av selskaper utarbeides oppkjøpsanalyse i samsvar med IFRS 3 hvor identifiserbare eiendeler og forpliktelser vurderes til virkelig verdi på overtakelsestidspunktet.

SpareBank 1 SMN har inngått avtale om at SpareBank 1 SMN Markets i Trondheim blir fullt integrert i SpareBank 1 Markets AS. Dette medfører at SpareBank 1 SMN øker sin eierandel i SpareBank 1 Markets fra 27,3 til 73,3 prosent. Transaksjonen forventes gjennomført i løpet av første kvartal 2015. Det tas forbehold om regulatorisk godkjenning og endelig styrebehandling.

Oppkjøp av regnskapskontor

SpareBank 1 Regnskapshuset SMN AS har i 2014 overtatt kundeportefølje og ansatte i virksomheten Trønder Regnskap & Data AS, samt overtatt samtlige aksjer i SpareBank1 Merkantilservice AS (tidl. Merkantilservice AS), Sparebank 1 Regnskapshuset Ålesund AS (tidl. Økopartner AS) og SpareBank 1 Regnskapshuset Rørvik AS (tidl. Vekstra Rørvik AS). Disse virksomhetene integreres fullt ut med SpareBank 1 Regnskapshuset SMN AS i 2015. GWG Regnskap & Admin AS er i 2014 fusjonert inn i Sparebank 1 Regnskapshuset SMN AS.

Det er utarbeidet oppkjøpsanalyser i samsvar med IFRS 3 hvor identifiserbare eiendeler og forpliktelser er vurdert til virkelig verdi på overtakelsestidspunktet. Forskjellen mellom konsernets anskaffelseskost og bokført verdi av netto eiendeler er allokert til goodwill.

Med virkning fra 1. januar 2015 er det inngått avtale om oppkjøp av Avito Regnskap AS på Rørvik.

Note 41 - Vesentlige transaksjoner med nærstående selskaper

Med nærstående parter menes her datterselskaper, tilknyttede selskaper, felleskontrollerte virksomheter og selskaper holdt for salg hvor banken har betydelig innflytelse samt SpareBank 1 SMN Pensjonskasse og selskaper eid av bankens personlige nærstående. Bankens mellomværende med ansatte og medlemmer av styret vises i note 8 Utlån til og fordringer på kunder og note 23 Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte. Inngående balanse kan avvike fra utgående balanse året før da inngående balanse inkluderer selskaper som i løpet av regnskapsåret er kommet til som bankens nærstående.

Lån (mill. kr)	Datterselskaper		Øvrige nærstående selskaper	
	2014	2013	2014	2013
Lån utestående per 1.1	2.738	3.316	1.875	2.603
Lån innvilget i perioden	271	11	495	558
Tilbakebetaling	0	589	400	1.276
Lån per 31.12	3.009	2.738	1.971	1.885
Renteinntekter	84	89	36	79
Konstatert tap ved utlån	-	-	-	-
Obligasjoner og ansvarlige lån per 31.12	89	89	1.526	2.708
Innskudd (mill. kr)				
Innskudd per 1.1	1.838	2.161	969	2.885
Nye innskudd i perioden	21.892	21.740	22.753	5.017
Uttak	22.497	22.066	21.206	6.968
Innskudd per 31.12	1.232	1.836	2.517	934
Rentekostnader	32	50	8	20
Verdipapirhandel	-	-	-491	553
Provisjonsinntekt SpareBank 1 Boligkreditt	-	-	417	414
Provisjonsinntekt SpareBank 1 Næringskreditt	-	-	10	8
Utstedte garantier og kausjonsansvar	137	-	75	59
Kommitert kreditt	-	-	-	108

Lån og innskudd

Alle lån og innskudd for nærstående parter er bokført i morbanken.

Handel med verdipapirer

SpareBank 1 SMNs avdelinger Markets og Finans utfører et betydelig antall transaksjoner med bankens nærstående selskaper. Det gjøres løpende transaksjoner innenfor rente- og valutaområdet, betalingsformidling, obligasjonshandel mv. Disse inngår som en del av den ordinære bankdrift og alle avtaler er inngått på markedsmessige vilkår. Rapporterte tall i tabellen ovenfor inkluderer nettoinvestering i derivater, kjøp og salg av obligasjoner og deposit.

Andre transaksjoner

SpareBank 1 SMN har inngått leveranseavtaler med flere nærstående selskaper for å sikre ordinær bankdrift og videreutvikling av SpareBank 1-alliansen. Dette omfatter utvikling av datatekniske løsninger i alliansesamarbeidet, provisjoner fra forsikrings- og spareprodukter, administrative tjenester, leie av lokaler mv. Avtalene er vurdert å være på markedsmessige vilkår. I tillegg deltar banken i kapitalforhøyelser i nærstående selskaper, se note 39 Investering i eierinteresser. Konsernet har i 2014 betalt 26,3 millioner kroner i premie til SpareBank 1 SMN Pensjonskasse.

Note 42 - Eierandelskapital- og eierstruktur

Bankens eierandelskapital utgjør 2.596.728.860 kroner fordelt på 129 836 443 egenkapitalbevis, hvert pålydende 20,0 kroner.

Per 31. desember 2014 var det 8395 egenkapitalbevisiere (8741 per 31. desember 2013).

Eierandelskapitalen er tatt opp på følgende måte (i hele kr):

År	Endring	Endring i eierandelskapital	Total eierandelskapital	Antall egenkapitalbevis
1991	Rettet emisjon	525.000.000	525.000.000	5.250.000
1992	Rettet emisjon	75.000.000	600.000.000	6.000.000
2000	Ansatt emisjon	5.309.900	605.309.900	6.053.099
2001	Ansatt emisjon	4.633.300	609.943.200	6.099.432
2002	Ansatt emisjon	4.862.800	614.806.000	6.148.060
2004	Fondsemisjon	153.701.500	768.507.500	7.685.075
2005	Rettet emisjon	217.424.200	985.931.700	9.859.317
2005	Ansatt emisjon	23.850.000	1.009.781.700	10.097.817
2005	Splitt	-	1.009.781.700	40.391.268
2005	Fortrinnsemisjon	252.445.425	1.262.227.125	50.489.085
2007	Utbytteemisjon	81.752.950	1.343.980.075	53.752.203
2007	Ansatt emisjon	5.420.000	1.349.400.075	53.976.003
2008	Utbytteemisjon	90.693.625	1.440.093.700	57.603.748
2008	Ansatt emisjon	6.451.450	1.446.545.150	57.861.806
2009	Fondsemisjon	289.309.025	1.735.854.175	69.434.167
2010	Ansatt emisjon	12.695.300	1.748.549.475	69.941.979
2010	Fortrinnsemisjon	624.082.675	2.372.632.150	94.905.286
2011	Fortrinnsemisjon	625.000	2.373.257.150	94.930.286
2012	Nedsettelse av pålydende	-474.651.430	1.898.605.720	94.930.286
2012	Fortrinnsemisjon	569.543.400	2.468.149.120	123.407.456
2012	Ansatt emisjon	16.220.200	2.484.369.320	124.218.466
2012	Rettet emisjon	112.359.540	2.596.728.860	129.836.443

Morbank (mill. kr)	2014	2013
Eierandelskapital	2.597	2.597
Utjevningsfond	3.122	2.496
Overkursfond	895	895
Fond for urealiserte gevinster	90	126
A. Sum egenkapitalbevisierens kapital	6.704	6.114
Grunnfondskapital	3.619	3.276
Fond for urealisert gevinster	49	69
B. Sum grunnfondskapital	3.668	3.345
Avsetning gaver	160	124
Avsatt utbytte	292	227
Egenkapital ekskl. periodens resultat	10.824	9.811
Egenkapitalbevisbrøk A/(A+B)	64,64 %	64,64 %
Snitt egenkapitalbevisbrøk som benyttes ved disponering av resultat	64,64 %	64,64 %

De 20 største egenkapitalbevisene per 31.12.14	Antall egenkapitalbevis	Andel
Verdipapirfondet DNB Norge (IV)	4.309.928	3,32 %
Sparebankstiftelsen SpareBank 1 SMN	3.965.391	3,05 %
Odin Norge	3.823.131	2,94 %
VPF Nordea Norge Verdi	3.538.004	2,72 %
Pareto Aksje Norge	3.302.488	2,54 %
The Bank of New York Mellon (nominee)	3.118.007	2,40 %
Odin Norden	2.854.979	2,20 %
Vind LV AS	2.736.435	2,11 %
State Street Bank and Trust CO (nominee)	2.609.428	2,01 %
Wimoh Invest AS	2.359.388	1,82 %
MP Pensjon PK	2.058.415	1,59 %
Danske Invest Norske Aksjer Inst. II	2.003.167	1,54 %
Forsvarets Personellservice	1.491.146	1,15 %
DNB Livsforsikring AS	1.472.982	1,13 %
Pareto Aktiv	1.412.325	1,09 %
Pareto AS	1.330.202	1,02 %
VPF Nordea Kapital	1.222.189	0,94 %
Danske Invest Norske Aksjer Instit. I	1.110.223	0,86 %
Fondsfinans Spar	1.075.000	0,83 %
Verdipapirfondet Handelsbanken	1.050.000	0,81 %
Sum 20 største eiere	46.842.828	36,08 %
Øvrige eiere	82.993.615	63,92 %
Utstedte egenkapitalbevis	129.836.443	100,00 %

Note 43 - Utbytte fra datterselskaper

Utbytte (mill. kr)	2014	2013
<i>Mottatt utbytte fra:</i>		
SpareBank 1 Finans Midt-Norge AS	33	57
EiendomsMegler 1 Midt-Norge AS	37	47
SpareBank 1 Regnskapshuset SMN AS	10	5
Allegro Kapitalforvaltning ASA	6	-
SpareBank 1 SMN Invest AS	27	-
Brannstasjonen SMN AS	-	0
SpareBank 1 SMN Card Solutions AS	2	2
St. Olavs Plass 1 SMN AS	0	-
Jernbanegata 19 SMN AS	0	-
Sum utbytte	117	111
Disponeringer (mill. kr)	2014	2013
Årsoverskudd til disponering morbank	1.503	1.259
Avsatt til utbytte	292	227
Avsatt til gaver	160	124
Overført til utjevningfond	679	587
Overført til grunnfondskapital	372	321
Totalt disponert	1.503	1.259

Note 44 - Hendelser etter balansedagen

Det foreligger ingen hendelser etter balansedagen som er vurdert å være av vesentlig betydning for årsregnskapet 2014.

For informasjon om bankens overtakelse av SpareBank 1 Markets, se note 40 Oppkjøp av virksomheter og virksomhetssammenslutning samt børsmelding fra 11. august 2014.

Analyse av regnskapet (konsern)

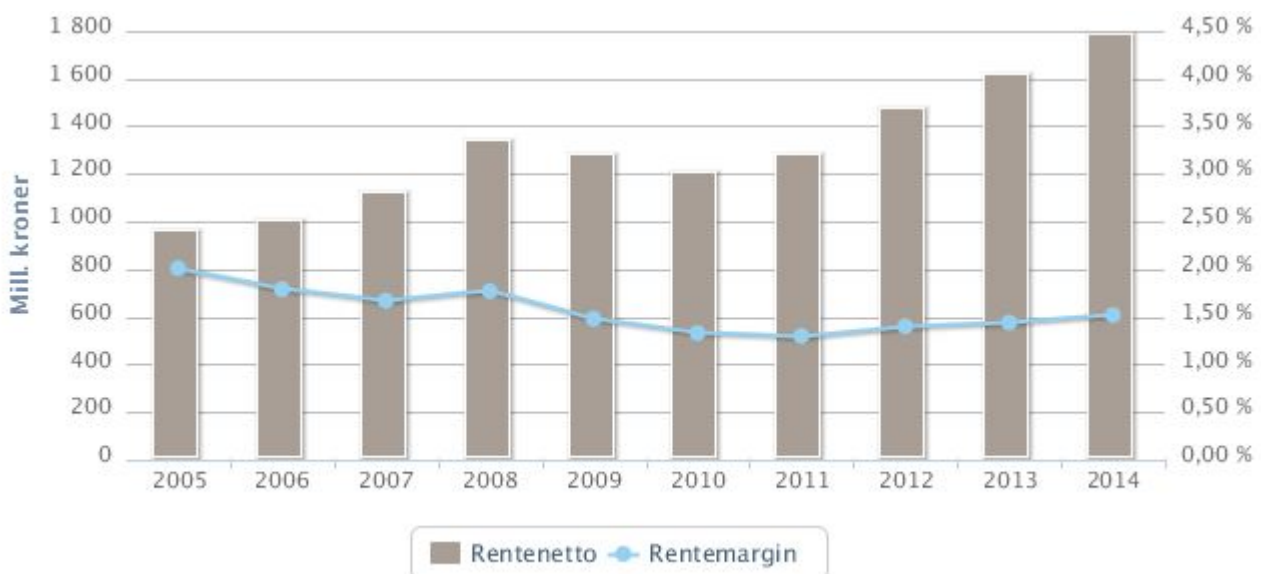
Resultatanalyse (mill. kr)	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Renteinntekter	4.265	4.118	3.928	3.891	3.422	3.462	4.827	3.484	2.392	1.929
Rentekostnader	2.475	2.502	2.451	2.499	2.105	2.137	3.477	2.345	1.369	955
Rentenetto	1.790	1.616	1.477	1.392	1.317	1.325	1.350	1.139	1.024	974
Provisjonsinntekter	1.512	1.463	1.139	919	855	756	610	671	580	537
Resultat eierinteresser	527	355	244	248	276	349	393	233	190	119
Resultat finansielle investeringer	193	147	207	186	133	247	-186	99	229	157
Sum inntekter	4.021	3.580	3.067	2.746	2.582	2.677	2.167	2.142	2.022	1.787
Personalkostnader	1.002	914	924	810	583	725	623	583	512	485
Andre driftskostnader	787	807	730	672	557	528	571	519	478	421
Sum kostnader	1.789	1.722	1.654	1.482	1.140	1.253	1.194	1.103	990	906
Resultat før tap	2.232	1.859	1.413	1.264	1.441	1.424	975	1.039	1.032	881
Tap på utlån og garantier	89	101	58	27	132	277	202	-6	-84	-38
Resultat før skatt	2.143	1.758	1.355	1.236	1.309	1.147	773	1.045	1.116	919
Skatt	362	388	295	255	260	210	156	200	219	199
Resultat virksomhet holdt for salg	0	30	16	43	-27					
Overskudd	1.782	1.400	1.077	1.024	1.022	937	617	846	898	720
Utbytte	292	227	195	190	285	201	116	324	303	278
Resultatanalyse lft. gjennomsnittlig forvaltningskapital										
Rentenetto	1,52 %	1,44 %	1,40 %	1,30 %	1,33 %	1,48 %	1,77 %	1,67 %	1,79 %	2,01 %
Provisjonsinntekter	1,28 %	1,31 %	1,08 %	0,86 %	0,86 %	0,84 %	0,80 %	0,99 %	1,01 %	1,11 %
Resultat eierinteresser	0,45 %	0,32 %	0,23 %	0,23 %	0,28 %	0,39 %	0,52 %	0,34 %	0,33 %	0,25 %
Resultat finansielle investeringer	0,16 %	0,13 %	0,20 %	0,17 %	0,13 %	0,28 %	-0,24 %	0,15 %	0,40 %	0,32 %
Kostnader	1,52 %	1,54 %	1,57 %	1,39 %	1,15 %	1,40 %	1,57 %	1,62 %	1,73 %	1,87 %
Resultat før tap	1,89 %	1,66 %	1,34 %	1,18 %	1,45 %	1,59 %	1,28 %	1,53 %	1,80 %	1,82 %
Tap på utlån og garantier	0,08 %	0,09 %	0,06 %	0,03 %	0,13 %	0,31 %	0,27 %	-0,01 %	-0,15 %	-0,08 %
Resultat før skatt og virksomhet holdt for salg	1,82 %	1,57 %	1,28 %	1,16 %	1,32 %	1,28 %	1,02 %	1,54 %	1,95 %	1,90 %
Skatt	0,31 %	0,35 %	0,28 %	0,24 %	0,26 %	0,23 %	0,21 %	0,29 %	0,38 %	0,41 %
Resultat virksomhet holdt for salg	0,00 %	0,03 %	0,02 %	0,04 %	-0,03 %					
Overskudd	1,51 %	1,25 %	1,02 %	0,96 %	1,03 %	1,04 %	0,81 %	1,24 %	1,57 %	1,49 %
Balanseutvikling (mill. kr)										
Kontanter og innskudd i finansinstitusjoner	5.963	5.981	4.091	4.075	2.532	1.260	4.548	3.878	2.323	2.123
Verdipapirer og derivater	26.622	25.577	26.100	21.485	22.949	19.302	12.035	7.246	5.602	4.133
Brutto utlån	90.339	80.317	74.943	73.105	69.847	61.782	64.016	59.178	52.819	45.280
- Individuelle nedskrivninger utlån	172	173	144	172	222	219	215	116	147	236
- Gruppevise nedskrivninger utlån	295	295	295	290	290	289	245	185	184	278
Øvrige aktiva	3.590	3.952	3.224	3.251	3.177	2.704	4.540	1.502	2.765	3.304
Eiendeler	126.047	115.360	107.919	101.455	97.992	84.541	84.679	71.503	63.178	54.327
Innskudd fra finansinstitusjoner	9.118	5.354	5.137	6.232	8.743	11.310	9.000	5.346	2.766	1.029

Innskudd fra kunder	60.655	55.879	52.252	47.871	42.786	37.227	35.280	32.434	30.136	27.048
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer og derivater	38.354	37.277	35.322	34.192	33.943	24.070	29.680	23.950	21.911	18.036
Øvrig gjeld	2.040	2.303	2.126	2.122	1.917	1.876	2.045	2.265	1.799	2.876
Ansvarlig lånekapital	3.356	3.304	3.040	2.690	2.758	3.875	3.156	2.648	2.383	1.667
Egenkapital	12.524	11.242	10.042	8.348	7.846	6.183	5.518	4.860	4.183	3.671
Gjeld og egenkapital	126.047	115.360	107.919	101.455	97.992	84.541	84.679	71.503	63.178	54.327
Nøkkeltall										
Forvaltningskapital	126.047	115.360	107.919	101.455	97.992	84.541	84.679	71.503	63.178	54.327
Gjennomsnittlig forvaltningskapital	117.794	111.843	105.500	98.465	91.317	86.679	75.820	67.202	56.434	47.753
Utlån (brutto)	90.339	80.317	74.943	73.105	69.847	61.782	64.016	59.178	52.819	45.280
Brutto utlån inkl. SpareBank 1 Boligkreditt	120.196	112.038	104.909	95.232	87.665	77.429	71.317	61.910	52.819	45.280
Brutto utlån til personmarkedet	74.004	68.515	62.587	55.034	49.619	45.157	42.679	38.872	33.808	29.032
Brutto utlån til næringsliv og offentlig sektor	46.192	43.523	42.322	40.198	38.046	32.272	28.638	23.038	19.011	16.248
Innskudd	60.655	55.879	52.252	47.871	42.786	37.227	35.280	32.434	30.136	27.048
Innskudd fra privatmarkedet	26.479	23.865	22.279	20.860	19.052	17.898	17.566	16.070	15.408	14.080
Innskudd fra næringsliv og offentlig sektor	34.176	32.015	29.973	27.011	23.734	19.330	17.715	16.363	13.967	12.968
Innskuddsdekning	67 %	70 %	70 %	65 %	61 %	60 %	55 %	55 %	57 %	60 %
Kjernekapital	12.382	10.989	9.357	7.856	7.286	6.730	4.967	3.703	3.498	3.073
Ansvarlig kapital	14.937	12.417	10.943	9.055	8.646	8.730	7.312	5.560	4.809	3.808
Risikoveid volum	95.317	84.591	82.446	75.337	66.688	64.400	61.538	47.775	40.473	34.873
Minimumskrav ansvarlig kapital	7.625	6.767	6.596	6.027	5.335	5.152	4.923	3.822	3.238	2.790
Kapitaldekning	15,67 %	14,68 %	13,27 %	12,02 %	12,97 %	13,56 %	11,88 %	12,06 %	11,88 %	10,92 %
Kjernekapitalandel eksklusive hybridkapital	11,20 %	11,08 %	10,01 %	8,87 %	9,27 %	7,67 %	7,13 %	7,41 %	7,52 %	7,48 %
Kjernekapitalandel	12,99 %	12,99 %	11,35 %	10,43 %	10,93 %	10,45 %	8,07 %	8,41 %	8,64 %	8,81 %
Kostnader i % av inntekter	44 %	48 %	54 %	53 %	44 %	47 %	55 %	51 %	49 %	51 %
Tapsprosent utlån (inkl lån boligkreditselskapet)	0,08 %	0,09 %	0,06 %	0,03 %	0,16 %	0,31 %	0,21 %	-0,01 %	-0,16 %	-0,08 %
Egenkapitalavkastning - etter skatt	15,1 %	13,3 %	11,7 %	12,8 %	14,6 %	16,2 %	11,9 %	18,9 %	23,7 %	23,3 %
Egenkapitalbeviskurs pr 31. desember	58,50	55,00	34,80	36,31	49,89	45,06	21,00	50,28	56,72	54,46
Utlånsvekst (brutto utlån inkl overført SB1 Boligkreditt)	7,3 %	6,8 %	10,2 %	8,6 %	13,2 %	8,6 %	15,2 %	17,2 %	16,6 %	32,3 %
Innskuddsvekst	8,5 %	7,3 %	9,2 %	11,9 %	14,9 %	5,5 %	8,8 %	7,6 %	11,4 %	30,5 %

Ordinært driftsresultat

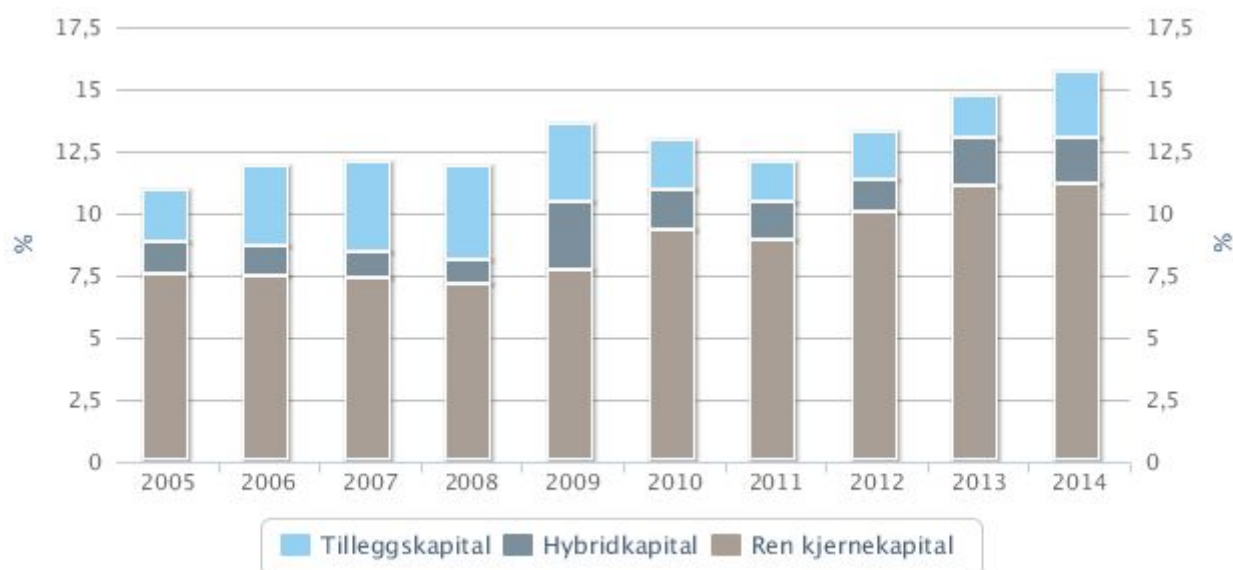
Rentenetto

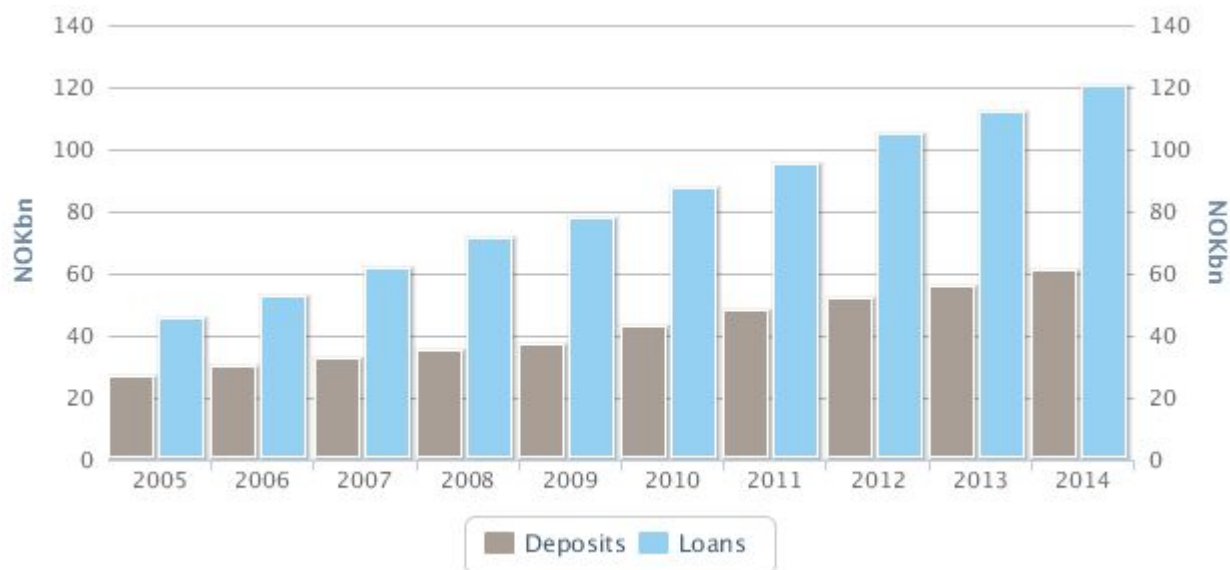
Driftskostnader

Kapitaldekning i prosent

Utlån og innskudd

Årsverksutvikling

Egenkapitalbevis

SpareBank 1 SMN hadde ved utgangen av 2014 en egenkapitalbeviskapital på 2.597 millioner kroner fordelt på 129.836.443 egenkapitalbevis hvert pålydende 20 kroner. Banken hadde per årsskiftet en egenbeholdning på 128.620 kroner fordelt på 6.431 egenkapitalbevis.

Utbyttepolitikk

Lov og forskrift om egenkapitalbevis som trådte i kraft 1. juli 2009 innebærer at egenkapitalbevis i sparebanker i større grad enn tidligere er sammenlignbare med aksjer. Regelverket medfører økt likebehandling av de ulike eiergrupperingene i sparebanker og minimerer i stor grad tidligere utfordringer tilknyttet utvanning av egenkapitalbevisene ved betaling av kontantutbytte.

Som følge av den endrede lovgivning ble følgende utbyttepolitikk fastsatt i desember 2009:

- SpareBank 1 SMN sitt mål er å forvalte konsernets ressurser på en måte som gir egenkapitalbevisene en god, stabil og konkurransedyktig avkastning i form av utbytte og kursstigning på egenkapitalbevisene.
- årsoverskuddet vil bli fordelt mellom eierkapitalen (egenkapitalbevisene) og grunnfondskapitalen (tidligere sparebankens fond) i samsvar med deres andel av bankens egenkapital.
- SpareBank 1 SMN legger til grunn at opp til halvparten av eierkapitalens andel av overskuddet utbetales som utbytte, og tilsvarende at opp til halvparten av grunnfondskapitalens andel av overskuddet utbetales som gaver eller overføres til en stiftelse. Dette forutsatt at soliditeten er på et tilfredsstillende nivå. Ved fastsettelse av utbyttet blir det tatt hensyn til forventet resultatutvikling i en normalisert markedssituasjon, eksterne rammebetingelser og behov for kjernekapital.

Overskuddsdisponering

Det er morbankens regnskap som danner grunnlag for disponering av årsoverskuddet. Morbankens resultat inkluderer mottatt utbytte fra datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet.

I konsernregnskapet foretas full konsolidering av datterselskaper, mens resultatandel fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet konsolideres etter egenkapitalmetoden. Utbytte inkluderes derfor ikke i konsernresultatet.

Årsoverskudd til disponering fremkommer etter endringer i fond for urealiserte gevinster på pluss 57 millioner kroner. Samlet beløp til disponering ble med dette 1.503 millioner kroner.

Resultatet er fordelt mellom grunnfondet og eierkapitalen i henhold til deres relative andel av egenkapitalen, slik at utbytte og avsetning til utbytteutjevningfond utgjør 64,6 prosent av det disponerte resultatet.

I tråd med bankens kapitalplan foreslår styret en lavere utdelingsgrad enn hva utbyttepolitikken gir rom for.

Styret foreslår overfor bankens representantskap et kontantutbytte på 2,25 kroner per egenkapitalbevis, totalt 292 millioner. Dette gir en utdelingsgrad på 25,4 prosent av konsernresultatet. Videre foreslår styret at bankens representantskap avsetter 160 millioner kroner i gaver, samme utdelingsgrad som til egenkapitalbevisene. Av dette beløpet forutsettes 40 millioner kroner avsatt til allmenntilgittige formål og 120

millioner kroner donert til Sparebankstiftelsen SMN. Utjevningsfondet og grunnfondet tilføres henholdsvis 679 millioner kroner og 372 millioner. Utbytte- og gavenivået er forankret i konsernets kapitalplan og reflekterer behovet for å øke kjernekapitalen gjennom videreføring av en relativt lav utdelingsgrad

Etter disponering av resultatet for 2014 er egenkapitalbevisbrøken fortsatt 64,6 prosent.

Overskuddsdisponering (mill. kr)	2014	2013
Årsoverskudd morbank	1.447	1.348
Overført fond for urealiserte gevinster	57	-89
Årsoverskudd til disponering	1.503	1.259
Utbytte	292	227
Utjevningsfond	679	587
Grunnfondskapital	372	321
Gaver	160	124
Sum disponert	1.503	1.259

Investorpolitikk

Banken legger betydelig vekt på at korrekt, relevant og tidsriktig informasjon om bankens utvikling og resultater skal skape tillit overfor investormarkedet. Informasjon til markedet formidles gjennom kvartalsvise investorpresentasjoner og børsmeldinger. Det avholdes også regelmessig presentasjoner overfor internasjonale samarbeidspartnere, långivere og investorer.

På smn.no/ir er det til enhver tid oppdatert informasjon for investorer, presse og meglerbransjen.

Finanskalender for 2015

- 1. kvartal: 8. mai 2015
- 2. kvartal: 12. august 2015
- 3. kvartal: 30. oktober 2015

Eierforhold

SpareBank 1 SMN har som mål å få til en god likviditet i egenkapitalbevisene og oppnå en god spredning på eiere som representerer kunder, regionale investorer, samt norske og utenlandske institusjoner.

Antall eiere er i løpet av 2014 redusert med 346 til 8 395. Bankens 20 største eiere kontrollerte 35,3 prosent av bankens egenkapitalbevis per 31. desember 2014, og det ble omsatt 50,4 millioner egenkapitalbevis MING ved Oslo Børs i 2014.

Andelen egenkapitalbevis eid av investorer i Sør- og Nord-Trøndelag, Møre og Romsdal og Sogn og Fjordane utgjør 18,5 (20) prosent, øvrige norske investorer utgjør 61 (60) prosent og andel eiet av utenlandske eiere 20,5 (20) prosent. Antall utenlandske eiere utgjør 3,0 prosent av samlet antall eiere per 31. desember 2014.

Skjermingsfradrag

For å hindre dobbeltbeskatning av banken og eierne gjelder regler om Fradrag for Skjerming (Skattelovens § 10-12, erstattet tidligere regler om RISK-fradrag). Skjermingen beregnes for den enkelte aksje/egenkapitalbevis, og settes til aksjens/egenkapitalbevisets skjermingsgrunnlag multiplisert med en skjermingsrente. Skjermingsgrunnlaget settes til aksjens/egenkapitalbevisets inngangsverdi. Skjermingsrenten fastsettes av departementet i forskrift. Skjermingen tilordnes eier av aksjen/egenkapitalbeviset 31. desember i inntektsåret

Markedsutvikling for bankens egenkapitalbevis i 2014

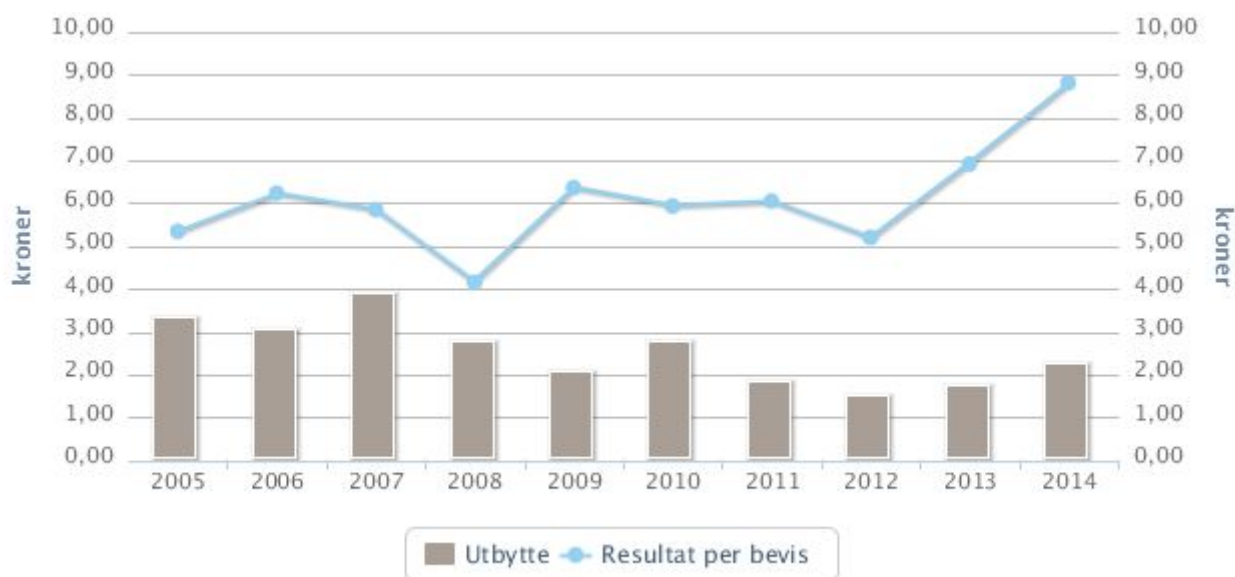
Markedskursen for SpareBank 1 SMNs egenkapitalbevis (MING) var ved årsskiftet 58,50 kroner per bevis. Per 31. desember 2013 var kursen 55,00 kroner. Med et kontantutbytte på 2,25 kroner for 2014 blir direkteavkastningen for egenkapitalbeviset 3,8 prosent.

Nøkkeltall	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Børskurs	58,50	55,00	34,80	36,31	49,89	45,06	21,00	50,28	56,72	54,46
Antall utstedte EKB, mill	129,83	129,83	129,83	102,76	102,74	82,78	82,41	76,65	71,70	71,70
Børsverdi (mill kr)	7.595	7.141	4.518	3.731	5.124	3.749	1.750	3.900	4.140	3.951
Egenkapitalbeviskapital (mill kr)	2.597	2.597	2.597	2.373	2.373	1.734	1.445	1.349	1.262	1.262
Utjevningsfond (mill kr)	3.122	2.496	1.889	1.457	1.159	877	768	675	624	581
Overkursfond (mill kr)	895	895	895	183	182	0	236	138	0	0
Utbytte per EKB	2,25	1,75	1,50	1,85	2,77	2,10	2,77	3,90	3,04	3,34
Direkte avkastning 1)	3,8 %	3,2 %	4,3 %	5,1 %	5,6 %	4,6 %	6,6 %	7,8 %	5,4 %	6,1 %
Effektiv avkastning 2)	10,5 %	63,1 %	0,0 %	-23,5 %	16,3 %	124,5 %	-55,4 %	-4,5 %	9,7 %	51,0 %
Bokført verdi per EKB 3)	62,04	55,69	50,09	48,91	46,17	42,11	38,07	36,43	33,31	30,26
Resultat per EKB 4)	8,82	6,92	5,21	6,06	5,94	6,37	4,16	5,86	6,24	5,35
P/E (Børskurs / resultat per EKB) 5)	6,63	7,95	6,68	5,99	8,40	7,29	5,09	8,87	9,38	10,52
P/BV (Børskurs / bokf EK per EKB) 6)	0,94	0,99	0,69	0,74	1,07	1,09	0,57	1,43	1,76	1,86
Utdelingsforhold 7)	25 %	25 %	29 %	30 %	47 %	34 %	34 %	69 %	50 %	65 %
Egenkapitalbevisprosent 8)	64,6 %	64,6 %	64,6 %	60,6 %	61,3 %	54,8 %	56,3 %	54,2 %	53,7 %	56,1 %
RISK-beløp 9)										2,39

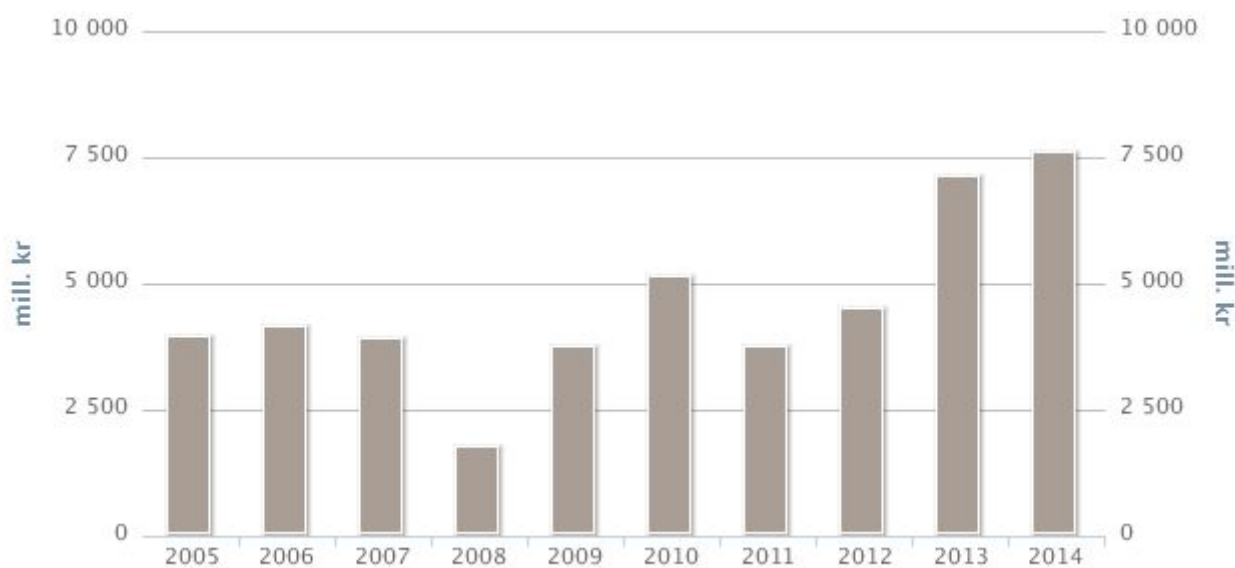
Nøkkeltallene (ekskl. egenkapitalbeviskapital og utjevningsfond) er korrigert for effekt av fondsemisjon og splitt. Fra 2005 er nøkkeltallene konserntall IFRS.

- 1) Utbytte i prosent av børskurs ved årets slutt.
- 2) Kursstigning gjennom året pluss utbetalt utbytte i prosent av børskurs ved årets begynnelse.
- 3) Bokført egenkapital (etter fradrag for egne egenkapitalbevis) multiplisert med egenkapitalbevisprosenten delt på antall egenkapitalbevis (fratrasket egne egenkapitalbevis) inkl. kontantutbytte.
- 4) Egenkapitalbevisenes andel av konsernets resultat (fratrasket egne egenkapitalbevis).
- 5) Børskurs/resultat per egenkapitalbevis.
- 6) Børskurs/bokført egenkapital per egenkapitalbevis.
- 7) Utbytte per egenkapitalbevis i prosent av fortjeneste per egenkapitalbevis.
- 8) Bokført egenkapital til egenkapitalbeviserne (etter fradrag av egne egenkapitalbevis) i prosent av morbankens egenkapital ved utgangen av året (etter fradrag for egne egenkapitalbevis og annen egenkapital). Satsene gjelder fra 1. januar året etter.
- 9) Fra og med inntektsåret 2006 beregnes ikke RISK-beløp, RISK-regelverket er erstattet med regler om skjermingsfradrag.

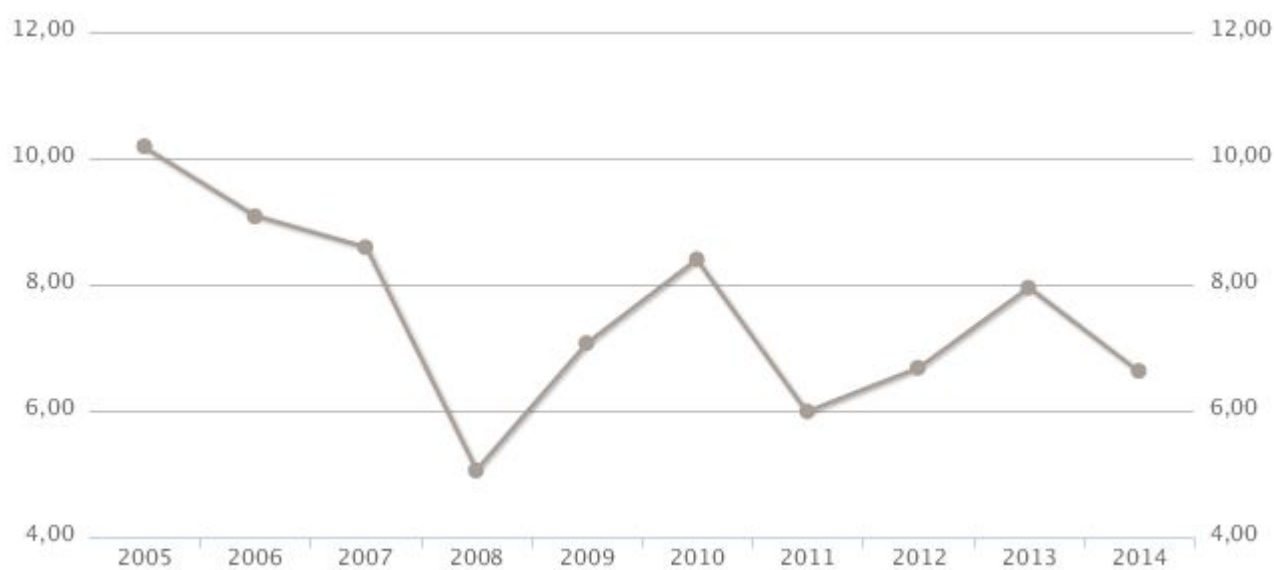
Utbytte og resultat per egenkapitalbevis (i kr)

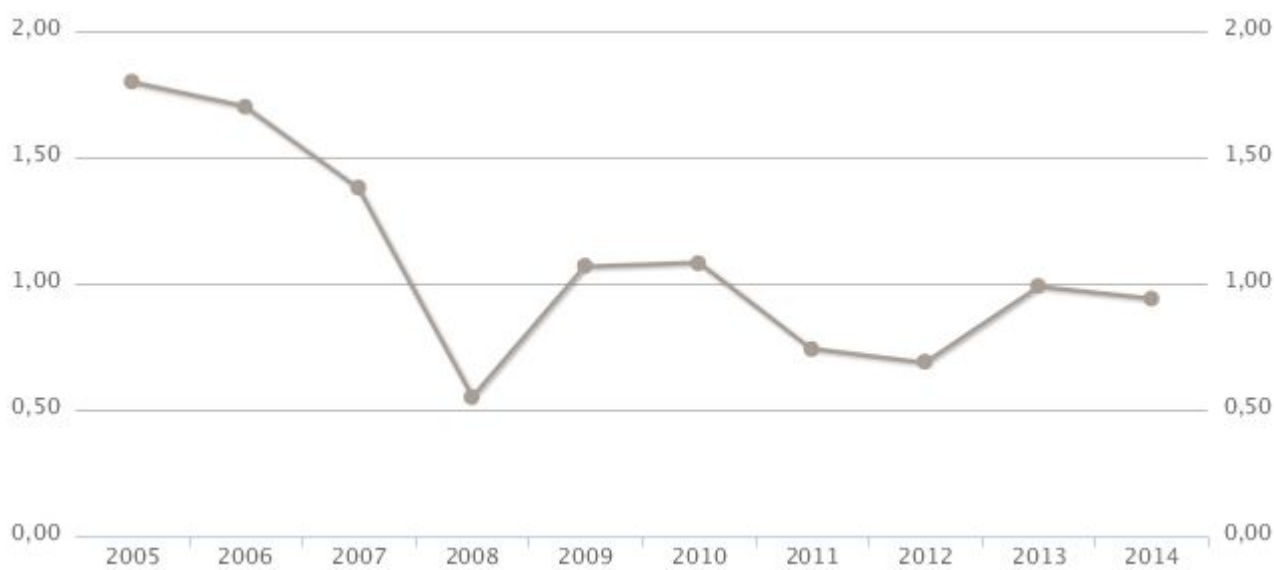
Børsverdi

Pris/resultat

Pris/bok

Egenkapitalbeviskursen sammenlignet med hovedindeksen og egenkapitalbevisindeksen

OSEBX = Oslo Stock Exchange Benchmark Index (rebasert lik MING 1. jan 2013)

OSEEX = Oslo Stock Exchange ECC Index (rebasert lik MING 1. jan 2013)

Erklæring i henhold til verdipapirhandellovens § 5-5

Erklæring fra styret og konsernsjef

Vi erklærer etter beste overbevisning at

- årsregnskapet for morbanken og konsernet for 2014 er utarbeidet i samsvar med IFRS som fastsatt av EU, med de tilleggsopplysninger som følger av regnskapsloven
- regnskapsopplysningene gir et rettviseende bilde av morbanken og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet samt at
- årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til morbanken og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer konsernet står overfor.

Trondheim, 3. mars 2015
Styret i SpareBank 1 SMN

Kjell Bjordal
Styrets leder

Bård Benum

Paul E. Hjelm-Hansen

Arnhild Holstad

Aud Skrudland

Janne Thyø Thomsen

Morten Loktu

Venche Johnsen
Ansatterepresentant

Finn Haugan
Konsernsjef

Revisjonsberetning

Deloitte AS
Postboks 5670 Sluppen
NO-7485 Trondheim
Norway

Besøksadresse:
Dyre Halses gate 1A

Tlf.: +47 73 67 69 00
www.deloitte.no

Til representantskapet i SpareBank 1 SMN

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for SpareBank 1 SMN som består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet og konsernregnskapet består av balanse per 31.12.2014, resultatregnskap og utvidet resultatregnskap, oppstilling av endringer i egenkapital og kontantstrømsoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og administrerende direktørs ansvar for årsregnskapet

Styret og administrerende direktør er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU, og for slik intern kontroll som styret og administrerende direktør finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapet og konsernet SpareBank 1 SMN finansielle stilling per 31.12.2014 og av deres resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee, and its network of members firms, each of which is a legally separate and independent entity. Please see www.deloitte.com/norway for a detailed description of the legal structure of Deloitte Touche Tohmatsu Limited and its member firms.

Medlemmer av Den Norske Revisorforening
org.nr. 990 211 282

Deloitte.side 2
Revisors beretning til representantskapet i
SpareBank 1 SMN**Uttalelse om øvrige forhold***Konklusjon om årsberetningen og om redegjørelser om foretaksstyring og samfunnsansvar*

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og i redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Trondheim, 3. mars 2015
Deloitte ASMette Estenstad
statsautorisert revisor

Kontrollkomiteens melding

Til
Representantskapet i
SpareBank 1 SMN

Kontrollkomiteens melding for 2014

Kontrollkomiteen har utført sitt verv i henhold til Sparebankloven og instruks for komiteen.

Bankens virksomhet i 2014 har vært i samsvar med Sparebankloven, bankens vedtekter og andre bestemmelser som banken har plikt til å rette seg etter.

Det fremlagte årsoppgjør er avgitt i samsvar med Sparebanklovens og Finanstilsynets bestemmelser.

Representantskapet kan fastsette resultatregnskapet og balanse som bankens regnskap for 2014.

Trondheim 3. mars 2015

Kontrollkomiteen i
SpareBank 1 SMN

Terje Lium
leder

Anders Lian

Terje Ruud